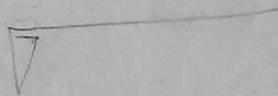

21

Επιταγή

Παπαδόπουλος

42017

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α΄ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΚΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

44—ΕΝ ΟΔΩ ΣΤΑΔΙΟΥ—44

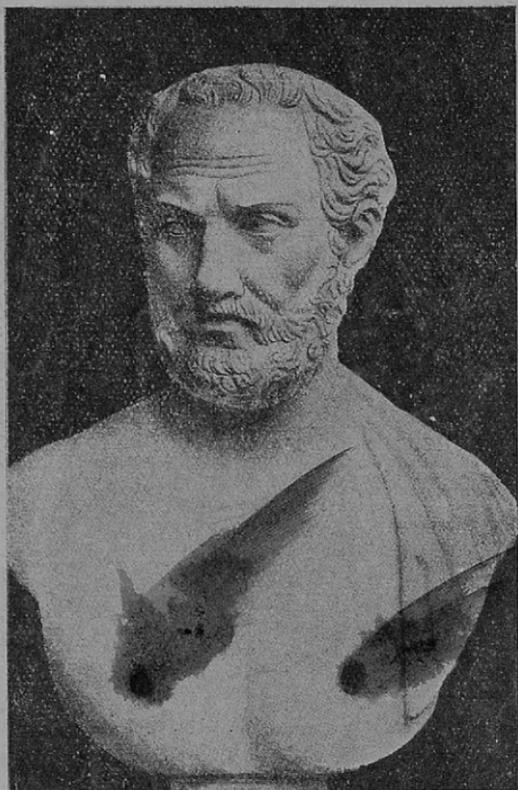
1923

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Ποσειδωνίδης

Θρ.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Α. ΦΑΝΕΡΑΙ ΑΙΤΙΑΓ ΤΟΥ ΑΙΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
(Κεφ. 24 - 66)

1. Ὁ ἐνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμος τῶν
Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφ. 24 - 55)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφ. 24 - 31)

24. Ἐπιδάμνος ἐστὶ πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος, ταύτην ἀπέφικσαν μὲν Κερκυραῖοι, οἰκιστῆς δ' ἐγένετο Φαλῖος Ἐρατοκλείδου, Κορινθίος γένος, τῶν ἀφ' Ἡρακλέους, κατὰ δὲ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθεῖς, ξυνέφικσαν δὲ καὶ Κορινθίων τινὲς καὶ τοῦ ἄλλου Δωρικοῦ γένους, προσελθόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐγένετο ἡ τῶν Ἐπιδάμνιων πόλις μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος.

Στασιάσαντες δὲ ἐν ἀλλήλοις ἔτη πολλά, ὡς λέγεται, ἀπὸ τοῦ πολέμου τινὸς τῶν προσοίκων βαρβάρων ἐφθάρησαν καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πολλῆς ἐστερήθησαν. τὰ δὲ τελευταῖα πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου ὁ δῆμος αὐτῶν ἐξεδίωξε τοὺς δυνατοὺς, οἱ δὲ ἐπελθόντες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐλήζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, πέμπουσιν ἐς τὴν Κερκυραν πρέσβεις ὡς μητρόπολιν οὔσαν δεόμενοι μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλὰ τοὺς τε φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι καὶ τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον καταλῦσαι. ταῦτα δὲ

ἰκέται καθεζόμενοι ἐς τὸ Ἡραῖον ἐδέοντο. οἱ δὲ Κερκυραῖοι τὴν ἰκετείαν οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἀπράκτους ἀπέπεμψαν.

25. Γνόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι οὐδεμίαν σφίσιν ἀπὸ Κερκύρας τιμωρίαν οὔσαν ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο θέσθαι τὸ παρὸν καὶ πέμψαντες ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήρνοντο, εἰ παραδοῖεν Κορινθίοις τὴν πόλιν ὡς οἰκισταῖς καὶ τιμωρίαν τινὰ πειρῶντο ἀπ' αὐτῶν ποιεῖσθαι. ὁ δ' αὐτοῖς ἀνείλε παραδοῦναι καὶ ἡγεμόνας ποιεῖσθαι. ἐλθόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐς τὴν Κόρινθον κατὰ τὸ μαντεῖον παρέδωσαν τὴν ἀποικίαν, τὸν τε οἰκιστὴν ἀποδεικνύντες σφῶν ἐκ Κορίνθου ὄντα καὶ τὸ χρηστήριον δηλοῦντες, ἐδέοντό τε μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρομένους, ἀλλ' ἐπαμῦναι.

3 Κορινθιοὶ δὲ κατὰ τε τὸ δίκαιον ὑπεδέξαντο τὴν τιμωρίαν, νομίζοντες οὐχ ἦσσαν ἑαυτῶν εἶναι τὴν ἀποικίαν ἢ Κερκυραίων, ἅμα δὲ καὶ μίσει τῶν Κερκυραίων, ὅτι αὐτῶν παρημέλουν ὄντες ἄποικοι· οὔτε γὰρ ἐν πανηγύρεσι ταῖς κοιναῖς διδόντες γέρα τὰ νομιζόμενα οὔτε Κορινθίῳ ἀνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν, ὡσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, περιφρονοῦντες δὲ αὐτοὺς καὶ ἐν χρημάτων δυνάμει ὄντες κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ὁμοῖα τοῖς Ἑλλήνων πλουσιωτάτοις καὶ τῇ ἐς πόλεμον παρασκευῇ δυνατώτεροι, ναυτικῷ δὲ καὶ πολὺ προέχειν ἔστιν ὅτε ἐπαιρόμενοι καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκων προενοίκησιν τῆς Κερκύρας κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς· (ἢ καὶ μᾶλλον ἐξηρτύοντο τὸ ναυτικὸν καὶ ἦσαν οὐκ ἀδύνατοι· τριήρεις γὰρ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ὑπῆρχον αὐτοῖς, ὅτε ἤρχοντο πολεμείν).

26. Πάντων οὖν τούτων ἐγκλήματα ἔχοντες οἱ Κορινθιοὶ ἐπεμπον ἐς τὴν Ἐπιδάμνον ἄσμενοι τὴν ὠφελίαν, οἰκήτορά τε τὸν βουλόμενον ἰέναι κελεύοντες καὶ Ἀμπρακιωτῶν καὶ 2 Λευκαδίων καὶ ἑαυτῶν φρουρούς. ἐπορεύθησαν δὲ πεζῶν ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίον οὔσαν ἀποικίαν, δέει τῶν Κερκυραίων, μὴ κωλύωνται ὑπ' αὐτῶν κατὰ θάλασσαν περαιούμενοι.

Κερκυραῖοι δὲ ἐπειδὴ ἤσθοντο τοὺς τε οἰκήτορας καὶ φρου- 3
 ροὺς ἦκοντας ἐς τὴν Ἐπίδαμνον τὴν τε ἀποικίαν Κορινθίους
 δεδομένην, ἐχαλέπαινον· καὶ πλεύσαντες εὐθὺς πέντε καὶ εἴκοσι
 ναυσὶ καὶ ὕστερον ἑτέρῳ στόλῳ τοὺς τε φεύγοντας ἐκέλευον
 κατ' ἐπήρειαν δέχεσθαι αὐτοὺς—ἤλθον γὰρ ἐς τὴν Κέρκυραν οἱ
 τῶν Ἐπιδαμνίων φυγάδες τάφους τε ἐπιδεικνύντες καὶ ξυγγέ-
 νειαν, ἣν προΐσχύμενοι ἐδέοντο σφᾶς κατάγειν—τοὺς τε φρου-
 ροὺς, οὓς Κορίνθιοι ἔπεμψαν, καὶ τοὺς οἰκήτορας ἀποπέμπειν.

Οἱ δὲ Ἐπιδάμνιοι οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρα- 4
 τεύουσιν ἐπ' αὐτοὺς οἱ Κερκυραῖοι τεσσαράκοντα ναυσὶ μετὰ
 τῶν φυγάδων ὡς κατάξοντες καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προσλα-
 βόντες, προσκαθεζόμενοι δὲ τὴν πόλιν προεῖπον Ἐπιδαμνίων 5
 τε τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους ἀπαθεῖς ἀπιέναι, εἰ δὲ μὴ,
 ὡς πολεμίους χρήσεσθαι. ὡς δ' οὐκ ἐπέιθοντο, οἱ μὲν Κερκυ-
 ραῖοι—ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον—ἐπολιορκούν τὴν πόλιν.

27. Κορίνθιοι δ', ὡς αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου ἤλθον
 ἄγγελοι, ὅτι πολιορκοῦνται, παρεσκευάζοντο στρατιὰν καὶ
 ἅμα ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον ἐπὶ τῇ ἴσῃ καὶ
 ὁμοίᾳ τὸν βουλόμενον ἰέναι· εἰ δέ τις τὸ παραυτίκα μὲν μὴ
 ἐθέλοι ξυμπλεῖν, μετέχειν δὲ βούλεται τῆς ἀποικίας, πεντή-
 κοντα δραχμὰς καταθέντα Κορινθίας μένειν. ἦσαν δὲ καὶ οἱ
 πλείοντες πολλοὶ καὶ οἱ τὰργύριοι καταβάλλοντες. ἐδεήθησαν 2
 δὲ καὶ τῶν Μεγαρέων ναυσὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι, εἰ ἄρα κω-
 λούοντο ὑπὸ Κερκυραίων πλεῖν· οἱ δὲ παρεσκευάζοντο αὐτοῖς
 ὀκτώ ναυσὶ ξυμπλεῖν, καὶ Παλῆς Κεφαλλήνων τέσσαρσι. καὶ
 Ἐπιδαυρίων ἐδεήθησαν, οἱ παρέσχον πέντε, Ἐρμιονῆς δὲ
 μίαν καὶ Τροιζήνιοι δύο, Λευκάδιοι δὲ δέκα καὶ Ἀμπρακίω-
 ται ὀκτώ. Θηβαίους δὲ χρήματα ἤτησαν καὶ Φλιασίους, Ἡλεί-
 ουσ δὲ ναῦς τε κενὰς καὶ χρήματα. αὐτῶν δὲ Κορινθίων νῆες
 παρεσκευάζοντο τριάκοντα καὶ τρισχίλιοι ὀπλίται.

28. Ἐπειδὴ δὲ ἐπύθοντο οἱ Κερκυραῖοι τὴν παρασκευήν,

- ἐλθόντες ἐς Κόρινθον μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Σικυωνίων
 πρέσβειων, οὓς παρέλαβον, ἐκέλευον Κορινθίους τοὺς ἐν Ἐπι-
 δάμνῳ φρουροὺς τε καὶ οἰκήτορας ἀπάγειν ὡς οὐ μετὸν αὐτοῖς
 2 Ἐπιδάμνου. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν
 Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν, αἷς ἂν ἀμφοτέροι ξυμβῶσιν ὀπο-
 τέρων δ' ἂν δικασθῆ εἶναι τὴν ἀποικίαν, τούτους κρατεῖν·
 3 ἤθελον δὲ καὶ τῷ ἐν Δελφοῖς μαντεῖῳ ἐπιτρέψαι. πόλεμον
 δὲ οὐκ εἶων ποιεῖν· εἰ δὲ μή, καὶ αὐτοὶ ἀναγκασθήσεσθαι ἔφα-
 σαν, ἐκείνων βιαζομένων φίλους ποιεῖσθαι, οὓς οὐ βούλονται,
 ἐτέρους τῶν νῦν ὄντων μᾶλλον, ὠφελίας ἕνεκα.
- 4 Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀπεκρίναντο αὐτοῖς, ἦν τὰς τε ναῦς καὶ
 τοὺς βαρβάρους ἀπὸ Ἐπιδάμνου ἀπαγάγωσι, βουλευέσθεσθαι
 πρότερον δὲ οὐ καλῶς ἔχειν τοὺς μὲν πολιορκεῖσθαι, αὐτοὺς
 5 δὲ δικάζεσθαι. Κερκυραῖοι δὲ ἀντέλεγον, ἦν καὶ ἐκείνοι τοὺς
 ἐν Ἐπιδάμνῳ ἀπαγάγωσι, ποιήσῃ ταῦτα· ἐτοῖμοι δὲ εἶναι
 καὶ ὥστε ἀμφοτέρους μένειν κατὰ χώραν, σπονδὰς δὲ ποιή-
 σασθαι, ἕως ἂν ἡ δίκη γένηται.

29. Κορίνθιοι δὲ οὐδὲν τούτων ὑπήκουον, ἀλλ' ἐπειδὴ
 πλήρεις αὐτοῖς ἦσαν αἱ νῆες καὶ οἱ ξύμμαχοι παρήσαν, προ-
 πέμφαντες κήρυκα πρότερον πόλεμον προερούντα Κερκυ-
 ραῖοις, ἄραντες ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε δισχιλίαις τε
 ὀπλίταις ἔπλεον ἐπὶ τὴν Ἐπίδαμνον Κερκυραῖοις ἐναντία πολε-
 2 μήσοντες· ἐστρατήγει δὲ τῶν μὲν νεῶν Ἄριστεὺς ὁ Πελλίχου
 καὶ Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθους, τοῦ δὲ
 πεζοῦ Ἀρχέτιμος τε ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδας ὁ Ἰσάρχου.
- 3 Ἐπειδὴ δὲ ἐγένοντο ἐν Ἀκτίῳ τῆς Ἀνακτορίας γῆς, οὗ
 τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρα-
 κικοῦ κόλπου, οἱ Κερκυραῖοι κήρυκά τε προέπεμφαν αὐτοῖς
 ἐν ἀκατίῳ ἀπερούντα μὴ πλεῖν ἐπὶ σφᾶς, καὶ τὰς ναῦς ἅμα
 ἐπλήρουν ζευξάντες τε τὰς παλαιάς, ὥστε πλοῖμους εἶναι,
 4 καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκευάσαντες. ὡς δὲ ὁ κῆρῦξ τε ἀπήγγει-

λεν οὐδὲν εἰρηναῖον παρὰ τῶν Κορινθίων καὶ αἱ νῆες αὐτοῖς ἐπεπλήρωντο οὔσαι ὀγδοήκοντα — τεσσαράκοντα γὰρ Ἐπίδαμνον ἐπολιόρκουν —, ἀνταναγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολὺ καὶ 5 ναὺς πεντεκαίδεκα διέφθειραν τῶν Κορινθίων. τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ αὐτοῖς ξυνέβη καὶ τοὺς τὴν Ἐπίδαμνον πολιορκοῦντας παραστήσασθαι ὁμολογία, ὥστε τοὺς μὲν ἐπήλυδας ἀποδόσθαι, Κορινθίους δὲ δῆσαντας ἔχειν, ἕως ἂν ἄλλο τι δόξη.

30. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον στήσαντες ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ τῆς Κερκύρας ἀκρωτηρίῳ τοὺς μὲν ἄλλους, οὓς ἔλαβον αἰχμηλῶτους, ἀπέκτειναν, Κορινθίους δὲ δῆσαντες εἶχον. ὕστερον δέ, ἐπειδὴ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ 2 ξύμμαχοι ἠσσημένοι ταῖς ναυσὶν ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, τῆς θαλάσσης ἀπάσης ἐκράτουν τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ χωρία οἱ Κερκυραῖοι καὶ πλεύσαντες ἐς Λευκάδα, τὴν Κορινθίων ἀποικίαν, τῆς γῆς ἔτεμον καὶ Κυλλήνην, τὸ Ἠλείων ἐπίνειον, ἐνέπρησαν, ὅτι ναὺς καὶ χρήματα παρέσχον Κορινθίοις.

Τοῦ τε χρόνου τὸ πλεῖστον μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἐκρά- 3 τουν τῆς θαλάσσης καὶ τοὺς τῶν Κορινθίων ξυμμάχους ἐπιπλέοντες ἔφθειρον, μέχρι οὗ Κορίνθιοι περιμόντι τῷ θέρει πέμφαντες ναὺς καὶ στρατιάν, ἐπεὶ σφῶν οἱ ξύμμαχοι ἐπόνουν, ἐστρατοπεδεύοντο ἐπὶ Ἀκτίῳ καὶ παρὰ τὸ Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος, φυλακῆς ἕνεκα τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πόλεων, ὅσαι σφίσι φίλαι ἦσαν. ἀντεστρατοπεδεύοντο 4 δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ ναοὶ τε καὶ πεζῶ. ἐπέπλεον τε οὐδέτεροι ἀλλήλοις, ἀλλὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀντικαθεζόμενοι χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου ἐκάτεροι.

31. Τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα τὸν μετὰ τὴν ναυμαχίαν καὶ τὸν ὕστερον οἱ Κορίνθιοι ὀργῇ φέροντες τὸν πρὸς Κερκυραίους πόλεμον ἐναυπηγῶντο καὶ παρεσκευάζοντο τὰ κράτιστα νεῶν στόλον, ἔκ τε αὐτῆς Πελοποννήσου ἀγείροντες καὶ τῆς ἄλλης

2 Ἑλλάδος ἐρέτας, μισθῶ παίθοντες. πυνθανόμενοι δὲ οἱ Κερ-
κυραῖοι τὴν παρασκευὴν αὐτῶν ἐφοβοῦντο, καὶ — ἦσαν γὰρ
οὐδενὸς Ἑλλήνων ἔσπονδοι οὐδὲ ἐσεγράψαντο ἑαυτοὺς οὔτε
ἐς τὰς Ἀθηναίων σπονδὰς οὔτε ἐς τὰς Λακεδαιμονίων —
3 ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθοῦσιν ὡς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμάχους γενέ-
σθαι καὶ ὠφελίαν τινὰ πειρᾶσθαι ἀπ' αὐτῶν εὐρίσκεισθαι. οἱ
δὲ Κορίνθιοι πυθόμενοι ταῦτα ἦλθον καὶ αὐτοὶ ἐς τὰς Ἀθή-
νας πρεσβευσόμενοι, ὅπως μὴ σφίσι πρὸς τῷ Κερκυραίων
ναυτικῷ τὸ Ἀττικὸν προσγενόμενον ἐμπόδιον γένηται θέσθαι
τὸν πόλεμον, ἣ βούλονται. καταστάσης δὲ ἐκκλησίας ἐς ἀντι-
λογίαν ἦλθον. καὶ οἱ μὲν Κερκυραῖοι ἔλεξαν τοιαῦτα.

II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβειων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 32-36)

32. «Δίκαιον, ὦ Ἀθηναῖοι, τοὺς μῆτε εὐεργεσίας μεγάλ-
λης μῆτε ξυμμαχίας προυφειλομένης ἦκοντας παρὰ τοὺς
πέλας ἐπικουρίας, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δεησομένους ἀναδι-
δάξαι πρῶτον, μάλιστα μὲν ὡς καὶ ξύμφορα δέονται, εἰ δὲ
μή, ὅτι γε οὐκ ἐπιζήμια, ἔπειτα δὲ ὡς καὶ τὴν χάριν βέβαιον
ἔξουσιν· εἰ δὲ τούτων μηδὲν σαφὲς καταστήσουσι, μὴ ὀργίζε-
3 σθαι, ἦν ἀτυχῶσι. Κερκυραῖοι δὲ μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς
αἰτήσεως καὶ ταῦτα πιστεύοντες ἔχυρὰ ὑμῖν παρέξεσθαι
ἀπέστειλαν ἡμᾶς. ✕
- 3 » Τετύχηκε δὲ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα πρὸς τε ὑμᾶς ἐς τὴν
χρείαν ἡμῖν ἄλογον καὶ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι
4 ἀξύμφορον. ξύμμαχοί τε γὰρ οὐδενὸς πω ἐν τῷ πρὸ τοῦ
ἐκούσιοι γενόμενοι νῦν ἄλλων τοῦτο δεησόμενοι ἦκομεν, καὶ
ἅμα ἐς τὸν παρόντα πόλεμον Κορινθίων ἐρῆμοι δι' αὐτὸ
καθέσταμεν. ✕ καὶ περιέστηκεν ἡ δοκοῦσα ἡμῶν πρότερον

σωφροσύνη, τὸ μὴ ἐν ἀλλοτρίᾳ ξυμμαχίᾳ τῇ τοῦ πέλας γνώμῃ ξυγκινδυνεύειν, νῦν ἀβουλία καὶ ἀσθένεια φαινομένη. #

» Τὴν μὲν οὖν γενομένην ναυμαχίαν αὐτοὶ κατὰ μόνας ⁵ ἀπεωσάμεθα Κορινθίους· ἐπειδὴ δὲ μείζονι παρασκευῇ ἀπὸ Πελοποννήσου καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐφ' ἡμᾶς ὤρμηται καὶ ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρώμεν ὄντες τῇ οἰκείᾳ μόνον δυνάμει περιγενέσθαι καὶ ἅμα μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς, ἀνάγκη καὶ ὑμῶν καὶ ἄλλου παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι, καὶ ξυγγνώμη, εἰ μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνη ἐναντία τολμῶμεν. (1)

33. Γενήσεται δὲ ὑμῖν πειθομένοις καλὴ ἢ ξυντυχία κατὰ πολλὰ τῆς ἡμετέρας χρείας, πρῶτον μὲν ὅτι ἀδικουμένοις καὶ οὐχ ἑτέροις βλάπτουσι τὴν ἐπικουρίαν ποιήσεσθε· ἔπειτα περὶ τῶν μεγίστων κινδυνεύοντας δεξάμενοι ὡς ἂν μάλιστα μετ' ἀειμνήστου μαρτυρίου τὴν χάριν καταθήσεσθε· ναυτικόν τε κεκτήμεθα πλὴν τοῦ παρ' ὑμῖν πλειστον καὶ ² σκέψασθε, τίς εὐπραξία σπανιωτέρα ἢ τίς τοῖς πολεμίοις λυπηροτέρα, εἰ, ἦν ὑμεῖς ἂν πρὸ πολλῶν χρημάτων καὶ χάριτος ἐτιμήσασθε δύναμιν ὑμῖν προσγενέσθαι, αὕτη πάρεστιν αὐτεπάγγελτος, ἄνευ κινδύνων καὶ δαπάνης διδοῦσα ἑαυτὴν καὶ προσέτι φέρουσα ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς ἀρετήν, οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε, χάριν, ὑμῖν δ' αὐτοῖς ἰσχύν· ἃ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ ὀλίγοις δὴ ἅμα πάντα ξυνέβη, καὶ ὀλίγοι ξυμμαχίας ³ μὲνοι οἷς ἐπικαλοῦνται ἀσφάλειαν καὶ κόσμον οὐχ ἦσσαν ἕκαστες ἢ ληψόμενοι παραγίγνονται. #

λόγ. Τὸν δὲ πόλεμον, δι' ὃν περ χρήσιμοι ἂν εἴμεν, εἴ τις ³ ἡμῶν μὴ οἶεται ἐσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει καὶ οὐκ αἰσθάνοικι τοὺς Λακεδαιμονίους φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμη-
Κερντας καὶ τοὺς Κορινθίους, δυναμένους παρ' αὐτοῖς καὶ δεξοὶ ἐχθροὺς ὄντας, προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς νῦν ἐς τὴν ἡμετέραν ἐπιχείρησιν, ἵνα μὴ τῷ κοινῷ ἔχθαι κατ' αὐτοὺς

μετ' ἀλλήλων στῶμεν μηδὲ δυοῖν φθάσαι ἀμαρτωσιν, ἢ
 4 κακῶσαι ἡμᾶς ἢ σφᾶς αὐτοὺς βεβαιώσασθαι. ἡμέτερον
 δ' αὖ ἔργον προτερῆσαι, τῶν μὲν διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξα-
 μένων τὴν ξυμμαχίαν, καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μᾶλλον
 ἢ ἀντεπιβουλεύειν. #

34. » Ἦν δὲ λέγωσιν, ὡς οὐ δίκαιον τοὺς σφετέρους ἀποί-
 κους ὑμᾶς δέχεσθαι, μαθόντων, ὡς πᾶσα ἀποικία εὖ μὲν
 πάσχουσα τιμᾶ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δὲ ἀλλοτριού-
 2 μένοις εἶναι ἐκπέμπονται. ὡς δὲ ἠδίκουν, σαφές ἐστὶ προ-
 κληθέντες γὰρ περὶ Ἐπιδάμνου ἐς κρίσιν πολέμῳ μᾶλλον
 3 ἢ τῷ ἴσῳ ἐβουλήθησαν τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν. καὶ ὑμῖν
 ἔστω τι τεκμήριον, ἃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγενεῖς δρῶσιν,
 ὥστε ἀπάτην τε μὴ παράγεσθαι ὑπ' αὐτῶν δεομένοις τε ἐκ
 τοῦ εὐθέως μὴ ὑπουργεῖν· ὁ γὰρ ἐλαχίστος τὰς μεταμε-
 λείας ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις λαμβάνων ἀσφαλέ-
 στατος ἂν διατελοῖη. ○

35. » Λύσετε δὲ οὐδὲ τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεχό-
 2 μενοι ἡμᾶς μηδετέρων ὄντας ξυμμάχους· εἰρηται γὰρ ἐν
 αὐταῖς, τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἧτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ,
 3 ἐξεῖναι, παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται, ἐλθεῖν. καὶ δεινόν,
 εἰ τοῖσδε μὲν ἀπὸ τε τῶν ἐνοσπόνδων ἔσται πληροὺν τὰς ναῦς
 καὶ προσέτι καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος καὶ οὐχ ἦμισθα ἀπὸ
 τῶν ὑμετέρων ὑπηκόων, ἡμᾶς δὲ ἀπὸ τῆς προκειμένης τε
 ξυμμαχίας εἰρξοῦσι καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν ποθεν ὠφελείας,
 εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα. ○

4 » Πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτία ἡμεῖς μὴ πείσαντες ὑμᾶς ἐξομεν·
 ἡμᾶς μὲν γὰρ κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώ-
 σεσθε, τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόν-
 των γενήσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν
 προσλαβεῖν περιόψεσθε· ἦν οὐ δίκαιον, ἀλλ' ἢ κἀκείνων

κωλύειν τοὺς ἐκ τῆς ὑμετέρας μισθοφόρους ἢ καὶ ἡμῖν πέμπειν, καθ' ὅτι ἂν πεισθῆτε, ὠφελίαν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς δεξαμένους βοηθεῖν.

⊕ Πολλὰ δέ, ὡσπερ ἐν ἀρχῇ ὑπαίπομεν, τὰ ξυμφέροντα 5 ἀποδείκνυμεν, καὶ μέγιστον, ὅτι οἵ τε αὐτοὶ πολέμιοι ἡμῖν ἦσαν — ὅπερ σαφεστάτη πίστις —, καὶ οὗτοι οὐκ ἀσθενεῖς, ἀλλ' ἱκανοὶ τοὺς μεταστάντας βλάβαι. καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἠπειρώτιδος τῆς ξυμμαχίας διδομένης οὐχ ὁμοία ἢ ἀλλοτρίωσις· ἀλλὰ μάλιστα μὲν, εἰ δύνασθε, μηδένα ἄλλον εἶαν κερτῆσθαι ναῦς, εἰ δὲ μή, ὅστις ἐχυρώτατος, τοῦτον φίλον ἔχειν.

⊕ 36. » Καὶ ὅτω τάδε ξυμφέροντα μὲν δοκεῖ λέγεσθαι, φοβεῖται δέ, μὴ δι' αὐτὰ πειθόμενος τὰς σπονδὰς λύσῃ, γινώτω τὸ μὲν δεδιὸς αὐτοῦ ἰσχὺν ἔχον τοὺς ἐναντίους μᾶλλον φοβῆσον, τὸ δὲ θαρσοῦν μὴ δεξαμένου ἀσθενὲς ὄν πρὸς ἰσχύοντας τοὺς ἐχθροὺς ἀδεέστερον ἐσόμενον, καὶ ἅμα οὐ περὶ τῆς Κερκυρας νῦν τὸ πλεόν ἢ καὶ τῶν Ἀθηναίων βουλευόμενος, καὶ οὐ τὰ κράτιστα αὐταῖς προνοῶν, ὅταν ἐς τὸν μέλλοντα καὶ ὅσον οὐ παρόντα πόλεμον τὸ αὐτίκα περισκοπῶν ἐνδοιάξῃ χωρίον προσλαβεῖν, ὃ μετὰ μεγίστων καιρῶν οἰκειοῦται τε καὶ πολεμοῦται. τῆς τε γὰρ Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς 2 παράπλου κείται, ὥστε μῆτε ἐκεῖθεν ναυτικὸν εἶσαι Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν τό τε ἐνθένδε πρὸς τὰκει παραπέμφαι, καὶ ἐς τὰλλα ξυμφορώτατόν ἐστι. ⊕

» Βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφαλαίῳ, τοῖς τε ξύμπασι καὶ καθ' 3 ἕκαστον, τῷδ' ἂν μὴ προσέσθαι ἡμᾶς μάθοιτε· τρία μὲν τὰ λόγου ἄξια τοῖς Ἑλλησι ναυτικά, τὸ παρ' ὑμῖν καὶ τὸ ἡμέτερον καὶ τὸ Κορινθίων· τούτων δ' εἰ περιόψεσθε τὰ δύο ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν καὶ Κορίνθιοι ἡμᾶς προκαταλήφονται, Κερκυραίοις τε καὶ Πελοποννησίοις ἅμα γαυμαχῆσατε· δεξάμενοι δὲ ἡμᾶς ἔξετε πρὸς αὐτοὺς πλείοσι ναυσὶ ταῖς ἡμετέραις ἀγωνίζεσθαι.»

III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβειων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 37 - 43)

⊙ 37. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε·

«Ἀναγκαῖον Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων, ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτω καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον λέναι, ἵνα τὴν ἀφ' ἡμῶν τε ἀξίωσιν ἀσφαλέστερον προειδῆτε καὶ τὴν τῶνδε χρεῖαν μὴ ἀλογίστως ἀπόσωθε.

- 2 » Φασὶ δὲ ξυμμαχίαν διὰ τὸ σῶφρον οὐδενός πω δέξασθαι τὸ δ' ἐπὶ κακουργία καὶ οὐκ ἀρετῇ ἐπετήδευσαν ξύμμαχόν τε οὐδένα βουλόμενοι πρὸς τὰδικήματα ἔχειν οὐδὲ μάρτυρα
- 3 παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι· καὶ ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα αὐτάρκη θέσιν κειμένη παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσι τινα μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνθήκας γίγνεσθαι διὰ τὸ ἥκιστα ἐπὶ τοὺς πέλας ἐκπλέοντας μάλιστα τοὺς ἄλλους ἀνάγκη καταίροντας
- 4 δέχεσθαι. κάν τούτῳ τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον, οὐχ ἵνα μὴ ξυναιδικήσωσιν ἐτέροις, προβέβληνται, ἀλλ' ὅπως κατὰ μόνας ἀδικῶσι, καὶ ὅπως, ἐν ᾧ μὲν ἂν κρατῶσι, βιάζωνται, οὐ δ' ἂν λάθωσι, πλέον ἔχωσιν, ἣν δὲ πού τι προσλάβωσιν, ἀναισχυν-
- 5 τῶσι. καίτοι εἰ ἦσαν ἄνδρες, ὡσπερ φασίν, ἀγαθοί, ὅσῳ ἀληπτότεροι ἦσαν τοῖς πέλας, τόσῳ δὲ φανερωτέραν ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρετὴν διδοῦσι καὶ δεχομένοις τὰ δίκαια δεικνύναι. ⊙

- ⊙ 38. » Ἄλλ' οὕτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὕτε ἐς ἡμᾶς τοιοῦδε εἰσίν, ἅποικοι δὲ ὄντες ἀφροσύνην τε διὰ παντὸς καὶ νῦν πολεμοῦσι λέγοντες, ὡς οὐκ ἐπὶ τῇ κακῶς πάσχειν ἐκπεμ-
- 2 φθεῖεν. ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν ἐπὶ τῇ ὑπὸ τούτων ὑβρί-

ζεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἡγεμόνες τε εἶναι καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι. αἱ γοῦν ἄλλαι ἀποικίαι τιμῶσιν ἡμᾶς, 3 καὶ μάλιστα ὑπὸ ἀποίκων στεργόμεθα· καὶ δῆλον, ὅτι, εἰ 4 τοῖς πλέοσιν ἀρέσκοντές ἐσμεν, τοῖσδ' ἂν μόνοις οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν οὐδ' ἐπεστρατεύομεν ἐκπρεπῶς μὴ· καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι. ~~καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν,~~ 5 τοιοῦδε μὲν εἶξαι τῇ ἡμετέρᾳ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ αἰσχροὺς βιάσασθαι τὴν τούτων μετριότητα· ὕβρει δὲ καὶ ἐξουσία πλού- 6 του πολλὰ ἐς ἡμᾶς ἄλλα τε ἡμαρτήκασι καὶ Ἐπίδαμνον ἡμετέραν οὔσαν κακουμένην μὲν οὐ προσεποιοῦντο, ἐλθόντων δὲ ἡμῶν ἐπὶ τιμωρία ἐλόντες βία ἔχουσι. ⊕

⊕ 39. »Καὶ φασὶ δὴ δίκη πρότερον ἐθελῆσαι κρίνεσθαι· ἦν γε οὐ τὸν προύχοντα καὶ ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς προκαλούμενον λέγειν τι δοκεῖν δεῖ, ἀλλὰ τὸν ἐς ἴσον τά τε ἔργα ὁμοίως· καὶ τοὺς λόγους, πρὶν διαγωνίζεσθαι, καθιστάντα. οὗτοι 2 δ' οὐ πρὶν πολιορκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡγήσαντο ἡμᾶς οὐ περιόψεσθαι, τότε καὶ τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης παρέσχοντο· καὶ δεῦρο ἦκουσιν οὐ τὰ κεῖ μόνον αὐτοὶ ἁμαρτόντες, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς νῦν ἀξιούντες οὐ ξυμμαχεῖν, ἀλλὰ ξυναδικεῖν καὶ διαφόρους ὄντας ἡμῖν δέχεσθαι σφᾶς· οὓς 3 χρῆν, ὅτε ἀσφαλέστατοι ἦσαν, τότε προσεῖναι καὶ μὴ ἐν ᾧ ἡμεῖς μὲν ἡδίκημεθα, οὗτοι δὲ κινδυνεύουσι, μηδ' ἐν ᾧ ὑμεῖς, τῆς τε δυνάμεως αὐτῶν τότε οὐ μεταλαβόντες, τῆς ὠφελίας νῦν μεταδώσετε καί, τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι, τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξετε, πάλαι δὲ κοινώσαντας τὴν δύναμιν κοινὰ καὶ τὰ ἀποβαίνοντα ἔχειν. ⊕

40. ⊕ Ὡς μὲν οὖν αὐτοὶ τε μετὰ προσηκόντων ἐγγιγμάτων ἐρχόμεθα καὶ οἷδε βίαιοι καὶ πλεονέκται εἰσὶ δεδῆλωται· ὡς δὲ οὐκ ἂν δικαίως αὐτοὺς δέχοισθε, μαθεῖν χρή. εἰ 2 γὰρ εἴρηται ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐξεῖναι, παρ' ὀποτέρους τις τῶν ἀγράφων πόλεων βούλεται, ἐλθεῖν, οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέ-

ρων ἰοῦσιν ἢ ξυνθήκη ἐστίν, ἀλλ' ὅστις, μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν, ἀσφαλείας δεῖται καὶ ὅστις μὴ τοῖς δεξαμένοις (οὐ δεξομένοις, εἰ σωφρονοῦσι), πόλεμον ἀντ' εἰρήνης ποιήσει· ὁ νῦν ὑμεῖς, μὴ πειθόμενοι ἡμῖν, πάθοιτε ἀντ' οὐ γὰρ τοῖσδε μόνον ἐπίκουροι ἂν γένοισθε, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν ἀντι ἐνοσπόνδων πολέμοι. ἀνάγκη γάρ, εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν, καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους. ☉

4 «Καίτοι δίκαιοί γ' ἐστὲ μάλιστα μὲν ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ μὴ, τοῦναντίον ἐπὶ τούτους μεθ' ἡμῶν ἰέναι. — Κορινθίοις μὲν γε ἐνοσπονδοὶ ἐστε, Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι' ἀνοικωχῆς πώποτ' ἐγένεσθε —, καὶ τὸν νόμον μὴ
5 καθιστάναι, ὥστε τοὺς ἐτέρων ἀπισταμένους δέχεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς Σαμίων ἀποστάντων ψῆφον προσεθέμεθα ἐναντίαν ὑμῖν, τῶν ἄλλων Πελοποννησίων δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρῆ αὐτοῖς ἀμύνειν, φανερώς δὲ ἀντεῖπομεν τοὺς προσή-
6 κοντας ξυμμάχους αὐτὸν τινα κολάζειν. εἰ γὰρ τοὺς κακόν τι δρώντας δεχόμενοι τιμωρήσετε, φανείται καὶ ἂ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσω ἡμῖν πρόσεισι, καὶ τὸν νόμον ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἐφ' ἡμῖν θήσετε. ☉

41. «Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, ἱκανὰ κατὰ τοὺς Ἑλλήνων νόμους, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, ἣν οὐκ ἐχθροὶ ὄντες, ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι, ὥστ' ἐπιχρησθαι, ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῇ παρόντι φαιμέν χρῆ-
2 ναι. νεῶν γὰρ μακρῶν σπανίσαντές ποτε πρὸς τὸν Αἰγινητῶν ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ πόλεμον παρὰ Κορινθίων εἴκοσι ναῦς ἐλάβετε· καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη τε καὶ ἡ ἐς Σαμίους, τὸ δι' ἡμᾶς Πελοποννησίουσιν αὐτοῖς μὴ βοηθῆσαι, παρέσχεν ὑμῖν Αἰγινητῶν μὲν ἐπικράτησιν, Σαμίων δὲ κόλασιν, καὶ ἐν καιροῖς τοιούτοις ἐγένετο, οἷς μάλιστα ἄνθρωποι ἐπ' ἐχθροὺς τοὺς σφετέρους ἰόντες τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν φίλον
3 τε γὰρ ἡγοῦνται τὸν ὑπουργοῦντα, ἣν καὶ πρότερον ἐχθρὸς

ἤ, πολέμιόν τε τὸν ἀντιστάντα, ἦν καὶ τύχη φίλος ὢν· ἐπεὶ καὶ τὰ οἰκεία χεῖρον τίθενται φιλονικίας ἕνεκα τῆς αὐτίκα. #

42. Ὡν ἐνθυμηθέντες καὶ νεώτερός τις παρὰ πρεσβυτέρου αὐτὰ μαθὼν ἀξιούτω τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι καὶ μὴ νομίση δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι, ξυμφορα δέ, εἰ πολεμήσει, ἄλλα εἶναι. πὸ τε γὰρ ξυμφέρον, ἐν ᾧ ἂν τις ἐλάχι-
στα ἀμαρτάνη, μάλιστα ἐπιεται, καὶ τὸ μέλλον τοῦ πολέμου, φ' φοβοῦντες ὑμᾶς Κερκυραῖοι κελεύουσιν ἀδικεῖν, ἐν ἀφανεῖ ἐτι κεῖται, καὶ οὐκ ἄξιον ἐπαρθένας αὐτῷ φανεράν ἔχθραν ἤδη καὶ οὐ μέλλουσιν πρὸς Κορινθίους κτήσασθαι, τῆς δὲ ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγαρέας ὑποψίας σῶφρον ὑφελεῖν μᾶλλον· ἢ γὰρ τελευταία χάρις καιρὸν ἔχουσα, κἂν ἐλάσσων ἦ, δύναται μείζον ἐγκλημα λῦσαι. μηδ' ὅτι ναυτι-
κοῦ ξυμμαχίαν μεγάλην διδῶσι, τούτῳ ἐφέλκεσθε τὸ γὰρ μὴ ἀδικεῖν τοὺς ὁμοίους ἐχυρωτέρα δύναμις ἢ τῷ αὐτίκα φανερῷ ἐπαρθένας διὰ κινδύνων τὸ πλεόν ἔχειν. #

43. »Ἡμεῖς δὲ περιπεπτωκότες οἷς ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ προείπομεν, τοὺς σφετέρους ξυμμάχους αὐτόν τινα κολάζειν, νῦν παρ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ ἀξιούμεν κομίζεσθαι καὶ μὴ τῇ ἡμετέρᾳ ψήφῳ ὠφεληθέντας τῇ ὑμετέρᾳ ἡμᾶς βλάψαι. τὸ δ' ἴσον ἀνταπόδοτε γνόντες τοῦτον ἐκείνον εἶναι τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ ὁ τε ὑπουργῶν φίλος μάλιστα καὶ ὁ ἀντιστὰς ἐχθρός. καὶ Κερκυραῖους τοῦσδε μήτε ξυμμάχους δέχεσθε βία ἡμῶν μήτε ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσι. καὶ τάδε ποιῶντες τὰ προσή-
κοντά τε δράσετε καὶ τὰ ἄριστα βουλευσέσθε ὑμῖν αὐτοῖς».

IV. Τὰ περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφ. 44 - 55)

44. Τοιαῦτα δὲ καὶ οἱ Κορινθῖοι εἶπον.

Ἄθηναῖοι δὲ ἀκούσαντες ἀμφοτέρων γενομένης καὶ δις ἐκκλησίας, τῇ μὲν προτέρᾳ οὐχ ἴσσον τῶν Κορινθίων ἀπα-

δέξαντο τοὺς λόγους, ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ μετέγνωσαν Κερκυραίοις ξυμμαχίαν μὲν μὴ ποιήσασθαι, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (εἰ γὰρ ἐπὶ Κόρινθον ἐκέλευον σφίσιν οἱ Κερκυραῖοι ξυμπλεῖν, ἐλύοντ' ἂν αὐτοῖς αἰ πρὸς Πελοποννησίους σπονδαί), ἐπιμαχίαν δὲ ἐποίησαντο τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν, ἐάν τις ἐπὶ Κέρκυραν ἢ ἢ Ἀθήνας ἢ τοὺς 2 τούτων ξυμμάχους ἐδόκει γὰρ ὁ πρὸς Πελοποννησίους πόλεμος καὶ ὡς ἔσσεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι Κορινθίοις ναυτικὸν ἔχουσαν τοσοῦτον, ξυγκρούειν δὲ ὅτι μάλιστα αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα ἀσθενεστέροις οὖσιν, ἦν 3 τι δέη, Κορινθίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις ναυτικὸν ἔχουσιν ἐς πόλεμον καθιστῶνται. ἅμα δὲ τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας καλῶς ἐφαίνετο αὐτοῖς ἡ νῆσος ἐν παράπλῳ κείσθαι.

45. Τοιαύτῃ μὲν γνώμῃ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Κερκυραίους προσεδέξαντο καὶ τῶν Κορινθίων ἀπελθόντων οὐ πολλὸ ὕπερον δέκα ναῦς αὐτοῖς ἀπέστειλαν βοηθούς· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Λακεδαιμόνιος τε ὁ Κίμωνος καὶ Διότιμος ὁ Στρομβίχου καὶ Πρωτέας ὁ Ἐπικλέους. προεῖπον δὲ αὐτοῖς μὴ 3 ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλ- 4 λωσιν ἀποβαίνειν ἢ ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων· οὕτω δὲ κωλύειν κατὰ δύναμιν. προεῖπον δὲ ταῦτα τοῦ μὴ λύειν ἕνεκα τὰς σπονδάς. αἰ μὲν δὴ νῆες ἀφικνοῦνται ἐς τὴν Κέρκυραν.

46. Οἱ δὲ Κορινθιοὶ, ἐπειδὴ αὐτοῖς παρεσκευάστο, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Κέρκυραν ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. ἦσαν δὲ Ἡλείων μὲν δέκα, Μεγαρέων δὲ δώδεκα καὶ Λευκαδίων δέκα, Ἀμπρακιωτῶν δὲ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ Ἀνακτορίων μία, 2 αὐτῶν δὲ Κορινθίων ἐνενήκοντα· στρατηγοὶ δὲ τούτων ἦσαν μὲν καὶ κατὰ πόλεις ἑκάστων, Κορινθίων δὲ Ξενοκλείδης ὁ 3 Εὐθυκλέους πέμπτος αὐτός. ἐπειδὴ δὲ προσέμειξαν τῇ κατὰ Κέρκυραν ἡπεύρω ἀπὸ Λευκάδος πλέοντες, ὁρμίζονται ἐς 4 Χειμέριον τῆς Θεσπρωτίδος γῆς. ἔστι δὲ λιμὴν, καὶ πόλις

ὑπὲρ αὐτοῦ κεῖται ἀπὸ θαλάσσης ἐν τῇ Ἐλαιάτιδι τῆς Θεσπρωτίδος, Ἐφύρη. ἐξίησι δὲ παρ' αὐτὴν Ἀχερουσία λίμνη ἐς θάλασσαν· διὰ δὲ τῆς Θεσπρωτίδος Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων ἐσβάλλει ἐς αὐτήν, ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει· ῥεῖ δὲ καὶ Θύαμις ποταμὸς ὀρίζων τὴν Θεσπρωτίδα καὶ Κεστρίνην, ὣν ἐντὸς ἡ ἄκρα ἀνέχει τὸ Χειμέριον. οἱ μὲν οὖν Κορίνθιοι τῆς ἡπείρου ἐνταῦθα ὀρμίζονται τε καὶ στρατόπεδον ἐποιήσαντο.

47. Οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ὡς ἤσθοντο αὐτοὺς προσπλέοντας, πληρώσαντες δέκα καὶ ἑκατὸν ναῦς, ὧν ἤρχε Μικιάδης καὶ Αἰοιμίδης καὶ Εὐρύβατος, ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν μιᾷ τῶν νήσων, αἱ καλοῦνται Σύβοτα· καὶ αἱ Ἀττικαὶ δέκα παρήσαν. ἐπὶ δὲ τῇ Λευκίμμῃ αὐτοῖς τῷ ἀκρωτηρίῳ ὁ πεζὸς ἦν καὶ 2 Ζακυνθίων χίλιοι ὀπλίται βεβοηθηκότες. ἦσαν δὲ καὶ τοῖς 3 Κορίνθιοις ἐν τῇ ἡπείρῳ πολλοὶ τῶν βαρβάρων παραβεβοηθηκότες· οἱ γὰρ ταύτῃ ἡπειρῶται· αἰεὶ ποτε αὐτοῖς φίλοι εἰσίν.

48. Ἐπειδὴ δὲ παρεσκευάστο τοῖς Κορίνθίοις, λαβόντες τριῶν ἡμερῶν σιτία ἀνήγοντο ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀπὸ τοῦ Χειμερίου νυκτὸς καὶ ἅμα ἔφ' πλέοντες καθορῶσι τὰς τῶν Κερ- 2 κυραίων ναῦς μετεώρους τε καὶ ἐπὶ σφᾶς πλεούσας. ὡς δὲ 3 κατείδον ἀλλήλους, ἀντιπαρετάσσοντο, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας Κερκυραίων αἱ Ἀττικαὶ νῆες, τὸ δὲ ἄλλο αὐτοὶ ἐπεῖχον τρία τέλη ποιήσαντες τῶν νεῶν, ὧν ἤρχε τῶν τριῶν στρατηγῶν ἑκάστου εἷς. οὕτω μὲν Κερκυραῖοι ἐτάξαντο. Κορίνθιοις δὲ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας αἱ Μεγαρίδες νῆες εἶχον 4 καὶ αἱ Ἀμπρακιώτιδες, κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ ἄλλοι ξύμμαχοι ὡς ἕκαστοι, εὐώνυμον δὲ κέρας αὐτοὶ οἱ Κορίνθιοι ταῖς ἄριστα τῶν νεῶν πλεούσαις κατὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τὸ δεξιὸν τῶν Κερκυραίων εἶχον.

49. Εὐμμείξαντες δέ, ἐπειδὴ τὰ σημεῖα ἑκατέρους ἤρθη, ἐναυμάχουν πολλοὺς μὲν ὀπλίτας ἔχοντες ἀμφοτέρω ἐπὶ

τῶν καταστρωμάτων, πολλοὺς δὲ τοξότας τε καὶ ἀκοντιστάς,
 2 τῷ παλαιῷ τρόπῳ ἀπειρότερον ἔτι παρεσκευασμένοι. ἦν τε ἡ
 ναυμαχία καρτερά, τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως, πεζομαχία δὲ
 3 τὸ πλέον προσφερῆς οὔσα. ἐπειδὴ γὰρ προσβάλοιεν ἀλλήλοις,
 οὐ βραδίως ἀπελύοντο ὑπὸ τε πλήθους καὶ ὄχλου τῶν νεῶν
 καὶ μᾶλλον τι πιστεύοντες τοῖς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ὀπλί-
 ταις ἐς τὴν νίκην, αἱ καταστάντες ἐμάχοντο ἡσυχάζουσῶν
 τῶν νεῶν· δίκηπλοι δὲ οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ θυμῷ καὶ ῥώμῃ τὸ
 πλέον ἐναυμάχουν ἢ ἐπιστήμῃ.

4 Πανταχῇ μὲν οὖν πολὺς θόρυβος καὶ ταραχώδης ἦν ἡ
 ναυμαχία, ἐν ἣ αἱ Ἀττικαὶ νῆες παραγιγνόμεναι τοῖς Κερ-
 κυραίοις, εἴ πη πιέζοντο, φόβον μὲν παρείχον τοῖς ἐναντίοις,
 μάχης δὲ οὐκ ἤρχον δεδιότες οἱ στρατηγοὶ τὴν πρόρρησιν
 5 τῶν Ἀθηναίων. μάλιστα δὲ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν Κορινθίων
 ἐπόνει. οἱ γὰρ Κερκυραῖοι εἴκοσι ναυσὶν αὐτοὺς τρεφάμενοι
 καὶ καταδιώξαντες σποράδας ἐς τὴν ἠπειρον μέχρι τοῦ στρα-
 τοπέδου πλεύσαντες αὐτῶν καὶ ἐπειθάντες ἐνέπρησάν τε τὰς
 6 σκηναὺς ἐρήμους καὶ τὰ χρήματα διήρπασαν. ταῦτη μὲν οὖν
 οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἤσσωτό τε καὶ οἱ Κερκυραῖοι
 ἐπεκράτουν· ἣ δὲ αὐτοὶ ἦσαν οἱ Κορίνθιοι, ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ,
 πολὺ ἐνίκων, τοῖς Κερκυραίοις τῶν εἴκοσι νεῶν ἀπὸ ἐλάσσο-
 νος πλήθους ἐκ τῆς διώξεως οὐ παρουσῶν.

7 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὄρωντες τοὺς Κερκυραίους· πιεζομένους
 μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν, τὸ μὲν πρῶτον ἀπεχό-
 μενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινί· ἐπεὶ δὲ ἡ τροπὴ ἐγίγνετο λαμ-
 πρῶς καὶ ἐνέκειντο οἱ Κορίνθιοι, τότε δὴ ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη
 καὶ διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι, ἀλλὰ ξυνέπεσεν ἐς τοῦτο ἀνάγκης,
 ὥστε ἐπιχειρήσαι ἀλλήλοις τοὺς Κορινθίους καὶ Ἀθηναίους.
 † 50. Τῆς δὲ τροπῆς γενομένης οἱ Κορίνθιοι τὰ σάαφη μὲν
 οὐχ εἰλικον ἀναδούμενοι τῶν νεῶν, ἅς καταδύσειαν, πρὸς δὲ
 τοὺς ἀνθρώπους ἐτράποντο φονεύειν διεκπλέοντες μᾶλλον ἢ

ζωγραφείν, τοὺς τε αὐτῶν φίλους, οὐκ αἰσθόμενοι ὅτι ἤσσηντο οἱ ἐπὶ τῇ δεξιῇ κέρα, ἀγνοοῦντες ἔκτεινον. πολλῶν γὰρ νεῶν 2 οὐσῶν ἀμφοτέρων καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης ἐπεχουσῶν, ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἀλλήλοις, οὐ βραδίως τὴν διάγνωσιν ἐποιούοντο, ὅποιοι ἐκράτουν ἢ ἐκρατοῦντο ναυμαχία γὰρ αὕτη Ἑλλησι πρὸς Ἑλληνας νεῶν πλήθει μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται.

Ἐπειδὴ δὲ κατεδίωξαν τοὺς Κερκυραίους οἱ Κορίνθιοι ἐς 3 τὴν γῆν, πρὸς τὰ ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους ἐτρέποντο καὶ τῶν πλείστων ἐκράτησαν, ὥστε προσκομίσαι πρὸς τὰ Σύβοτα, οἱ αὐτοῖς ὁ κατὰ γῆν στρατὸς τῶν βαρβάρων προσεθεογηθήκει ἔστι δὲ τὰ Σύβοτα τῆς Θεοσπρωτίδος λιμῆν ἐρήμοσιν. τοῦτο δὲ ποιήσαντες αὐτῆς ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ ταῖς πλοῖμοις, καὶ ὅσαι ἦσαν 4 λοιπαί, μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντεπέπλεον δεισαντες, μὴ ἐς τὴν γῆν σφῶν πειρώσιν ἀποβαίνειν. ἤδη δὲ ἦν 5 ὀψὲ καὶ ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς ὡς ἐς ἐπίπλουν, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἑξαπίνης πρύμναν ἐκρούοντο κατιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλεύσας, ἅς ὕστερον τῶν δέκα βοηθοὺς ἐξέπεμφαν οἱ Ἀθηναῖοι δεισαντες, ὅπερ ἐγένετο, μὴ νικηθῶσιν οἱ Κερκυραῖοι καὶ αἱ σφέτεραι δέκα νῆες ὀλίγαι ἀμύνειν ὡς

51. Ταῦτας οὖν προϊδόντες οἱ Κορίνθιοι καὶ ὑποτοπήσαντες ἀπ' Ἀθηναίων εἶναι, οὐχ ὅσας ἐώρων, ἀλλὰ πλείους, ὑπανεχώρουν. τοῖς δὲ Κερκυραίοις — ἐπέπλεον γὰρ μᾶλλον ἐκ 2 τῶ ἀφανοῦς — οὐχ ἐώρωντο καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρύμνανκροισμένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον, ὅτι νῆες ἐκείναι ἐπιπλέουσι. τότε δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνεχώρουν — ξυνεσιόταζε γὰρ ἤδη —, καὶ οἱ Κορίνθιοι ἀποτραπόμενοι τὴν διάλυσιν ἐποίησαντο. αὐτῷ μὲν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἀλλήλων, καὶ ἡ 3 ναυμαχία ἐτελεύτη ἐς νύκτα. τοῖς δὲ Κερκυραίοις στρατοπεδευομένοις ἐπὶ τῇ Δελχίμμῃ αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθη-

νῶν αὐται, ὧν ἤρχε Γλαύκων τε ὁ Λεάγρου καὶ Ἀνδοκίδης
 ὁ Λεωγόρου, διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων προσκομισθεῖσαι
 κατέπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον οὐ πολλῷ ὕστερον ἢ ὠφθησαν
 5 — οἱ δὲ Κερκυραῖοι, ἦν γὰρ νύξ, ἐφοβήθησαν, μὴ πολέ-
 μισιν ὦσιν· ἔπειτα δὲ ἔγνωσαν — καὶ ὤρμισαντο.

52. Τῇ δ' ὕστεραία ἀναγαγόμεναι αἱ τε Ἀττικαὶ τριάκοντα
 νῆες καὶ τῶν Κερκυραίων ὅσαι πλείοι ἦσαν ἐπέπλευσαν ἐπὶ
 τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα, ἐν ᾧ οἱ Κορίνθιοι ὤρμου, βουλῆς
 2 μενοὶ εἰδέναι, εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ τὰς μὲν ναῦς ἀρανῶν
 ἀπὸ τῆς γῆς καὶ παραταξάμενοι μετεώρους ἠσύχαζον, ναυμο-
 χίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες, ὄρωντες προσγεγενημεῖ-
 νας τε ναῦς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀκραιφνεῖς καὶ σφίσι πολλὰ τὰ
 ἄπορα ξυμβεθηκότα, αἰχμαλώτων τε περὶ φυλακῆς, οὓς ἐ-
 ταῖς ναυσὶν εἶχον, καὶ ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν τῶν νεῶν ἐν
 3 χωρίῳ ἐρήμῳ· τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ μᾶλλον διεσκόπου, ὅπη
 κομισθήσονται, δεδιότες, μὴ οἱ Ἀθηναῖοι νομίσαντες λελύσθαι
 τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον, οὐκ ἔωσι σφᾶς ἀποπλεῖν.

53. Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς ἄνδρας ἐς κελήτιον ἐσθιβάσαντας
 ἄνευ κηρυκείου προσπέμψαι τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πείραν ποιή-
 2 σασθαι. πέμψαντές τε ἔλεγον τοιάδε· «Ἀδικεῖτε, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες· ἡμῖν γὰρ
 πολεμίους τοὺς ἡμετέρους τιμωρουμένους ἐμποδῶν ἴστασθε
 ὅπλα ἀνταιρόμενοι. εἰ δ' ὑμῖν γνώμη ἐστὶ κωλύειν τε ἡμᾶς
 ἐπὶ Κέρκυραν ἢ ἄλλοσε, εἴ ποι βουλόμεθα, πλεῖν καὶ τὰς
 σπονδὰς λύετε, ἡμᾶς τούσδε λαβόντες πρῶτον χρήσασθε ὡς
 3 πολεμίους». οἱ μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπον· τῶν δὲ Κερκυραίων τὸ
 μὲν στρατόπεδον, ὅσον ἐπήκουσεν, ἀνεβόησεν, οὐκ ἔβου-
 λήθησαν αὐτοὺς καὶ ἀποκτείνειν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοιαῦτα ἀπεκρίναντο·
 4 «Οὔτε ἄρχομεν πολέμου, ὦ ἄνδρες Πελοποννήσιοι, οὔτε τὰς
 σπονδὰς λύομεν, Κερκυραίοις δὲ τοῖσδε συμμάχοις οὔσι βοη-
 θοὶ ἦλθομεν. εἰ μὲν οὖν ἄλλοσέ τ

κωλύομεν· εἰ δὲ ἐπὶ Κέρκυραν πλευσεῖσθε ἢ ἐς τῶν ἐκείνων
τι χωρίων, οὐ περιοφόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν».

¶ 54. Τοιαῦτα τῶν Ἀθηναίων ἀποκριναμένων οἱ μὲν Κορίν-
θιοι τὸν τε πλοῦν τὸν ἐπ' οἴκου παρεσκευάζοντο καὶ τρο-
παῖον ἔστησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπειρῷ Συβότοις· οἱ δὲ Κερκυ-
ραῖοι τὰ τε ναύαγια καὶ νεκροὺς ἀνείλοντο τὰ κατὰ σφᾶς
ἔξενεχθέντα ὑπὸ τοῦ ροῦ καὶ ἀνέμου, ὃς γενόμενος τῆς
νικτὸς διεσκέδασεν αὐτὰ πανταχῇ, καὶ τροπαῖον ἀντέστησαν
ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις ὡς νενικηκότες.

Γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιαῦδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο·
Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νικτὸς, ὥστε
καὶ ναύαγια πλείστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας
ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων ναῦς τε καταδύ-
σαντες περὶ ἑβδομήκοντα ἔστησαν τροπαῖον· Κερκυραῖοι δὲ
τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες καί, ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι
ἦλθον, ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναύαγια καὶ νεκροὺς,
καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρούομενοι ὑπεχώ-
ρησαν οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς καί, ἐπειδὴ
ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι, οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ
ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἠξίουσαν.

¶ 55. Οἱ δὲ Κορίνθιοι ἀποπλέοντες ἐπ' οἴκου Ἀνακτόριον,
ὃ ἔστιν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, εἶλον
ἀπάτην — ἣν δὲ κοινὸν Κερκυραίων καὶ ἐκείνων — καὶ κατα-
στήσαντες ἐν αὐτῷ Κορινθίους οἰκήτορας ἀνεχώρησαν ἐπ'
οἴκου· καὶ τῶν Κερκυραίων ὀκτακοσίους μὲν, οἳ ἦσαν δοῦλοι,
ἀπέδοντο, πενήτηκοντα δὲ καὶ διακοσίους δῆσαντες ἐφύλασσον
καὶ ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ, ὅπως αὐτοῖς τὴν Κέρκυραν
ἀναχωρήσαντες προσποιήσειαν· ἐτύγχανον δὲ καὶ δυνάμει
αὐτῶν οἱ πλείους πρῶτοι ὄντες τῆς πόλεως. ἢ μὲν οὖν Κέρ-
κυρα οὕτω περιγίγνεται τῷ πολέμῳ τῶν Κορινθίων, καὶ αἱ
νήες τῶν Ἀθηναίων ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῆς· αἰτία δὲ αὕτη

πρώτη ἐγένετο τοῦ πολέμου τοῖς Κορινθίοις ἐς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι σφίσιν ἐν σπονδαῖς μετὰ Κερκυραίων ἐναυμάχουντ

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας
καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφ. 56 - 66)

56. Μετὰ ταῦτα δ' εὐθὺς καὶ τάδε ξυνέβη γενέσθαι τοῖς
2 Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις διάφορα ἐς τὸ πολεμεῖν.
γὰρ Κορινθίων πρᾶσσόντων, ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς, ὑπε-
τοπήσαντες τὴν ἔχθραν αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι Ποτειδαίτας, οἱ
οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης, Κορινθίων ἀποίκους
ἑαυτῶν δὲ ξυμμάχους φόρου ὑποτελεῖς, ἐκέλευον τὸ ἐς Παλ-
λήνην τεῖχος καθελεῖν καὶ ὀμήρους δοῦναι, τοὺς τε ἐπιδη-
μιουργοὺς ἐκπέμπειν καὶ τὸ λοιπὸν μὴ δέχεσθαι, οὓς κατὰ
ἔτος ἕκαστον Κορινθιοὶ ἐπέμπον, δεῖσαντες, μὴ ἀποστῶσιν
ὑπὸ τε Περδίκκου πειθόμενοι καὶ Κορινθίων, τοὺς τε ἄλλους
ἐπὶ Θράκης ξυναποστήσωσι ξυμμάχους.

57. Ταῦτα δὲ πρὸς τοὺς Ποτειδαίτας οἱ Ἀθηναῖοι προ-
2 παρεσκευάζοντο εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Κερκύρα ναυμαχίαν· οἱ
τε γὰρ Κορινθιοὶ φανερώς ἤδη διάφοροι ἦσαν, Περδίκκας τε
ὁ Ἀλεξάνδρου, Μακεδόνων βασιλεὺς, ἐπεπολέμητο ξύμμα-
3 χος πρότερον καὶ φίλος ὢν. ἐπολεμώθη δέ, ὅτι Φιλίππῳ, τῷ
ἑαυτοῦ ἀδελφῷ, καὶ Δέρδῳ κοινῇ πρὸς αὐτὸν ἐναντιουμένοις
4 οἱ Ἀθηναῖοι ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο. δεδιώς τε ἔπρασσεν ἔς
τε τὴν Λακεδαίμονα πέμπων, ὅπως πόλεμος γένηται αὐτοῖς
πρὸς Πελοποννησίους, καὶ τοὺς Κορινθίους προσεποιεῖτο τῆς
5 Ποτειδαίας ἕνεκα ἀποστάσεως· προσέφερε δὲ λόγους καὶ
τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῦσι καὶ Βοττιαίοις ξυναποστήναι,
νομίζων, εἰ ξύμμαχα ταῦτα ἔχοι ὄμορα ὄντα χωρία, ῥᾶον ἂν
τὸν πόλεμον μετ' αὐτῶν ποιεῖσθαι.

Ὦν οἱ Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι καὶ βουλόμενοι προκαταλαμ- 6
βάνειν τῶν πόλεων τὰς ἀποστάσεις — ἔτυχον γὰρ τριάκοντα
ναῦς ἀποστέλλοντες καὶ χιλίους ὀπλίτας ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ
Ἀρχεστράτου τοῦ Λυκομήδους μετ' ἄλλων τεσσάρων στρατη-
γούτων — ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν Ποτειδαιατῶν
τε ὁμήρους λαβεῖν καὶ τὸ τεῖχος καθελεῖν, τῶν τε πλησίον
πόλεων φυλακὴν ἔχειν, ὅπως μὴ ἀποστήσονται.

58. Ποτειδαιᾶται δὲ πέμφαντες μὲν καὶ παρ' Ἀθηναίους
πρέσβεις, εἴ πως πείσειαν μὴ σφῶν πέρι νεωτερίζειν μηδὲν,
ἐλθόντες δὲ καὶ ἐς τὴν Λακεδαίμονα μετὰ Κορινθίων, ὅπως
ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν, ἣν δέη, ἐπειδὴ ἔκ τε Ἀθηναίων ἐκ
πολλοῦ πράσσοντες οὐδὲν ἠῦροντο ἐπιτήδειον, ἀλλ' αἱ νῆες
αἱ ἐπὶ Μακεδονίαν καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁμοίως ἔπλεον, καὶ τὰ τέλη
τῶν Λακεδαιμονίων ὑπέσχετο αὐτοῖς, ἣν ἐπὶ Ποτειδαίαν
ἴωσιν Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ἀττικὴν ἐσβαλεῖν, τότε δὴ κατὰ τὸν
καιρὸν τοῦτον ἀφίστανται μετὰ Χαλκιδέων καὶ Βοττιαίων
κοινῇ ξυνομόσαντες.

Καὶ Περδίκκας πείθει Χαλκιδέας τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις 2
ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας ἀνοικίσασθαι ἐς Ὀλυνθον μίαν
τε πόλιν ταύτην ἰσχυρὰν ποιήσασθαι τοῖς τε ἐκλιποῦσι τού-
τοις τῆς ἑαυτοῦ γῆς τῆς Μυγδονίας περὶ τὴν Βόλβην λίμνην
ἔδωκε νέμεσθαι, ἕως ἂν ὁ πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος ᾗ. καὶ
οἱ μὲν ἀνφικίζοντό τε καθαιροῦντες τὰς πόλεις καὶ ἐς πόλε-
μον παρεσκευάζοντο.

59. Αἱ δὲ τριάκοντα νῆες τῶν Ἀθηναίων ἀφικνοῦνται ἐς τὰ
ἐπὶ Θράκης καὶ καταλαμβάνουσι τὴν Ποτειδαίαν καὶ τὰλλα
ἀφεστηγότα. νομίσαντες δὲ οἱ στρατηγοὶ ἀδύνατα εἶναι πρὸς τε 2
Περδίκκην πολεμεῖν τῇ παρούσῃ δυνάμει καὶ τὰ ξυναφεστῶτα
χωρία, τρέπονται ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν, ἐφ' ὅπερ καὶ τὸ πρότε-
ρον ἐξεπέμποντο, καὶ καταστάντες ἐπολέμουν μετὰ Φιλίππου
καὶ τῶν Δέρδου ἀδελφῶν ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων.

60. Καὶ ἐν τούτῳ οἱ Κορίνθιοι τῆς Ποτειδαίας ἀφεστη-
κυίας καὶ τῶν Ἀττικῶν νεῶν περὶ Μακεδονίαν οὐσῶν δεδιό-
τες περὶ τῆ χωρίῳ καὶ οἰκείῳ τὸν κίνδυνον ἡγούμενοι πέμ-
πουσιν ἑαυτῶν τε ἐθελοντάς καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων
μισθῶ πείσαντες ἑξακοσίους καὶ χιλίους τοὺς πάντας ὀπλί-
2 τας καὶ ψιλούς τετρακοσίους. ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Ἀριστεὺς
ὁ Ἀδαιμάντου, κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ οὐχ ἥμιστα οἱ πλείστοι
ἐκ Κορίνθου στρατιῶται ἐθελονταὶ ξυνέσποντο· ἦν γὰρ τοῖς
3 Ποτειδαιάταις αἰεὶ ποτε ἐπιτήδειος, καὶ ἀφικνοῦνται τεσσαρα-
κοστῇ ἡμέρᾳ ὕστερον ἐπὶ Θράκης ἢ Ποτειδαία ἀπέστη.

61. Ἦλθε δὲ καὶ τοῖς Ἀθηναίοις εὐθὺς ἡ ἀγγελία τῶν
πόλεων, ὅτι ἀφεστᾶσι, καὶ πέμπουσιν, ὡς ἦσθοντο καὶ τοὺς
μετὰ Ἀριστεῶς ἐπιπαριόντας, δισχιλίους ἑαυτῶν ὀπλίτας καὶ
τεσσαράκοντα ναῦς πρὸς τὰ ἀφεστῶτα καὶ Καλλιᾶν τὸν
2 Καλλιᾶδου πέμπτον αὐτὸν στρατηγόν· οἱ ἀφικόμενοι ἐς Μα-
κεδονίαν πρῶτον καταλαμβάνουσι τοὺς προτέρους χιλίους
Θέρμην ἄρτι ἡρηκότας καὶ Πύδναν πολιορκοῦντας.

3 Προσκαθεζόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν Πύδναν ἐπολιόρησαν
μέν, ἔπειτα δὲ ξύμβασιν ποιησάμενοι καὶ ξυμμαχίαν ἀναγ-
καίαν πρὸς τὸν Περδίκκην, ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν ἡ Ποτει-
δαια καὶ ὁ Ἀριστεὺς παρεληλυθώς, ἀπανίστανται ἐκ τῆς
4 Μακεδονίας καὶ ἀφικόμενοι, περαιωθέντες ἐκεῖθεν, ἐπὶ Στρέ-
φην καὶ πειράσαντες πρῶτον τοῦ χωρίου καὶ οὐχ ἐλόντες
ἐπορεύοντο κατὰ γῆν πρὸς τὴν Ποτειδαίαν τρισχιλίαις μὲν
ὀπλίταις ἑαυτῶν, χωρὶς δὲ τῶν ξυμμαχῶν πολλοῖς, ἵππεῦσι
δὲ ἑξακοσίαις Μακεδόνων τοῖς μετὰ Φιλίππου καὶ Πausανίου·
5 ἅμα δὲ νῆες παρέπλεον ἑβδομήκοντα, κατ' ὀλίγον δὲ προϊόν-
τες τριταῖοι ἀφίκοντο ἐς Γίγωνον καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο.

62. Ποτειδαῖαιται δὲ καὶ οἱ μετὰ Ἀριστεῶς Πελοποννή-
σιοι προσδεχόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἐστρατοπεδεύοντο πρὸς
Ὀλύνθου ἐν τῷ ἰσθμῶ καὶ ἀγορὰν ἔξω τῆς πόλεως ἐπε-

ποίηντο. στρατηγὸν μὲν τοῦ πεζοῦ παντὸς οἱ ξυμμαχοὶ ἤρηντο 2
 Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵππου Περδίκκαν· ἀπέστη γὰρ εὐθὺς πάλιν
 τῶν Ἀθηναίων καὶ ξυνεμάχει τοῖς Ποτειδαιάταις Ἰόλαον
 ἀνθ' αὐτοῦ καταστήσας ἄρχοντα. ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀριστέως 3
 τὸ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ στρατόπεδον ἔχοντι ἐν τῷ ἰσθμῷ ἐπιτηρεῖν
 τοὺς Ἀθηναίους, ἦν ἐπίωσι, Χαλκιδέας δὲ καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ
 ξυμμάχους καὶ τὴν παρὰ Περδίκκου διακοσίαν ἵππον ἐν
 Ὀλύνθῳ μένειν καί, ὅταν Ἀθηναῖοι ἐπὶ σφᾶς χωρῶσι, κατὰ
 νώτου βοηθοῦντας ἐν μέσῳ ποιεῖν αὐτῶν τοὺς πολεμίους.

Καλλίας δ' αὖ, ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγός, καὶ οἱ ξυνάρ- 4
 χοντες τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλί-
 γους ἐπὶ Ὀλύνθου ἀποπέμπουσιν, ὅπως εἴργωσι τοὺς ἐκεῖθεν
 ἐπιβοηθεῖν, αὐτοὶ δ' ἀναστήσαντες τὸ στρατόπεδον ἐχώρουν
 ἐπὶ τὴν Ποτειδαίαν. καὶ ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγένοντο καὶ 5
 εἶδον τοὺς ἐναντίους παρασκευαζομένους ὡς ἐς μάχην, ἀντι-
 καθίσταντο καὶ αὐτοί, καὶ οὐ πολὺ ὕστερον ξυνέμισγον. καὶ 6
 αὐτὸ μὲν τὸ τοῦ Ἀριστέως κέρας καὶ ὅσοι περὶ ἐκεῖνον ἦσαν
 Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων λογάδες ἔτρεφαν τὸ καθ' ἑαυ-
 τοὺς καὶ ἐπεξήλθον διώκοντες ἐπὶ πολὺ· τὸ δὲ ἄλλο στρατό-
 πεδον τῶν τε Ποτειδαϊατῶν καὶ τῶν Πελοποννησίων ἦσάτο
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐς τὸ τεῖχος κατέφυγεν.

63. Ἐπαναχωρῶν δὲ ὁ Ἀριστεὺς ἀπὸ τῆς διώξεως, ὡς
 ὄρᾳ τὸ ἄλλο στρατεύμα ἤσσημένον, ἠπόρησε μὲν, ὅποτερῶσε
 διακινδυνεύσει χωρήσας, ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλύνθου ἢ ἐς τὴν Ποτει-
 δαίαν· ἔδοξε δ' οὖν ξυναγαγόντι τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἐς ἐλάχι-
 στον χωρίον δρόμῳ βιάσασθαι ἐς τὴν Ποτειδαίαν, καὶ παρήλθε
 παρὰ τὴν χηλὴν διὰ τῆς θαλάσσης βαλλόμενός τε καὶ χαλε-
 πῶς, ὀλίγους μὲν τινὰς ἀποβαλὼν, τοὺς δὲ πλείους σώσας.

Οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλύνθου τοῖς Ποτειδαιάταις βοητοὶ — 2
 ἀπείχε δὲ ἐξήκοντα μάλιστα σταδίους καὶ ἔστι καταφανές —,
 ὡς ἡ μάχη ἐγίγνετο καὶ τὰ σημεῖα ἤρθη, βραχὺ μὲν τι προήλ-

θον ὡς βοηθήσοντες, καὶ οἱ Μακεδόνες ἰππῆς ἀντιπαρετά-
 ξαντο ὡς κωλύσοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τάχους ἢ νίκη τῶν Ἀθη-
 ναίων ἐγένετο καὶ τὰ σημεῖα κατεσπάρσθη, πάλιν ἐπανεχώ-
 ρουν ἐς τὸ τεῖχος καὶ οἱ Μακεδόνες παρὰ τοὺς Ἀθηναίους·
 3 ἰππῆς δ' οὐδετέροις παρεγένοντο. μετὰ δὲ τὴν μάχην τρο-
 παῖον ἔστησαν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους
 ἀπέδωσαν τοῖς Ποτειδαίαιταις· ἀπέθανον δὲ Ποτειδαϊατῶν μὲν
 καὶ τῶν ξυμμάχων ὀλίγη ἐλάσσους τριακοσίων, Ἀθηναίων
 δὲ αὐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ Καλλίας ὁ στρατηγός.

64. Τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος εὐθὺς οἱ Ἀθηναῖοι ἀπο-
 τειχίσαντες ἐφρούρουν· τὸ δ' ἐς τὴν Παλλήνην ἀτειχιστον ἦν·
 οὐ γὰρ ἱκανοὶ ἐνόμιζον εἶναι ἔν τε τῷ ἰσθμῷ φρουρεῖν καὶ
 ἐς τὴν Παλλήνην διαβάντες τειχίζειν δεδιότες, μὴ σφίσιν οἱ
 Ποτειδαῖαιται καὶ οἱ ξύμμαχοι γιγνομένοις δίχα ἐπιθῶνται.
 2 καὶ πυνθανόμενοι οἱ ἐν τῇ πόλει Ἀθηναῖοι τὴν Παλλήνην
 ἀτειχιστον οὖσαν χρόνῳ ὕστερον πέμπουσιν ἑξακοσίους καὶ
 χιλίους ὀπλίτας ἑαυτῶν καὶ Φορμίωνα τὸν Ἀσωπίου στρα-
 τηγόν· ὃς ἀφικόμενος ἐς τὴν Παλλήνην καὶ ἐξ Ἀφύτιος
 ὀρμώμενος προσήγαγε τῇ Ποτειδαίᾳ τὸν στρατόν, κατὰ βραχὺ
 3 προῖων καὶ κείρων ἅμα τὴν γῆν· ὡς δ' οὐδεὶς ἐπεξήγει ἐς
 μάχην, ἀπετείχισε τὸ ἐκ τῆς Παλλήνης τεῖχος· καὶ οὕτως
 ἤδη κατὰ κράτος ἡ Ποτειδαῖα ἀμφοτέρωθεν ἐπολιορκεῖτο καὶ
 ἐκ θαλάσσης ναυσὶν ἅμα ἐφορμούσαις.

65. Ἀριστεὺς δὲ ἀποτειχισθείσης αὐτῆς καὶ ἐλπίδα οὐδε-
 μίαν ἔχων σωτηρίας, ἦν μὴ τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο
 παρὰ λόγον γίγνηται, ξυνεβούλευε μὲν πλὴν πεντακοσίων
 ἄνεμον τηρήσασιν τοῖς ἄλλοις ἐκπλεῦσαι, ὅπως ἐπὶ πλεόν ὁ
 σίτος ἀντίσχη, καὶ αὐτὸς ἤθελε τῶν μενόντων εἶναι· ὡς δ' οὐκ
 ἐπειθε, βουλόμενος τὰ ἐπὶ τούτοις παρασκευάζειν καὶ ὅπως τὰ
 ἔξωθεν ἔξει ὡς ἄριστα, ἐκπλουν ποιεῖται λαβῶν τὴν φυλακὴν
 2 τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραμένων ἐν Χαλκιδεῦσι τὰ τε ἄλλα

ξυνεπολέμει καὶ Σερμυλιῶν λοχίσας πρὸς τῇ πόλει πολλοὺς διέφθειρεν ἕς τε τὴν Πελοπόννησον ἔπρασσε, ὅπη ὠφελία τις γενήσεται. μετὰ δὲ τῆς Ποτειδαίας τὴν ἀποτειχίσιν Φορμίων³ μὲν ἔχων τοὺς ἑξακοσίους καὶ χιλίους τὴν Χαλκιδικὴν καὶ Βοττικὴν ἐδήρου καὶ ἔστιν ἃ καὶ πολίσματα εἶλεν.

66. Τοῖς δ' Ἀθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις αἰτίαι μὲν αὐταὶ προσεγεγένητο ἕς ἀλλήλους, τοῖς μὲν Κορινθίοις, ὅτι τὴν Ποτειδαίαν ἑαυτῶν οὖσαν ἀποικίαν καὶ ἄνδρας Κορινθίων τε καὶ Πελοποννησίων ἐν αὐτῇ ὄντας ἐπολιόρκουν, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ἕς τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι ἑαυτῶν τε πόλιν ξυμμαχίδα καὶ φόρου ὑποτελῆ ἀπέστησαν καὶ ἐλθόντες σφίσιν ἀπὸ τοῦ προφανοῦς ἐμάχοντο μετὰ Ποτειδαιατῶν. οὐ μέντοι ὅ γε πόλεμός πω ξυνερρώγει, ἀλλ' ἔτι ἀνοκωχὴ ἦν· ἰδίᾳ γὰρ ταῦτα οἱ Κορίνθιοι ἔπραξαν.

B. ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφ. 67-87)

1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.

(Κεφ. 67-71)

67. Πολιορκουμένης δὲ τῆς Ποτειδαίας οὐχ ἠσύχαζον ἀνδρῶν τε σφίσιν ἐνόητων καὶ ἅμα περὶ τῆ χωρίῳ δεδιότες παρεκάλουν τε εὐθύς ἕς τὴν Λακεδαίμονα τοὺς ξυμμαχοὺς καὶ κατεβῶν ἐλθόντες τῶν Ἀθηναίων, ὅτι σπονδάς τε λευκότες εἶεν καὶ ἀδικοῖεν τὴν Πελοπόννησον. Αἰγινῆταί τε ἔ

φανερῶς μὲν οὐ προσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δέ, οὐχ ἤκιστα μετ' αὐτῶν ἐνήγον τὸν πόλεμον λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς.

- 3 Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι προσπαρακαλέσαντες τῶν συμμάχων καὶ εἴ τις τι ἄλλο ἔφη ἠδικῆσθαι ὑπὸ Ἀθηναίων, ξύλλογον
4 σφῶν αὐτῶν ποιήσαντες τὸν εἰωθότα λέγειν ἐκέλευον. καὶ ἄλλοι τε παριόντες ἐγκλήματα ἐποιοῦντο ὡς ἕκαστοι καὶ Μεγαρήϊς δηλοῦντες μὲν καὶ ἕτερα οὐκ ὀλίγα διάφορα, μάλιστα δὲ λιμένων τε εἵργεσθαι τῶν ἐν τῇ Ἀθηναίων ἀρχῇ καὶ
5 τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς παρὰ τὰς σπονδάς. παρελθόντες δὲ τελευταῖοι οἱ Κορίνθιοι καὶ τοὺς ἄλλους ἐάσαντες πρῶτον παροξῦναι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπέειπον τοιαύδε·

68. «Τὸ πιστὸν ὑμᾶς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς πολιτείας καὶ ὁμιλίας ἀπιστοτέρους, ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν, καθίστησι· καὶ ἀπ' αὐτοῦ σωφροσύνην μὲν ἔχετε, ἀμαθία δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε.
2 πολλάκις γὰρ προαγορευόντων ἡμῶν, ἃ ἐμέλλομεν ὑπὸ Ἀθηναίων βλάπτεσθαι, οὐ περὶ ὧν ἐδιδάσκομεν ἐκάστοτε τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε, ἀλλὰ τῶν λεγόντων μᾶλλον ὑπενοεῖτε, ὡς ἕνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων λέγουσι· καὶ δι' αὐτὸ οὐ πρὶν πάσχειν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ἔργῳ ἐσμέν, τοὺς συμμάχους τοῦσδε παρεκαλέσατε, ἐν οἷς προσήκει ἡμᾶς οὐχ ἤκιστα εἰπεῖν, ὅσῳ καὶ μέγιστα ἐγκλήματα ἔχομεν ὑπὸ μὲν Ἀθηναίων ὑβριζόμενοι, ὑπὸ δὲ ὑμῶν ἀμελοῦμενοι.»

- 3 »Καὶ εἰ μὲν ἀφανεῖς που ὄντες ἠδίκουν τὴν Ἑλλάδα, διδασκαλίας ἂν ὡς οὐκ εἰδῶσι προσέδει· νῦν δὲ τί δεῖ μακρηγορεῖν, ὧν τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε, τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας αὐτούς, καὶ οὐχ ἤκιστα ταῖς ἡμετέροις συμμάχοις, καὶ ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένους, εἴ ποτε πολεμήσονται; οὐ γὰρ ἂν Κέρκυραν τε ὑπολαβόντες βία ἡμῶν εἶχον καὶ Ποτειδαίαν ἐπολιόρουν· ὧν τὸ μὲν ἐπικαιρότατον χωρίον

πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, ἢ δὲ ναυτικὸν ἂν μέγιστον παρέσχε Πελοποννησίοις. 4

¶ 69. » Καὶ τῶνδε ὑμεῖς αἴτιοι, τό τε πρῶτον ἐάσαντες αὐτοὺς τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι καὶ ὕστερον τὰ μακρὰ στήσαι τείχη ἐς τόδε αἰεὶ ἀποστεροῦντες οὐ μόνον τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑμέτερους ἤδη ξυμμάχους· οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾶ, εἶπερ καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερῶν τὴν Ἑλλάδα φέρεται.

» Μόλις δὲ νῦν γε ξυνήλθομεν καὶ οὐδὲ νῦν ἐπὶ φανεροῖς· 2 χρῆν γὰρ οὐκ εἰ ἀδικούμεθα ἔτι σκοπεῖν, ἀλλὰ καθ' ὅτι ἀμυνόμεθα, οἷπερ δρῶντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγνωκότας ἤδη, καὶ οὐ μέλλοντες ἐπέρχονται. καὶ ἐπιστάμεθα, οἷα ὁδῶ 3 οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅτι κατ' ὀλίγον χωροῦσιν ἐπὶ τοὺς πέλας. καὶ λανθάνειν μὲν οἴομενοι διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν ἦσσαν θαρσοῦσι, γνόντες δὲ εἰδότας περιορᾶν ἰσχυρῶς ἐγκείσονται.

» Ἦσυχάζετε γὰρ μόνοι Ἑλλήνων, ὧ Δακεδαιμόνιοι, οὐ 4 τῇ δυνάμει τινά, ἀλλὰ τῇ μελλήσει ἀμυνόμενοι καὶ μόνοι οὐκ ἀρχομένην τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, διπλασιουμένην δὲ καταλύοντες. καίτοι ἐλέγεσθε ἀσφαλεῖς εἶναι, ὧν ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει. τόν τε γὰρ Μῆδον αὐτοὶ ἴσμεν ἐκ 5 περάτων γῆς πρότερον ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλθόντα, ἢ τὰ παρ' ὑμῶν ἀξίως προαπαντῆσαι, καὶ νῦν τοὺς Ἀθηναίους οὐχ ἐκάς, ὡπερ ἐκείνον, ἀλλ' ἐγγυὲς ὄντας περιοράτε καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας καὶ ἐς τύχας πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους ἀγωνιζόμενοι καταστήναι, ἐπιστάμενοι καὶ τὸν βάρβαρον αὐτὸν περὶ αὐτῶ 6 τὰ πλείω σφαλέντα καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθηναίους πολλὰ ἡμᾶς ἤδη τοῖς ἀμαρτήμασιν αὐτῶν μᾶλλον ἢ τῇ ἀφ' ὑμῶν τιμωρία περιγεγεννημένου· ἐπεὶ αἶ γε ὑμέτεραι ἐλπίδες ἤδη τινὰς που καὶ ἀπαρασκευοῦς διὰ τὸ πιστεῦσαι ἔφθειραν. καὶ 6

μηδεὶς ὑμῶν ἐπ' ἔχθρα τὸ πλέον ἢ αἰτία νομίση τάδε λέγεσθαι· αἰτία μὲν γὰρ φίλων ἀνδρῶν ἔστιν ἀμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

70. »Καὶ ἅμα, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, ἄξιοι νομίζομεν εἶναι τοῖς πέλας φόγον ἐπενεγκεῖν, ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερόντων καθεστώτων, περι ὧν οὐκ αἰσθάνεσθαι ἡμῖν γε δοκεῖτε οὐδ' ἐκλογίσασθαι πώποτε, πρὸς οἷους ὑμῖν Ἀθηναίους ὄντας καὶ ὅσον ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν διαφέροντας ὁ ἀγὼν ἔσται.
- 2 »Οἱ μὲν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γινῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σφίξειν καὶ ἐπιγινῶναι μηδὲν καὶ ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι.
- 3 αὐθις δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πράξει· τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἶεσθαι ἀπολυθῆσεσθαι· καὶ μὴν καὶ ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητάς καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους· οἶονται γὰρ οἱ μὲν τῇ ἀπουσίᾳ ἂν τι κτᾶσθαι, ὑμεῖς δὲ τῷ ἐξελθεῖν καὶ τὰ ἐτοῖμα ἂν βλάψαι· κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν ἐπὶ πλείστον ἐξέρχονται καὶ νικώμενοι ἐπ' ἐλάχιστον ἀναπίπτουσιν. ✕
- 6 »Ἐτι δὲ τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις ὑπὲρ τῆς πόλεως χρώνται, τῇ γνώμῃ δὲ οἰκισιτάτῃ ἐς τὸ πράσσειν τι ὑπὲρ αὐτῆς· καὶ ἃ μὲν ἂν ἐπινοήσαντες μὴ ἐξέλθωσιν, οἰκεία στέρεσθαι ἠγοῦνται, ἃ δ' ἂν ἐπελθόντες κτήσωνται, ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα τυχεῖν πράξαντες, ἣν δ' ἄρα του καὶ πείρα σφαλῶσιν, ἀντελπίσαντες ἄλλα ἐπλήρωσαν τὴν χρεῖαν· μόνοι γὰρ ἔχουσί τε ὁμοίως καὶ ἐλπίζουσιν, ἃ ἂν ἐπινοήσωσι, διὰ
- 8 τὸ ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖσθαι ὧν ἂν γινῶσι· καὶ ταῦτα μετὰ πόνων πάντα καὶ κινδύνων δι' ὄλου τοῦ αἰῶνος μοχθοῦσι καὶ ἀπολαβούσιν ἐλάχιστα τῶν ὑπαρχόντων διὰ τὸ αἰεὶ κτᾶσθαι καὶ μῆτε ἐορτὴν ἄλλο τι ἠγαγεσθαι ἢ τὸ τᾶ

δέοντα πράξαι ξυμφοράν τε οὐχ ἤσσον ἤσυχίαν ἀπράγμονα
ἢ ἀσχολίαν ἐπίπονον· ὥστε, εἴ τις αὐτοὺς ξυνελὼν φαίῃ πεφυ- 9
κέναι ἐπὶ τῷ μῆτε αὐτοὺς ἔχειν ἤσυχίαν μῆτε τοὺς ἄλλους
ἀνθρώπους ἕαν, ὀρθῶς ἂν εἴποι.

71. Ταύτης μέντοι τοιαύτης ἀντικαθεστηκυίας πόλεως,
ὦ Λακεδαιμόνιοι, διαμέλλετε καὶ οἴεσθε τὴν ἤσυχίαν οὐ
τούτοις τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλείστον ἀρκεῖν, οἱ ἂν τῇ μὲν
παρασκευῇ δίκαια πράσσωσι, τῇ δὲ γνώμῃ, ἣν ἀδικῶνται,
δηλοὶ ὡσι μὴ ἐπιτρέψοντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ λυπεῖν τε τοὺς
ἄλλους καὶ αὐτοὶ ἀμυνόμενοι μὴ βλάπτεσθαι τὸ ἴσον νέμετε.
μόλις δ' ἂν πόλει ὁμοίᾳ παροικούντες ἐτυγχάνετε τούτου· 2
νῦν δ', ὅπερ καὶ ἄρτι ἐδηλώσαμεν, ἀρχαιότροπα ὑμῶν τὰ
ἐπιτηδεύματα πρὸς αὐτοὺς ἐστίν. ἀνάγκη δὲ ὡσπερ τέχνης 3
αἰεὶ τὰ ἐπιγιγνώμενα κρατεῖν· καὶ ἤσυχάζουση μὲν πόλει τὰ
ἀκίνητα νόμιμα ἄριστα, πρὸς πολλὰ δὲ ἀναγκαζομένοις ἰέναι
πολλῆς καὶ ἐπιτεχνήσεως δεῖ. διόπερ καὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων
ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν κεκαίνωται.

Μέχρι μὲν οὖν τοῦδε ὠρίσθω ὑμῶν ἡ βραδυτής· νῦν δὲ 4
τοῖς τε ἄλλοις καὶ Ποτειδαιάταις, ὡσπερ ὑπεδέξασθε, βοηθή-
σατε κατὰ τάχος ἐσβαλόντες ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἵνα μὴ ἄνδρας
τε φίλους καὶ ξυγγενεῖς τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε καὶ ἡμᾶς
τοὺς ἄλλους ἀθυμῖα πρὸς ἑτέραν τινὰ ξυμμαχίαν τρέψητε.
δρῶμεν δ' ἂν ἀδικιον οὐδὲν οὔτε πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων οὔτε 5
πρὸς ἀνθρώπων τῶν αἰσθανομένων· (λύουσι γὰρ σπονδάς οὐχ
οἱ δι' ἐρημίαν ἄλλοις προσιόντες, ἀλλ' οἱ μὴ βοηθοῦντες οἷς
ἂν ξυνομόσωσι.) βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι μενού-
μεν· οὔτε γὰρ ὅσα ἂν ποιῶμεν μεταβαλλόμενοι οὔτε ξυνηθε- 6
στέρους ἂν ἄλλους εὔροιμεν. πρὸς τάδε βουλευέσθε εὖ καὶ 7
τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ
πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν.

2. Απόφασις τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων
καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.

(Κεφ. 72-78)

72. Τοιαῦτα μὲν οἱ Κορίνθιοι εἶπον. τῶν δὲ Ἀθηναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεῖα πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι περὶ ἄλλων παροῦσα, ὡς ἤσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τῶν μὲν ἐγκλημάτων πέρι μηδὲν ἀπολογησομένους, ὧν αἱ πόλεις ἐνεκάλουν, δηλῶσαι δὲ περὶ τοῦ παντός, ὡς οὐ ταχέως αὐτοῖς βουλευτέον εἴη, ἀλλ' ἐν πλείονι σκεπτέον. καὶ ἅμα τὴν σφετέραν πόλιν ἐβούλοντο σημήναι, ὅση εἴη δύναμιν, καὶ ὑπόμνησιν ποιήσασθαι τοῖς τε πρεσβυτέροις ὧν ἤδεσαν καὶ τοῖς νεωτέροις ἐξήγησιν ὧν ἄπειροι ἦσαν, νομίζοντες μᾶλλον ἂν αὐτοὺς ἐκ τῶν λόγων πρὸς τὸ ἡσυχάζειν τραπέσθαι ἢ πρὸς τὸ πολεμεῖν. προσελθόντες οὖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν, εἴ τι μὴ ἀποκωλύει. οἱ δ' ἐκέλευόν τε ἐπιέναι, καὶ παρελθόντες οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον τοιάδε·

73. «Ἡ μὲν πρέσβευσις ἡμῶν οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμετέροις ξυμμάχοις ἐγένετο, ἀλλὰ περὶ ὧν ἡ πόλις ἔπεμψεν αἰσθόμενοι δὲ καταβοῆν οὐκ ὀλίγην οὖσαν ἡμῶν παρήλθομεν, οὐ τοῖς ἐγκλήμασι τῶν πόλεων ἀντεροῦντες — οὐ γὰρ παρὰ δικασταῖς ὑμῖν οὔτε ἡμῶν οὔτε τούτων οἱ λόγοι ἂν γίγνοιτο —, ἀλλ' ὅπως μὴ ῥαδίως περὶ μεγάλων πραγμάτων τοῖς ξυμμάχοις πειθόμενοι χειρὸν βουλεύσησθε, καὶ ἅμα βουλόμενοι περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ ἐς ἡμᾶς καθεστῶτος δηλῶσαι, ὡς οὔτε ἀπεικότως ἔχομεν, ἃ κεκτῆμεθα, ἢ τε πόλις ἡμῶν ἀξία λόγου ἐστίν.

2 » Καὶ τὰ μὲν πάνυ παλαιὰ τί δεῖ λέγειν, ὧν ἀκοαὶ μᾶλλον λόγων μάρτυρες ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων; τὰ δὲ Μηδικὰ

καὶ ὅσα αὐτοὶ ξύνιστε, εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται ἀεὶ
 προβαλλομένοις, ἀνάγκη λέγειν. καὶ γὰρ ὅτε ἐδρῶμεν,
 ἐπ' ὠφελίᾳ ἐκινδυνεύετο, ἥς τοῦ μὲν ἔργου μέρος μετέσχετε,
 τοῦ δὲ λόγου μὴ παντός, εἴ τι ὠφελεῖ, στερισκώμεθα. ρηθῆ- 3
 σεται δὲ οὐ παραιτήσεως μᾶλλον ἔνεκα ἢ μαρτυρίου καὶ
 δηλώσεως, πρὸς οἷαν ὑμῖν πόλιν μὴ εὖ βουλευομένοις ὁ
 ἀγῶν καταστήσεται.

»Φαμὲν γὰρ Μαραθῶνι τε μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρ- 4
 θάρῳ καί, ὅτε τὸ ὕστερον ἦλθεν, οὐχ ἱκανοὶ ὄντες κατὰ γῆν
 ἀμύνεσθαι, ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς πανδημεὶ ἐν Σαλαμῖνι ξυμμα-
 μαχῆσαι, ὅπερ ἔσχε μὴ κατὰ πόλεις αὐτὸν ἐπιπλέοντα τὴν
 Πελοπόννησον πορθεῖν, ἀδυνάτων ἂν ὄντων πρὸς ναῦς πολλὰς
 ἀλλήλοις ἐπιβοηθεῖν. τεκμήριον δὲ μέγιστον αὐτὸς ἐποίησε· 5
 νικηθεὶς γὰρ ταῖς ναυσὶν ὡς οὐκέτι αὐτῷ ὁμοίας οὔσης τῆς
 δυνάμεως κατὰ τάχος τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε.

74. »Τοιοῦτου μέντοι ξυμβάντος τούτου καὶ σαφῶς δηλω-
 θέντος, ὅτι ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ πράγματα ἐγένε-
 νετο, τρία τὰ ὠφελιμώτατα ἐς αὐτὸ παρεσχόμεθα, ἀριθμόν
 τε νεῶν πλεῖστον καὶ ἄνδρα στρατηγὸν ξυνετώτατον καὶ
 προθυμίαν ἀοκνοτάτην· ναῦς μὲν γε ἐς τὰς τετρακοσίας
 ὀλίγῳ ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν, Θεμιστοκλέα δὲ ἄρχοντα,
 ὃς αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο, ὅπερ σαφέ-
 στατα ἔσωσε τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ διὰ τοῦτο δὴ μάλιστα
 ἐτιμήσατε ἄνδρα ξένον τῶν ὡς ὑμᾶς ἐλθόντων. προθυμίαν 2
 δὲ καὶ πολὺν τολμηροτάτην ἐδείξαμεν, οἱ γε, ἐπειδὴ ἡμῖν
 κατὰ γῆν οὐδεὶς ἐβοήθει, τῶν ἄλλων ἤδη μέχρι ἡμῶν δου-
 λευόντων, ἠξιώσαμεν ἐκλιπόντες τὴν πόλιν καὶ τὰ οἰκεία
 διαφθεῖραντες μῆδ' ὡς τὸ τῶν περιλοίπων ξυμμαχῶν κοινὸν
 προλιπεῖν μῆδὲ σκεδασθέντες ἀχρεῖοι αὐτοῖς γενέσθαι, ἀλλ'
 ἐσθάντες ἐς τὰς ναῦς κινδυνεύσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι, ὅτι
 ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε.

3 » Ὡστε φαμέν οὐχ ἦσσον αὐτοὶ ὠφελῆσαι ὑμᾶς ἢ τυχεῖν
 τούτου. ὑμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων καὶ
 ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι, ἐπειδὴ ἐδείσατε ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
 οὐχ ἡμῶν τὸ πλεόν, ἐβοηθήσατε — ὅτε γοῦν ἡμεν ἔτι σῶοι,
 οὐ παρεγένεσθε —, ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τε τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμώ-
 4 μενοι καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βραχεῖα ἐλπιδὶ οὔσης κινδυνεύοντες
 προσεχωρήσαμεν πρότερον τῷ Μήδῳ δείσαντες, ὥσπερ καὶ
 ἄλλοι, περὶ τῆ χώρα, ἢ μὴ ἐτολμήσαμεν ὕστερον ἐσοθῆναι
 ἐς τὰς ναῦς ὡς διεφθαρμένοι, οὐδὲν ἂν ἔτι ἔδει ὑμᾶς μὴ
 ἔχοντας ναῦς ἱκανὰς ναυμαχεῖν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν ἂν αὐτῷ
 προεχώρησε τὰ πράγματα, ἢ ἐβούλετο.

75. » Ἄρ' ἄξιοί ἐσμεν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ προθυμίας
 ἕνεκα τῆς τότε καὶ γνώμης ξυνέσεως ἀρχῆς γε ἣς ἔχομεν
 2 τοῖς Ἑλλησὶ μὴ οὕτως ἄγαν ἐπιφθόνως διακείσθαι; καὶ γὰρ
 αὐτὴν τήνδ' ἐλάβομεν οὐ βιασάμενοι, ἀλλ' ὑμῶν μὲν οὐκ
 ἐθελησάντων παραμεῖναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ βαρβάρου,
 ἡμῖν δὲ προσελθόντων τῶν ξυμμάχων καὶ αὐτῶν δεηθέντων
 3 ἡγεμόνας καταστήναι. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου κατηναγκάστη-
 μεν τὸ πρῶτον προαγαγεῖν αὐτὴν ἐς τόδε, μάλιστα μὲν ὑπὸ
 4 δέους, ἔπειτα δὲ καὶ τιμῆς, ὕστερον καὶ ὠφελίας. καὶ οὐκ
 ἀσφαλὲς ἔτι ἐδόκει εἶναι, τοῖς πολλοῖς ἀπηχθημένους καὶ τινων
 καὶ ἤδη ἀποστάντων κατεστραμμένων ὑμῶν τε ἡμῖν οὐκέτι
 ὁμοίως φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων καὶ διαφόρων ὄντων ἀνέντας
 κινδυνεύειν — καὶ γὰρ ἂν αἱ ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς ἐγί-
 5 γνοντο —· πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφέροντα τῶν μεγί-
 στων πέρι κινδύνων εὖ τίθεσθαι.

76. » Ὑμεῖς γοῦν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, τὰς ἐν τῇ Πελοπον-
 νήσῳ πόλεις ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὠφέλιμον καταστησάμενοι ἐξηγεῖ-
 σθε· καὶ εἰ τότε ὑπομείναντες διὰ παντὸς ἀπήχθησθε ἐν τῇ
 ἡγεμονίᾳ, ὥσπερ ἡμεῖς, εὖ ἴσμεν μὴ ἂν ἦσσον ὑμᾶς λυπη-

ροὺς γενομένους τοῖς ξυμμάχοις καὶ ἀναγκασθέντας ἂν ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν. οὕτως οὐδ' ἡμεῖς 2
θαυμαστὸν οὐδὲν πεποιθήκαμεν οὐδ' ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπέου τρό-
που, εἰ ἀρχὴν τε διδομένην ἐδεξάμεθα καὶ ταύτην μὴ ἀνειμεν
ὑπὸ τῶν μεγίστων νικηθέντες, τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελίας,
οὐδ' αὖ πρῶτοι τοῦ τοιούτου ὑπάρξαντες, ἀλλ' αἰεὶ καθεστῶτος
τὸν ἦσσω ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου κατείργεσθαι, ἀξιοί τε ἅμα νομί-
ζοντες εἶναι καὶ ὑμῖν δοκοῦντες μέχρι οὗ τὰ ξυμφέροντα λογι-
ζόμενοι τῇ δικαίῃ λόγῳ νῦν χρῆσθε, ὃν οὐδεὶς πω, παρατυχὸν
ισχύι τι κτήσασθαι, προθεὶς τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο.

» Ἐπαινέσθαι τε ἀξιοί, οἵτινες χρῆσάμενοι τῇ ἀνθρωπεῖα 3
φύσει, ὥστε ἐτέρων ἄρχειν, δικαιότεροι ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν
δύναμιν γεγένηται. ἄλλους γ' ἂν οὖν οἰόμεθα τὰ ἡμέτερα 4
λαβόντας δεῖξαι ἂν μάλιστα, εἴ τι μετριάζομεν, ἡμῖν δὲ καὶ ἐκ
τοῦ ἐπιεικοῦς ἀδοξία τὸ πλέον ἢ ἔπαινος οὐκ εἰκότως περιέσθη.

77. » Καὶ ἐλασσούμενοι γὰρ ἐν ταῖς ξυμβολαίαις πρὸς
τοὺς ξυμμάχους δίκαις καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐν τοῖς ὁμοίοις
νόμοις ποιήσαντες τὰς κρίσεις φιλοδικεῖν δοκοῦμεν. καὶ 2
οὐδεὶς σκοπεῖ αὐτῶν, τοῖς καὶ ἄλλοθι που ἀρχὴν ἔχουσι καὶ
ἦσσον ἡμῶν πρὸς τοὺς ὑπηκόους μετρίαις οὔσι διότι τοῦτο
οὐκ ὀνειδίξεται· βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἂν ἐξῆ, δικάζεσθαι οὐδὲν
προσδέονται. οἱ δὲ εἰθισμένοι πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου ὀμι- 3
λεῖν, ἦν τι παρὰ τὸ μὴ οἶεσθαι χρῆναι ἢ γνώμη ἢ δυνάμει
τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν καὶ ὁπωσοῦν ἐλασσωθῶσιν, οὗ τοῦ πλέο-
νος μὴ στερισκόμενοι χάριν ἔχουσιν, ἀλλὰ τοῦ ἐνδεοῦς χαλε-
πώτερον φέρουσιν, ἢ εἰ ἀπὸ πρώτης ἀποθέμενοι τὸν νόμον
φανερῶς ἐπλεονεκτοῦμεν· ἐκείνως δ' οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλε-
γον, ὡς οὐ χρεῶν τὸν ἦσσω τῇ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν.

» Ἀδικούμενοί τε, ὡς ἔοικεν, οἱ ἀνθρωποὶ μᾶλλον ὀργί- 4
ζονται ἢ βιάζόμενοι· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἴσου δοκεῖ πλεονε-
κτεῖσθαι, τὸ δ' ἀπὸ τοῦ κρείσσονος καταναγκάζεσθαι. ὑπὸ 5

γούν τοῦ Μήδου δεινότερα τούτων πάσχοντες ἠνείχοντο, ἢ δὲ ἡμετέρα ἀρχὴ χαλεπὴ δοκεῖ εἶναι, εἰκότως· τὸ παρὸν γὰρ
 6 αἰεὶ βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. ὑμεῖς γ' ἂν οὖν, εἰ καθελόντες ἡμᾶς
 ἀρξάιτε, τάχα ἂν τὴν εὖνοιαν, ἢ διὰ τὸ ἡμέτερον δέος εἰλή-
 φατε, μεταβάλοιτε, εἶπερ, οἷα καὶ τότε πρὸς τὸν Μῆδον
 δι' ὀλίγου ἠγησάμενοι ὑπεδείξατε, ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε.
 ἀμεικτα γὰρ τά τε καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα τοῖς ἄλλοις
 ἔχετε, καὶ προσέτι εἰς ἕκαστος ἐξιῶν οὔτε τούτοις χρῆται,
 οὔθ' οἷς ἢ ἄλλη Ἑλλάς νομίζει.

78. »Βουλευέσθε οὖν βραδέως ὡς οὐ περὶ βραχέων καὶ
 μὴ ἄλλοτρίαις γνώμαις καὶ ἐγκλήμασι πεισθέντες οἰκτεῖον
 πόνον προσθῆσθε. τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί,
 2 πρὶν ἐν αὐτῷ γενέσθαι, προδιάγνωτε· μηκυνόμενος γὰρ ἐς
 τύχας φιλεῖ τὰ πολλὰ περιστάσθαι, ὧν ἴσον τε ἀπέχομεν
 3 καί, ὁποτέρως ἐσται, ἐν ἀδήλῳ κινδυνεύεται. ἰόντες τε οἱ
 ἄνθρωποι ἐς τοὺς πολέμους τῶν ἔργων πρότερον ἔχονται, ἢ
 χρῆν ὕστερον δρᾶν, κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη τῶν λόγων ἄπτον-
 4 ται. ἡμεῖς δὲ ἐν οὐδεμιᾷ πω τοιαύτῃ ἀμαρτίᾳ ὄντες οὔτ' αὐτοὶ
 οὔθ' ὑμᾶς ὀρῶντες λέγομεν ὑμῖν, ἕως ἔτι αὐθαίρετος ἀμφο-
 τέροις ἢ εὐβουλία, σπονδὰς μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν τοὺς
 ὅρκους, τὰ δὲ διάφορα δίκῃ λύεσθαι κατὰ τὴν ξυνηθήκην· εἰ
 δὲ μὴ, θεοὺς τοὺς ὀρκίους μάρτυρας ποιούμενοι πειρασόμεθα
 ἀμύνεσθαι πολέμου ἄρχοντας ταύτη, ἢ ἂν ὑψηγῆσθε».

**3. Δημηγορίαι τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφαισις
 τῶν Λακεδαιμονίων.**

(Κεφ. 79 - 87)

79. Τοιαῦτα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι εἶπον. ἐπειδὴ δὲ τῶν τε
 ξυμμάχων ἤκουσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐγκλήματα τὰ ἐς
 τοὺς Ἀθηναίους καὶ τῶν Ἀθηναίων, ἃ ἐλεξάν, μεταστησά-

μενοι πάντας ἐβουλεύοντο κατὰ σφᾶς αὐτοὺς περὶ τῶν παρόντων. καὶ τῶν μὲν πλειόνων ἐπὶ τὸ αὐτὸ αἰ γινῶμαι ἔφερον, ² ἀδικεῖν τε τοὺς Ἀθηναίους ἤδη καὶ πολεμητέα εἶναι ἐν τάχει· παρελθὼν δὲ Ἀρχίδαμος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ἀνὴρ καὶ ξυνετὸς δοκῶν εἶναι καὶ σώφρων, ἔλεξε τοιάδε·

80. «Καὶ αὐτὸς πολλῶν ἤδη πολέμων ἔμπειρός εἰμι, ὧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμῶν τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ ὄρω, ὥστε μήτε ἀπειρία ἐπιθυμῆσαί τινα τοῦ ἔργου, ὅπερ ἂν οἱ πολλοὶ πάθοιεν, μήτε ἀγαθὸν καὶ ἀσφαλὲς νομίσαντα. εὔροιτε δ' ἂν ² τόνδε, περὶ οὗ νῦν βουλευέσθε, οὐκ ἂν ἐλάχιστον γενόμενον, εἰ σωφρόνως τις αὐτὸν ἐκλογίζοιτο.

» Πρὸς μὲν γὰρ τοὺς Πελοποννησίους καὶ ἀστυγεῖτονας ³ παρόμοιος ἡμῶν ἡ ἀλκή, καὶ διὰ ταχέων οἶόν τε ἐφ' ἕκαστα ἐλθεῖν· πρὸς δὲ ἀνδρας, οἱ γῆν τε ἐκάς ἔχουσι καὶ προσέτι θαλάσσης ἔμπειρότατοί εἰσι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄριστα ἐξήρτυνται, πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ καὶ ναυσὶ καὶ ἵπποις καὶ ὄπλοις καὶ ὄχλῳ, ὅσος οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνὶ γε χωρίῳ Ἑλληνικῷ ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ξυμμάχους πολλοὺς φόρου ὑποτελεῖς ἔχουσι, πῶς χρῆ πρὸς τούτους βράδιως πόλεμον ἄρασθαι καὶ τίνι πιστεύσαντας ἀπαρασκευόους ἐπειχθῆναι; πότερον ⁴ ταῖς ναυσίν; ἀλλ' ἤσσοις ἐσμέν· εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρασκευασόμεθα, χρόνος ἐνέσται. ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν; ἀλλὰ πολλῷ ἔτι πλέον τούτου ἐλλείπομεν καὶ οὔτε ἐν κοινῷ ἔχομεν οὔτε ἐτοιμῶς ἐκ τῶν ἰδίων φέρομεν.

81. «Τάχ' ἂν τις θαρσοίη, ὅτι τοῖς ὄπλοις αὐτῶν καὶ τῷ πλήθει ὑπερφέρομεν, ὥστε τὴν γῆν δηρὸν ἐπιφοιτῶντες. τοῖς ² δὲ ἄλλῃ γῆ ἐστὶ πολλή, ἣς ἄρχουσι, καὶ ἐκ θαλάσσης, ὣν δέονται, ἐπάξονται. εἰ δ' αὖ τοὺς ξυμμάχους ἀφιστάναι πειρασόμεθα, ³ δεήσει καὶ τούτοις ναυσὶ βοηθεῖν τὸ πλέον οὔσι νησιώταις.

» Τίς οὖν ἐστὶ ἡμῶν ὁ πόλεμος; εἰ μὴ γὰρ ἢ ναυσὶ κρα- ⁴ τήσομεν ἢ τὰς προσόδους ἀφαιρήσομεν, ἀφ' ὧν τὸ ναυτικὸν

5 τρέφουσι, βλαψόμεθα τὰ πλείω. κὰν τούτῳ οὐδὲ καταλύε-
 σθαι ἔτι καλόν, ἄλλως τε καὶ εἰ δόξομεν ἄρξαι μᾶλλον τῆς
 6 διαφορᾶς. μὴ γὰρ δὴ ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι ἐπαιρώμεθα, ὡς
 ταχὺ παυθήσεται ὁ πόλεμος, ἣν τὴν γῆν αὐτῶν τέμνωμεν.
 δέδοικα δὲ μᾶλλον, μὴ καὶ τοῖς παισὶν αὐτὸν ὑπολίπωμεν
 οὕτως εἰκὸς Ἀθηναίους φρονήματι μήτε τῇ γῇ δουλεύσαι
 μήτε ὥσπερ ἀπείρους καταπλαγῆναί τῳ πολέμῳ.

82. »Οὐ μὴν οὐδὲ ἀναισθήτως αὐτοὺς κελεύω τοὺς τε
 ξυμμάχους ἡμῶν ἔαν βλάβειν καὶ ἐπιβουλεύοντας μὴ κατα-
 φωρᾶν, ἀλλὰ ὄπλα μὲν μήπω κινεῖν, πέμπειν δὲ καὶ αἰτιᾶ-
 σθαι μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας, μήθ' ὡς ἐπιτρέφομεν,
 κὰν τούτῳ καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτύεσθαι ξυμμάχων τε
 προσαγωγῇ, καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, εἰ ποθέν τινα ἢ
 ναυτικοῦ ἢ χρημάτων δύναμιν προσληψόμεθα — ἀνεπίφθο-
 νον δέ, ὅσοι, ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ' Ἀθηναίων ἐπιβουλεύομεθα,
 μὴ Ἑλληνας μόνον, ἀλλὰ καὶ βαρβάρους προσλαβόντας δια-
 2 σωθῆναι —, καὶ τὰ αὐτῶν ἅμα ἐκποριζώμεθα. καὶ ἦν μὲν
 ἐσακούουσί τι πρεσβευομένων ἡμῶν, ταῦτα ἄριστα ἦν δὲ μὴ,
 διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν ἄμεινον ἤδη, ἦν δοκῆ,
 3 πεφραγμένοι ἵμεν ἐπ' αὐτούς. καὶ ἴσως ὀρώντες ἡμῶν ἤδη
 τὴν τε παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους αὐτῇ ὁμοία ὑποσημαί-
 νοντας μᾶλλον ἂν εἴκοιεν, καὶ γῆν ἔτι ἄτμητον ἔχοντες καὶ
 περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὕτω ἐφθαρμένων βουλευόμενοι.
 4 »Μὴ γὰρ ἄλλο τι νομίσητε τὴν γῆν αὐτῶν ἢ ὀμήρον ἔχειν,
 καὶ οὐχ ἦρσον, ὅσῳ ἄμεινον ἐξείργασται ἢς φεῖδεσθαι χρὴ ὡς
 ἐπὶ πλείστον καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν καταστήσαντας αὐτοὺς ἀλη-
 5 πτοτέρους ἔχειν. εἰ γὰρ ἀπαρασκευοὶ τοῖς τῶν ξυμμάχων
 ἐγκλήμασιν ἐπειχθέντες τεμοῦμεν αὐτήν, ὄρατε, ὅπως μὴ
 6 αἰσχίον καὶ ἀπορώτερον τῇ Πελοποννήσῳ πράξομεν. ἐγκλή-
 ματα μὲν γὰρ καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν οἶόν τε καταλύσαι πόλε-
 μον δὲ ξύμπαντας ἀραμένους ἕνεκα τῶν ἰδίων, ὃν οὐχ ὑπάρ-

χει εἰδέναι, καθ' ὅ τι χωρήσει, οὐ ῥάδιον εὐπρεπῶς θέσθαι.

83. »Καὶ ἀνανδρία μῆδενὶ πολλοὺς μιᾶ πόλει μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν δοκεῖτω εἶναι. εἰσὶ γὰρ καὶ ἐκείνοις οὐκ ἐλάσσους 2² χρήματα φέροντες ξύμμαχοι, καὶ ἔστιν ὁ πόλεμος οὐχ ὄπλων τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, δι' ἣν τὰ ὄπλα ὠφελεῖ, ἄλλως τε καὶ ἠπειρώταις πρὸς θαλασσίους. πορισώμεθα οὖν πρῶτον αὐτὴν 3³ καὶ μὴ τοῖς τῶν ξυμμάχων λόγοις πρότερον ἐπαιρώμεθα, οἵπερ δὲ καὶ τῶν ἀποβαινόντων τὸ πλεόν ἐπ' ἀμφοτέρα τῆς αἰτίας ἔξομεν, οὗτοι καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν προΐδωμεν.

84. »Καὶ τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, ὃ μέμφονται μάλιστα ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε. σπεύδοντές τε γὰρ σχολαίτερον ἂν παύσαισθε διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν, καὶ ἅμα ἐλευθέραν καὶ εὐδοξοτάτην πόλιν διὰ παντὸς νεμόμεθα.

»Καὶ δύναται μάλιστα σωφροσύνη ἔμφρων τοῦτ' εἶναι. 2² μόνοι γὰρ δι' αὐτὸ εὐπραγίαις τε οὐκ ἐξυβρίζομεν καὶ ξυμφοραῖς ἤσσον ἐτέρων εἴκομεν, τῶν τε ξὺν ἐπαίνῳ ἐξοτρυνόντων ἡμᾶς ἐπὶ τὰ δεινὰ παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν οὐκ ἐπαιρόμεθα ἠδονῇ καί, ἣν τις ἄρα ξὺν κατηγορίᾳ παροξύνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ἀχθεσθέντες ἀνεπίεσθημεν. πολεμικοὶ τε καὶ εὐβουλοὶ διὰ 3³ τὸ εὐκοσμον γιγνόμεθα, τὸ μὲν, ὅτι αἰδῶς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει, αἰσχύνης δὲ εὐψυχία, εὐβουλοὶ δὲ ἀμαθέστερον τῶν νόμων τῆς ὑπεροφίας παιδευόμενοι καὶ ξὺν χαλεπότητι σωφρονέστερον, ἢ ὥστε αὐτῶν ἀνηκουστεῖν, καὶ μὴ τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες, τὰς τῶν πολεμίων παρασκευὰς λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι, νομίζειν δὲ τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς.

»Αεὶ δὲ ὡς πρὸς εὐβουλευομένους τοὺς ἐναντίους ἔργῳ 4⁴ παρασκευαζώμεθα· ἐπεὶ οὐκ ἐξ ἐκείνων ὡς ἀμαρτησομένων ἔχειν δεῖ τὰς ἐλπίδας, ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν ἀσφαλῶς προνοουμένων, πολὺ τε διαφέρειν οὐ δεῖ νομίζειν ἀνθρωπὸν ἀνθρώπου,

κράτιστον δὲ εἶναι, ὅστις ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεται.

85. » Ταύτας οὖν, ἅς οἱ πατέρες τε ἡμῖν παρέδωσαν μελέ-
τας καὶ αὐτοὶ διὰ παντὸς ὠφελούμενοι ἔχομεν, μὴ παρῶμεν
μηδ' ἐπειχθέντες ἐν βραχεῖ μορίῳ ἡμέρας περὶ πολλῶν
σωμάτων καὶ χρημάτων καὶ πόλεων καὶ δόξης βουλευσώμεν,
ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν. ἔξεστι δ' ἡμῖν μᾶλλον ἐτέρων διὰ ἰσχύον.

2 » Καὶ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέμπετε μὲν περὶ τῆς Ποτει-
δαίας, πέμπετε δὲ περὶ ὧν οἱ ξύμμαχοί φασιν ἀδικεῖσθαι,
ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν δίκας δοῦναι· ἐπὶ δὲ τὸν
διδόντα οὐ πρότερον νόμιμον ὡς ἐπ' ἀδικούντα ἰέναι. παρα-
σκευάζεσθε δὲ τὸν πόλεμον ἅμα. ταῦτα γὰρ κράτιστα βου-
λεύσεσθε καὶ τοῖς ἐναντίοις φοβερῶτατα.»

3 Καὶ ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοιαῦτα εἶπε· παρελθὼν δὲ Σθενε-
λάδης τελευταῖος, εἰς τῶν ἐφόρων τότε ὢν, ἔλεξεν ἐν τοῖς
Λακεδαιμονίοις ὧδε·

86. «Τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων οὐ
γιγνώσκω· ἐπαινέσαντες γὰρ πολλὰ ἑαυτοὺς οὐδαμοῦ ἀντει-
πον, ὡς οὐκ ἀδικοῦσι τοὺς ἡμετέρους ξυμμάχους καὶ τὴν
Πελοπόννησον· καίτοι εἰ πρὸς τοὺς Μήδους ἐγένοντο ἀγα-
θοὶ τότε, πρὸς δ' ἡμᾶς κακοὶ νῦν, διπλασίας ζημίας ἄξιοί
εἰσιν, ὅτι ἀντ' ἀγαθῶν κακοὶ γεγέννηται.

2 » Ἡμεῖς δὲ ὅμοιοι καὶ τότε καὶ νῦν ἔσμεν καὶ τοὺς ξυμμά-
χους, ἦν σωφρονῶμεν, οὐ περιοφόμεθα ἀδικουμένους οὐδὲ
μελλήσομεν τιμωρεῖν, οἳ γ' οὐκέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν.
3 ἄλλοις μὲν γὰρ χρήματά ἐστι πολλὰ καὶ νῆες καὶ ἵπποι,
ἡμῖν δὲ ξύμμαχοι ἀγαθοί, οὓς οὐ παραδοτέα τοῖς Ἀθηναίοις
ἐστίν, οὐδὲ δίκαις καὶ λόγοις διακριτέα μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς
βλαπτομένους, ἀλλὰ τιμωρητέα ἐν τάχει καὶ παντὶ σθένει.
4 καὶ ὡς ἡμᾶς πρέπει βουλευέσθαι ἀδικουμένους μηδεὶς διδα-
σκίτω, ἀλλὰ τοὺς μέλλοντας ἀδικεῖν μᾶλλον πρέπει πολὺν
χρόνον βουλευέσθαι.

» Ψηφίζεσθε οὖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἀξίως τῆς Σπάρτης 5
τὸν πόλεμον καὶ μήτε τοὺς Ἀθηναίους ἑάτε μείζους γίγνε-
σθαι, μήτε τοὺς ξυμμάχους καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ ξὺν τοῖς
θεοῖς ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας».

87. Τοιαῦτα δὲ λέξας ἐπεψήφισεν αὐτὸς ἔφορος ὢν ἐς
τὴν ἐκκλησίαν τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ — κρίνουσι γὰρ 2
βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν τὴν βοήν, ὅπο-
τέρα μείζων, ἀλλὰ βουλόμενος αὐτοὺς φανερώς ἀποδεικνυ-
μένους τὴν γνώμην ἐς τὸ πολεμεῖν μᾶλλον ὀρμῆσαι ἔλεξεν.
«Ὅτῳ μὲν ὑμῶν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, δοκοῦσι λελύσθαι αἱ
σπονδαὶ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀδικεῖν, ἀναστήτω ἐς ἐκεῖνο τὸ
χωρίον» δείξας τι χωρίον αὐτοῖς, «ὅτῳ δὲ μὴ δοκοῦσιν, ἐς
τὰ ἐπὶ θάτερα».

Ἀναστάντες δὲ διέστησαν, καὶ πολλῇ πλείους ἐγένοντο, 3
οἷς ἐδόκουν αἱ σπονδαὶ λελύσθαι. προσκαλέσαντές τε τοὺς 4
ξυμμάχους εἶπον, ὅτι σφίσι μὲν δοκοῖεν ἀδικεῖν οἱ Ἀθηναῖοι,
βούλεσθαι δὲ καὶ τοὺς πάντας ξυμμάχους παρακαλέσαντες
ψήφον ἐπαγαγεῖν, ὅπως κοινῇ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον
ποιῶνται, ἦν δοκῆ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου δια- 5
τραξάμενοι ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναίων πρέσβεις ὕστερον, ἐφ' ἅπερ
ἦλθον, χρηματίσαντες. ἡ δὲ διαγνώμη αὕτη τῆς ἐκκλησίας, 6
τοῦ τὰς σπονδὰς λελύσθαι, ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει καὶ
δεκάτῳ τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, αἱ
ἐγένοντο μετὰ τὰ Εὐβοϊκά.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
 ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
 (Κεφ. 119 - 128, 139 - 146)

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
 καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφ. 119 - 128)

119. Αὐθις δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς συμμάχους παρακαλέσαντες ψῆφον ἐβούλοντο ἐπαγαγεῖν, εἰ χρὴ πολεμεῖν. καὶ ἐλθόντων τῶν πρέσβειων ἀπὸ τῆς ξυμμαχίας καὶ ξυνόδου γενομένης οἱ τε ἄλλοι εἶπον, ἃ ἐβούλοντο, κατηγοροῦντες οἱ πλείους τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν πόλεμον ἀξιοῦντες γενέσθαι, καὶ οἱ Κορίνθιοι δεηθέντες μὲν καὶ κατὰ πόλεις πρότερον ἐκάστων ἰδίᾳ, ὥστε ψηφίσασθαι τὸν πόλεμον, δεδιότες περὶ τῆ Ποτειδαία, μὴ προδιαφθαρή, παρόντες δὲ καὶ τότε καὶ τελευταῖοι ἐπελθόντες ἔλεγον τοιάδε·

120. «Τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους, ὧ ἄνδρες ξύμμαχοι, οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα, ὡς οὐ καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσι καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον. χρὴ γὰρ τοὺς ἡγεμόνας τὰ ἴδια ἐξ ἴσου νέμοντας τὰ κοινὰ προσκοπεῖν, ² ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἐκ πάντων προτιμῶνται. ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν, οὐχὶ διδασκῆς δέονται, ὥστε φυλάξασθαι αὐτούς· τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατωκημένους εἰδέναι χρὴ, ὅτι, τοῖς κάτω ἦν μὴ ἀμύνωσι, χαλεπωτέραν ἐξουσι τὴν κατακομιδὴν τῶν ὠραίων

καὶ πάλιν ἀντίληψιν ὧν ἡ θάλασσα τῇ ἡπείρῳ δίδωσι, καὶ τῶν νῦν λεγομένων μὴ κακοὺς κριτὰς ὡς μὴ προσηκόντων εἶναι, προσδέχεσθαι δέ ποτε, εἰ τὰ κάτω προσῖντο, κἂν μέχρι σφῶν τὸ δεινὸν προελθεῖν, καὶ περὶ αὐτῶν οὐχ ἤσσον νῦν βουλευέσθαι.

» Διόπερ καὶ μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρή- 3
νης μεταλαμβάνειν. ἀνδρῶν γὰρ σωφρόνων μὲν ἐστίν, εἰ μὴ ἀδικοῖντο, ἡσυχάζειν, ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους ἐκ μὲν εἰρή-
νης πολεμεῖν, εὖ δὲ παρασχὸν ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι
καὶ μήτε τῇ κατὰ πόλεμον εὐτυχίᾳ ἐπαίρεσθαι μήτε τῷ
ἡσυχίᾳ τῆς εἰρήνης ἠδόμενον ἀδικεῖσθαι. ὅ τε γὰρ διὰ τὴν 4
ἠδονὴν ὀκνῶν τάχιστ' ἂν ἀφαιρεθεῖ τῆς βραστῶνης τὸ τερ-
πνόν, δι' ὅπερ ὀκνεῖ, εἰ ἡσυχάζοι, ὅ τε ἐν πολέμῳ εὐτυχίᾳ
πλεονάζων οὐκ ἐντεθύμηται θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρόμενος.
πολλὰ γὰρ κακῶς γνωσθέντα ἀβουλοτέρων τῶν ἐναντίων 5
τυχόντων κατωρθώθη, καὶ ἔτι πλείω, ἃ καλῶς δοκοῦντα
βουλευθῆναι ἐς τοῦναντίον αἰσχυρῶς περιέστη· ἐνθυμεῖται
γὰρ οὐδεὶς ὁμοίᾳ τῇ πίστει καὶ ἔργῳ ἐπεξέρχεται, ἀλλὰ
μετ' ἀσφαλείας μὲν δοξάζομεν, μετὰ δέους δὲ ἐν τῷ ἔργῳ
ἐλλείπομεν.

121. » Ἡμεῖς δὲ νῦν καὶ ἀδικούμενοι τὸν πόλεμον ἐγεί-
ρομεν καὶ ἱκανὰ ἔχοντες ἐγκλήματα καί, ὅταν ἀμυνώμεθα
Ἀθηναίους, καταθησόμεθα αὐτὸν ἐν καιρῷ.

» Κατὰ πολλὰ δὲ ἡμᾶς εἰκὸς ἐπικρατῆσαι, πρῶτον μὲν 2
πλήθει προύχοντας καὶ ἐμπειρία πολεμικῇ, ἔπειτα ὁμοίως
πάντας ἐς τὰ παραγγελλόμενα ἴοντας, ναυτικόν τε, ᾧ ἰσχύου- 3
σιν, ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε ἑκάστοις οὐσίας ἐξαρτυσόμεθα
καὶ ἀπὸ τῶν ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρημάτων· δάνεισμα
γὰρ ποιησάμενοι ὑπολαβεῖν οἰοί τ' ἐσμέν, μισθῷ μείζονι τοὺς
ξένους αὐτῶν ναυδάτας. ὠνητὴ γὰρ Ἀθηναίων ἡ δύναμις
μᾶλλον ἢ οἰκεία· ἡ δὲ ἡμετέρα ἤσσον, ἂν τοῦτο πάθοι τοῖς

4 σώμασι τὸ πλέον ἰσχύουσα ἢ τοῖς χρήμασι. μιᾶ τε νίκη ναυμαχίας κατὰ τὸ εἶκος ἀλίσκονται· εἰ δ' ἀντίσχοιεν, μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς ἐν πλείονι χρόνῳ τὰ ναυτικά καί, ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν, τῇ γε εὐψυχίᾳ δῆπου περιεσόμεθα. ὃ γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν φύσει ἀγαθόν, ἐκείνοις οὐκ ἂν γένοιτο διδαχῇ· ὃ δ' ἐκείνοι ἐπιστήμη πρὸυχοῦσι, καθαιρετέον ἡμῖν ἐστὶ μελέτη.

5 »Χρήματα δ', ὥστ' ἔχειν ἐς αὐτά, οἴσομεν ἢ δεινὸν ἂν εἶη, εἰ οἱ μὲν ἐκείνων ξύμμαχοι ἐπὶ δουλείᾳ τῇ αὐτῶν φέροντες οὐκ ἀπεροῦσιν, ἡμεῖς δ' ἐπὶ τῇ τιμωρούμενοι τοὺς ἐχθροὺς καὶ αὐτοὶ ἅμα σφύζεσθαι οὐκ ἄρα δαπανήσομεν καὶ ἐπὶ τῷ μῆ ὑπ' ἐκείνων αὐτὰ ἀφαιρεθέντες αὐτοῖς τούτοις κακῶς πάσχειν.

122. »Υπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι ὁδοὶ πολέμου ἡμῖν, ξυμμάχων τε ἀπόστασις μάλιστα παραίρεσις οὖσα τῶν προσόδων, αἷς ἰσχύουσι, καὶ ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ ἄλλα τε, ὅσα οὐκ ἂν τις νῦν προΐδοι. ἤκιστα γὰρ πόλεμος ἐπὶ ῥητοῖς χωρεῖ, αὐτὸς δὲ ἀφ' αὐτοῦ τὰ πολλὰ τεχνᾶται πρὸς τὸ παρατυγχάνον· ἐν ᾧ ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας βεβαιότερος, ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν οὐκ ἐλάσσω πταίει.

2 »Ἐνθυμώμεθα δὲ καί, ὅτι, εἰ μὲν ἦσαν ἡμῶν ἐκάστοις πρὸς ἀντιπάλους περὶ γῆς ὄρων διαφοραί, οἷστον ἂν ἦν· νῦν δὲ πρὸς ξύμπαντάς τε ἡμᾶς Ἀθηναῖοι ἱκανοὶ καὶ κατὰ πόλιν ἔτι δυνατώτεροι ὥστε, εἰ μὴ καὶ ἄθροοι, καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ, μιᾶ γνώμῃ ἀμυνούμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας ἡμᾶς ἀπόνως χειρώσονται. καὶ τὴν ἦσαν, εἰ καὶ δεινὸν τῷ
3 ἀκοῦσαι, ἴστω οὐκ ἄλλο τι φέρουσαν ἢ ἀντικρυς δουλείαν· ὃ καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι αἰσχρὸν τῇ Πελοποννήσῳ καὶ πόλεις τοσάσδε ὑπὸ μιᾶς κακοπαθεῖν. ἐν ᾧ ἢ δικαίως δοκοῦμεν ἂν πάσχειν ἢ διὰ δειλίαν ἀνέχεσθαι καὶ τῶν πατέρων χεῖρους φαίνεσθαι, οἱ τὴν Ἑλλάδα ἠλευθέρωσαν· ἡμεῖς δὲ οὐδ' ἡμῖν

αὐτοῖς βεβαιούμεν αὐτό, τύραννον δὲ ἐώμεν ἐγκαθεστάναι πόλιν, τοὺς δ' ἐν μιᾷ μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν. καὶ οὖν ἴσμεν, ὅπως τάδε τριῶν τῶν μεγίστων ξυμφορῶν ἀπήλλακται, ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας ἢ ἀμελείας. οὐ γὰρ δὴ πεφευγότες ταῦτα ἐπὶ τὴν πλείστους δὴ βλάβασαν καταφρόνησιν κευρήκατε, ἢ ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλιν τὸ ἐναντίον ὄνομα ἀφροσύνη μετωνόμασται.

123. »Τὰ μὲν οὖν προγεγενημένα τί δεῖ μακρότερον, ἢ ἐς ὅσον τοῖς νῦν ξυμφέρει, αἰτιᾶσθαι; περὶ δὲ τῶν ἔπειτα μελλόντων τοῖς παροῦσι βοηθοῦντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν — πάτριον γὰρ ὑμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι — καὶ μὴ μεταβάλλειν τὸ ἔθος, εἰ ἄρα πλούτῳ τε νῦν καὶ ἐξουσίᾳ ὀλίγον προφέρετε — οὐ γὰρ δίκαιον, ἂ τῇ ἀπορίᾳ ἐκτῆθη, τῇ περιουσίᾳ ἀπολέσθαι —, ἀλλὰ θαρσοῦντας ἴεναι κατὰ πολλὰ ἐς τὸν πόλεμον, τοῦ τε θεοῦ χρήσαντος καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος πάσης ξυναγωνιουμένης, τὰ μὲν φόβῳ, τὰ δὲ ὠφελίᾳ. σπονδὰς τε οὐ λύσετε πρότεροι, ἅς γε καὶ ὁ θεὸς κελεύων πολεμεῖν νομίζει παραβεβάσθαι, ἠδίκημέναις δὲ μᾶλλον βοηθήσετε· λύουσι γὰρ οὐχοὶ ἀμυνόμενοι, ἀλλ' οἱ πρότεροι ἐπιόντες.

124. »Ὡστε πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον ὑμῖν πολεμεῖν καὶ ἡμῶν τάδε κοινῇ παραινούντων, εἴπερ βεβαιότατον καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις τὸ ταῦτα ξυμφέροντα εἶναι, μὴ μέλλετε Ποτειδαιάταις τε ποιεῖσθαι τιμωρίαν οὓσι Δωριεῦσι καὶ ὑπὸ Ἰώνων πολιορκουμένοις, οὐ πρότερον ἢν τοῦναντίον, καὶ τῶν ἄλλων μετελθεῖν τὴν ἐλευθερίαν· ὡς οὐκέτι ἐνδέχεται περιμένοντας τοὺς μὲν ἤδη βλάπτεσθαι, τοὺς δ', εἰ γνωσθησόμεθα ξυνελθόντες μὲν, ἀμύνεσθαι δὲ οὐ τολμῶντες, μὴ πολὺ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν· ἀλλὰ νομίσαντες ἐς ἀνάγκην ἀφίχθαι, ὡ ἄνδρες ξύμμαχοι, καὶ ἅμα τάδε ἄριστα λέγεσθαι ψηφισασθε τὸν πόλεμον μὴ φοβηθέντες τὸ αὐτίκα δεινόν, τῆς δ' ἀπ'

αὐτοῦ διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθυμήσαντες· ἐκ πολέμου μὲν γὰρ εἰρήνη μᾶλλον βεβαιοῦται, ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμήσαι
 3 οὐχ ὁμοίως ἀκίνδυνον. καὶ τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι. ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι, παραστησόμεθα ἐπελθόντες καὶ αὐτοὶ τε ἀκινδύνως τὸ λοιπὸν οἰκῶμεν καὶ τοὺς νῦν δεδουλωμένους Ἑλληνας ἐλευθερώσωμεν».

125. Τοιαῦτα οἱ Κορίνθιοι εἶπον.

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ ἀφ' ἀπάντων ἤκουσαν γνώμην, ψῆφον ἐπήγαγον τοῖς ξυμμάχοις ἅπασιν, ὅσοι παρήσαν, ἐξῆς, καὶ μείζονι καὶ ἐλάσσονι πόλει· καὶ τὸ πλῆθος ἐψηφί-
 2 σαντο πολεμεῖν. δεδογμένον δὲ αὐτοῖς εὐθὺς μὲν ἀδύνατα ἦν ἐπιχειρεῖν ἀπαρασκευαίους οὖσιν, ἐκπορίζεσθαι δὲ ἐδόκει ἐκάστοις, ἃ πρόσφορα ἦν, καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν. ὅμως δὲ καθισταμένοις, ὧν ἔδει, ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ, πρὶν ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν πόλεμον ἄρασθαι φανερώς.

126. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπρεσβεύοντο τῷ χρόνῳ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγκλήματα ποιούμενοι, ὅπως σφίσις ὅτι μεγίστη
 2 πρόφασις εἴη τοῦ πολεμεῖν, ἣν μὴ τι ἐσακούωσι. καὶ πρῶτον μὲν πρέσβεις πέμφαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον τοὺς Ἀθηναίους τὸ ἄγος ἐλαύνειν τῆς θεοῦ. τὸ δὲ ἄγος ἦν τοιόνδε.
 3 Κύλων ἦν Ὀλυμπιονίκης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τῶν πάλαι εὐγενής τε καὶ δυνατός· ἐγεγαμῆκει δὲ θυγατέρα Θεαγένους, Μεγαρέως ἀνδρός, ὃς κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον ἐτυράννει Μεγά-
 4 ρων. χρωμένῳ δὲ τῷ Κύλωνι ἐν Δελφοῖς ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μεγίστῃ ἑορτῇ καταλαβεῖν τὴν Ἀθηναίων
 5 ἀκρόπολιν. ὁ δὲ παρά τε τοῦ Θεαγένους δύναμιν λαθὼν καὶ τοὺς φίλους ἀναπαίσσας, ἐπειδὴ ἐπῆλθον Ὀλύμπια τὰ ἐν Πελοποννήσῳ, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἐπὶ τυραννίδι, νομίσας ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν

Ἡ Ολύμπια νενικηκότι. εἰ δὲ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἄλλοθί που ἢ 6
 μεγίστη ἐορτὴ εἶρητο, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι κατενόησε τό τε μαν-
 τεῖον οὐκ ἐδήλου — ἔστι γὰρ καὶ Ἀθηναῖοις Διάσια, ἃ καλεῖ-
 ται Διὸς ἐορτὴ Μειλιχίου μεγίστη, ἔξω τῆς πόλεως, ἐν ἣ
 πανδημεὶ θύουσι πολλὰ οὐχ ἱερεῖα, ἀλλὰ θύματα ἐπιχώρια —
 δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι αἰσθόμενοι ἐβοήθησάν τε πανδημεὶ ἐκ τῶν 7
 ἀγρῶν ἐπ' αὐτοὺς καὶ προσκαθεζόμενοι ἐπολιόρκουν. χρόνου 8
 δὲ ἐπιγιγνομένου οἱ Ἀθηναῖοι τρυχόμενοι τῇ προσεδρεία
 ἀπῆλθον οἱ πολλοὶ ἐπιτρέψαντες τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν
 φυλακὴν καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι, ἣ ἂν ἄριστα
 διαγιγνώσκωσι· τότε δὲ τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν οἱ ἐννέα
 ἄρχοντες ἔπρασον.

Οἱ δὲ μετὰ τοῦ Κύλωνος πολιορκούμενοι φλαύρως εἶχον 9
 σίτου τε καὶ ὕδατος ἀπορία· ὁ μὲν οὖν Κύλων καὶ ὁ ἀδελφὸς 10
 αὐτοῦ ἐκδιδράσκουσιν· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἐπιέζοντο καὶ τινες
 καὶ ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν
 ἱκέται τὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει. ἀναστήσαντες δὲ αὐτοὺς οἱ τῶν 11
 Ἀθηναίων ἐπιτέτραμμένοι τὴν φυλακὴν, ὡς ἐώρων ἀποθνή-
 σκοντας ἐν τῷ ἱερῷ, ἐφ' ᾧ μηδὲν κακὸν ποιήσουσιν, ἀπαγα-
 γόντες ἀπέκτειναν· καθεζομένους δὲ τινὰς καὶ ἐπὶ τῶν σεμνῶν
 θεῶν ἐν τῇ παρόδῳ διεχρήσαντο. καὶ ἀπὸ τούτου ἐναγεῖς
 καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ ἐκεῖνοί τε ἐκαλοῦντο καὶ τὸ γένος τὸ
 ἀπ' ἐκείνων. ἤλασαν μὲν οὖν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐναγεῖς 12
 τούτους, ἤλασε δὲ καὶ Κλεομένης ὁ Λακεδαιμόνιος ὕστερον
 μετὰ Ἀθηναίων στασιαζόντων, τοὺς τε ζῶντας ἐλαύνοντες
 καὶ τῶν τεθνεώτων τὰ ὀστᾶ ἀνελόντες ἐξέβαλον· κατῆλθον
 μέντοι ὕστερον, καὶ τὸ γένος αὐτῶν ἔστιν ἔτι ἐν τῇ πόλει.

127. Τοῦτο δὴ τὸ ἄγος οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκέλευον ἐλαύ-
 νειν δῆθεν τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες, εἰδότας δὲ Περι-
 κλέα τὸν Ξανθίππου προσεχόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν μητέρα

καὶ νομίζοντες ἐκπεσόντος αὐτοῦ ῥᾶον ἂν σφίσι προχωρεῖν
 2 τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων. οὐ μέντοι τοσοῦτον ἤλπιζον παθεῖν
 ἂν αὐτὸν τοῦτο, ὅσον διαβολὴν οἴσιν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν,
 ὡς καὶ διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν τὸ μέρος ἔσται ὁ πόλεμος.
 3 ὦν γὰρ δυνατώτατος τῶν καθ' ἑαυτὸν καὶ ἄγων τὴν πολιτείαν
 ἦν αντιοῦτο πάντα τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ οὐκ εἶα ὑπέικειν,
 ἀλλ' ἐς τὸν πόλεμον ὥρμα τοὺς Ἀθηναίους.

128. Ἀντεκέλευον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς Λακεδαιμο-
 νίους τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος ἐλαύνειν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι
 ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινά-
 ρου τῶν Εἰλώτων ἰκέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν· δι' ὃ δὴ
 καὶ σφίσι αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμόν γενέσθαι
 ἐν Σπάρτῃ. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἄγος ἐλαύν-
 νειν αὐτούς.

2. Νέαι ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν ἐν Ἀθήναις.

(Κεφ. 139-146)

139. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρεσβείας
 τοιαῦτα ἐπέταξάν τε καὶ ἀντεκελεύσθησαν περὶ τῶν ἐναγῶν
 τῆς ἐλάσεως· ὕστερον δὲ φοιτῶντες παρ' Ἀθηναίους Πει-
 ραιδίας τε ἀπανίστασθαι ἐκέλευον καὶ Αἰγίναν αὐτόνομον ἀφιέ-
 ναι καὶ μάλιστα γε πάντων καὶ ἐνδηλότατα προύλεγον τὸ
 περὶ Μεγαρέων ψήφισμα καθελούσι μὴ ἂν γενέσθαι πόλεμον,
 ἐν ᾧ εἰρητο αὐτοὺς μὴ χρῆσθαι τοῖς λιμέσι τοῖς ἐν τῇ
 2 Ἀθηναίων ἀρχῇ μηδὲ τῇ Ἀττικῇ ἀγορᾷ. οἱ δ' Ἀθηναῖοι
 οὔτε τὰλλα ὑπήκουον οὔτε τὸ ψήφισμα καθήρου ἐπικαλοῦν-
 τες ἐπεργασίαν Μεγαρεῦσι τῆς γῆς τῆς ἱεράς καὶ τῆς ἀορί-
 στοῦ καὶ ἀνδραπόδων ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων.

Τέλος δὲ ἀφικομένων τῶν τελευταίων πρέσβειων ἐκ Λακε-³
δαίμονος, Ῥαμφίου τε καὶ Μελησίππου καὶ Ἀγησάνδρου,
καὶ λεγόντων ἄλλο μὲν οὐδὲν ὢν πρότερον εἰώθεσαν, αὐτὰ
δὲ τάδε ὅτι

«Λακεδαιμόνιοι βούλονται τὴν εἰρήνην εἶναι, εἴη δ' ἂν, εἰ
τοὺς Ἑλληνας αὐτονόμους ἀφείτε»,

παίησαντες ἐκκλησίαν οἱ Ἀθηναῖοι γνώμας σφίσις αὐτοῖς
προυτίθεσαν, καὶ ἐδόκει ἅπαξ περὶ ἁπάντων βουλευσαμένους
ἀποκρίνασθαι. καὶ παριόντες ἄλλοι τε πολλοὶ ἔλεγον, ἐπ' ἀμφο-⁴
τερα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις καὶ ὡς χρὴ πολεμεῖν καὶ ὡς
μὴ ἐμπόδιον εἶναι τὸ ψήφισμα εἰρήνης, ἀλλὰ καθελεῖν, καὶ
παρελθὼν Περικλῆς ὁ Ξανθίππου, ἀνὴρ κατ' ἐκείνον τὸν
χρόνον πρῶτος Ἀθηναίων, λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώ-
τατος, παρήγει τοιάδε:

140. «Τῆς μὲν γνώμης, ὦ Ἀθηναῖοι, αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἔχο-
μαι, μὴ εἵκειν Πελοποννησίοις, καίπερ εἰδὼς τοὺς ἀνθρώπους
οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθομένους τε πολεμεῖν καὶ ἐν τῷ ἔργῳ
πράσσοντας, πρὸς δὲ τὰς ξυμφορὰς καὶ τὰς γνώμας τρεπο-
μένους. ὁρῶ δὲ καὶ νῦν ὁμοῖα καὶ παραπλήσια συμβουλευτέα
μοι ὄντα, καὶ τοὺς ἀναπειθομένους ὑμῶν δικαίῳ τοῖς κοινῇ
δόξασιν, ἦν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα, βοηθεῖν, ἢ μηδὲ κατορ-
θῶντας τῆς ξυνέσεως μεταποιεῖσθαι. ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμ-
φορὰς τῶν πραγμάτων οὐχ ἡσσον ἀμαθῶς χωρῆσαι ἢ καὶ
τὰς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου· διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν
παρὰ λόγον ξυμβῆ, εἰώθαμεν αἰτιασθαι.

» Λακεδαιμόνιοι δὲ πρότερόν τε δῆλοι ἦσαν ἐπιβουλεύον-²
τες ἡμῖν καὶ νῦν οὐχ ἦκιστα. εἰρημένον γὰρ δίκας μὲν τῶν
διαφόρων ἀλλήλοις διδόναι καὶ δέχεσθαι, ἔχειν δὲ ἑκατέρους,
ἃ ἔχομεν, οὔτε αὐτοὶ δίκας πω ἤτησαν οὔτε ἡμῶν διδόντων
δέχονται, βούλονται δὲ πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλή-
ματα διαλύεσθαι, καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη καὶ οὐκέτι αἰτιώμε-

3 νοι πάρεισι. Ποτειδαίας τε γὰρ ἀπανίστασθαι κελεύουσι καὶ
 Αἰγιναν αὐτόνομον ἀφιέναι καὶ τὸ Μεγαρέων ψήφισμα καθαι-
 4 ρεῖν· οἱ δὲ τελευταῖοι οἶδε ἦκοντες καὶ τοὺς Ἑλληνας προα-
 γορεύουσιν αὐτόνομους ἀφιέναι.

4 » Ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν, εἰ τὸ
 Μεγαρέων ψήφισμα μὴ καθέλοιμεν, ὅπερ μάλιστα προύχον-
 5 ται, εἰ καθαιρεθεῖη, μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον, μηδ' ἐν
 ὑμῖν αὐτοῖς αἰτίαν ὑπολίπησθε, ὡς διὰ μικρὸν ἐπολεμήσατε.
 5 τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο πᾶσαν ὑμῶν ἔχει τὴν βεβαίωσιν καὶ
 πείραν τῆς γνώμης, οἷς εἰ ξυγχωρήσετε, καὶ ἄλλο τι μείζον
 εὐθὺς ἐπιταχθήσεσθε ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες· ἀπι-
 σχυρισάμενοι δὲ σαφὲς ἂν καταστήσαιτε αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ ἴσου
 ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι.

141. » Αὐτόθεν δὴ διανοήθητε ἢ ὑπακούειν, πρὶν τι βλα-
 6 θῆναι ἢ, εἰ πολεμήσομεν, ὡς ἔμοιγε ἄμεινον δοκεῖ εἶναι, καὶ
 ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει μὴ εἶξοντες
 7 μηδὲ ξὺν φόβῳ ἔξοντες, ἀ κεκτῆμεθα. τὴν γὰρ αὐτὴν δύνα-
 ται δούλωσιν ἢ τε μεγίστη καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις ἀπὸ τῶν
 ὁμοίων πρὸ δίκης τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη.

2 » Τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἐκατέρους ὑπαρχόντων, ὡς οὐκ
 3 ἀσθενέστερα ἔξομεν, γινώτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες. αὐτουρ-
 γοὶ τε γὰρ εἰσι Πελοποννήσιοι καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε ἐν κοινῷ
 4 χρήματά ἐστιν αὐτοῖς, ἔπειτα χρόνιων πολέμων καὶ διαποντιῶν
 ἀπειροὶ διὰ τὸ βραχέως αὐτοὶ ἐπ' ἀλλήλους ὑπὸ πενίας ἐπι-
 5 φέρειν. καὶ οἱ τοιοῦτοι οὔτε ναῦς πληροῦν οὔτε πεζᾶς στρα-
 τίας πολλάκις ἐκπέμπειν δύνανται ἀπὸ τῶν ἰδίων τε ἅμα
 6 ἀπόντες καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν δαπανῶντες καὶ προσέτι καὶ
 7 θαλάσσης εἰργόμενοι· αἱ δὲ περιουσίαι τοὺς πολέμους μᾶλ-
 λον ἢ αἱ βίαιαι ἐσφοραὶ ἀνέχουσι. σώμασί τε ἐτοιμότεροι οἱ
 8 αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων ἢ χρήμασι πολεμεῖν, τὸ μὲν πιστὸν
 9 ἔχοντες ἐκ τῶν κινδύνων κἂν περιγενέσθαι, τὸ δὲ οὐ βέβαιον

μη οὐ προαναλώσειν, ἄλλως τε κἂν παρὰ δόξαν, ὅπερ εἰκός, ὁ πόλεμος αὐτοῖς μηκύνηται.

»Μάχη μὲν γὰρ μιᾷ πρὸς ἅπαντας Ἑλληνας δυνατοὶ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀντισχεῖν, πολεμεῖν δὲ μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπαρασκευὴν ἀδύνατοι, ὅταν μήτε βουλευτηρίῳ ἐνὶ χρώμενοι παραχρήμά τι ὀξέως ἐπιτελῶσι πάντες τε ἰσόφηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι τὸ ἐφ' ἑαυτὸν ἕκαστος σπεύδῃ· ἐξ ὧν φιλεῖ μηδὲν ἐπιτελὲς γίνεσθαι. καὶ γὰρ οἱ μὲν ὡς 7 μάλιστα τιμωρήσασθαι τινα βούλονται, οἱ δὲ ὡς ἥκιστα τὰ οἰκεία φθεῖραι. χρόνιοί τε ξυιόντες ἐν βραχεῖ μὲν μορίῳ σκοποῦσί τι τῶν κοινῶν, τῷ δὲ πλέονι τὰ οἰκεία πρᾶσσοσι καὶ ἕκαστος οὐ παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν οἶεται βλάψειν, μέλειν δὲ τινι καὶ ἄλλῳ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τι προῖδειν, ὥστε τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδίᾳ δοξάσματος λανθάνειν τὸ κοινὸν ἄθρόον φθειρόμενον.

142. »Μέγιστον δὲ τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύσονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσι τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί.

»Καὶ μὴν οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις οὐδὲ τὸ ναυτικὸν αὐτῶν 2 ἄξιον φοβηθῆναι. τὴν μὲν γὰρ χαλεπὸν καὶ ἐν εἰρήνῃ πόλιν 3 ἀντίπαλον παρασκευάσασθαι, ἥπου δὴ ἐν πολέμῳ τε καὶ οὐχ ἥσσαν ἐκείνοις ἡμῶν ἀντεπιτετειχισμένων· φρούριον δ' εἰ 4 ποιήσονται, τῆς μὲν γῆς βλάπτοιεν ἂν τι μέρος καταδρομαῖς καὶ αὐτομολίαις, οὐ μέντοι ἰκανόν γε ἔσται ἐπιτειχίζειν τε κωλύειν ἡμᾶς πλεύσαντας ἐς τὴν ἐκείνων καί, ἥπερ ἰσχύομεν, ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι. πλέον γὰρ ἡμεῖς ἔχομεν τοῦ κατὰ 5 γῆν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἐμπειρίας ἢ ἐκείνοι ἐκ τοῦ κατ' ἥπειρον ἐς τὰ ναυτικά.

»Τὸ δὲ τῆς θαλάσσης ἐπιστήμονας γενέσθαι οὐ ραδίως 6 αὐτοῖς προσγενήσεται. οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς, μελετῶντες αὐτὸ εὐθύς 7 ἀπὸ τῶν Μηδικῶν, ἐξείργασθέ πω· πῶς δὴ ἄνδρες γεωργοὶ

καὶ οὐ θαλάσσιοι καὶ προσέτι οὐδὲ μελετῆσαι ἐασόμενοι διὰ τὸ ὑφ' ἡμῶν πολλαῖς ναυσὶν ἀεὶ ἐφορμεισθαι, ἄξιον ἂν τι
 8 δρῶμεν; πρὸς μὲν γὰρ ὀλίγας ἐφορμούσας κἂν διακινδυνεύσειαν πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες, πολλαῖς δὲ εἰργόμενοι ἡσυχάσουσι καὶ ἐν τῷ μὴ μελετῶντι ἀξυνετώτεροι ἔσον-
 9 ται καὶ δι' αὐτὸ καὶ ὀκνηρότεροι. τὸ δὲ ναυτικὸν τέχνης ἐστίν, ὡσπερ καὶ ἄλλο τι, καὶ οὐκ ἐνδέχεται, ὅταν τύχη, ἐκ παρέργου μελετᾶσθαι, ἀλλὰ μᾶλλον μηδὲν ἐκείνῳ πάρεργον ἄλλο γίγνεσθαι.

143. »Εἴτε καὶ κινήσαντες τῶν Ὀλυμπίασιν ἢ Δελφοῖς χρημάτων μισθῷ μείζονι πειρῶντο ἡμῶν ὑπολαβεῖν τοὺς ξένους τῶν ναυτῶν, μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἀντιπάλων ἐσθάντων αὐτῶν τε καὶ τῶν μετοίκων, δεινὸν ἂν ἦν· νῦν δὲ τόδε τε ὑπάρχει καί, ὅπερ κράτιστον, κυβερνήτας ἔχομεν πολίτας καὶ τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν πλείους καὶ ἀμείνους ἢ πᾶσα ἢ
 2 ἄλλη Ἑλλάς. καὶ ἐπὶ τῷ κινδύνῳ οὐδεὶς ἂν δεῖξαιτο τῶν ξένων τὴν τε αὐτοῦ φεύγειν καὶ μετὰ τῆς ἡσσανος ἅμα ἐλπίδος ὀλίγων ἡμερῶν ἔνεκα μεγάλου μισθοῦ δόσεως ἐκείνοις ζυναγωνίζεσθαι.

3 »Καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων ἔμοιγε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια δοκεῖ εἶναι, τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε, ὧν περ ἐκείνοις ἐμεμφάμεν, ἀπηλλάχθαι καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου
 4 μεγάλα ἔχειν. ἦν γ' ἐπὶ τὴν χώραν ἡμῶν πεζῆ ἴωσιν, ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἐκείνων πλευσοῦμεθα, καὶ οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται Πελοποννήσου μέρος τι τμηθῆναι καὶ τὴν Ἀττικὴν ἅπασαν· οἱ μὲν γὰρ οὐχ ἔξουσιν ἄλλην ἀντιλαβεῖν ἀμαχεῖ, ἡμῖν δὲ ἐστὶ γῆ πολλή καὶ ἐν νήσοις καὶ κατ' ἤπειρον· μέγα γὰρ τὸ τῆς θαλάσσης κράτος.

5 »Σκέψασθε δέ· εἰ μὲν γὰρ ἦμεν νησιῶται, τίνες ἂν ἀληπτότεροι ἦσαν; καὶ νῦν χρῆ ὅτι ἐγγύτατα τούτου διανοηθέντας τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίαν ἀφείναι, τῆς δὲ θαλάσσης καὶ

πόλεως φυλακὴν ἔχειν καὶ Πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας πολλῶ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι — κρατήσαντές τε γὰρ αὐθις οὐκ ἐλάσσοσι μαχούμεθα, καὶ ἦν σφαλῶμεν, τὰ τῶν ξυμμάχων, ἔθεν ἰσχύομεν, προσαπόλλυται· οὐ γὰρ ἡσχάσουσι μὴ ἱκανῶν ἡμῶν ὄντων ἐπ' αὐτοὺς στρατεῦειν — τὴν τε ὀλόφурсιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι, ἀλλὰ τῶν σωματῶν· οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἄνδρας, ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα κτῶνται. καὶ εἰ ᾤμην πείσειν ὑμᾶς, αὐτοὺς ἂν ἐξελθόντας ἐκέλευον αὐτὰ δηῶσαι καὶ δεῖξαι Πελοποννησίοις, ὅτι τούτων γε ἕνεκα οὐχ ὑπακούσεσθε.

144. »Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἣν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφόδημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται.

»Νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμφωμεν, Μεγαρέας ² μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἣν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων — οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε —, τὰς τε πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπείσάμεθα, καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς αὐτῶν ἀποδῶσι πόλεσι μὴ σφίσι, τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι, ἀλλὰ αὐτοῖς ἐκάστοις, ὡς βούλονται· δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνηθείας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνόμεθα. ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι.

»Εἰδέναι δὲ χρῆ, ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν — ἦν δὲ ἐκούσιοι ³ μᾶλλον δεχώμεθα, ἢ ἴσσαν ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν —, ἔκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγιστα τιμαὶ περιγίγνονται. οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ⁴

ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τωσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες γνώμη τε πλείονι ἢ τύχῃ καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τὸν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τὰδε προήγαγον αὐτὰ· ὧν οὐ χρὴ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειράσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι».

145. Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν. οἱ δ' Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο, ἃ ἐκέλευε, καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ, καθ' ἕκαστά τε, ὡς ἔφρασε, καὶ τὸ ξύμπαν, οὐδὲν κελεύόμενοι ποιήσιν, δίκη δὲ κατὰ τὰς ξυνηθείας ἐτοιμοὶ εἶναι διαλύεσθαι περὶ τῶν ἐγκλημάτων ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ. καὶ οἱ μὲν ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο.

146. Αἰτίαι δὲ αὐταὶ καὶ διαφοραὶ ἐγένοντο ἀμφοτέροις πρὸ τοῦ πολέμου ἀρξάμεναι εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμνῳ καὶ Κερκύρα. ἐπεμίγνυντο δὲ ὅμως ἐν αὐταῖς καὶ παρ' ἀλλήλους ἐφοίτων ἀκηρύκτως μὲν, ἀνυπόπτως δὲ οὐ· σπονδῶν γὰρ ξύγχευσις τὰ γιγνόμενα ἦν καὶ πρόφασις τοῦ πολεμεῖν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ποιανταγγραφή

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης υἱὸς τοῦ Ὀλόρου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης ἐγεννήθη περὶ τὸ 470 π. Χ. ἐν Ἀλιμοῦντι, δῆμος τῆς Ἀττικῆς. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ὀλόρος ἦτο ἀπόγονος ὁμωνύμου τινὸς βασιλέως τῶν Θρακῶν, οὗτινος τὴν θυγατέρα — Ἥγησιπύλην καὶ αὐτὴν καλουμένην — εἶχε νυμφευθῆ ὁ ἔνδοξος Μαραθωνομάχος Μιλτιάδης. Οὕτως ὁ Θουκυδίδης κατήγετο ἐκ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Θράκης καὶ ἦτο συγγενὴς τοῦ Κίμωνος, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μιλτιάδου καὶ τῆς Ἥγησιπύλης. Εἰς τὴν καταγωγὴν του αὐτὴν ὄφειλε τὰς πολλὰς κτήσεις, ἃς εἶχεν ἐν Θράκη, ἰδίᾳ τὰ ἐν Σκαπτῇ ὕλη μεταλλεῖα χρυσοῦ.

Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἀνήκων εἰς εὐγενῆ καὶ εὐπορον οἰκογένειαν ἔτυχεν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας διδασκάλους ἔσχε τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν καὶ τὸν ἐπιφανῆ ῥήτορα Ἀντιφῶντα πλὴν τούτων ἰσχυρῶς ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτοῦ οἱ σοφισταὶ Γοργίας καὶ Πρόδικος καὶ ἄλλοι, οἵτινες συνέρρεον εἰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες τότε ἦσαν κέντρον τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ παιδευσις τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Τῷ 430 ἢ 429 ἐνόσησε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ἐνσκήψαντος ἐν Ἀθήναις λοιμοῦ, ἀλλ' εὐτυχέστερος πολλῶν ἄλλων διέφυγε τὸν θάνατον. Τῷ 424, ὅτε ὁ Λακεδαιμόνιος στρατηγὸς Βρασίδας ἠπεῖλει νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁ Θουκυδίδης, ὅστις ὡς στρατηγὸς καὶ ναύαρχος τῶν Ἀθηναίων εὗρισκετο ἐν τῇ Θρακικῇ παραλίᾳ, διατάχθη νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῆς ἀπειλουμένης Ἀμφιπόλεως· ἐπειδὴ δ' ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κατάληψιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Βρασίδου, κατηγορήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ προδοσίᾳ καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον· ἀλλ' ἵνα διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν αὐτὴν ὑπεβλήθη εἰς ἔκουσίαν φυγὴν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη.

Κατὰ τὰ ἔτη τῆς φυγῆς αὐτοῦ διέμεινε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν Σκαπτῇ ὕλη, ὁπόθεν παρηκολούθει τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολέμου καὶ

συνέλεγε μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν ὕλην τῆς ἱστορίας αὐτοῦ· φαίνεται δ' ὅτι ἐπεσκέφθη καὶ πολλοὺς τόπους, οἵτινες ὑπῆρξαν τὸ θέατρον τοῦ πολέμου, καὶ πάντως ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν· πρὸς τούτοις χρόνον τινὰ διέτριψεν ἐν Μακεδονίᾳ παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀρχελάφῳ.

Τῷ 404 ἀνεκλήθη εἰς τὴν πατρίδα του· πόσον χρόνον μετὰ τὴν κάθοδον ἔζησε καὶ ποῦ καὶ πότε ἀπέθανε δὲν εἶναι γνωστόν. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανεν αἰφνιδίως — ὡς μαρτυρεῖ τὸ ἀποτόμως λῆγον ἔργον αὐτοῦ—ἐν Σκαπτῇ ὕλῃ τῷ 397, τὰ δὲ λείψανα αὐτοῦ κομισθέντα εἰς Ἀθήνας ἐτάφησαν παρὰ τὰ μνήματα τοῦ Κίμωνος.

2. Ἡ ἱστορία τοῦ Θουκυδίδου καὶ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ὁ Θουκυδίδης θεωρεῖται παρὰ πάντων ὡς ὁ μέγιστος τῶν ἱστορικῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν δόξαν ταύτην ὀφείλει εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, ἣτις περιλαμβάνει τὰ γεγονότα τῶν εἴκοσι πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (431-411) καὶ εἶναι διηρημένη εἰς ὀκτὼ βιβλία.

Ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ — ὅπερ χρησιμεύει ὡς εἰσαγωγή—ἀρχόμενος ὁ Θουκυδίδης τῆς ἱστορίας προτάσσει τὴν γνώμην, ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος κατὰ τὴν σπουδαιότητα ὑπερέχει πάντων τῶν μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου γεγονότων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἐπιχειρεῖ δὲ ν' ἀποδείξῃ τὴν γνώμην ταύτην παραβάλλον τὸν παρόντα πόλεμον ὄχι μόνον πρὸς πάντα τὰ ἀρχαῖα γεγονότα τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Μηδικοὺς πολέμους. Διεξέρχεται λοιπὸν κατὰ σειρὰν τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, τὰς φήμας περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, τὰ συμβάντα μετὰ τὰ Τρωϊκά, τέλος τοὺς Περσικοὺς πολέμους καὶ δεικνύει ὅτι πάντα ταῦτα ἐπράχθησαν ἀπὸ μικροτέρων δυνάμεων, διότι τότε ἡ Ἑλλὰς ἔστερεῖτο χρημάτων καὶ ναυτικοῦ, ἅτινα μόλις κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ηὐξήθησαν ἰκανῶς (κεφ. 1-23). Μετὰ ταῦτα ὁ Θουκυδίδης διεξέρχεται τὰς αἰτίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἅς διαιρεῖ εἰς αἰτίας φανεράς καὶ αἰτίας ἀφανεῖς. Καὶ φανερὰς μὲν λέγει α') τὸν ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμνου πόλεμον τῶν Κερκυραίων καὶ Κορινθίων (κεφ. 24-55) καὶ β') τὴν ἀποστασίαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς

Ποτειδαίας καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων (κεφ. 56 - 66). Μετὰ ταῦτα γίνεται ἔξιστόρησις τῶν διασκέψεων καὶ ἀποφάσεων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων (κεφ. 67 - 87). Ὡς ἀφανῆ δ' αἰτίαν λέγει τὴν μεγίστην αὔξησιν τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως, ἣτις ἐγένετο πρῶτον μὲν διὰ τῆς τειχίσεως τῆς πόλεως, δεύτερον δὲ διὰ τῆς συστάσεως νέας ναυτικῆς συμμαχίας, ἣς κατέστησαν ἡγεμόνες, καὶ διὰ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων αὐτῶν ἀπὸ τῶν Περσικῶν πολέμων (κεφ. 88 - 118). Ἐν τοῖς λοιποῖς κεφ. 119 - 146 ἔξιστορεῖ τὰς διαπραγματεύσεις Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, αἵτινες κατέληξαν εἰς τὴν ἐπίσημον κήρυξιν τοῦ πολέμου.

Ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ἔξιστορεῖ ὁ Θουκυδίδης τὰ γεγονότα τῶν τριῶν πρώτων ἔτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς βιβλίοις (III - VIII) τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου ἀπὸ τοῦ ἔτους 428 - 411· δὲν συνεπλήρωσε δὲ τὴν ἔξιστόρησιν τοῦ ὅλου πολέμου — διαρκέσαντος, ὡς γνωστόν, 27 ἔτη (431 - 404) — διότι αἰφνιδίως ἀπέθανε τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ συνεχίζει ὁ Ξενοφῶν ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς.

3. Αἱ δημηγορίαι τοῦ Θουκυδίδου.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ παρεμβάλλει ὁ Θουκυδίδης καὶ πολλὰς δημηγορίας· αὗται εἶναι ἀγορεύσεις πολιτικῶν ἀνδρῶν ἢ στρατηγῶν ἀπαγγελθεῖσαι εἰς διαφόρους συναθροίσεις καὶ σχέσιν ἔχουσαι πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα.

Αἱ δημηγορίαι χαρακτηρίζονται ὡς τὸ λαμπρότατον μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου· διότι περιέχουσι βαθεῖας σκέψεις περὶ πολιτικῆς, περὶ εἰρήνης, περὶ πολέμου, περὶ διοικήσεως καὶ περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τῶν κρατῶν· δὲν περιλαμβάνουσι δὲ αὐτολεξεῖ τοὺς λόγους τῶν ἀγορευσάντων, ἀλλ' ἐκτίθενται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὅσον τὸ δυνατόν ἐγγύτατα πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Αἱ δημηγορίαι διαιροῦνται κατὰ τὰ τρία εἶδη τοῦ ῥητορικοῦ λόγου εἰς τὸ πανηγυρικόν, τὸ δικανικόν καὶ τὸ συμβουλευτικόν· αἱ πλεῖσται ἀνήκουσι τῷ συμβουλευτικῷ εἶδει. Ἐν ταῖς δημηγορίαις διακρίνομεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τρία κύρια μέρη: τὸ προοίμιον, τὴν πίστιν (= ἀπόδειξιν) καὶ τὸν ἐπίλογον.

4. Δεκτικὸν τοῦ Θουκυδίδου.

Ὁ Θουκυδίδης εἶναι ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς ἀρχαίας Ἀττικῆς διαλέκτου ὡς ἐκ τούτου εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ ἔξιν ἀντί *σύν*, ἐς ἀντί *εἰς*, σσ ἀντί *τι* (τάσσω, φυλάσσω, πράσσω), ρσ ἀντί *ρη* (θαρσῶ ἀντί θαρρῶ, θάρσος ἀντί θάρρος), κλήω ἀντί κλείω, μόλις ἀντί μόγις, ἐρημος - τροπαῖον - ἐτοιμος ἀντί ἔρημος - τρόπαιον - ἐτοιμος, ἐν τῇ πληθ. ὀνομαστ. τῶν εἰς - εως οὐσιαστικῶν τὴν κατάληξιν -ης ἀντί -εις (βασιλῆς ἀντί βασιλεῖς), πολλὰ ἐπιρρήματα συγκριτικὰ εἰς -ως (μειζόνως - χαλεπωτέρως ἀντί *μειζον* - *χαλεπώτερον*), ἐν τῷ γ' πληθ. προσ. τοῦ παθητικοῦ προκμ. καὶ ὑπερσυντλ. τὴν κατάληξιν -αται, -ατο ἀντί τῶν περιφραστικῶν τύπων (τετάχεται - ἐφθάρεται - ἐτετάχато ἀντί *τεταγμένοι εἰσὶ* - *ἐφθαρμένοι εἰσὶ* - *τεταγμένοι ἦσαν*).

Ὑπὸ λεξιλογικὴν ἔποψιν ἐξεταζόμενος ὁ Θουκυδίδης ἔχει πολλὰς ἀρχαιοπρεπεῖς καὶ ποιητικὰς λέξεις (*ἀχθῆδων* = *ἄχθος*, *ἀκραιφνῆς* ἀντί *ἀκέραιος*, *ἀμφιδήριτος* = *ἀμφισβητήσιμος*, *ἐξαπιναίως*, *ἐπισπέρχειν τοιαῦτα* κτλ.) ὡσαύτως εἶναι εὐρετῆς καὶ δημιουργὸς νέων λέξεων (*κινδυνευτής*, *τολμητής*, *ἀποδημητής*, *μελλητής*, *ἐνεργίς*, *ὀλόφυρσις*, *ξύλωσις* κτλ.). Συχνάκις μεταχειρίζεται τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν ἀντί τῶν ἀντιστοίχων ἀφηρημένων οὐσιαστικῶν (τὸ *λυπηρόν*, τὸ *σῶφρον*, τὸ *ἄσπονδον* - τὸ *δεδιδός*, τὸ *θαρσοῦν*, τὸ *βουλόμενον*).

Ἐν τῇ συντάξει διακρίνονται πολλὰ ἰδιώματα καὶ ἐλευθερία μεγάλη ἢ βραχυλογία — δι' ἣν πολλάκις ὁ λόγος καθίσταται σκοτεινὸς καὶ δύσληπτος — τὰ ὑπερβατὰ, ἡ διεστραμμένη πλοκὴ τῶν λέξεων, ἡ συσσώρευσις τῶν μετοχῶν, ἡ κατὰ τὸ νοούμενον σύνταξις, αἱ ἀνακολουθίαι εἶναι συχναὶ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ ὡσαύτως συχνὰ εἶναι παρ' αὐτῷ τὰ *σχήματα τοῦ λόγου* (*ἀντίθεσις*, *παρίσωσις*, *ὁμοιοτέλειον*, *παρονομασία*, *ἀναφορά*, *ἀσύνδετα* κτλ.), ἐν ᾧ τοῦναντίον τὰ *σχήματα τῆς διανοίας* (*ἀποσιώπησις*, *ἀπορία* κτλ.) σχεδὸν ἐλλείπουσιν. Αἱ περίοδοι μακραὶ καὶ δυσπαρακολούθητοι οὔσαι δὲν ἔχουσι τὴν ἔντεχνον πλοκὴν τὴν μετὰ ταῦτα μορφωθεῖσαν ἐν Ἀθήναις.

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

[I]

Α. ΦΑΝΕΡΑΙ ΑΙΤΙΑΙ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

(Κεφ. 24 - 66)

1. Ὁ ἔνεκα τῆς Ἐπιδάμου πόλεμος τῶν
Κερκυραίων καὶ Κορινθίων.

(Κεφ. 24 - 55)

I. Μέχρι τῆς ἀποστολῆς πρέσβεων εἰς Ἀθήνας.

(Κεφ. 24 - 31)

Κεφ. 24.

§ 1-3. Ἐπίδαμος, νῦν Δυρράχιον οὕτως ἐκλήθη τὸ πρῶτον
κατὰ τοὺς Ῥωμαίους χρόνους. — ἐστὶ, ὑπαρκτικὸν (= ὑπάρχει)
οὐχὶ συνδετικόν. — πόλις, προσδιορισμὸς παραθετικὸς τοῦ Ἐπίδα-
μος = Ἐπίδαμὸς τις, ἤ τις εἶναι πόλις. — ἐσπλέοντι, δοτικ. τῆς
ἀναφορᾶς = ὡς πρὸς τὸν εἰσπλέοντα. — τὸν Ἴόνιον κόλπον =
τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. — προσοικοῦσι δ' αὐτήν (ἀντὶ αὐτῆ) =
κατοικοῦσι δὲ πλησίον αὐτῆς. — ταύτην ἀπόικισαν = ἔπεμψαν ἀποι-
κίαν εἰς αὐτήν (ἐν ἔτει 627 π. Χ.). — οἰκιστὴς = ἀρχηγὸς τῆς ἀποι-
κίας. — Ἐρατοκλείδου = ὁ Ἐρατοκλείδου. — γένος = κατὰ τὴν
καταγωγὴν. — τῶν ἀφ' Ἡρακλέους = τῶν Ἡρακλειδῶν· ἢ γενν.
συναπτέα τῷ Φαλίῳ. — δῆ = προφανῶς. — νόμον = συνθήκειαν. —
ἐκ τῆς μητροπόλεως, δηλ. τῆς Κορίνθου· μητρόπολις δὲ = ἡ
πόλις ἀπὸ τῆς ὁποίας (ὡς ἀπὸ μητρὸς) ἀπφικίσθησαν (ὡς θυγα-
τέρες) ἄλλαι πόλεις. — κατακλιθεῖς = προσκλιθεῖς. — ξυνόικι-
σαν = μετέσχον τῆς ἀποικίας. — καὶ τοῦ ἄλλου Δωρ. γένους =

καὶ ἐκ τῶν ἄλλων, οἵτινες ἦσαν Δωριεῖς κατὰ τὴν καταγωγὴν. — προελθόντος τοῦ χρόνου = παρελθόντος τοῦ χρόνου = μετὰ παρέλευσιν χρόνου.

§ 4-7. στασιάζαντες, οἱ Ἐπιδάμνιοι ἢ μετχ. χρονκ. — ἐν ἀλλήλοισι = πρὸς ἀλλήλους. — ὡς λέγεται, προσδιόριζει τὸ ἔτη πολλά. — ἀπὸ πολέμου = ἔνεκα πολέμου. — τῶν προσοίκων βαρβάρων, δηλ. τῶν Ταυλαντίων, οἵτινες ἐθάρρησαν ἐκ τῶν στάσεων τῶν Ἐπιδαμνίων ἢ γενκ. ὑποκειμνκ. — τὰ δὲ τελευταῖα = κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους χρόνους. — πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου, τίνος; — ὁ δῆμος... τοὺς δυνατοὺς = οἱ δημοκρατικοί... τοὺς ἀριστοκρατικούς. — οἱ δὲ = οὗτοι δέ. — ὡς μητρόπολιν οὖσαν = θεωροῦντες αὐτὴν ὡς μητρόπολιν. — μὴ σφᾶς περιορᾶν φθειρ. = νὰ μὴ βλέπωσι μετ' ἀδιαφορίας αὐτοὺς νὰ καταστρέφονται. — τοὺς φεύγοντας = τοὺς φυγάδας (δηλ. τοὺς ἀριστοκρατικούς, οὓς εἶχεν ἐκδιώξει ὁ δῆμος). — ξυναλλάξαι (= νὰ συμφιλιώσωσι)... καταλῦσαι, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δεόμενοι. — σφίσι, δηλ. τοῖς ἐν τῇ πόλει Ἐπιδαμνίοις. — τὸν τῶν βαρβάρων πόλεμον = τὸν πρὸς τοὺς βρβάρους πόλεμον. — ταῦτα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἐδέοντο = ταύτας τὰς δεήσεις ἐδέοντο = περὶ τούτων παρεκάλουν. — Ἑραιοι = ναὸν τῆς Ἑρας. — ἱκετεῖαν = ἱκεσίαν. — ἀπράκτους = χωρὶς νὰ κατορθώσωσι τι.

Κεφ. 25.

§ 1-2. σφίσι = ἑαυτοῖς. — οὐδεμίαν... τιμωρίαν οὖσαν = ὅτι οὐδεμίαν βοήθειαν ὑπῆρχε. — ἐν ἀπόρῳ εἶχοντο = ἐν ἀπόρῳ ἦσαν = εὐρίσκοντο εἰς ἀπορίαν. — θέσθαι τὸ παρόν, κατ' ἔννοιαν = ὅπως θεῖντο τὸ παρόν = πῶς νὰ διευθετήσωσι τὴν παρούσαν (δεινὴν) περίστασιν. — τὸν θεόν, δηλ. τὸν Ἀπόλλωνα. — εἰ παραδοῖεν... καὶ... πειρῶντο, πλαγία ἐρωτηματ. πρότασις προερχομένη ἐξ ἀπορηματικῆς ὑποτακτ. τῆς εὐθείας ἐρωτήσεως (παραδῶμεν... πειρώμεθα;) = ἔάν ἔπρεπε νὰ παραδώσωσι... καὶ... νὰ προσπαθῶσι. — τιμωρίαν... ἀπ' αὐτῶν ποιῆσθαι, ἐνταῦθα = τιμωρίαν πορίζεσθαι = νὰ λάβωσι βοήθειαν. — ἀνεῖλε = ἐχρησιμοδότησεν. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἐπιδαμνίοις — παραδοῦναι, δηλ. τὴν πόλιν Κορινθίοις. — ἤγεμόνας ποιῆσθαι, δηλ. τοὺς Κορινθίους. — οἱ δ' Ἐπιδ., ὁ δὲ = λοιπόν. — κατὰ τὸ μαντεῖον = κατὰ τὸν χρησμόν. — παρέδωσαν, τῷ 436 π. X. — τόν τε οἰκιστήν... σφῶν = τόν τε ἑαυτῶν οἰκιστήν (δηλ. τὸν Φα-

λίον). — ἀποδεικνύντες... δηλοῦντες, μετχ. τροπικαί. — τὸ χρηστήριον = τὸν χρησμόν. — ἐπαμῦναι = βοηθῆσαι.

§ 3-4. κατὰ τὸ δίκαιον = ὥσπερ δίκαιον ἦν αἰτιολογεῖται διὰ τῆς μετχ. νομίζοντες. — ὑπεδέξαντο = ὑπέσχοντο. — τὴν... τιμωρίαν = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν. — μίσει τῶν Κερκυρ. = διὰ τὸ πρὸς τοὺς Κερκυρ. μίσος. — ὅτι = διότι. — ὄντες ἄποικοι, ἢ μετχ. ἐνδοτικῆ. — οὔτε γὰρ... διδόντες... πολεμεῖν, ἀνακόλουθον, διότι αἱ μετχ. δὲν ἀποδίδονται εἰς ῥῆμα· τοῦτο ἐγένετο διὰ τὸ μῆκος τῆς περιόδου καὶ διὰ τὴν παρενθετικὴν πρότασιν (ἢ... πολεμεῖν) ἐν τῇ μεταφράσει αἱ μετχ. διδόντες... προκαταρχόμενοι... περιφρονοῦντες... ἄς ἀποδοθῶσι διὰ παρατκ. = ἐδίδοσαν... προκατήρχοντο... περιεφρόνουν. — ἐν πανηγύρεσι (= ἐορταῖς) ταῖς κοιναῖς, ἄς ἐτέλουν ἀπὸ κοινοῦ ἢ Κέρκυρα καὶ ἢ Κόρινθος. — γέρα τὰ νομιζ. = τὰς συνήθεις τιμὰς (ὡς προεδρίας καὶ σφάγια). — οὔτε Κορινθ. ἄνδρὶ προκαταρχόμενοι τῶν ἱερῶν = οὔτε εἰς Κορινθίον ἄνδρα ἀπένεμον πρότερον (= πρὸ τῶν ἄλλων) τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν· ἀπαρχαὶ δὲ = αἱ προκαταρκτικαὶ τῆς θυσίας πράξεις, ἧτοι ἢ ἀποκοπὴ τῶν τριχῶν ἐκ τοῦ μετώπου τοῦ θύματος καὶ ἢ διανομὴ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐν τῇ θυσίᾳ παρόντας (ἵνα ταύτας καύσωσιν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν). — ὥσπερ αἱ ἄλλαι ἀποικίαι, δηλ. ἐπραττον. — περιφρονοῦντες αὐτοὺς = καταφρονοῦντες αὐτῶν. — ἐν χρημάτων δυνάμει = κατὰ τὴν δύναμιν τῶν χρημάτων = κατὰ τὸν πλοῦτον. — ὄντες... ἐπαιρούμενοι, μετχ. αἰτιολογικῶς προσδιορίζουσαι τὴν μετχ. περιφρονοῦντες = διότι ἦσαν... διότι ὑπερηφανεύοντο. — ὁμοῖα = ὁμοίως. — τῇ ἐς πόλ. παρασκευῇ = κατὰ τὴν πολεμικὴν προετοιμασίαν. — δυνατώτεροι, δηλ. τῶν Κορινθίων. — ναυτικῶ δέ... ἐπαιρούμενοι = πρὸς τοῦτοις διότι ἐνίοτε (= ἔστιν ὅτε) ὑπερηφανεύοντο ὅτι παρὰ πολὺ ὑπερεῖχον (πάντων) κατὰ τὸ ναυτικόν. — καὶ κατὰ τὴν τῶν Φαιάκ. (γενν. ὑποκμν.) προενοίκησιν τῆς Κερκ. (γενν. ἀντικειμ.) = καὶ διότι οἱ Φαίακες πρότερον κατέπλησαν τὴν Κέρκυραν. — κλέος ἐχόντων = οἱ ὁποῖοι εἶχον φήμην. — τὰ περὶ τὰς ναῦς, αἰτιατκ. τῆς ἀναφορᾶς = εἰς τὰ ναυτικά. — ἧ = δι' ἣν αἰτίαν. — καὶ μᾶλλον, παρὰ ἐὰν δὲν ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Φαιάκ. — ἐξηρτύοντο = παρεσκευάζον, ἐτελειοποιῶν. — καὶ ἦσαν = καὶ πράγματι ἦσαν. — οὐκ ἀδύνατοι = δυνατοί. — πολεμεῖν, κατὰ τῶν Κορινθίων.

Κεφ. 26.

§ 1-2. πάντων... τούτων, γενκ. τῆς αἰτίας=δι' ὅλα ταῦτα.— ἐγκλήματα = ἀφορμὰς παραπόνων. — ἔχοντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἔπεμπον, ὁ παρατκ. ἵνα δηλωθῆ ἡ ἀποστολὴ διαρκοῦσα.— ἄσμενοι = ἄσμένως=μετὰ χαρᾶς, προθύμως.— τὴ ν... ὠφελίαν=τὴ ν... τιμορίαν (κεφ. 25, § 3) = τὴν αἰτηθεῖσαν βοήθειαν. — οἰκήτορα, κατγρμ.=ὡς ἀποικον.— Ἀμπρακιωτῶν=κατοίκων τῆς Ἀμβρακίας ἢ (κατὰ Θουκυδ.) Ἀμπρακίας· Ἀμβρακία δὲ πόλις ἐν Ἡπειρῳ παρὰ τῷ Ἀράχθῳ ποταμῷ (νῦν Ἄρτα). — φρουρούς, ἐκ τοῦ κελεύοντες ἵεναι=προτρέποντες νὰ πορεύωνται φρουροί.— Ἀπολλωνίαν, πόλιν τῆς Ἰλλυρίας πρὸς Ν. τῆς Ἐπιδάμνου, ἔχουσαν ὡς ἐπίνειον τὸν Αὐλῶνα· νῦν ἐρείπια τῆς πόλεως σφίζονται παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν Πόλλινα.— δέει τῶν Κερκ., μὴ κωλ. ὑπ' αὐτῶν =φοβούμενοι τοὺς Κερκ. μήπως ἐμποδίζωνται ὑπ' αὐτῶν ἢ γενκ. τῶν Κερκ. ἐτέθη κατὰ πρόληψιν ἐκ τῆς δευτερευούσης προτάσεως εἰς τὴν κυρίαν ἀντὶ τοῦ: δέει, μὴ κωλύονται ὑπὸ Κερκ. τοῦτο ἐγένετο πρὸς ἕξαρσιν τῆς γενκ. Κερκυραίων. — περαιούμενοι = ἐὰν διεπεραιούντο.

§ 3. ἐπειδὴ=ὅτε.— ἦκοντας (=ἐλληλυθότας) ... δεδομένην, μετχ. κατγρμτ. ἐκ τοῦ ἦσθοντο = ὅτι εἶχον ἔλθει... ὅτι εἶχε δοθῆ. — ἐτέρῳ στόλῳ, οὗτος συνέκειτο ἐκ 15 πλοίων, διότι ὄλαι αἱ νῆες ἦσαν 40, ὡς λέγεται κατωτέρω ἐν § 4. — τοὺς φεύγοντας = τοὺς φυγάδας. — κατ' ἐπήρειαν = ἀπειλητικῶς συναπτόεν τῷ ἐκέλευον. — αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους), ἀντικμ. τοῦ ἐκέλευον καὶ ὑποκμ. τοῦ δέχεσθαι. — ἦλθον γάρ... , διὰ τῆς παρενθετικῆς προτάσεως ὁ συγγραφεὺς αἰτιολογεῖ τὴν ἀπειλητικὴν διαταγὴν τῶν Κερκ. — τάφους, δηλ. τῶν ἑαυτῶν προγόνων τῶν τεθαμμένων ἐν Κερκύρῃ. — ξυγγένειαν, διὰ τὸ εἶναι τὴν Ἐπίδαμνον ἀποικίαν τῶν Κερκ. — προῖσχύμενοι = προβάλλοντες. — ἐδέοντο, δηλ. τῶν Κερκ. — σφᾶς κατάγειν = νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς φυγάδας Ἐπιδαμνίους) εἰς τὴν πατρίδα. — ἀποπέμπειν, δηλ. ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου· τὸ ἀπρμφ. πόθεν ἕξαρτ.;

§ 4-5. οὐδὲν αὐτῶν ὑπήκουσαν = εἰς οὐδὲν ἐξ αὐτῶν (δηλ. τῶν κελευσμάτων) ὑπήκουσαν. — οἱ Ἐπιδ. ... οὐδὲν... ὑπήκουσαν, ἀλλὰ στρατεύουσιν... οἱ Κερκ., ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ

καθ' ὑπόταξιν (ἐπεὶ οἱ Ἐπιδ. οὐδὲν ὑπήκουσαν, στρατεύουσιν οἱ Κερκ.) πρὸς ἑξαρσιν τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν δύο: οὐδὲν ὑπήκουσαν—στρατεύουσιν ἐὰν ἢ σύνταξις ἦτο καθ' ὑπόταξιν, θὰ ἐξήρητο μόνον τὸ στρατεύουσιν οὐχὶ δὲ καὶ τὸ οὐδὲν ὑπήκουσαν. — τερσαράκοντα ναυσί, πρβλ. § 3 «ἐτέρω στόλῳ». — ὡς κατάξοντες, δηλ. τοὺς φυγάδας=ἔνα ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν πατρίδα τοὺς φυγάδας. — καὶ τοὺς Ἴλλ. προσλαβόντες=λαβόντες προσέτι (ὡς συμμάχους) καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς (δηλ. τοὺς Ταυλαντίους βαρβάρους, μεθ' ὧν οἱ φυγάδες ἐλήζοντο τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ πρβλ. κεφ. 24, § 5). — προσκαθεζόμενοι τὴν πόλιν (=τῇ πόλει)=ἄφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς πόλεως. — προεῖπον = προεκήρυξαν. — τὸν βουλόμενον καὶ τοὺς ξένους, ὑποκμ. τοῦ ἀπιέναι=ν' ἀπέρχηται ὁ ἐπιθυμῶν ἐκ τῶν Ἐπιδαμνίων καὶ οἱ ξένοι.—ἀπαθείς=ἀδλαθεῖς.— εἰ δὲ μή, δηλ. βούλονται ἀπιέναι.— ὡς πολεμίους χρήσεσθαι, δηλ. οἱ Κερκ. αὐτοῖς=(προεκήρυξαν οἱ Κερκ.) ὅτι θὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἐπιδ.) ὡς πολεμίους. — ὡς δ' οὐκ. . . . τὸ ὡς αἰτλγκ.=ἐπειδὴ. — ἔστι δ' ἰσθμὸς τὸ χωρίον (=ὁ τόπος, ἡ τοποθεσία [τῆς Ἐπιδάμνου]), αἰτιολογεῖ τὴν εὐκολίαν τῆς πολιορκίας τῆς Ἐπιδάμνου· ἡ ἔννοια: ἐπειδὴ ὁ τόπος ἀπετέλει ἰσθμὸν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο μεταξὺ δύο θαλασσῶν, ἡ πολιορκία ἦτο εὐκολος, ἄφ' οὗ οἱ Κερκ. ἴσχυον κατὰ θάλασσαν. — ἐπολιόρκουν = ἤρχισαν νὰ πολιορκῶσιν. †

Κεφ. 27.

ὡς=δτε.—ἄγγελοι, ὅτι=ἄγγελοι λέγοντες ὅτι.—πολιορκοῦνται, δηλ. οἱ Ἐπιδάμνιοι. — ἐπὶ τῇ ἴση... ἰέναι, ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τοῦ ἀποικίαν· τοῦτο δέ, ὡς καὶ τὸ ἰέναι, ἀντικμ. τοῦ ἐκήρυσσον=ἐκήρυσσον ἀποικίαν, νὰ πορεύηται δηλ. κτλ.—ἐπὶ τῇ ἴση καὶ ὁμοίᾳ, δηλ. μοίρα=μὲ ἴσα καὶ ὅμοια δικαιώματα (δηλ. τὰς ἀρχαίαις ἀποικίαις καὶ μεταξὺ αὐτῶν). — εἰ δέ τις... μὴ ἐθέλοι ξυμ., μετ. δὲ βούλεται τῆς ἀπ.=ἐὰν δέ τις δὲν εἶναι ἔτοιμος... ἀλλ' ἐπιθυμῶν νὰ μετέχη τῆς ἀποικίας.—τὸ παραντίκα μὲν=ἐν τῷ παρόντι μὲν. — ξυμπλεῖν = πλεῖν σὺν τοῖς ἄλλοις, τοῖς ἐς Ἐπ. πλέουσι. — δραχμίας... Κορινθίας, ἡ Κορινθιακὴ δραχμὴ ἔχει ἀξίαν 10 ὀβολῶν· ἡ Ἀττικὴ 6. — καταθέντα = ἄφ' οὗ καταβάλλη (δηλ. εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον)· τὸ κατατεθὲν ποσὸν ἐχρησίμευεν ὡς ἐγγύησις τοῦ ὅτι ὁ καταθέτων θὰ μετεῖχε τῆς ἀποικίας· διότι ἄλλως, ἂν ὁ κατα-

θέτων ἀπεχώρει, ἔχάνετο τὸ ποσὸν τῶν 50 δρχμ. — μένειν, ἐκ τοῦ ἐκήρυσσον. — πολλοί, κοινὸν κατγρμ. τοῦ οἱ πλείοντες καὶ οἱ... καταβάλλοντες. — τῶν Μεγαρ., οὗτοι ἦσαν Δωριεῖς καὶ ὡς τοιοῦτοι σύμμαχοι τῶν Κορινθ. — ναοὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι = νὰ συνοδεύσωσιν αὐτοὺς μὲ πλοῖα. — εἰ ἄρα κωλ., πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐκ τοῦ νοουμένου φοβηθέντες = μὴ τυχὸν κωλύονται. — Παλῆς (- εἰς) = κάτοικοι τῆς Πάλης, πόλεως τῆς Κεφαλληνίας. — Κεφαλ., γενκ. διαιρητικὴ τοῦ Παλῆς. — Ἐπιδ. ἐδεήθησαν, δηλ. ναοὶ σφᾶς ξυμπροπέμψαι. — Ἐρμιονῆς (- εἰς) = κάτοικοι τῆς Ἐρμιόνης, πόλεως τῆς Ἀργολίδος. — Ἐρμιονῆς δὲ κτλ., ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως; — Θηβαίους χρήματα ἤτησαν, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατκ. σύνταξις τοῦ αἰτεῖν. — Ἡλείους ναῦς... καὶ χρήματα, ποῖον τὸ ῥ. τῆς προτάσεως; — κενάς, δηλ. ἀνδρῶν τὸ ἀντίθετον πλήρεις (πρβλ. κεφ. 24, § 1). — αὐτῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς συμμάχους. — τριοχίλιοι ὀπλίται, ὁ ἀριθμὸς ὑπερβολικός· ἐπὶ 30 πλοίων ἠδύνατο νὰ εἶναι μόνον 900 ὀπλίται, ἀφ' οὗ 30 ὀπλίται ἐπέβαινον ἐκάστου πλοίου (πρβλ. καὶ κεφ. 29, § 1, ἔνα ἀναφέρονται μόνον δισχίλιοι ὀπλίται).

Κεφ. 28.

§ 1-3. ἐπειδὴ, χρονκ. — τὴν παρασκευήν, τίνων; — παρέλαβον = ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν (ἕνα οὗτοι ὡς σύμμαχοι τῶν Κορινθ. μεσιτεύσωσι παρ' αὐτοῖς πρὸς εἰρηνικὴν λύσιν τῶν διαφορῶν των). — ὡς οὐ μετὸν (αἰτιατκ. ἀπόλυτος αἰτιλγκ. = ἐπεὶ οὐ μετεῖη) αὐτοῖς Ἐπ. = ἐπειδὴ αὐτοὶ οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσιν ἐπὶ τῆς Ἐπιδ. — εἰ δέ τι (αἰτκ. σύστοιχος) ἀντιποιοῦνται, δηλ. τῆς Ἐπιδάμνου = ἐὰν δ' ἐγείρωσιν ἀξιώσεις τινὰς ἐπὶ τῆς Ἐπιδάμνου. — δίκας... δοῦναι = νὰ δικασθῶσι, νὰ υποβληθῶσιν εἰς δικαστικὴν κρίσιν. — παρὰ πόλεσιν, αἱ τοιαῦται πόλεις ἐκαλοῦντο ἔκκλητοι. — αἷς (= παρ' αἷς) ἄν... ξυμβῶσι (= ἤθελον συμφωνήσει), δηλ. δίκας δοῦναι. — κρατεῖν, δηλ. αὐτῆς τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἤθελον = ἤθελον νὰ εἶναι κύριοι αὐτῆς (δηλ. τῆς ἀποικίας). — ἤθελον... ἤθελον δέ, ἢ ἐπαναφορὰ ἐνταῦθα, ἕνα καταδειχθῆ μετ' ἐμφάσεως ἢ προθυμίας τῶν Κερκ. διὰ τὴν εἰρηνικὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς. — καὶ τῶ ἐν Δελφοῖς μαντεῖφ, οἱ Κερκ. ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἐπιτρέψωσι τὴν λύσιν τῆς περὶ Ἐπιδ. διαφορᾶς των ἢ εἰς τινὰς τῶν ἐν Πελ. πόλεων ἢ εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον. — ἐπιτρέψαι, δηλ. τὴν δίκην. — πόλε-

μον... ποιεῖν = ἐγείρειν πόλεμον, γίγνεσθαι αἰτίους πολέμου· ἐν ᾧ πόλεμον ποιεῖσθαι = πολεμεῖν. — οὐκ εἶων (= ἡμπόδιζον), δηλ. τοὺς Κορινθ. — εἰ δὲ μή, μετ' ἀρνητικὴν πρότασιν = ἄλλως. — ἐκείνων βιαζομένων (= βία χρωμένων) = ἐὰν ἐκεῖνοι (οἱ Κορ.) μεταχειρίζονται βίαν. — φίλους π... μᾶλλον, ἔνεκα ὠφελίας = νὰ κάμνωσιν ἔνεκα τοῦ συμφέροντός των φίλους μᾶλλον τούτους... — οὓς οὐ βούλονται, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους ὡς ἑτεροφύλους· διότι οἱ Κερκ. ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν τοῦ Δωρικοῦ φύλου. — τῶν νῦν ὄντων = ἢ τοὺς νῦν ὄντας (δηλ. τοὺς Πελοπον.) ἢ γένκ. ἐκ τοῦ ἐτέρου ὡς διαφορικοῦ.

§ 4 - 5. πρότερον, δηλ. πρὸ τοῦ ν' ἀποσύρωσιν ἀπὸ τῆς Ἐπιδ. οἱ Κερκ. τὰς ναῦς καὶ τοὺς βαρβάρους. — οὐ καλῶς ἔχειν, ἐκ τοῦ νοουμένου ἔφασαν = ἔλεγον ὅτι δὲν ἦτο ἔντιμον. — τοὺς μὲν (δηλ. τοὺς Ἐπιδαμνίους) πολ., τοὺς δὲ (δηλ. τοὺς Κερκ. καὶ Κορινθ.) δικάζεσθαι, ἢ σύνταξις κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (= τῶν Ἐπιδ. πολιορκουμένων αὐτοὺς δικάζεσθαι = ἐν ᾧ οἱ Ἐπιδ. πολιορκουῦνται, αὐτοὶ νὰ δικάζωνται) πρὸς ἕξαρσιν τῶν πολιορκεῖσθαι — δικάζεσθαι ἐπιτεινομένων καὶ διὰ τῆς ἀντιθέσεως — τοὺς ἐν Ἐπιδάμνῳ, δηλ. φρουροὺς καὶ οἰκήτορας. — ἀντέλεγον... ποιήσῃν = τοῦναντίον ἔλεγον ὅτι θὰ πράξωσι ταῦτα (τίνας). — ἐτοῖμοι (= πρόθυμοι) δὲ εἶναι, δηλ. δικάζεσθαι τὸ ἀπρμφ. εἶναι ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγον. — καὶ ὥστε μένειν = καὶ ἐπὶ τῷ ἔρφ νὰ μένωσι. — κατὰ χώραν = εἰς τὰς (παρούσας) θέσεις των. — σπονδὰς δὲ ποιήσασθαι, ἐκ τοῦ ὥστε.

Κεφ. 29.

§ 1 - 2. οὐδὲν τούτων ὑπήκουον = εἰς οὐδὲν ἐκ τούτων (τῶν ὑπὸ τῶν Κερκ. προτεινομένων) ἤθελον νὰ ὑπακούωσι (πρὸβλ. κεφ. 26, § 4). — πλήρεις, δηλ. ἀνδρῶν. — πρὸ ο πέμψαντες... πρότερον, πλεονασμός. — προεροῦντα = ἵνα κηρύξῃ. — ἄραντες, ἀμτβ. = ἀποπλευσαντες, ἐκκινήσαντες· ἢ μετχ. ἄραντες διατί δὲν συνδέεται τῇ μετχ. προπέμψαντες; — ἑβδομήκοντα ναοὶ καὶ πέντε, ἐν τῷ κεφ. 27, § 2 αἱ νῆες ἀριθμοῦμεναι γίνονται 68· εἰς ταύτας ὁμως προσθετέον καὶ τὰς κενὰς τῶν Ἡλείων, αἵτινες θὰ ἦσαν 7. — δισχιλίους ὀπλίταις, πρὸβλ. κεφ. 27, § 2. — ἐπὶ τὴν Ἐπίδ., ἢ ἐπὶ ἐνταῦθα δηλοῖ διεύθυνσιν = εἰς. — ἐναντία, ἐπίρρ. = ἐναντίον.

§ 3 - 5. ἐγένοντο ἐν = ἐφθασαν εἰς. — Ἄκτιον, ἀκρωτήριον εἰς

τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου (νῦν Ποῦντα)· περιφημὸν διότι περὶ αὐτὸ μετὰ ταῦτα (τῷ 31 π. X.) ὁ Αὐγουστος κατενίκησε τὸν στόλον τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Κλεοπάτρας. — τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπ. = τὸ ὀνομαστὸν ἱερὸν τοῦ Ἀπ.: ἐνταῦθα ἐτελοῦντο ἀγῶνες πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀκτίου Ἀπόλλωνος. — ἐπὶ τῷ στόματι = εἰς τὴν εἴσοδον. — τοῦ Ἀμπρακικοῦ κόλπου, τοῦ νῦν κόλπου τῆς Ἄρτης. — ἀκατίφ = μικρῷ πλοίφ. — ἀπεροῦντα μὴ πλεῖν = ἵνα ἀπαγορεύσῃ (εἰς αὐτοὺς) νὰ πλέωσιν. — ζεύξαντες τὰς παλαιάς = ἀρ' οὐ ἔστερέωσαν τὰ ζυγώματα τῶν παλαιῶν ζυγώματα δὲ = τὰ ξύλα τὰ διήκοντα ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τοίχου εἰς τὸν ἕτερον τῆς νεῶς. — ὥστε πλοῖμους εἶναι = ὥστε νὰ εἶναι ἱκαναὶ πρὸς πλοῦν. — καὶ τὰς ἄλλας, δηλ. τὰς μὴ παλαιάς. — εἰρηναῖον = εἰρηνικόν. — αὐτοῖς, ποιητικ. αἴτιον τοῦ ἐπεπλήρωσιος· διατί κατὰ δοκτ.; — τεσσαράκοντα γὰρ . . . , αἰτιολογεῖ διατί ἐνταῦθα ἀναφέρονται 80 πλοῖα, ἐν ᾧ εἰς τὸ τέλος τοῦ 25 κεφ. λέγεται ὅτι οἱ Κερκ. εἶχον 120 πλοῖα. — ἀνταναγαγόμενοι = ἐξελθόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐναντίον αὐτῶν. — ἐναυμάχησαν, ἐν ἔτει 434 π. X. — ἐνίκησαν . . . παρὰ πολὺ = κατήγαγον σημαντικὴν νίκη. — αὐτοῖς, δηλ. τῆς Κερκυραίοις καθ' ὄλου καὶ οὐχὶ τῆς νικηταῖς τοῦ Ἀκτίου. — παραστήσασθαι = καταστρέψασθαι = νὰ ὑποτάξωσι (τὴν Ἐπίδαμνον). — ὁμολογία ὥστε . . . ἀποδόσθαι = μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ πωλήσωσι. — τοὺς ἐπήλυδας = τοὺς νεωστὶ ἐλθόντας (δηλ. τοὺς οἰκήτορας). — Κορινθίους, δηλ. τοὺς φρουροὺς. — δήσαντας ἔχειν = νὰ κρατῶσι δεσμίους. — ἕως ἂν ἄλλο τι δόξῃ = ἕως ὅτου ἀποφασισθῇ ἄλλο τι (περὶ αὐτῶν).

Κεφ. 30.

§ 1 - 2. τροπαῖον, τὸ μετὰ νίκη. ἐν μάχῃ ἢ ναυμαχίᾳ ἰδρῦόμενον ἀναμνηστικὸν μνημεῖον· ἀπηρτίζετο δὲ τοῦτο ἐν μὲν πεζομαχίᾳ ἐξ ὀπλων τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ, ἀναρτωμένων εἰς δένδρον ἢ στηνομένων ἐπὶ ξυλίνου στόλου, ἐν δὲ ναυμαχίᾳ ἐξ ὀπλων, ἀκροστολίων (= κοσμημάτων κατὰ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου) καὶ ἄλλων ναυτικῶν ἀντικειμένων. — οὓς ἔλαβον, δηλ. ἐν τῇ ναυμαχίᾳ (καὶ οὐχὶ τοὺς ἐν Ἐπίδαμνῳ ληφθέντας ὁμολογία· πρβλ. κεφ. 29, § 5). — δήσαντες εἶχον = ἐκράτουν δεσμίους. — τὰ ἰς ναυσὶν (= ταῖς ἑαυτῶν ναυσί), δοκτ. τῆς συνοδείας· συναπτέα τῷ ἀνεχώρησαν. — ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας. — ἐκράτουν = ἦσαν κύριοι. — τῆς κατ' ἑκεῖνα τὰ χωρία,

(δηλ. οὔσης) = τῆς ὑπαρχούσης εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη (δηλ. τοῦ Ἴονιου πελάγους). — τῆς γῆς, γενκ. διαιρητ. τῆς ἐννοουμένης αἰτκ. μέρος τι. — ἔτιμον = ἐλεηλάτησαν. — ὅτι = διότι. — ναῦς ... παρέσχον Κορινθίους, πρβλ. κεφ. 27, § 2.

§ 3-4. τοῦ τε χρόνου τὸν πλεῖστον = καὶ οὕτω (= τε) τὸ πλεῖστον (μέρος) τοῦ χρόνου. — ἔφθειρον = ἔβλαπτον. — περιόντι τῷ θέρει = τελευτῶντι τῷ θέρει = περὶ τὸ τέλος τοῦ θέρους. — σφῶν = αὐτῶν οὕτω καὶ κατωτέρω σφίσι = αὐτοῖς. — ἐπόνουν = ἐπιέζοντο (ὑπὸ τῶν Κερκ.). — ἐπὶ Ἀκτίφ = παρὰ τὸ Ἀκτιον. — Χειμέριον, ἀκριβῆ περιγραφὴν αὐτοῦ βλ. ἐν κεφ. 46, § 3. — φυλακῆς ἕνεκα τῆς Λευκ. καὶ τῶν ἄλλ. πόλεων = ἵνα προφυλάττωσι τὴν Λευκ. καὶ τὰς ἄλλας πόλεις (ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν ἐπιδρομῶν). — φίλιαι = φιλικαί, συμμαχίδες. — ἀντεστρατοπεδεύοντο = ἐστρατοπεδεύοντο ἀντικρὺ (τῶν Κορινθίων). — τὸ θέρος τοῦτο, αἰτιατκ. τοῦ χρόνου = κατὰ τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ θέρους. — ἀντικαθεζόμενοι = ἀντεκαθίζοντο καὶ ... = ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι ἀπέναντι ἀλλήλων καὶ ... — χειμῶνος ἤδη (δηλ. ὄντος) = ὅτε πλέον ἦτο χειμῶν.

Κεφ. 31.

τὸν δ' ἐνιαυτὸν πάντα (= καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον) ... καὶ τὸν ὕστερον, ἡ ναυμαχία ἐγένετο κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 434' ὥστε αἱ παρασκευαὶ γίνονται ἐντὸς τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ἔτους τούτου καὶ ἐντὸς τοῦ ἐπομένου 433' τῷ δὲ 432' ἀποστέλλονται αἱ πρεσβεῖαι εἰς Ἀθήνας. — ὀργῇ φέροντες = μετὰ παραφόρου ὀργμῆς ἀναλαμβάνοντες. — ἐναυπηγοῦντο = κατεσκευάζον πλοῖα. — παρεσκευάζοντο = παρεσκευάζον. — τὰ κράτιστα, ἐπιρρημ. = προθυμότητα· συναπτέον τῷ παρεσκευάζοντο. — νεῶν στόλον = ναυτικὸν στρατόν. — καὶ τῆς ἄλλης = καὶ ἐκ τῆς ἄλλης. — πείθοντες, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς ἐρέτας)· ἡ μετχ. προσδιορίζει τροπικῶς τὴν μετχ. ἀγείροντες. — ἦσαν γάρ, ὁ γὰρ ἐνταῦθα = ἐπεὶ (= ἐπειδὴ). — ἐς τὰς ... σπονδὰς, δηλ. τὰς τριακοντούτεας, τὰς γενομένας μετὰ Εὐβοίας ἄλωσιν μεταξὺ Ἀθην. καὶ Λακεδ. (445). — ἔλθοῦσι = ἐπὰν (= ἂν οὖ) ἔλθοσι. — ὡς τοὺς Ἀθην. = πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. — ξυμμαχούς, παρατηρητέα ἢ αἰτιατκ. μετὰ τὴν δοτκ. αὐτοῖς ἐλθοῦσι. — ὠφελίαν = βοήθειαν. — εὐρίσκεσθαι = τυγχάνειν. — ἦλθον ... πρεσβευσόμενοι = ἦλθον, ἵνα κατορθώσωσι διὰ

τῆς πρεσβείας.—ὅπως μὴ . . . γένηται, ἢ φυσικῇ σειρᾷ τῶν λέξεων: ὅπως μὴ τὸ Ἰατρικὸν ναυτικὸν προσγενόμενον πρὸς τῷ ναυτικῷ τῶν Κερκυραίων γένηται ἐμπόδιον σφίσι. — θέσθαι = νὰ διευθετήσωσι (πρὸλ. κεφ. 25, § 1 «θέσθαι τὸ παρὸν»).—ἤ=ὅπως.—καταστάσις (= γενομένης) ἐκκλησίας, δηλ. συγκλήτου (= ἐκτάκτου), ἣτις ἐγένετο, ἵνα ἀκούσῃ τὰς πρεσβείας τῶν Κορ. καὶ Κερκυραίων. Αἱ ἐκκλησίαι ἐν Ἀθήναις ἦσαν τακτικαὶ (αἱ τεταγμέναι ὑπὸ τῶν νόμων) καὶ ἔκτακτοι (σύγκλητοι ἢ κατάκλητοι καλούμεναι). Καὶ τακτικαὶ μὲν συνήγοντο τέσσαρες ἐν ἐκάστη πρυτανείᾳ, ὧν ἢ μία ἐλέγετο κυρία· ἔκτακτοι δὲ ὁσάκις παροῦσιάζετο ἐξαίφνης ἐπείγουσά τις ἀνάγκη (ὅπως ἐνταῦθα).—ἐς ἀντιλογίαν=εἰς λογομαχίαν. — ἦλθον, οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ.—τοιιάδε (= τοιαῦτα περίπου), καὶ οὐχὶ τάδε (= τὰ ἐξῆς ἀκριβῶς), διότι ὁ Θεουκῦδ. δὲν μεταχειρίζεται αὐτὰς τὰς λέξεις τῶν ἀγορευσάντων (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 63).

*II. Δημηγορία τῶν Κερκυραίων πρέσβεων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.*

(Κεφ. 32 - 36)

Κεφ. 32.

§ 1-2. δίκαιον, δηλ. ἐστίν.—τοὺς . . . ἤκοντας, ὑποκμ. τοῦ ἀναδιδάξαι, ὅπερ ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἐστι)=εἶναι δίκαιον ὅσοι ἔρχονται . . . νὰ διαφωτίσωσιν ἐπαρκῶς. — μήτε εὖερ. μ. μήτε ξυμ. προφειλομένης = χωρὶς προηγουμένως μήτε εὐεργεσία νὰ ὀφείλῃται μεγάλη μήτε συμμαχία νὰ ὑπάρχῃ· κατ' ἔννοιαν: χωρὶς ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὑπάρχῃ ὑποχρέωσις τις ἢ ἐξ εὐεργεσίας μεγάλης ἢ ἐκ συμμαχίας. — παρὰ τοὺς πέλας = πρὸς τοὺς ἄλλους. — ἐπικουρίας . . . δεησομένους= ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν. — ὥσπερ καὶ ἡμεῖς νῦν, δηλ. ἤκομεν παρ' ὑμᾶς ἐπικουρίας δεησόμενοι.—πρῶτον, ὑποδιαιρεῖται εἰς τὸ μάλιστα μὲν καὶ εἰ δὲ μή· ἢ ἀντίθεσις: ἔπειτα δέ.—μάλιστα = κατ' ἐξοχήν.—καὶ ξύμφορα, οὐ μόνον δηλ. ἐπικουρίας δέονται ἢ αἰτιατκ. ξύμφορα, ὡς καὶ ἡ κατωτέρω ἐπιζήμια,

σύσταιχον ἀντικμ. τοῦ δέονται. — εἰ δὲ μή, δηλ. ξύμφορα δέονται. — ὅτι γε, ὁ γε = τοῦλάχιστον. — τὴν χάριν = τὴν εὐγνωμοσύνην. — βέβαιον = σταθεράν, αἰώνιαν. — καταστήσουσι = ποιήσουσι. — μὴ ὀργίζεσθαι, ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστιν). — ἀτυχῶσι = μὴ τυγχάνωσι (δηλ. τούτου, ὃ βούλονται). — Κερκ. δέ, ὁ δὲ εἰσάγει μερικὴν περίπτωσιν ὑπαγομένην εἰς τὴν γενικὴν ὥστε = οὖν. — μετὰ τῆς ξυμ. τῆς αἰτήσεως (= μετὰ τῆς αἰτήσεως τῆς ξυμμαχίας) καὶ τὰ... = ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι μαζί με τὴν αἴτησιν τῆς συμμαχίας θὰ σὰς ἐξασφαλίσωσι καὶ ταῦτα. — καὶ ταῦτα, δηλ. ὡς καὶ ξύμφορα δέονται καὶ τὴν χάριν βέβαιον ἔξουσιν.

§ 3-4. τειύχηκε δέ, δηλ. ὄν = βεβαίως συνέπεσε νὰ εἶναι. — τὸ αὐτὸ = συγχρόνως· ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἄλογον καὶ ἀξύμφορον. — ἐπιτήδευμα = ὅ,τι πράττει τις καθ' ὠρισμένης ἀρχᾶς = τὸ (πολιτικόν) σύστημα. — πρὸς τε ὑμᾶς = καὶ κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐς τὰ ἡμέτερα αὐτῶν = διὰ τὸ συμφέρον ἡμῶν. — ἐς τὴν χρεῖαν = ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν ἀνάγκην. — ἡμῖν (= πρὸς δυστυχίαν μας), δοτκ. ἀντιπεριποιητικῆ εἰς τὸ τειύχηκε. — ἄλογον = παράλογον, ἀντιφαιτικόν· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ξύμμαχοί τε... ἤκομεν. — ἐν τῷ παρόντι = κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν. — ἀξύμφορον, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ καὶ ἅμα... καθέσταμεν. — ἐν τῷ πρὸ τοῦ, δηλ. χρόνῳ· τὸ δὲ πρὸ τοῦ = πρότερον. — Κορινθίων, γενκ. ἀντικμ. τοῦ πόλεμον. — ἐρῆμοι (δηλ. συμμαχῶν) = ἀπομεμονωμένοι. — δι' αὐτὸ (τοῦτο), δηλ. διὰ τὸ οὐδενός πω γενέσθαι ξυμμαχούς. — καθέσταμεν = ἤδη ἐσμέν. — καὶ περιέστηκε = καὶ οὕτω κατήντησεν. — ἡ δοκοῦσα = ἡ νομιζομένη· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ φαινομένη (= φανερά). — σωφροσύνη = ἔμφρων, συνετὴ οὐδετερότης. — τὸ μή... , ἐπεξήγησις τοῦ σωφροσύνη. — τῇ... γνώμη = κατὰ τὴν θέλησιν. — ἄβουλία (= ἀπερισχεψία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄλογον. — ἀσθένεια (= ἀδυναμία), ἀναφέρεται εἰς τὸ ἀξύμφορον.

§ 5. τὴν... γεν. ναυμαχίαν = ὡς πρὸς τὴν γενομένην ναυμαχίαν. — κατὰ μόνας, δηλ. μοίρας ἢ δυνάμεις = μόνοι. — μείζ. παρασκευῆ ἀπὸ... = μετὰ μεγαλυτέρων δυνάμεων ληφθεισῶν ἀπὸ... — ὄρηγνται = εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐπέλθωσι. — περιγενέσθαι, δηλ. αὐτῶν = νὰ νικήσωμεν αὐτούς. — καὶ ἅμα = καὶ πρὸς τούτους. — ὁ κίνδυνος, δηλ. ἔσται. — εἰ ἐσόμεθα ὑπ' αὐτοῖς = ἐὰν θὰ περιέλθωμεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. Οἱ Κερκ. φοβοῦνται ἀντεκδικήσεις

διὰ τὴν διαγωγὴν, ἣν ἔδειξαν οὗτοι πρὸς τοὺς συμμάχους τῶν Κορινθ. μετὰ τὴν παρὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν, καὶ διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην πρὸς τὴν μητρόπολιν των Κόρινθον. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστίν. — ξυγγνώμη, δηλ. ἐστίν = εἶναι ἄξιον συγγνώμης· ὡς ὑποκμ. τούτου ἢ ἐπομένῃ πρότασις: εἰ... τολμῶμεν. — εἰ μὴ... τολμῶμεν, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: εἰ τολμῶμεν ἐναντία τῇ πρότερον ἀπραγμοσύνῃ (γενομένη) μὴ μετὰ κακίας, δόξης δὲ μᾶλλον ἁμαρτία = ἐὰν ἀποφασίζωμεν ἐναντία τῆς πρότερον οὐδετερότητος (ἡμῶν), ἣτις προῆλθεν ὄχι ἀπὸ κακῶν σκοπῶν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ἐσφαλμένην γνώμην.

Κεφ. 33.

§ 1 - 2. πειθομένοις, μετχ. ὑποθετκ. = ἐὰν πείθησθε ἢ ἀπόδοσις γενήσεται. — καλὴ = ὠφέλιμος. — ἢ ξυντυχία... τῆς ἡμετ. χρείας = ἢ σύμπτωσις (τοῦ) νὰ ἔχωμεν ἀνάγκην τῆς βοηθείας ὑμῶν. — κατὰ πολλὰ (= διὰ πολλοὺς λόγους), ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν... 2) ἔπειτα... 3) ναυτικόν τε. — ὅτι ἀδικουμένοις... ποιήσεσθε = ὅτι θὰ βοηθήσητε ἀδικουμένους καὶ οὐχὶ βλάπτοντας ἄλλους· τοῦτο περιποιεῖ τοῖς Ἀθην. δόξαν μεγαλοψυχίας, ὅτι βοηθοῦσιν ἀνθρώπους ἀδικουμένους. — ἔπειτα... ναυτικόν τε..., παρατηρητέον ὅτι, ἐν ᾧ τὸ α' κῶλον ἐκφέρεται διὰ τοῦ ὅτι (πρῶτον μὲν ὅτι... ποιήσεσθε), τὰ δύο τελευταῖα ἔπονται ἀνεξάρτητα (ἔπειτα... καταθήσεσθε ναυτικόν τε κεκλήμεθα). — περὶ τῶν μεγίστων, δηλ. περὶ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ἐλευθερίας. — δεξάμενοι, μετχ. ὑποθετκ. = ἐὰν δέξησθε (= δεχθῆτε [ἡμᾶς])· ἢ ἀπόδοσις καταθήσεσθε. — ὡς ἂν μάλιστα (δηλ. τὴν χάριν καταθεῖτό τις) = ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο = εἰς μέγιστον βαθμόν. — μετ' ἀειμνήστου μαρτ. τῆν χ. καταθήσεσθε = θὰ καταθέσητε ὡς παρακαταθήκην (πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν) τὴν ζητουμένην εὐεργεσίαν μετὰ μαρτυρίου, τὸ ὁποῖον αἰώνιως θὰ μνημονεῦται ἢ ἐκ τοῦ κινδύνου δηλ. σωτηρία τῆς Κερκύρας θὰ εἶναι μαρτύριον τῆς εὐεργεσίας τῶν Ἀθηναίων. Τὸ κατατίθεσθαι λέγεται κυρίως ἐπὶ καταθέσεως ἀργυρίου παρά τινι τραπέζῃ ἢ πραγμάτων πρὸς μέλλουσαν χρῆσιν ἐνταῦθα μεταφορικῶς καὶ ἐπὶ τῆς εὐεργεσίας. — τοῦ παρ' ὑμῖν = τοῦ ὑμετέρου. — τίς εὐπραξία... λυπρωτέρα, δηλ. ταύτης, εἰς ᾗ ἐπεξήγησις ἢ ὑποθετκ. πρότασις: εἰ ἦν κτλ. — εἰ, ἦν... αὐτεπάγγελτος ἢ σύνταξις: εἰ (= ὅτι) αὕτη ἢ δύναμις, ἦν ὑμεῖς ἂν... ἐτιμήσασθε ὑμῖν προσγενέσθαι, πάρε-

στιν αὐτεπάγγελτος=τοῦ ὅτι δηλ. αὐτὴ ἡ δύναμις (δηλ. ἡ τῶν Κερκ.), τὴν ὁποῖαν σεῖς ἠθέλετε προτιμήσει ἀντὶ πολλῶν χρημάτων καὶ εὐγνωμοσύνης νὰ προστεθῆ εἰς ὑμᾶς (= τῆς ὁποίας τὴν ἀπόκτησιν ἠθέλετε προτιμήσει σεῖς ἀντὶ πολλῶν χρημ. καὶ εὐγνωμ.), παρουσιάζεται αὐθόρμητος (= ἀφ' ἑαυτῆς, χωρὶς νὰ τὴν προσκαλέσῃ τις). — ἐς μὲν τοὺς πολλοὺς=κατὰ τὴν κρίσιν μὲν τῶν πολλῶν.— ἀρετὴν=δόξαν ἀρετῆς (διότι δεικνύετε μεγαλοψυχίαν ὡς βοηθοῦντες ἀσθενεστέρους καὶ ἀδικουμένους· πρβλ. § 1 «πρῶτον μὲν ἀδικουμένοις... ποιήσεσθε»). — οἷς δὲ ἐπαμυνεῖτε=εἰς τούτους δέ, τοὺς ὁποίους θὰ βοηθήσητε (δηλ. εἰς ἡμᾶς). — χάριν=εὐγνωμοσύνην (διὰ τὴν εὐεργεσίαν· πρβλ. § 1 «ἔπειτα περὶ... κινδ...»). — ἰσχύν, διὰ τὸ ναυτικόν, δ κέκτηνται οἱ Κερκ. (πρβλ. § 1 «ναυτικόν τε...»). — ἃ (= ταῦτα δὲ)... ἅμα πάντα, δηλ. ἡ ἀρετὴ, ἡ χάρις καὶ ἡ ἰσχὺς. — ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ = καθ' ὄλον τὸν μέχρι τοῦδε χρόνον. — δὴ = ὡς γνωστόν. — ἃ... ξυνέβη καὶ ὀλίγοι, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἃ... ξυνέβη ἐπεὶ (= ἐπειδὴ) ὀλίγοι. — οἷς ἐπικαλοῦνται=τούτοις, οὓς ἐπικαλοῦνται· ἢ δοτκ. συναπτεῖα τῷ διδόντες=δίδοντες εἰς τούτους, ὧν τὴν βοήθειαν ζητοῦσι. — ἀσφάλειαν καὶ κόσμον (= τιμὴν), τὸ μὲν ἀ' ἀναφέρεται εἰς τὸ ἰσχὺν καὶ χάριν, τὸ δὲ β' εἰς τὸ ἀρετὴν. — ἡ ληψόμενοι, δηλ. ταῦτα (= ἀσφάλειαν καὶ κόσμον) παρὰ τούτων, οὓς ἐπικαλοῦνται. — παραγίγνονται=προσέρχονται.

§ 3-4. τὸν δὲ πόλεμον... ἔσεσθαι, ἡ φυσικὴ σειρά: εἰ δέ τις ὑμῶν οὔτεται οὐκ ἔσεσθαι τὸν πόλεμον, δι' ὄνπερ χρήσιμοι ἂν εἶμεν. — γνώμης (δηλ. τῆς ὀρθῆς) ἀμαρτάνει=δὲν κρίνει ὀρθῶς. — καὶ οὐκ αἰσθάνεται=ἐπεὶ οὐκ αἰσθάνεται. — φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ = φόβῳ ὑμῶν=διὰ τὸν πρὸς ὑμᾶς φόβον· οἱ Λακ. ἐφοβοῦντο τοὺς Ἀθην. διὰ τὴν αὐξήσιν αὐτῶν. — πολεμησίοντας=ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ πολεμήσωσιν· ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται. — δυναμένους (δηλ. μέγα) παρ' αὐτ. καὶ ὁ. ἐχθ. ὄντας=ἐπειδὴ ἔχουσι μεγάλην δύναμιν (ἐπιρροήν) πλησίον αὐτῶν καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐχθροὶ ὑμῶν. Οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Ἀθ., διότι εἶχον βοηθήσει τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθην. Μεγαρεῖς κατὰ τὴν ἀποστασίαν αὐτῶν ἀπὸ τῶν Ἀθην. — προκαταλαμβάνοντας, ἀποπειρτκ. ἐνεστώς=ὅτι θέλουσι νὰ ὑποτάξωσι προηγούμενως· ἢ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθάνεται. — ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν=ὅπως ἐπέλθωσι (μετὰ ταῦτα) καθ' ὑμῶν. — ἵνα μὴ... κατ' αὐτ. μετ' ἄλ. σῶμεν=ἵνα μὴ συμπαραταχθῶμεν ἀπέναντι αὐτῶν. — τῷ

κοινῶ ἔχθει = ἕνεκα τῆς κοινῆς ἔχθρας. — μηδὲ δυοῖν (= δυοῖν θιάτερον) φθιάσαι ἁμάρτωσι = μηδὲ ἐκ τῶν δύο ἀποτύχωσι νὰ προφθάσωσι τὸ ἕν. — ἢ κακῶσαι ἡμ. ἢ σφᾶς αὐτ. βεβαιώσασθαι = ἢ νὰ βλάψωσιν ἡμᾶς (ὅτε δὲν θὰ δυνάμεθα νὰ σᾶς βοηθήσωμεν) ἢ νὰ ἐξασφαλίσωσιν ἑαυτοὺς (διὰ τῆς ὑποταγῆς τῶν Κερκ.). — ἡμέτερον, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην. — αὖ = ἀφ' ἑτέρου. — ἔργον, δηλ. ἐστίν. — προτερῆσαι = νὰ προλάβωμεν. — τῶν μὲν (= ἡμῶν μὲν) διδόντων, ὑμῶν δὲ δεξαμένων τὴν ξυμ. = ἀφ' οὗ ἡμεῖς μὲν προσφέρομεν τὴν συμμαχίαν, σεῖς δὲ δεχθῆτε αὐτήν. — καὶ προεπιβουλεύειν αὐτοῖς μ. ἢ ἀντεπιβουλεύειν, παρονομασία = καὶ μᾶλλον νὰ κακοποιῶμεν ἡμεῖς πρότερον αὐτοὺς παρὰ κακοποιηθέντες νὰ φροντίζωμεν περὶ ἀντεκδικήσεως.

Κεφ. 34.

ἦν δὲ λέγωσι... μαθόντων (= ἄς μάθωσιν), ὑποφορά. — οὐ δίκαιον, δηλ. ἐστίν· ἐντεῦθεν ἄρχεται ἡ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἀπόδειξις. — τοὺς σφετέρους = τοὺς ἑαυτῶν. — ὑμᾶς, ὑποκμ. τοῦ δέχεσθαι. — εὖ... πάσχουσα = ἐὰν εὐεργετηται. — ἀλλοτριούται = γίνεται ἀλλοτρία, ἀποξενούται (αὐτῆς, δηλ. τῆς μητροπόλεως). — ἐπὶ τῷ δούλοι... εἶναι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ εἶναι δούλοι. — τοῖς λειπομένοις, δηλ. ἐν τῇ μητροπόλει. — ἐκπέμπονται, δηλ. οἱ ἀποικοι. — ἠδίκουν, δηλ. οἱ Κορίνθιοι. — προκληθέντες (= ὅτε προσεκληθήσαν) γὰρ κτλ., οἱ Κερκ. εἶχον προτείνει διὰ πρέσβων τοῖς Κορινθ., ὅπως καθυποβάλλωσι τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἐπιδ. εἰς δίκην παρὰ πόλει, ἦν ἀμφοτέρω ἤθελον δεχθῆ (πρβλ. κεφ. 28, § 2). — περὶ Ἐπιδ., συναπτόεσ ὁ προσδιορισμὸς τῷ ἔς κρίσιν = εἰς δίκην περὶ τῆς Ἐπιδάμνου. — ἢ τῷ ἴσῳ = παρὰ διὰ τοῦ δικαίου (ἐν ᾧ ἢ ἰσότης). — τὰ ἐγκλήματα μετελθεῖν = νὰ διεκδικήσωσι τὰ παράπονά των. — ἔστω, ὑποκμ. τούτου εἶναι ἡ ἐπομένη ἀναφρ. πρότασις (ἃ... δρωσιν), κατηγορμ. δὲ τὸ τεκμήριον· τὸ δὲ τι αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι = ἄς εἶναι κάπως ὡς παραινενικὸν παράδειγμα, ὅσα... πράττουσι. — πρὸς ἡμᾶς τοὺς ξυγγ., οἱ Κερκ. ὡς ἀποικοι εἶναι συγγενεῖς τῶν Κορ. — ἀπάτη τε μὴ... δεομένοις τε... μὴ, ἀντὶ τοῦ: μῆτε ἀπάτη... μῆτε δεομένοις ἐτέθησαν ὅμως αἱ λέξεις ἀπάτη — δεομένοις ἐν ἀρχῇ χάριν τῆς ἐμφάσεως, μεθ' ἧς οἱ Κερκ. ἐξείρουν τὰ δύο μέσα τῆς ἀποπλανήσεως. — ὥστε ἀπάτη τε μὴ παράγεσθαι =

ὥστε μήτε νὰ ἀπατᾶσθε δι' ἀπατηλῶν λόγων. — δεομένοις τε ἐκ τοῦ εὐθ. μὴ ὑπουργεῖν (δηλ. αὐτοῖς) = μήτε νὰ βοηθῆτε αὐτοὺς καὶ εἰλικρινῶς παρακαλοῦντας. — ὁ ἐλαχίστας τὰς μεταμελείας... λαμβάνων = ὁ ἐλάχιστα μεταμελόμενος (= μετανοῶν). — ἐκ τοῦ χαρίζεσθαι τοῖς ἐναντίοις = διὰ τὸ καλόν, τὸ ὁποῖον κάμνει εἰς τοὺς ἀντιπάλους του. — ἂν διατελοῖη, δηλ. ὧν = πάντοτε δύναται νὰ εἶναι. — ὁ γὰρ ἐλαχίστας κτλ., ὁ Θουκυδίδης συνηθίζει νὰ παρεμβάλλῃ εἰς τοὺς λόγους του γνώμας ὡς μέσα ἀποδεικτικά. Ἡ ἔννοια: ἐκεῖνος ζῆ ἀσφαλέςτατα, ὅστις εἰς τοὺς ἐχθρούς του ἐλαχίστας εὐεργεσίας παρέχει· διότι αὐταὶ προξενούσιν αὐτῷ μόνον μεταμέλειαν.

Κεφ. 35.

§ 1 - 3. οὐδέ, δηλ. οὐ μόνον δὲν θὰ παραδῆτε τὰ δίκαια τῆς μητροπόλεως, ἀλλ' οὐδὲ θὰ λύσητε τὰς σπονδάς. — τὰς Λακ. σπονδάς, δηλ. τὰς τριακοντούτεϊς, τὰς γενομένας μεταξὺ Λακ. καὶ Ἀθ. τῷ 445 π. X. (πρβλ. κεφ. 31, § 2). Κατὰ ταύτας πᾶσα ἐκτὸς τῆς συμμαχίας πόλις ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς ὁπότερον τῶν συμμάχων θέλει· δὲν ἐπετρέπετο ὅμως εἰς σύμμαχον πόλιν νὰ δεχθῆ πόλιν οὐδετέραν εὐρισκομένην εἰς πόλεμον πρὸς τινὰ ἔνσποδον. — δεχόμενοι = εἰάν δέχησθε. — μηδετέρων ὄντας ξυμ. = οἱ ὁποῖοι οὐδετέρων (οὔτε δηλ. ὑμῶν οὔτε τῶν Λακ.) εἴμεθα σύμμαχοι. — εἴρηται = ὠρίσται, γέγραπται. — ἐν αὐταῖς, δηλ. ταῖς σπονδαῖς. — τῶν Ἑλλ. πόλεων... ἐλθεῖν, ἢ σύνταξις: ἐξεῖναι τῶν Ἑλλην. πόλεων (ταύτη), ἧτις μηδαμοῦ ξυμμαχεῖ, ἐλθεῖν παρ' ὁποτέρους ἂν ἀρέσκηται (= βούληται, δηλ. ἐλθεῖν). — δεινόν, δηλ. ἂν εἴη. — εἰ τοῖσδε μὲν... ἔσται (= ἐξέσται)... ἡμᾶς δέ... δεόμεθα, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (εἰ τοῖσδε [δηλ. ταῖς Κορινθ.] ἐξὸν [= ἐν ᾧ εἶναι ἐπιτετραμμένον]... ἡμᾶς... δεόμεθα) χάριν ἐμφάσεως καὶ ἀντιθέσεως τοῦ: τοῖσδε μὲν πρὸς τὸ: ἡμᾶς δέ. — ἀπὸ τῶν ἐνσπόνδων = ἀπὸ τῶν περιλαμβανομένων ἐν ταῖς σπονδαῖς. — καὶ ἐκ τῆς ἄλλης Ἑλλ. = καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος (αἵτινες δὲν μετέσχον τῶν σπονδῶν). — οὐχ ἧκιστα = μάλιστα. — ὑπὸ τῶν ὑμ. ὑπηκόων, ἐννοοῦνται οἱ Παλεῖς τῆς Κεφαλληνίας, οἵτινες ἀποικοὶ ὄντες τῶν Ἀθην. συνεμάχουν τοῖς Κορ. — ἀπὸ τῆς προκειμένης = ἀπὸ τῆς προσιτῆς εἰς πάντας (λόγῳ τῶν 30ετῶν σπονδῶν). — εἴρξουσι = κωλύσουσι. — ἀπὸ τῆς ἄλλοθεν... ὄφε-

λίας, δηλ. δυναμένης γενέσθαι = και από τῆς ἐξ ἄλλου τινός μέρους δυναμένης νὰ πορισθῆ (εἰς ἡμᾶς) βοήθειας. — εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται, ἀσύνδετον ἀντί: κἄτα ἢ εἶτα δέ τὸ εἶτα ἐκφράζει ἀγανάκτησιν, ἣτις καθίσταται ζωηροτέρα διὰ τοῦ ἀσυνδέτου· τὸ δὲ ἐν ἀδικήματι θήσονται = θὰ θεωρήσωσιν ὡς ἀδίκημα. — πεισθέντων ὑμῶν ἃ = (τὸ) ἐὰν σεῖς πεισθῆτε (εἰς ταῦτα), τὰ ὁποῖα.

§ 4. πολὺ δέ... ἔξομεν, ἢ σύνταξις: ἐν πολὺ δὲ πλείονι αἰτία ἡμεῖς ὑμᾶς ἔξομεν = τὸναντίον πολὺ περισσότερον ἡμεῖς θὰ κατηγορήσωμεν ὑμᾶς. — μὴ πείσαντες = ἐὰν μὴ πείσωμεν (δηλ. ὑμᾶς). — κινδ. και οὐκ ἐχθροὺς ὄντας (δηλ. ὑμῖν) = ἐν ᾧ κινδυνεύομεν και δὲν εἴμεθα ἐχθροὶ ὑμῶν. — ἀπώσεσθε, δηλ. τῆς συμμαχίας. — τῶνδε δὲ... γενήσεσθε = τούσδε δὲ ἐχθροὺς ὄντας (ὑμῖν) και ἐπιόντας (ἡμῖν) οὐκ ὅπως (= οὐ μόνον οὐ) κωλύσετε = τούτους δέ, ἐν ᾧ εἶναι ἐχθροὶ σας και μέλλουσι νὰ ἐπέλθωσι καθ' ἡμῶν, ὅχι μόνον δὲν θὰ ἐμποδίσθητε (δηλ. τῶν ἐπιθετικῶν σκοπῶν των). — ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς = ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν σεῖς κυριαρχεῖτε. — προσλαβεῖν περιόψεσθε (= εἰάσετε) = θ' ἀφήσητε (αὐτοὺς) νὰ προσλάβωσιν. — ἦν οὐ δίκαιον, τὸ πλήρες: ἦν δύναμιν οὐ δίκαιόν (ἔστι) περιιδεῖν (= εἰᾶσαι) αὐτοὺς προσλαβεῖν. — ἀλλ', δηλ. δίκαιόν (ἔστι). — ἢ... κωλύειν... ἢ... πέμπειν... μάλιστα δέ... βοηθεῖν, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δίκαιόν (ἔστι). — κἀκείνων τοὺς... μισθοφόρους, ἢ γενκ. (κἀκείνων) ὑποκμνκ. = τοὺς μισθοφόρους, τοὺς ὁποίους και ἐκεῖνοι λαμβάνουσιν. — ἐκ τῆς ὑμετέρας, δηλ. ἀρχῆς. — καθ' ὅτι ἂν πεισθῆτε = καθ' οἷονδήποτε τρόπον ἠθέλετε νομίσει καλόν. — ἀπὸ τοῦ προφανοῦς = προφανῶς = φανερά. — δεξαμ. βοηθεῖν, δηλ. ἡμῖν = νὰ βοηθῆτε ἡμᾶς δεχθέντες (εἰς τὴν συμμαχίαν σας).

§ 5. πολλὰ δέ... τὰ ξυμ. ἀποδείκνυμεν = πολλὰ δ' ἔστι τὰ ξυμφέροντα, ἃ ἀποδείκνυμεν. Ἐπανειλημμένως ὁ Κερκ. ῥήτωρ τονίζει τὰ συμφέροντα, ἃ παρέχουσιν οἱ Κερκ. τοῖς Ἀθην. — ἐν ἀρχῇ, ἐν κεφ. 33, § 1-2. — ὑπέειπομεν = ὑπεδηλώσαμεν. — και μέγιστον, δηλ. ἔστι τῶν ξυμφερόντων = και τὸ μέγιστον εἶναι. — οἳ τε αὐτοί, ὅ τε ἔχει τὴν ἀπόδοσίν του εἰς τὸ και ναυτικῆς. — πολέμιοι ἡμῖν (δηλ. Κερκ. και Ἀθην.), οἱ Κορ. ἦσαν ἐχθροὶ πρὸς τοὺς Ἀθην. διὰ τὰ Μέγαρα (πρβλ. κεφ. 33, § 3-4, ἐν σελ. 77). — ἦσαν, ὁ παρτατκ. ἐνταῦθα ἀντί ἐνεστ. (εἰσί), διότι ὁ λαλῶν μετατίθεται εἰς τὸ παρελθόν, ἐν ᾧ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς πράξεως: ὥστε = εἶναι, ὡς

εἵπομεν πρὸς ὀλίγου (ἐν κεφ. 33, § 3). — σαφεστάτη πίστις = ἀσφαλέστατον ἐχέγγυον πίστεως (ὅτι δηλ. θὰ διαμείνωμεν πιστοὶ εἰς τὴν συμμαχίαν). — καὶ οὗτοι = καὶ μάλιστα. — τοὺς μεταστάντας = τοὺς ἀποστάντας (ἀπ' αὐτῶν). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Κερκ. ἀποστατήσωσιν ἀπὸ τῆς γενησομένης πρὸς τοὺς Ἀθην. συμμαχίας των, πρέπει οὗτοι νὰ φοβῶνται τὴν παρὰ τῶν Κορινθ. τιμωρίαν διὰ τὴν μέχρι τοῦδε διαγωγὴν των ὡς ἐκ τούτου οὗτοι θὰ διαμείνωσι πιστοὶ εἰς τὴν μετὰ τῶν Ἀθηναίων συμμαχίαν. — καὶ ναυτικῆς... διδομένης = καὶ ναυτικῆς καὶ οὐκ ἡπειρώτιδος οὔσης τῆς ξυμ., ἣν δίδομεν ὑμῖν = καὶ ἐπειδὴ ἡ συμμαχία, τὴν ὁποίαν προσφέρομεν εἰς ὑμᾶς, εἶναι ναυτικὴ καὶ ὄχι ἡπειρωτικὴ. — οὐχ ὁμοία (ἐστὶ) ἡ ἀλλοτρίωσις (= ἡ ἀπόκρουσις), δηλ. ὡς εἰ ἦν ἡπειρώτις = ἡ ἀπόκρουσις αὐτῆς (δηλ. τῆς ναυτικῆς δυνάμεως) δὲν εἶναι τὸ ἴδιον πρᾶγμα (πρὸς τὴν ἀπόκρουσιν ἡπειρωτικῆς δυνάμεως), δὲν ἔχει δηλ. τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα (ἀ θὰ εἶχεν, ἐὰν ἦτο ἡπειρωτικὴ). — ἐὰν... ἔχειν, τὰ ἀπρμφ. ἀπολύτως ἀντὶ προστακτ. = εἶτε... ἔχετε. — εἰ δὲ μή, δηλ. δύνασθε εἶναι. — ὅστις ἐχυρώτατος (= ἰσχυρώτατος [κατὰ τὸ ναυτικόν]), δηλ. ἐστὶν ἐννοοῦνται οἱ Κερκυραῖοι.

Κεφ. 36.

§ 1-2. τάδε (= ταῦτα) ξυμ. δοκεῖ λέγεσθαι = ταῦτα, ἃ λέγεται, δοκεῖ ξυμφέροντα εἶναι. — φοβεῖται δέ, ὡς ὑποκμ. ἐκ τοῦ ὅτι νοητέον τὸ ὅστις. — δι' αὐτὰ πειθόμενος (= ἀν πείθηται) κτλ., ὁ ῥήτωρ τοὺς νέους ἐνδοιασμοὺς ὅτι ἡ συμμαχία τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν Κερκ. παρὰ πᾶσαν τὴν ἀναγνώρισιν τῶν συμφερόντων καὶ τῆς μὴ λύσεως τῶν σπονδῶν θὰ ἐπιφέρει περιπλοκὰς καὶ ἐχθροπραξίας δὲν ἀνασκευάζει, ἀλλὰ προσάγει τοῖς Ἀθην. καὶ ἄλλο τι πρὸς σκέψιν. — γνώτω = ἄς μάθη· ἐκ τούτου ἐξαρτ. αἱ μετχ. φοβῆσον, ἐσόμενον, βουλευόμενος, προνοῶν. — τὸ δεδιός... τὸ θαρσοῦν, τὰ οὐδέτερα τῶν μετχ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ. = ὁ φόβος... τὸ θάρρος (βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 64). — ἰσχὺν ἔχον = ἐὰν παρέχη (εἰς αὐτὸν ἰσχὺν) (ἐκ τῆς μετὰ τῶν Κερκ. συμμαχίας). — μᾶλλον, δηλ. ἢ εἰ μὴ εἶχεν ἰσχύν. — τὸ θαρσοῦν (αὐτοῦ) μὴ δεξαμένου (ἡμᾶς) = τὸ θάρρος αὐτοῦ ἐὰν δὲν δεχθῆ ἡμᾶς. — ἀσθενὲς ὄν = ἐπειδὴ εἶναι ἀσθενὲς (ἐνεκα τῆς μὴ παραδοχῆς ἡμῶν εἰς τὴν συμμαχίαν σας). — ἀδεέστερον (= ἥτιον ἐπίφοβον [δηλ. ἢ εἰ μὴ ἀσθενὲς ἦν]) ἐσόμενον = ὅτι θὰ εἶναι ὀλιγώ-

τερον ἐπίφοδον. — καὶ ἄμα = καὶ προσέτι. — τὸ πλέον = μᾶλλον — τὰ κράτιστα = τὰ ὠφελιμώτατα. — αὐταῖς = δι' αὐτάς, δηλ. τὰς Ἀθήνας. — ἐς τὸν μέλλοντα . . . πόλεμον = διὰ τὸν μέλλοντα . . . πόλεμον· συναπτέον τῷ προσλαβεῖν. — ὅσον οὐ = σχεδόν. — τὸ αὐτίκα περισκοπῶν = ἀποβλέπων εἰς τὴν παροῦσαν στιγμὴν, φοβούμενος δηλ. μὴ λύσῃ τὰς σπονδάς. — ἐνδοιάξῃ = διστάξῃ. — χωρίον (= τόπον), δηλ. τὴν Κέρκυραν. — ὃ μετὰ μεγ. καιρῶν οἰκ. τε καὶ πολεμοῦται = τὸ ὁποῖον γίνεται οἰκεῖον ἢ πολέμιον μετὰ τῶν μεγίστων εὐκαιριῶν (πλεονεκτημάτων ἢ μειονεκτημάτων) = τοῦ ὁποῖου ἢ φιλία ἢ ἡ ἔχθρα συνοδεύεται μὲ τὰ σπουδαιότατα ἐπακολουθήματα. — τῆς Ἰταλ. καὶ Σικ., ἔξαρκ. ἐκ τοῦ παράπλου, ὕπερ ἐκ τοῦ καλῶς κεῖται = κεῖται εἰς κατάλληλον θέσιν ὡς πρὸς τὸν παράπλου (= ὡς πρὸς τὸν παραπλέοντα) εἰς Ἰταλ. καὶ Σικελ. — ἐκεῖθεν, δηλ. ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας. — Πελοποννησίοις ἐπελθεῖν = νὰ ἔλθῃ πρὸς βοήθειαν τῶν Πελοπ. (εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποῖων ἀνήκουσιν οἱ Κορ.). — τό τε ἐνθένδε πρὸς τὰκεῖ, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. — παραπέμψαι = προπέμψαι. — ἐς τᾶλλα = κατὰ τὰ ἄλλα.

§ 3. βραχυτάτῳ δ' ἂν κεφ . . . τῷ δ' ἂν . . . μάθοιτε = τόδε δὲ βραχυτάτον κεφάλαιόν ἐστιν, ᾧ ἂν μάθοιτε = ἡ ἐξῆς δὲ εἶναι συντομωτάτη περίληψις (τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων), δι' ἧς ἠθέλετε πεισθῆ. — βραχ. δ' ἂν . . . ἂν μάθοιτε, παρατηρητέα ἢ ἐπανάληψις τοῦ ἂν. — τοῖς τε ξύμπτῳσι καὶ καθ' ἕκαστον = καὶ καθόλου καὶ ἐν μέρει. — μὴ προέσθαι ἡμᾶς = νὰ μὴ ἐγκαταλίπητε ἡμᾶς. — τρία μὲν τὰ λόγου . . . ναυτικά, δηλ. ἐστίν. — τούτων δ' εἰ, προτάσσεται ἡ γενκ. τούτων τοῦ εἰ δι' ἔμφρασιν. — ἐς ταῦτόν ἐλθεῖν = νὰ ἐνωθῶσιν. — καὶ Κορ. ἡμᾶς προκαταλήψονται, ἐπεξήγησις = δηλ. ἐὰν οἱ Κορ. ὑποτάξωσιν ἡμᾶς πρότερον. — Πελοπον., εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν ὁποῖων ἀνήκουσιν οἱ Κορ. — ἔξετε, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ. = δύνασθαι. — ταῖς ἡμετέροις, δοτκ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ πλείοσι = μὲ πλοῖα περισσότερα κατὰ τὰ ἡμέτερα = μὲ ναυτικὸν ἠδὲ ξημέρον καὶ διὰ τοῦ ἰδικοῦ μας.

III. Δημηγορία τῶν Κορινθίων πρέσβων
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀθηναίων.

(Κεφ. 37-43)

Κεφ. 37.

§ 1. ἀναγκαῖον, δηλ. ἐστίν. — Κερκ. τῶνδε... τὸν λόγον ποιη-
σαμένων (=εἰπόντων)=ἐπειδὴ οἱ Κερκ. οὗτοι ἐδῶ εἶπον. — περὶ
τοῦ δέξ... ἀλλ' ὡς καὶ (=ἀλλὰ καὶ ὡς), παρατηρητέα ἢ μετα-
βολὴ τῆς συντάξεως· τὸ α' ἐξηνέχθη κατ' ἐμπρόθετον ἀπρμφ., τὸ
β' δι' εἰδικῆς προτάσεως. — σφᾶς = αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Κερκ.). —
οὐκ εἰκότως = ἀδίκως. — μνησθέντας πρῶτον... οὕτω καὶ κτλ.,
ἐν τούτῳ δηλοῦται ἡ πρόθεσις μετὰ τῆς προκατασκευῆς. — μνη-
σθέντας... καὶ ἡμᾶς=ἐπὶ (=ἀφ' οὗ) μνησθῶμεν (=εἴπωμεν)
καὶ ἡμεῖς. — περὶ ἀμφοτέρων, τίνων; — οὕτω, ἐξαιρεῖ τὴν σημα-
σίαν τῆς προηγηθείσης μετοχῆς (μνησθέντας) = τότε. — ἐπὶ τὸν
ἄλλον λόγον ἰέναι = νὰ προσθῶμεν καὶ εἰς ὅσα ἄλλα ἔχομεν νὰ
εἴπωμεν· τὸ ἰέναι ἐκ τοῦ ἀναγκαῖόν (ἐστίν). — τὴν ἀφ' ἡμῶν ἀξίω-
σιν = τὴν ἐκ μέρους ἡμῶν δικαίαν ἀπαίτησιν. — ἀσφαλέστερον,
δηλ. κάλλιον ἢ σφαλισμένοι ἀπὸ τῶν ἀπατηλῶν λόγων τῶν Κερκ.
— προειδῆτε=γνωρίζετε ἐκ τῶν προτέρων (πρὸ τοῦ δηλ. ἀποφα-
σίσητέ τι). — τὴν... χρεῖαν = τὴν ἐξ ἀνάγκης γενομένην αἰτησιν
συμμαχίας. — μὴ ἀλογίστως, λιτότης=μετὰ περισκέψεως.

§ 2-5. φασὶ δὲ (δηλ. οἱ Κερκ.), διὰ τοῦ δὲ εἰσάγεται μερικὴ
περίπτωσης ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικὴν. Ἐνταῦθα εἰς τὴν γενικὴν
δήλωσιν τῆς ἀνασκευῆς τῶν δισχυρισμῶν τῶν Κερκ. ὑπάγεται ἡ
ἀνάπτυξις τῶν καθ' ἕκαστα δισχυρισμῶν· κατὰ ταῦτα ὁ δὲ = οὖν
(πρβλ. κεφ. 32, § 2). — διὰ τὸ σῶφρον = διὰ τὴν σωφροσύνην
(πρβλ. κεφ. 32, § 4 « ἡ δοκοῦσα ἡμῶν σωφροσύνη » — § 5 « μὴ
μετὰ κακίας »). — οὐδενός πω = οὐδενὸς μέχρι τοῦδε. — τὸ δὲ =
τοῦτο ὅμως. — ἐπὶ κακουργίᾳ καὶ οὐκ (ἐπὶ) ἀρετῇ = ἵνα κακουρ-
γῶσι καὶ ὄχι ἀπὸ καλὸν σκοπόν. Ἡ ἐκ παραλλήλου αὕτη ἀντίθε-
σις ἐξαιρεῖ τὴν ἔννοιαν. — ἐπειθήδυσαν=ἐπραξαν συστηματικῶς. —
βουλόμενοι, μετχ. αἰτιλγκ. — πρὸς τὰ δικήματα, δηλ. τὰς ληστρικὰς

αὐτῶν ἐπιχειρήσεις καὶ καταπιέσεις τῶν γειτόνων.—μάρτυρα, δηλ. εἰς αὐτὰ (τάδικήματα).—παρακαλοῦντες αἰσχύνεσθαι= νὰ ἐντρέπωνται προσκαλοῦντες. Ἡ πρόσκλησις πρὸς ἀδικίαν φέρει ὄνειδος καὶ αἰσχύνην. —Αὐτάρκη θέσιν, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ κειμένη = κειμένη εἰς θέσιν ἐπαρκοῦσαν ἑαυτῇ, μὴ ἔχουσαν δηλ. ἀνάγκην ἄλλων μερῶν πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαιοῦντων διὰ τὴν συντήρησιν τῶν κατοίκων ἐπομένως = εἰς θέσιν ἀνεξάρτητον. — δικαστὰς ὧν βλάπτ.=δικαστὰς τούτων, ἃ βλάπτουσι.—μᾶλλον ἢ κατὰ ξυνηθ. γίνεσθαι, ἢ σύγκρισις γίνεται μεταξὺ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ κατὰ ξυνηθίας = ἢ πόλις αὐτῶν ἕνεκα τῆς αὐτάρκουσ ἑσέως τῆς δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξουσίαν (= διευκολύνει αὐτοὺς) νὰ γίνωνται αὐτοὶ μᾶλλον δικασταὶ ἢ νὰ γίνωνται ἄλλοι κατὰ συνθήκας. Ἡ ἔννοια: οἱ Κερκ. ἀπέφευγον τὴν μετ' ἄλλων συμμαχίαν, ἵνα ἀδικοῦντές τινες γίνωνται αὐτοὶ οἱ ἴδιοι καὶ δικασταί, ἐν ᾧ, ἂν ἀνήκωσιν εἰς μίαν συμμαχίαν, θὰ ἐπιτρέπεται εἰς ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας νὰ δικάζωσι τὰς διαφοράς. — διὰ τὸ ἥκιστα... ἐκπλέοντας (δηλ. αὐτοὺς τοὺς Κερκ.)... δέχεσθαι=διότι, ἐν ᾧ αὐτοὶ (οἱ Κερκ.) σπανιώτατα (=οὐδόλως) ἐκπλέουσι πρὸς τοὺς ἄλλους, συνηθέστατα δέχονται τοὺς ἄλλους ἐξ ἀνάγκης προσορμιζομένους εἰς τὸν λιμένα των.—ἀνάγκη, δηλ. ἕνεκα τῆς βίας τῶν ἀνέμων ἢ τοῦ ἐπιτηδείου τῆς θέσεως.—κἂν (= καὶ ἐν) τούτῳ=καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιτηδεύσει =καὶ ἐν ᾧ ταῦτα πράττουσιν.—τὸ εὐπρεπὲς ἄσπονδον=τὴν εὐσχημον ἀπὸ τῶν σπονδῶν ἀποχήν, τὴν εὐσχημον οὐδετερότητα· εἰρωνικῶς λέγεται τοῦτο.—οὐχ ἵνα μὴ ξυναδικήσωσι, παρατηρητέον ὅτι οἱ μὲν Κερκ. περὶ κινδύνου εἶπον (κεφ. 32, § 5 «τὸ μὴ... ξυγκινδυνεῦσαι»), οἱ δὲ Κορ. ἀποδίδουσιν αὐτοῖς ἄλλην ἔννοιαν (ἀδικίαν). —προβέβληνται=φέρουσιν ὡς πρόφασιν. — κατὰ μόνας = μόνον (πρὸβλ. κεφ. 32, § 5). — καὶ ὅπως κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ἀδικῶσι παρατηρητέον τὸ ὁμοιοτέλευτον —ωσι.— ἐν ᾧ=ἐνθα.—βιάζονται =μεταχειρίζονται βίαν.—οὐ δ' ἂν λάθωσι=ὅπου δὲ μείνωσιν ἀπαράτρητοι.—πλέον ἔχωσι=πλεονεκτῶσι.—ἦν δὲ... προσλάβωσι, ἢ διὰ τῆς βίας ἢ διὰ τῆς πλεονεξίας.—ἀναισχυντῶσι=ἀναισχύντως κρατῶσιν (ὡς οὐδένα σύμμαχον ἢ μάρτυρα ἔχοντες).—καίτοι=καὶ ὅμως· διὰ τούτου εἰσάγεται ἕμμεσος ἀπόδειξις τοῦ κακουργεῖν τῶν Κερκ.—ὥσπερ φασί, οἱ Κερκ. εἶπον ὅτι διὰ σωφροσύνην οὐδενὸς ἐγένοντο σύμμαχοι (§ 2).—ἀληπτότεροι τοῖς πέλας = ἀπροσβλητό-

τεροι, μᾶλλον ἐξησφαλισμένοι ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἄλλων. — ἦσαν, ἀντι εἰσὶ διὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ προηγούμενου ἦσαν (ἄνδρες). — τόσῳ δέ, ὁ δὲ πλεονάζει. — ἐξῆν αὐτοῖς τὴν ἀρ. διδ. καὶ δεχτὰ δ. δεικνύναι = ἦτο δυνατόν εἰς αὐτοὺς νὰ δεικνύωσι τὴν ἀρετὴν των συναλλαττόμενοι κατὰ τὸ δίκαιον (ἀκολουθοῦντες δηλ. τὴν νόμιμον ὁδὸν τοῦ δικαίου).

Κεφ. 38.

οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους οὔτε ἐς ἡμᾶς, τὸ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐτέθη πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τοῦ ἡμᾶς· διότι κατωτέρω ἀποδεικνύεται ἢ ἀσεθῆς διαγωγὴ τῶν Κερκ. ἢ πρὸς τοὺς Κορ. μόνον καὶ οὐχὶ καὶ ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους. — τοιοῖδε = τοιοῦτοι (δηλ. ἄνδρες ἀγαθοί). — ὄντες, μετχ. ἐνδοτική. — ἀφεστᾶσι (= ἠλλοτριῶνται = ἔχουσιν ἀποξενωθῆ [ἀπὸ ἡμᾶς;]) διὰ παντὸς (= παντελῶς), ρητορικὴ ὑπερβολή· πρβλ. κεφ. 24 «κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως κατακληθεῖς». — λέγοντες, ὡς κτλ., περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 34, § 1. — οὐκ ἐπὶ τῷ κακῶς πάσχειν = οὐχὶ ἵνα κακοποιῶνται. — ἐπὶ τῷ ὑπὸ τούτων ὑβρίζεσθαι = ἵνα καταφρονώμεθα ὑπὸ τούτων. — ἡμεῖς δὲ οὐδ' αὐτοὶ φαμεν... κατοικίσαι (δηλ. αὐτοὺς) = καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ λέγομεν ὅτι δὲν ἀφκίσαμεν αὐτούς. — καὶ τὰ εἰκότα θαυμάζεσθαι = καὶ πρεπόντως (ὡς ἀρμόζει τῇ μητροπόλει) τιμᾶσθαι. Περὶ τῆς ἀμελείας τῶν Κερκ. ὁ Θουκ. εἶπεν (ἐν κεφ. 25, § 4), οὐκ οἱ Κερκ. οὔτε τὰ εἰθισμένα ἱερῆα ἔπεμπον εἰς τὰς κοινὰς ἑορτὰς τῆς μητροπόλεως οὔτε τὰς ἀπαρχὰς τῶν θυσιῶν ἔδιδον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῶν Κορινθ. — γοῦν = τουλάχιστον. — μάλιστα = κατ' ἐξοχὴν. — στερογόμεθα = ἀγαπώμεθα. — δῆλον, δηλ. ἐστίν. — τοῖς πλέοσιν, εἰς πάσας δηλ. τὰς ἀποικίας πλὴν τῆς Κερκύρας· ὥστε = ταῖς πλείοσταις (ἀποικίαις). — ἀρέσκοντές ἐσμεν, ἐμφαντικώτερον τοῦ ἀρέσκομεν. — ἂν... οὐκ ὀρθῶς ἀπαρέσκοιμεν = οὐκ ἂν ὀρθῶς ἔχοι, εἰ ἀπαρέσκοιμεν. — ἐπεστρατεύομεν, δηλ. τοῖσδ' ἂν. — ἐκπρεπῶς = ἔξω τοῦ πρέποντος· τὸ πρέπον ἦτο νὰ διάγη ἢ μητρόπολις εἰρηνικῶς πρὸς τὰς ἀποικίας. — μὴ καὶ διαφερόντως τι ἀδικούμενοι = ἂν μὴ καὶ ὑπερβολικῶς κατὰ τι ἠδικούμεθα. — εἰ καὶ ἡμ. = καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἐσφάλλομεν. — τοῖσδε μὲν εἴξαι = εἰς τούτους μὲν νὰ ὑποχωρήσωσιν. — ἡμῖν δὲ αἰσχρὸν βιάσασθαι (= νὰ

παραβιάσωμεν), αντί: ἡμῖν δὲ μὴ βιάσασθαι ἀλλ' ἵνα καταστήσῃ
 ζωηροτέραν τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ καλὸν μετέβαλεν ὁ Θεουκυδ. τὴν
 σύνταξιν. — μετριότητα = ἐπιείκειαν. — ὕβρει δὲ καὶ ἔξ. πλοῦτου =
 ἀλλ' ὅμως ἀπὸ ὑπεροψίαν καὶ αὐθαιρεσίαν, τὴν ὁποίαν γενεᾷ ὁ
 πλοῦτος. — πολλὰ... ἄλλα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ ἡμαρτήκασι =
 πολλὰ ἄλλα σφάλματα ἔχουσι κάμει. — ἡμετέραν οὖσαν, ἢ Ἐπί-
 δαμνος ἦτο κυρίως ἀποικία τῶν Κερκ. ἀλλ' ἐπειδὴ οἰκιστὴς ἦτο
 Κορίνθιος οἰκειοποιοῦνται αὐτὴν οἱ Κόρ. — κακουμένην = ὅτε ἐκα-
 κοποιεῖτο (ὑπὸ τῶν Ταυλαντίων βαρβάρων καὶ τῶν Ἐπιδαμνίων
 φυγάδων). — οὐ προσεποιοῦντο = δὲν ὤκειοποιοῦντο. — ἐλθόντων
 δ' ἡμῶν = ὅτε δὲ ἡμεῖς ἦλθομεν. — ἐπὶ τιμωρία = πρὸς βοήθειαν.
 — ἐλόντες βία ἔχουσιν = εἶλον βία καὶ (νῦν ἔτι) ἔχουσι.

Κεφ. 39.

φασὶ δὴ = δυσχυρίζονται δὰ (ἐν κεφ. 34, § 2). — ἦν γε...
 δοκεῖν δεῖ, ἢ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: ἦν γε προκαλούμενον
 τὸν προύχοντα καὶ (τὸν) ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς (ὄντα) οὐ δεῖ δοκεῖν
 λέγειν τι = ἀλλ' ὅταν προκαλῆ ταύτην (τὴν δίκην) ὁ ὑπερέχων
 καὶ ἔξ ἀσφαλοῦς θέσεως ὀρμώμενος, δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὅτι
 λέγει τι ἄξιον λόγου. Ἦσαν δὲ προύχοντες οἱ Κερκ., διότι κατεῖ-
 χον τὴν Ἐπίδαμνον. — ἀλλὰ τὸν... καθιστάντα = ἀλλὰ (δεῖ δοκεῖν
 λέγειν τι) τὸν καθιστάντα ἐς ἴσον (τῷ ἐναντίῳ) τά τε ἔργα ὁμοίως
 καὶ τοὺς λόγους πρὶν διαγωνίζεσθαι (=δικασθῆναι) = ἀλλὰ πρέ-
 πει νὰ θεωρῆται, ὅτι λέγει τι ἄξιον λόγου οὗτος, ὅστις ἐξισοῦται
 καὶ διὰ τῶν ἔργων ὁμοίως καὶ διὰ τῶν λόγων πρὸς τὸν ἀντίπαλόν
 του πρὸ τοῦ δικασθῆ. Ἡ ἔννοια: οἱ Κερκ. ἔλεγον μὲν ὅτι ἐπεθύ-
 μουν νὰ δικασθῶσι περὶ τῆς Ἐπιδάμνου, ἀλλὰ τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν
 συνεφώνουν πρὸς ὅ,τι ἔλεγον διότι οὗτοι κατεῖχον τὴν Ἐπίδαμνον
 καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐπλήρουν τοὺς ὄρους τοὺς ἀπαιτούμενους
 διὰ τὴν δαιτησίαν. Ὡφειλον λοιπὸν πρῶτον νὰ καταλίπωσι τὴν
 Ἐπίδαμνον καὶ εἶτα νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην. — πρὶν πολιορκεῖν,
 τὸ πρὶν συνετάχθῃ ἀπρμφ. καὶ μετὰ προηγουμένην ἄρνησιν, διότι
 = πρὸ. — τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Ἐπίδαμνον. — ἠγγήσαντο = ἤρχισαν
 νὰ νομίζωσιν. — οὐ περιόψεσθαι, δηλ. τὸ πολιορκεῖν ἢ αὐτοὺς
 πολιορκοῦντας τὸ χωρίον. — τὸ εὐπρεπὲς τῆς δίκης = τὴν εὐπρεπῆ
 δίκην· εἰρωνικῶς λέγει τοῦτο. — παρέσχοντο = προέτειναν. — δεῦρο,

δηλ. εἰς Ἀθήνας. — τὰ κεῖ, δηλ. τὰ ἐν Ἐπιδάμνῳ. — ξυμμαχεῖν... ξυναδικεῖν, παρήχησις. — διαφόρους ὄντας ἡμῖν, συναπτόν τῷ σφᾶς = αὐτούς, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐχθροὶ ἡμῶν. — οὓς = ἀλλὰ τούτους. — προσιέναι, δηλ. ὑμῖν (πρὸς συμμαχίαν). — μή... μηδέ, δηλ. προσιέναι. — ἐν ᾧ = καθ' ἣν περίστασιν (στιγμῆν). — ἡδικήμεθα, διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Ἐπιδάμνου. — τῆς δυνάμεως αὐτῶν... οὐ μεταλαβόντες = ἐν ᾧ δὲν μετέσχετε τῆς δυνάμεως αὐτῶν τότε (δτε δηλ. ἦσαν ἀσφαλέστατοι). — τῆς ὠφελίας = τῆς βοηθείας (ὁμῶν). — τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι = ἐν ᾧ ἦσθε μακρὰν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν. — τῆς ἀφ' ἡμῶν αἰτίας τὸ ἴσον ἔξετε = ἐξ ἴσου θὰ κατηγορηθῆτε ὑφ' ἡμῶν. — πάλαι δὲ κοιν. τὴν δ. κοινὰ καὶ τὰ ἀπ. ἔχειν = ἀλλ' ἂν πρὸ πολλοῦ ἤθελον καταστήσει κοινήν καὶ εἰς ὑμᾶς τὴν δυνάμιν των, (ἔπρεπε) νῦν νὰ ἔχωσι κοινὰ καὶ τὰ ἐπακολουθήματα (δηλ. θὰ εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσι τὴν συμμαχίαν σας).

Κεφ. 40.

§ 1-3. ὡς μὲν οὖν... δεδήλωται, διὰ τούτων ὁ ῥήτωρ συγκεφαλαιαῖ τὰ ἐν τῷ Α. μέρει τῆς πίστεως λεχθέντα· διὰ δὲ τοῦ ὡς δὲ οὐκ ἂν κτλ. δηλοῖ τὴν πρόθεσιν τοῦ Β. μέρους τῆς πίστεως. Οὕτως ἐν τῇ § 1 ὁ ῥήτωρ ἀναφέρει καὶ πάλιν ἀμρότερα τὰ μέρη τῆς προθέσεως τὰ δηλωθέντα ἐν κεφ. 37, § 1. — μετὰ προσηκόντων ἐγκλημάτων = μετὰ δικαίων παραπόνων. — ἐρχόμεθα = ἤκομεν (δεῦρο). — οὐκ ἂν... δέχοισθε, δηλ. εἰ δέχοισθε. — μαθεῖν χρή, δηλ. ὑμᾶς. — εἰ γὰρ εἴρηται κτλ., πρβλ. κεφ. 35, § 2. — ἐξεῖναι... ἐλθεῖν = ἐξεῖναι τινι (= ἐκάστη) τῶν ἀγράφων πόλεων ἐλθεῖν παρ' ὁποτέρους βούλεται (ἐλθεῖν) = διὲ ἐπιτρέπεται εἰς ἐκάστην τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων ἐν ταῖς σπονδαῖς πόλεων νὰ προσέλθῃ εἰς ὅποιον ἐκ τῶν δύο μερῶν καὶ ἂν θέλῃ. — οὐ τοῖς ἐπὶ βλάβῃ ἐτέρων ἰοῦσιν (πρὸς ἐτέρους) ἢ ξ. ἐστὶν = τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς συνθήκης (= ἡ ξυνθήκη) δὲν ἔχει κύρος δι' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐρχονται εἰς ἄλλους, ἵνα βλάβῃ αὐτοὺς. — ἀλλ' ὅστις = ἀλλ' ἐκεῖνος (= δι' ἐκεῖνον), ὅστις. — μὴ ἄλλου αὐτὸν ἀποστερῶν = χωρὶς ν' ἀποστερῆ ἑαυτὸν ἀπὸ ἄλλου = χωρὶς ν' ἀποστατῆ ἀπὸ ἄλλου. — καὶ ὅστις μή... ποιήσει = καὶ δι' ἐκεῖνον, ὅστις δὲν θὰ προξενήσῃ πόλεμον ἀντὶ τῆς εἰρήνης εἰς τοὺς δεχθέντας αὐτὸν (οἱ ὅποιοι δὲν θὰ δεχθῶσιν αὐτόν, ἐὰν εἶναι φρόνιμοι ἄνθρωποι). — ὅ, δηλ. τὸ ἔχειν πόλεμον ἀντ' εἰρήνης. —

μη πειθόμενοι ἡμῖν = εἰ μὴ πείθοισθε ἡμῖν. — οὐ γὰρ ... ἂν γένοι-
σθε = οὐ γὰρ γενήσεσθε. — ἐπίκουροι = βοηθοί. — ἀνάγκη γάρ, δηλ.
ἔστιν. — εἰ ἴτε μετ' αὐτῶν καὶ ἀμύνεσθαι μὴ ἄνευ ὑμῶν τούτους,
παρατηρητέα ἢ φειδῶ καὶ εὐλάβεια τῶν Κορινθίων ἀποφευγόντων
ἐπίτηδες πᾶσαν τραχυτέραν διὰ τοὺς Ἀθ. ἔκφρασις: δὲν λέγουσιν
ἴτε ἐφ' ἡμᾶς ἢ ἔπιτε, ἀλλ' ἀπλῶς ἴτε ὡσαύτως ἀποσιωπᾶται τὸ
ὑπκμ. τοῦ ἀμύνεσθαι τὸ ἡμᾶς καὶ διὰ τοῦ μὴ ἄνευ ὑμῶν συνυπο-
δηλοῦται ὅτι οἱ Κορίνθ. δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ γίνῃ τοῦτο.

§ 4-6. δίκαιοι γ' ἐστὲ = δίκαιόν γε (= τοῦλάχιστον) ἔστιν
ὑμᾶς. — μάλιστα = κατ' ἐξοχὴν. — ἐκποδῶν στήναι ἀμφοτέροις = νὰ μεί-
σταθῆτε μακρὰν ἀμφοτέρων (δηλ. ἡμῶν καὶ τῶν Κερκ.) = νὰ μεί-
νητε οὐδέτεροι. — εἰ δὲ μή, δηλ. βούλεσθε ἐκποδῶν στήναι ἀμφο-
τέροις. — ἰέναι, τὸ ἀπρμφ. πέθεν ἐξαρτᾶται; — γε = ὡς γνωστόν. —
Κερκ. ... δι' ἀνοκωχῆς ... ἐγένεσθε = ἀνοκωχὴν ἐποιήσατε μετὰ
τῶν Κερκυραίων· ἀνοκωχὴ δὲ = πρόσκαιρος εἰρήνη, συνθηκολόγη-
σις. — τὸν νόμον μὴ καθιστάναι = νὰ μὴ καθιερώνητε τὴν συνή-
θειαν (= τὴν ἀρχήν). — ὥστε ... δέχεσθαι = τοῦ δέχεσθαι τὸ ὑποκμ.
τοῦ ἀπρμφ. εἶναι γενικὸν καὶ ἀόριστον (τινά). — Σαμίων ἀποστάν-
των (δηλ. ἀφ' ὑμῶν) = ὅτε οἱ Σάμιοι ἀπεστάτησαν ἀφ' ὑμῶν (τῷ
440 π. X.). — τῶν ἄλλων Πελοπον. δίχα ἐψηφισμένων, εἰ χρή =
ἂν καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπον. ἦσαν διηρημένοι κατὰ τὰς ψήφους περὶ
τοῦ ζητήματος, ἂν πρέπει. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Σαμίσις. — ἀμύνειν
= βοηθεῖν. — ἀντίπομεν = ἐναντιωθέντες εἴπομεν. — τοὺς προσή-
κοντας (= τοὺς ἑαυτῶν) ξ. αὐτ. τ. κολάζειν = νὰ τιμωρῇ ἕκαστος
ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμάχους. — τοὺς κακόν τι δρώντας,
δηλ. τοὺς ἀφισταμένους ἐτέρων. — τιμωρήσετε (= βοηθήσετε),
δηλ. αὐτοῖς (= τοῖς κακόν τι δρώνσι). — φανεῖτε καὶ ἃ (= οἱ
[πρβλ. τὸ Ἑλληνικὸν = οἱ Ἑλληνες]) τῶν ὑμετέρων ... πρόσσεισι
= φανεῖται οὐκ ἐλάσσω, ἃ τῶν ὑμετέρων ἡμῖν πρόσσεισι = φανούν-
ται καὶ τῶν ὑμετέρων οὐκ ἐλάσσους (δηλ. τῶν ὑμῖν προσιόντων)
ἡμῖν προσιόντες = θὰ φανῶσι καὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν σας (συμμάχων)
ὄχι ὀλιγώτεροι ὅτι θὰ προσέλθωσι πρὸς ἡμᾶς. Ἡ ἔννοια: ἂν σεῖς
δεχθῆτε τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν Κερκ., τότε καὶ ἡμεῖς θὰ
δεχθῶμεν πλειοτέρους ἐκ τῶν ἰδικῶν σας συμμάχων ἀποστατούν-
των. — τὸν νόμον ... θήσετε = τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συνήθειαν
(δηλ. τοῦ δέχεσθαι τοὺς ἐτέρων ἀφισταμένους) θὰ καθιερώσητε. —
ἐφ' ὑμῖν ... ἐφ' ἡμῖν = καθ' ὑμῶν ... καθ' ἡμῶν.

Κεφ. 41.

δικαιώματα ... ἔχομεν = τάδε (= ταῦτα) ἐστὶ τὰ δικαιώματα, ἃ πρὸς ὑμᾶς (= ἀπέναντι ὑμῶν) ἔχομεν· δικαιώματα δὲ = ἐπιχειρήματα στηριζόμενα ἐπὶ τοῦ δικαίου. — παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε, δηλ. ἔχομεν = παραινοῦμεν δὲ καὶ ἀξιοῦμεν ὑμᾶς χάριν ἡμῖν ἀντιδοῦναι τοιάνδε (ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ νεῶν γὰρ μακρῶν κτλ.). — ἦν οὐκ ἐχθροὶ ... χρῆναι = ἦν (χάριν) φαμὲν χρῆναι ἀντιδοθῆναι ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι, οὐκ ἐχθροὶ ὄντες ὥστε βλάπτειν, οὐδ' αὖ φίλοι ὥστ' ἐπιχρῆσθαι = περὶ τῆς ὁποίας λέγομεν ὅτι πρέπει ν' ἀνταποδοθῆ εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν, διότι δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ σᾶς βλάπτωμεν, οὐδὲ πάλιν φίλοι, ὥστε νὰ κάμωμεν κατάχρησιν αὐτῆς. Ἡ ἔννοια: ἀξιοῦμεν παρ' ὑμῶν ἀνταπόδοσιν χάριτος, διότι α') δὲν εἴμεθα ἐχθροί, ὥστε νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν χάριν πρὸς βλάβην σας, δηλ. τὴν δύναμιν, ἣν θὰ πορισθῶμεν ἐκ τῶν Κερκ., νὰ στρέψωμεν καθ' ὑμῶν, καὶ β') δὲν εἴμεθα φίλοι, ὥστε κατ' ἐπανάληψιν νὰ σᾶς ζητῶμεν χάριν. — νεῶν γὰρ μακρῶν, ὁ γὰρ διασαφητικὸς νῆες δὲ μακροὶ = πολεμικὰ πλοῖα (κατεσκευασμένα μακρὰ καὶ στενὰ κατὰ τὰ ἄκρα χάριν ταχύτητος· ἐν ᾧ τὰ ἐμπορικὰ ἦσαν στρογγύλα [νῆες στρογγύλαι, ὀλκάδες]). — σπανίσαντες = ὅτε ἔσχετε ἔλλειψιν. — πρὸς τὸν Αἰγίν. πόλεμον = πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ κατὰ τῶν Αἰγίν. πολέμου (ὅστις διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 505·491 π. X.). — ὑπὲρ τὰ Μηδικὰ = πρὸ τῶν Μηδικῶν. — καὶ ἡ ἐς Σαμίους = καὶ ἡ γενομένη εἰς τὸν κατὰ τῶν Σαμίων πόλεμον (πρβλ. κεφ. 40, § 5). — τὸ ... μὴ βοηθῆσαι, ἐπεξηγήσεις τοῦ: ἡ ἐς Σαμίους (εὐεργεσία) = τὸ νὰ μὴ βοηθήσῃσι δηλ. οἱ Πελοπον. αὐτοὺς ἐξ αἰτίας ἡμῶν. — παρέσχεν ὑμῖν ... ἐπικράτησιν ... κόλασιν = κατέστησε δυνατόν εἰς ὑμᾶς (= συνέτέλεσεν ὥστε) τοὺς μὲν Αἰγίν. νὰ νικήσητε, τοὺς δὲ Σαμίους νὰ τιμωρήσητε. — οἷς = ἐν οἷς. — τῶν πάντων ἀπερίοπτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν = τὰ πάντα παραμελοῦσιν ἀπέναντι τῆς νίκης. — τὸν ὑπουργοῦντα = τὸν ὑπηρετοῦντα. — ἦν καὶ ... ἦ, τὸ ἦ ἀντὶ παρατκ. ἦν = καὶ πρότερον ἐχθρὸς ἐὰν ἦτο. — τὰ οἰκεία = τὰς ἰδίας τῶν ὑποθέσεις. — χειρὸν τίθενται (= ἀπερίοπτοί εἰσι) = ἀμελοῦσι. — φιλονικίας ἕνεκα τῆς

αὐτίκα (= παρὰ τὸ νικᾶν) = ἔνεκα τοῦ στιγμιαίου πόθου τῆς νίκης. Ὁ ῥήτωρ ἐπαναλαμβάνει μετὰ πλείονος ἐμφάσεως τὴν ἔννοιαν, ἣν καὶ ἀνωτέρω ἐδήλωσε διὰ τῶν «τῶν πάντων ἀπεριο-
πτοί εἰσι παρὰ τὸ νικᾶν».

Κεφ. 42.

ὧν (δηλ. εὐεργεσιῶν) ἐνθυμηθέντες καὶ ... αὐτά, μετὰ τὸ ὧν ἢ ἀντωνυμία αὐτὰ ἀντὶ τῆς ἀναφρ. ἅ· τὸ δ' ἀνακόλουθον ἐνθυμηθέντες καὶ ... αὐτὰ μαθῶν ἀξιούτω διὰ τὸν ἐξῆς λόγον: ὁ ῥήτωρ ἀποτείνεται τὸ πρῶτον πρὸς ὄλους τοὺς Ἀθην., εἰτα ὅμως σκεφθεὶς ὅτι ἦτο δυνατόν οἱ νεώτεροι ν' ἀγνοῶσι τὰς χάρι-
τας προσθέτει τό: καὶ νεώτερός τις ... μαθῶν· ἐν τῇ μεταφράσει ἄς ἀποδοθῆ, ὡσεὶ ἦτο: «ὧν ἐνθυμήθητε. Νεώτερος δέ τις ...». — ἀξιούτω = ἄς θεωρῆ καθήκον. — τοῖς ὁμοίοις ἡμᾶς ἀμύνεσθαι (= ἀμείβεσθαι) = ν' ἀνταποδίδῃ εἰς ἡμᾶς τὰ ὅμοια. — δίκαια μὲν τάδε ... ξύμφορα δὲ κτλ., μετὰ βίαις ἀπὸ τοῦ δικαίου εἰς τὸ συμφέρον· ἀλλὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ γενικῶς καὶ ἀορίστως ὑποδηλοῖ ἐξετάζων ἀπὸ ἠθικῆς ἀπόψεως ὡς συναισθανόμενος ὅτι δὲν δύναται νὰ παρά-
σχη συμφέρον ὑλικόν, ὡς οἱ Κερκ. — δίκαια μὲν τάδε λέγεσθαι = δίκαια μὲν τάδε (= ταῦτα) εἶναι, ἃ λέγεται. — εἰ πολεμήσει, δηλ. τις. — ἐν ᾧ ἂν = ὅπου ἂν. — ἁμαρτάνῃ = ἀδικῆ. — τὸ μέλλον τοῦ πολέμου = ὁ μέλλων πόλεμος. — ᾧ φοβοῦντες ... ἀδικεῖν, πρβλ. κεφ. 33, § 3. — οὐκ ἄξιον, δηλ. ἐστίν. — ἐπαρθένας (δηλ. ὑμᾶς) αὐτῷ ... κτήσασθαι = παρακινήθεντες ὑπ' αὐτοῦ ν' ἀναλάβῃτε. — ἤδη = τώρα πλέον. — τῆς δὲ ὑπαρχούσης ... μᾶλλον, ἢ φυσικῆ σειρᾷ τῶν λέξεων: μᾶλλον δὲ σῶφρόν (ἐστίν) ὑφελεῖν (τι) τῆς ὑπαρχούσης πρότερον διὰ Μεγ. ὑποψίας = μᾶλλον δὲ φρόνιμον εἶναι νὰ ἐλαττώσῃτε τὴν ὑπάρχουσαν ἀπὸ πρότερον ἐξ αἰτίας τῶν Μεγαρ. δυσπιστίαν (ὑμῶν πρὸς ἡμᾶς). — διὰ Μεγαρέας, μετὰξὺ Ἀθ. καὶ Κορινθ. ὑπῆρχε δυσἀρέσκεία τις λόγῳ τῆς διαγωγῆς τῶν τελευταίων πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς, τοὺς συμμά-
χους τῶν Ἀθ.: οἱ Κορ. δηλ. ἐδοθήθησαν τοὺς Μεγ. ἀποστατήσαν-
τας τῶν Ἀθην. — ἡ τελευταία χάρις κτλ., ἂν καὶ ἐκφέρεται ὡς πρό-
τασις ἔχουσα γενικὸν κύρος, ἰδίᾳ ὅμως ἀναφέρεται εἰς τὴν χάριν, ἣν ἔκαμαν οἱ Κορινθιοὶ εἰς τοὺς Ἀθ. κατὰ τὰ Σαμιακά. Τὸ δὲ μῆ-
ζον ἔγκλημα ἀναφέρεται εἰς τὴν δυσπιστίαν, ἣν εἶχον οἱ Ἀθ.

πρὸς τοὺς Κορ. διὰ τοὺς Μεγαρεῖς.— καιρὸν ἔχουσα=γινομένη ἐν καταλλήλῃ περιστάσει.— ἐλάσσων, δηλ. τῶν προτέρων.— ἔγκλημα = παράπονον, δυσἀρέσκειαν.— λῦσαι=νὰ ἐξαλείψῃ.— μηδ' ὅτι... ἐφέλκεσθε=μηδ' ἐφέλκεσθε τούτῳ, ὅτι διδώσι μεγάλην ξυμ. ναυτικοῦ=μηδὲ ἀπατάσθε ὑπὸ τούτου, ὅτι δηλ. προσφέρουσι μεγάλην συμμαχίαν ναυτικοῦ· τὸ δὲ «ξυμμαχίαν μεγάλην» μετ' εἰρωνείας λέγει ὁ ῥήτωρ. — τοὺς ὁμοίους, δηλ. κατὰ τὴν δύναμιν. — ἢ τῶ αὐτίκα... ἔχειν = ἢ τὸ πλέον ἔχειν διὰ κινδύνων ἐπαρθέντας τῶ αὐτίκα φανερωῖ = ἢ νὰ πλεονεκτῆτε μετὰ κινδύνων παρασυρθέντες ὑπὸ τῆς φανεραῦς νῦν ὠφελείας (δηλ. τῆς ὑπὸ τῶν Κερκ. προσφερομένης μεγάλης συμμαχίας ναυτικοῦ).

Κεφ. 43.

περιπεπτωκότες = ἐπειδὴ ἔχομεν περιπέσει. — οἷς... προείπομεν = τούτοις, ἃ προείπομεν (=ἐκηρύξαμεν). — ἐν τῇ Λακ., ἔνθα ἐγένετο τὸ συνέδριον τῶν Πελοπον. περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς Σάμου (πρὸβλ. κεφ. 40, § 5). — τοὺς σφ. ξ. αὐτόν τινα κολάζειν, ἐπεξήγησις τοῦ οἷς... προείπομεν = δηλ. νὰ τιμωρῇ ἕκαστος ὁ ἴδιος τοὺς ἰδικούς του συμμαχοῦς. — σφετέρους, ἀναφέρεται εἰς τὸ τινά, ὅπερ περιληπτικόν. — τὸ αὐτό... κομίζεσθαι (=λαμβάνειν), δηλ. νὰ τιμωρήσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ τοὺς ἀποστατήσαντας ἀφ' ἡμῶν Κερκ. — καὶ μὴ τῇ ἡμ. ψ. ὦφ. τῇ ὑ. ἡμᾶς βλάψαι = καὶ νὰ μὴ βλάβητε ἡμᾶς διὰ τῆς ἰδικῆς σας ψήφου, ἐν ᾧ ὠφελήθητε διὰ τῆς ἰδικῆς μας (κατὰ τὰ Σαμιακά). — γνόντες = νομίσαντες· δι' αὐτὸ καὶ ἢ μετ' ἀπρμφ. (εἶναι) σύνταξις. — τοῦτον ἐκ. εἶναι τὸν καιρὸν = ὅτι αὕτη ἢ περίστασις εἶναι ἐκείνη. — ἐν ᾧ ὅτε κτλ. (δηλ. ἐστίν), τὴν γενικὴν γνώμην τὴν ἐκφρασθεῖσαν ἐν κεφ. 41, § 3 ἐφαρμόζει ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει. — μάλιστα, ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ φίλος καὶ εἰς τὸ ἐχθρός. — βία ἡμῶν = ἀκόντων ἡμῶν. — ἀμύνετε αὐτοῖς ἀδικοῦσι = βοηθεῖτε αὐτούς, ἐν ᾧ ἀδικοῦσι. — ποιοῦντες, μετχ. ὑποθτικ. — τὰ ἄριστα = τὰ ὠφελιμώτατα. — ὑμῖν αὐτοῖς = δι' ὑμᾶς αὐτούς.

IV. Τὰ περαιτέρω συμβάντα.

(Κεφ. 44-55)

Κεφ. 44.

τοιαῦτα δέ, ὁ δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐν κεφ. 37, § 1 «τοιαῦτα μὲν». — ἀκούσαντες... γενομένης ἐκ. = ὅτε ἀκούσαντες συνήλθον εἰς ἐκκλησίαν. — καὶ (= καὶ μάλιστα) δῖς, ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος τοῦ ζητήματος. — τῇ μὲν προτέρᾳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ ἢ δοτκ. χρονκ. — οὐχ ἦσσαν (= μᾶλλον), ὁ β' ἄρος τῆς συγκρίσεως ἢ τῶν Κερκ. τοὺς λόγους. — τῶν Κορ., ἢ γενκ. συναπτέα τῶ: «τοὺς λόγους». — ἐν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ, δηλ. ἐκκλησίᾳ = κατὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν, ἢ ὁποία ἐγένετο τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — μετέγνωσαν = μεταβαλόντες γνώμην ἔγνωσαν (= ἀπεφάσισαν). — ξυμμαχίαν... ἐπιμαχίαν, τὸ μὲν α' = σύμπραξις πρὸς ἐπιθετικὸν καὶ ἀμυντικὸν πόλεμον, τὸ δὲ β' = σύμπραξις πρὸς ἀμυντικὸν πόλεμον μόνον. — ὥστε (= ἐφ' ᾧ) ... νομίζειν = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ νομίζωσιν. — τοὺς αὐτοὺς (ἀντικμν.), δηλ. τοῖς Κερκυραίοις. — ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — σφίσιν, δηλ. τοῖς Κερκυραίοις ἢ δοτκ. συναπτέα τῶ ξυμπλεῖν. — ἐλύοντο ἄν, οὐχὶ βεβαίως «εἰ ἐκέλευον... ξυμπλεῖν», ἀλλ' ἐὰν οἱ Ἀθ. ἐξετέλουν τὴν προτροπὴν αὐτὴν τῶν Κερκ. ὀμαλώτερον θὰ ἦτο: εἰ κελευόντων τῶν Κερκ. ἐπὶ Κόρινθον ξυνέπλεον, ἐλύοντο ἄν κτλ. — αὐτοῖς = ὑπ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.). — ἐπιμαχίαν δ' ἐποιήσαντο, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο: ἐπιμαχίαν δὲ ποιήσασθαι ἀλλὰ διὰ τὸν παρενθετικὸν λόγον ἐλησημονήθη ἢ ἐκ τοῦ μετέγνωσαν ἐξάρτησις καὶ ἐγένετο ὁ λόγος ὀρθός. — τῇ ἀλλήλων βοηθεῖν = ὥστε (= ἐφ' ᾧ) τῇ ἀλλήλων (γῆ) βοηθεῖν. — τούτων, δηλ. τῶν Κερκ. καὶ Ἀθην. — καὶ ὅς = καὶ οὕτως (δηλ. καὶ ἄνευ τῆς ἐπιμαχίας τῶν Κερκ.). — καὶ... ἐβούλοντο, ὁ καὶ = καὶ διὰ τοῦτο. — μὴ προέσθαι Κορ. = νὰ μὴ ἀφήσωσιν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν Κορινθίων. — ναυτικὸν ἔχουσαν (= ἐν ᾧ εἶχε) τοσοῦτον, δηλ. 120 πλοῖα (πρβλ. κεφ. 25, § 4). — ξυγκρούειν = νὰ παροξύνωσιν εἰς πόλεμον. — ὅτι μάλιστα = ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. — αὐτούς, δηλ. τοὺς Κορ. καὶ Κερκ. — ἵνα ἀσθενεστεροῖς... καθιστῶνται = ἵνα ἔρχωνται εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Κορ. καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ναυτικοὺς ὄντας ἀσθενεστεροῦς (παρ'

ἔσον δηλ. θά ἦσαν μὴ συγκρουόμενοι πρὸς ἀλλήλους). — ἦν τι δέη, δηλ. πολεμεῖν τοὺς Ἄθ. τοῖς Κορινθ.· κατ' ἔννοιαν = ἐν περιπτώσει πολέμου πρὸς τοὺς Κορινθ. — τῆς τε Ἰταλίας... κείσθαι, ἢ φυσικῇ σειρᾷ τῶν λέξεων: ἡ νῆσος ἐφαίνετο (= ἐδόκει) αὐτοῖς κείσθαι καλῶς ἐν παράπλω (= παράπλου = ὡς πρὸς τὸν παράπλου) τῆς τε Ἰταλίας καὶ Σικελίας (πρβλ. κεφ. 36, § 2).

Κεφ. 45.

τοιαύτη γνώμη = με τοιαύτην σκέψιν. — τῶν Κορ. ἀπελθόντων, ἢ μετχ. χρονκ. — οὐ πολὺ ὕστερον (= ὀλίγω ὕστερον = μετ' ὀλίγον), προσδιορίζει τὸ ἀπελθόντων. — Λακεδ. ὁ Κίμωνος, ὁ Κίμων, ὁ ἐνδοξος νικητῆς τῶν Περσῶν, πρόξενος ὧν τῆς Σπάρτης εἶχε δώσει εἰς τὸν πρεσβύτερον υἱόν του τὸ ὄνομα Λακεδαιμόνιος. — προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς. — ἦν μὴ... πλέωσι, δηλ. οἱ Κορίνθιοι. — ἀποβαίνειν, δηλ. ἐς Κέρκυραν. — ἢ ἐς τῶν... χωρίων = ἢ ἐς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (τῶν Κερκ.), δηλ. πλείοντες μέλλωσιν ἀποβαίνειν· ὑπονοεῖται δὲ ἡ Ἐπίδαμος καὶ ἄλλαι μικραὶ περὶ τὴν Κέρκ. νῆσοι. — οὕτω δὲ = ἐὰν δὲ οἱ Κορ. τοῦτο (ποῖον;) ποιήσωσι. — κωλύειν, ἐκ τοῦ προεῖπον = ἔδωκαν διαταγὰς (εἰς τοὺς στρατηγούς) νὰ ἐμποδίσωσι (τοὺς Κορινθίους). — κατὰ δύναμιν = ἔσον δύνανται.

Κεφ. 46.

ἐπειδὴ, χρονκ. — αὐτοῖς, ποιητικὸν αἴτιον διατί κατὰ δοτκ.; — παρεσκευάστο = ἐγεγένητο ἢ παρασκευή. — Ἡλείων μὲν κτλ., οἱ μὲν Ἡλεῖοι καὶ οἱ Μεγαρεῖς ἦσαν σύμμαχοι τῶν Κορ., οἱ δ' ἄλλοι ἀποικοὶ αὐτῶν (πρβλ. καὶ κεφ. 27, § 2). — Ἀνακτορίων, κατοίκων τοῦ Ἀνακτορίου, πόλεως τῆς Ἀκαρνανίας ἐν τῷ Ἀμβρακικῷ κόλπῳ. — ἦσαν μὲν... Κορινθίων δέ, διὰ τῆς ἀντιθέσεως καὶ ἀποσιωπήσεως τῶν ὀνομάτων τῶν στρατηγῶν ἐκάστης πόλεως ἐμφαίνεται ὅτι οἱ Κορ. στρατηγοὶ εἶχον τὴν ἀνωτάτην ἀρχηγίαν ὄλου τοῦ στόλου, ὧν ἐπιφανέστερος ἦτο ὁ Ξενοκλείδης. — κατὰ πόλεις = χωριστὰ κατὰ πόλεις. — πέμπτος αὐτὸς = αὐτὸς κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τεσσάρων ἄλλων. — προσέμειξαν τῇ κατὰ Κ. ἡλείῳ = ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Κερκ. (κειμένην) ἡπειρον. — ἀπὸ Λευκάδος, ἣτις εἶχεν ὀρισθῆ ὡς τόπος συναθροίσεως ὄλου τοῦ στόλου. — Χειμέριον, ἀκρωτήριο (πρβλ. κατωτέρω § 4) καὶ λιμῆν.

Σήμερον τὸ μὲν ἀκρωτήριον καλεῖται Βαρλᾶς, ὃ δὲ λιμὴν Σπλάντζα. — ἔστι, δηλ. τὸ Χειμέριον. — ἀπὸ θαλάσσης = μακρὰν τῆς θαλάσσης. — Ἐλαιάτιδι, ὀνομασθείσῃ οὕτως ἐκ τῆς πόλεως «Ἐλαιάς». — ἐξίησι, ἀμετθ. = ἐκβάλλει. — παρ' αὐτὴν = παρὰ λήλως αὐτῆς (δηλ. τῆς Ἐφύρης). — Ἀχέρων, νῦν «ποτάμι τοῦ Σουλίου» ὡς διερχόμενος διὰ τοῦ ἱστορικοῦ Σουλίου. — ἐσβάλλει, ἀμετθ. — ῥεῖ δέ, δηλ. ἐνταῦθα. — Θύαμις, νῦν «Καλαμᾶς». — ὀρίζων = χωρίζων. — ὦν ἐντὸς = μεταξὺ τῶν ὁπίων (δηλ. τοῦ Θυάμιδος καὶ τοῦ Ἀχέροντος). — ἡ ἄκρα... τὸ Χειμέριον = τὸ ἀκρωτήριον τὸ καλούμενον Χειμέριον. — ἀνέχει = ἀνυψοῦται. — τῆς ἠπείρου, ἐκ τοῦ ἐνταῦθα = εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἠπείρου.

Κεφ. 47.

προσπλέοντας = ἐπιπλέοντας· πόθεν ἐξαρτ. ἢ μετχ.; — Σύβοτα, νησίδες κείμεναι πρὸ τοῦ νοτίου πέρατος τῆς Κερκύρας, ἀπέναντι τῆς ἠπειρωτικῆς ἀκτῆς· καὶ σήμερον οὕτω καλοῦνται. — καὶ αἱ Ἄττ. δέκα (νῆες) παρήσαν = καὶ εὐθὺς ἐφθασαν (ἐκεῖ) καὶ τὰ 10 Ἄττικὰ πλοῖα (τὰ ὁποῖα ἤδη εἶχον ἀποστείλει οἱ Ἄθην· πρβλ. κεφ. 45, § 1). — ἐπὶ τῇ Λευκ., πρβλ. κεφ. 30, § 1. — αὐτοῖς... ὁ πεζὸς = ὁ πεζὸς (στρατὸς) αὐτῶν. — τῷ ἀκρωτηρίῳ, παράθεσις εἰς τὸ ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ. — ἦν, δηλ. βεβοηθηκῶς = ἐβεβοηθήκει = εἶχεν ἔλθει πρὸς βοήθειαν. — Ζακυνθίων, ὧν τὴν συμμαχίαν νεωστὶ ἐκτίσαντο οἱ Κερκ. — βεβοηθηκότες, δηλ. ἦσαν = ἐβεβοηθήκεσαν = εἶχον ἔλθει πρὸς βοήθειαν. — ἦσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ... παραβεβοηθηκότες = παρεβεβοηθήκεσαν δὲ καὶ τοῖς Κορ. = εἶχον δ' ἔλθει πρὸς βοήθειαν καὶ τῶν Κορ. — ἐν τῇ ἠπείρῳ, γεωγραφικὴ ἀντίθεσις πρὸς τὸ «ἐπὶ τῇ Λευκίμμῃ». Ἡ ἔννοια: ὁ πεζὸς στρατὸς τῶν Κερκ. μετὰ τῶν χιλιῶν Ζακυνθίων εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκίμμης, ἐν ᾧ οἱ πολλοὶ τῶν βρδάρων, οἱ ἐλθόντες πρὸς βοήθειαν τῶν Κορ., ἦσαν παρατεταγμένοι ἐν τῇ παραλίᾳ τῆς Θεσπρωτίδος, τῇ κειμένῃ ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Λευκίμμης. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τοῖς πέριξ τοῦ λιμένος Χειμερίου). — αἰεὶ ποτε = ἀνέκαθεν.

Κεφ. 48.

παρεσκευάστο τοῖς Κορ., πρβλ. κεφ. 46, § 1 «αὐτοῖς παρεσκευάστο». — τριῶν ἡμερῶν σιτία = τροφὰς τριῶν ἡμερῶν. — ἀνήγοντο,

κυρίως τὸ ἀνάγομαι=ἐκπλέω ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὸ πέλαγος· ποῖον τὸ ἀντίθετον; — ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν=ὡς ναυμαχῆσοντες. — ἄμα ἔφ =κατὰ τὰ ἐξημερώματα· συναπτόεν τῷ καθορῶσι =διακρίνουσι καλῶς. — μετεώρους τε (δηλ. οὔσας) καὶ . . . πλεούσας =, ὅτι οὐ μόνον ἦσαν ἐν ἀνοικτῷ πελάγει, ἀλλὰ καὶ ἔπλεον ἐναντίον αὐτῶν. — ἀντιπαρετάσσοντο, δηλ. οἱ Κερκ. καὶ οἱ Κορ. ἢ δὲ ἀντι=ἀπέναντι (ἀλλήλων). — αἱ Ἄτι. νῆες, δηλ. παρετάσσοντο. — τὸ δὲ ἄλλο =τὸ δὲ λοιπὸν διάστημα (δηλ. οὐ μόνον τὸ κέντρον καὶ τὸ ἀριστερόν, ἀλλὰ καὶ μέρος τοῦ δεξιῦ). — αὐτοί, δηλ. οἱ Κερκ. — ἐπιέχον=κατεῖχον. — τέλη =μοίρας, τμήματα. — ὧν ἦρχε . . . εἷς, ἢ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἐκάστου ὧν ἦρχεν εἷς τῶν τριῶν στρατηγῶν (τῶν ὀνομασθέντων ἐν κεφ. 47, § 1). — Κορινθίους δὲ =Κορινθίων δὲ (πρβλ. κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς . . . ὁ πεζός»). — κατὰ δὲ τὸ μέσον, δηλ. ἦσαν. — ὡς ἕκαστοι, δηλ. ἔτυχον. — εὐώνυμον δὲ κέρας =τὸ εὐώνυμον δὲ κέρας. — κατὰ τοὺς Ἄθ. καὶ (κατὰ) τὸ δεξιὸν =ἀπέναντι τῶν Ἄθην. καὶ τοῦ δεξιῦ.

Κεφ. 49.

§ 1 - 3. Ξυμμίξαντες . . . ἐπειδὴ . . . ἦρθη=ἐπειδὴ . . . ἦρθη, ξυνέμειξαν καὶ ἐναυμάχουν=ὅτε δὲ τὰ σημεῖα (τῆς μάχης) ὑπὸ ἐκατέρων ὑψώθησαν, συνεπλάκησαν καὶ ἐναυμάχουν (τίνες;). — τὰ σημεῖα, τὸ σημεῖον ἦτο εἶδος σημαίας, ἣτις ὑψοῦτο ἐπὶ τοῦ ἴσου τοῦ πλοίου κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ναυμαχίας. — ἐκατέροις, ποιητκ. αἴτιον. — ἦρθη, τὸ ἀντίθετον κατεσπίασθη (πρβλ. κεφ. 63, § 2). — πολλοὺς μὲν . . . πολλοὺς δέ, ἐπαναφορὰ πρὸς ἔμφασιν τῆς ἐννοίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν ἡλαττοῦτο, ὅσῳ μᾶλλον προήγετο ἢ τέχνη τῆς ναυμαχίας: ἐν ᾧ ἐν ἀρχαιότεροις χρόνοις ἐκάστη ναὺς εἶχε 30 ἐπιβάτας (πρβλ. κεφ. 27, § 2), κατὰ τὸν Πελοπόν. πόλεμον ἐπὶ τῶν Ἄτικῶν τριήρων ὑπῆρχον μόνον 10. — ἀπειρότερον=κάπως ἀπείρωτος. — ἔτι (=τότε ἀκόμη), ἀποδοτέον τῷ παρεσκευασμένοι. — ἦν τε =καὶ οὕτως ἦτο. — καρτερά =πεισματώδης. — τῇ μὲν τέχνῃ οὐχ ὁμοίως (=ἦσον) πεζομαχίᾳ δὲ τὸ πλ. προσφ. οὔσα=ὄχι τόσον διὰ τὴν (ναυτικὴν) τέχνην, ὅσον διότι ὁμοίαζε μᾶλλον (=τὸ πλεον) πρὸς πεζομαχίαν. — ἐπειδὴ . . . προσβάλοιεν ἄλ. =δσάκις προσέβαλον ἀλλήλους=δσάκις συνεπλέκοντο. — ἀπελύοντο=ἀπεχωρίζοντο. — ὑπὸ τε πλήθους . . . καὶ . . . πιστεύοντες, παρατηρητέα ἢ ἐκφορὰ

τῶν δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρόπον· τὸ μὲν α' ἐκφέρεται ἐμπροθέτως, τὸ δὲ β' κατὰ μετχ. = καὶ ἕνεκα τοῦ πλήθους καὶ τοῦ ὄθισμοῦ τῶν πλοίων καὶ διότι ἐπίστευον. — μᾶλλον τι (= πολὺ περισσότερον) τοῖς... ὀπλίταις, ὁ δ' ὄρος τῆς συγκρίσεως: ἢ τῇ τῶν ναυτῶν τέχνῃ. — ἐς τὴν νίκην = ὡς πρὸς τὴν νίκην. — καταστάντες = λαβόντες στερεὰν θέσιν (ὡς ἐν πεζομαχίᾳ). — ἡσυχάζουσῶν τῶν νεῶν, ἢ μετχ. αἰτιολογ. = διότι τὰ πλοῖα ἔμενον ἀκίνητα. — διέκπλοι, ὁ διέκπλους ἦτο ναυτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ διασχίζων τις μεθ' ὄρμητος διὰ τῆς νεῶς τὴν τάξιν τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου ἐπληττε τὴν ἐχθρικήν ναῦν εἰς τὰ πλάγια διὰ τοῦ ἐμβόλου καὶ εἶτα ταχέως ἐπιστρέφων προσέβαλλεν αὐτὴν ὀπισθεν. — θυμῶ = μετὰ θάρρους. — τὸ πλεόν = μᾶλλον. — ἐπιστήμη = τέχνη.

§ 4 - 6. πανταχῇ = πανταχοῦ. — θόρουβος, δηλ. ἦν (= ἐπεκράτει). — ἐν ἧ = κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας. — παραγιγνόμεναι τοῖς Κ. = παρευρισκόμεναι πλησίον τῶν Κερκ. — εἶ πη πιέζοντο = ὁσάκις που ἐπιέζοντο (οἱ Κερκ.). — οὐκ ἦρχον, δηλ. αἱ νῆες· τὸ δὲ δεδιότες οἱ στρατηγοὶ = δεδιότων τῶν στρατηγῶν = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο οἱ στρατηγοί. — τὴν πρόρρησιν τῶν Ἀθ. = ὅ,τι προεἶπον οἱ Ἀθ. (πρβλ. κεφ. 45, § 3: «προεἶπον δ' αὐτοῖς, μὴ ναυμαχεῖν Κορ...») = τὴν προκηρυχθεῖσαν διαταγὴν τῶν Ἀθ. — μάλιστα δέ, ἀπόδοσις τοῦ «πανταχῇ μὲν». — ἐπόνει = μὲ πολὺν κόπον ἐμάχετο. — τρεψάμενοι καὶ καταδιώξαντες, προσδιορίζουσι χρονικῶς τὰς μετχ. πλεύσαντες καὶ ἐκβάντες· δι' αὐτὸ καὶ δὲν συνδέονται. — σοροάδας = ὥστε αὐτοὺς διεσπαρμένους εἶναι. — αὐτῶν, συναπτέα ἢ γενκ. τῷ «τοῦ στρατοπέδου». — ἐπεκβάντες = ἐκβάντες εἰς τὴν ξηρὰν μετὰ τοὺς φεύγοντας Κορ. — ἐρήμους, δηλ. οὐσας. — τὰ χρήματα = τὰ πράγματα. — ταύτη = ἐνταῦθα (δηλ. ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι). — οἱ Κορ. καὶ οἱ ξύμ., κατ' ἔννοιαν = τῶν Κορ. οἱ ξύμμαχοι. — ἢ δὲ = ὅπου ἕμως· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ «ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ». — αὐτοὶ = οἱ ἴδιοι. — τοῖς Κερκ. τῶν... οὐ παρουσῶν = ἐπειδὴ εἰς τοὺς Κερκ. δὲν παρευρίσκοντο ἕνεκα τῆς διώξεως τὰ εἴκοσι πλοῖα, τὰ ὅποια εἶχον ληφθῆ ἐκ μικροτέρου πλήθους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων τῶν Κερκ. ἐξ ἀρχῆς ἦτο κατώτερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων τῶν Κορ.· διότι οἱ μὲν Κερκ. εἶχον 110 πλοῖα (πρβλ. κεφ. 47, § 1), οἱ δὲ Κορ. 150 (πρβλ. κεφ. 46, § 1).

§ 7. μᾶλλον ἤδη ἀπροφασίστως ἐπεκούρουν = τώρα πλεόν μᾶλ-

λον (ἢ πρότερον § 4) ἀνευδαιάστως, ἀνευ δισταγμοῦ ἐβόηθουν.—τὸ μὲν πρῶτον = κατ' ἀρχὰς μὲν.—ἀπεχόμενοι, ὥστε μὴ ἐμβάλλειν τινὶ=ἀπέχοντες (τόσον μόνον); ὥστε νὰ μὴ προσβάλλωσί τινα.—ἡ τροπὴ ἐγένετο λαμπρῶς=ἡ τροπὴ τῶν Κερκ. ἤρχισε νὰ γίνηται φανερά.—ἐνέκειντο = ἐστενοχώρουν.—τότε δὴ=τότε δά.—ἔργου πᾶς εἶχετο ἤδη=ἀπὸ τῆς στιγμῆς αὐτῆς (= ἤδη) πᾶς ἐπελαμβάνετο τοῦ ἔργου (= τοῦ ἀγῶνος).—διεκέκριτο οὐδὲν ἔτι=οὐδεμία διάκρισις εἶχε γίνεαι πλέον.—ξυνέπεσε, δηλ. τὰ πράγματα=τὰ πράγματα κατήντησαν.—ἐς τοῦτο ἀνάγκης=εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην.—ὥστε ἐπιχειρηθῆσαι ἀλλήλοις=ὥστε νὰ συγκρουσθῶσι πρὸς ἀλλήλους.

Κεφ. 50.

§ 1-2. τῆς τροπῆς γενομένης = ἀφ' οὗ ἐγένετο ἡ εἰς φυγὴν τροπὴ τῶν Κερκ. — τὰ σκάφη... τῶν νεῶν, κυρίως = τὰ κοιλώματα τῶν νεῶν εἶτα=τὰς ναῦς. — οὐχ εἶλκον ἀναδούμενοι (δηλ. ἐκ τῶν ἑαυτῶν νεῶν = δένοντες ἐκ τῶν πλοίων των), ὡς συνήθως ἔπραττον. — ἄς καταδύσειαν = ὄσας καθίστων ἀχρήστους. — φονεύειν... ζωοργεῖν, καθαρῶς τελκ. ἀπαρμφ. ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ ἐτράποντο = ἐτράπησαν, ἵνα φονεύωσι μᾶλλον ἢ ἵνα συλλαμβάνωσι ζῶντας.—διεκπλέοντες, προσδιορίζει τροπικῶς τὸ φονεύειν τὸ δὲ διεκπλέοντες δὲν σημαίνει τοὺς τεχνικοὺς διέκπλους (διότι τούτων δὲν ἐγένετο χρῆσις ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίᾳ [πρὸς κεφ. 49, § 3]), ἀλλὰ = διατρέχοντες διὰ μέσου αὐτῶν (τῶν πλοίων). — τοὺς τε αὐτῶν φίλους, συναπτεῖον τῷ «ἀγνοοῦντες ἔκτεινον». Ἐγνοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς καὶ Ἀμπρακιῶται, οἱ τεταγμένοι ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι τῶν Κορ. (πρὸς κεφ. 48, § 4).—ἀγνοοῦντες, τροπ. μετχ.—ἐξ ἀγνοίας. — πολλῶν γὰρ νεῶν οὐσῶν ἀμφοτέρων=διότι ἐπειδὴ πολλὰ πλοῖα εἶχον ἀμφοτέροι. — καὶ ἐπὶ πολὺ τῆς θ. ἐπεχουσῶν = καὶ ἐπειδὴ ἐξετείνοντο εἰς μέγα μέρος τῆς θαλάσσης.—ἐπειδὴ ξυνέμειξαν ἀλ. =εὐθὺς ὡς συνεπλάκησαν πρὸς ἀλλήλους.—τὴν διάγνωσιν ἐποιῶντο = διεγίνωσκον = διέκρινον. — ὁποῖοι = ὁποίας ιδιότητος ἄνθρωποι (δηλ. φίλοι ἢ ἐχθροί).—Ἐλλησι, ἀντί: Ἑλλήνων (πρὸς κεφ. 47, § 2 «αὐτοῖς... ὁ πεζὸς» — κεφ. 48, § 4 «Κορινθίοις... τὸ δ. κέρας»).—πρὸς Ἑλληνας, ἐτέθη ὁ προσδιορισμὸς οὗτος, ἵνα μὴ παραβάλη τις τὰς ναυμαχίας τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἔνθα οἱ Ἑλλ. εἶχον μεῖζονα

ἀριθμὸν νεῶν (378 νεῶν).—νεῶν πλήθει, προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι, ἀποδοτέος τῷ μεγίστη = μεγίστη ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν νεῶν.—δὴ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερθκ. μεγίστη = ἐντελῶς μεγίστη.

§ 3-5. ἐς τὴν γῆν = μέχρι τῆς ξηρᾶς (δηλ. τῆς Λευκίμμης· πρβλ. κεφ. 47, § 2 καὶ κεφ. 51, § 4).—τὰ ναύαγια = τὰ βεβλαμμένα πλοῖα καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους. — τοὺς νεκροὺς τοὺς σφετέρους, οἱ ἀρχαῖοι ἐκ παντὸς τρόπου ἐφρόντιζον νὰ θάπτωσι τοὺς νεκρούς· διότι ἐπίστευον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀτάφων δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ἐπλανῶντο ταλαιπωρούμεναι. — τῶν πλείστων, διότι τινὰ ὁ ἄνεμος τῆ Κερκύρας προσέριψε. — ἐκράτησαν = ἐγένοντο κύριοι. — τὰ Σύβοτα, λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος γῆς ὁμώνυμος ταῖς πρὸ μικροῦ (ἐν κεφ. 47, § 1) λεχθείσαις νήσοις πρὸ τῆς Κερκύρας. — οἱ = ὅπου. — αὐτοῖς . . . προσεβεβοηθήκει, πρβλ. κεφ. 47, § 3. — τοῦτο ποιήσαντες, δηλ. προσκομίσαντες τὰ ναύαγια καὶ τοὺς νεκρούς. — ἀθροισθέντες, διατί ἢ μετχ. αὕτη δὲν συνδέεται μετὰ τῆς προηγούμενης (ποιήσαντες); — ταῖς πλοίοις, δηλ. ναυσὶ = μετὰ τὰς ναῦς τὰς ἱκανὰς (ἀκόμη) πρὸς πλοῦν. — καὶ ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ = καὶ ταύταις, ὅσαι ἦσαν λοιπαὶ = καὶ μετὰ τὰς, ὅσαι ὑπελείποντο εἰς αὐτούς. Ἐνοοῦνται αἱ νῆες ἐκεῖναι, αἵτινες δι' οἰανδήποτε αἰτίαν δὲν μετέσχον τῆς ναυμαχίας· διότι οἱ Κερκ. εἶχον 120 ναῦς (πρβλ. κεφ. 25, § 4), μετέσχον δὲ τῆς ναυμαχίας 110 (πρβλ. κεφ. 47, § 1)· ὥστε ὑπελείποντο νῆες μὴ μετασχούσαι τῆς ναυμαχίας 10. — ἀντεπέπλεον = ἐπέπλεον ὡσαύτως (= ἀντ -). — δείσαντες, μετχ. αἰτιλγκ. — πειρῶσιν = πειρῶνται. — ἤδη δὲ ἦν . . . καὶ οἱ Κορ., κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: ἤδη δὲ ἦν . . . ὅτε οἱ Κορ. πρβλ. κεφ. 28, § 4. — ὄψῃ = ἀργά. — ἐπεπαιάνιστο αὐτοῖς, ὡς ὑποκμ. «ὁ παιᾶν» = εἶχε ψαλῆ ὑπ' αὐτῶν ὁ παιᾶν. Οἱ Ἕλλ. ἤδον δύο παιᾶνας, πρὸ μὲν τοῦ πολέμου τῷ Ἄρει, μετὰ δὲ τὸν πόλεμον τῷ Ἀπόλλωνι. — ὡς ἐς ἐπίπλουν = ὡς δι' ἐπίπλουν. — ἐξαπίνης = ἐξαίφνης. — πρῦμναν κρούομαι ἢ ἀνακρούομαι = ὀπισθοχωρῶ χωρὶς νὰ στρέψω τὸ πλοῖον. — τῶν δέκα, ἐκ τοῦ ὕστερον = μετὰ τὰς (πρώτας) δέκα ναῦς. — βοηθούς, κατγρμ. — ἐξέπεμψαν = ἐξεπεπόμψεσαν. — ὅπερ ἐγένετο, ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐπόμενον: μὴ νικηθῶσιν . . . ὦσιν. — ὀλίγα ἀμύνειν = ὀλίγα εἰς τὸ νὰ βοηθῶσιν (αὐτούς, δηλ. τοὺς Κερκ.).

Κεφ. 51.

ταύτας, δηλ. τὰς 20 ναῦς τῶν Ἀθην. — προϊδόντες = ἰδόντες μακρόθεν. — ὑποτοπήσαντες = ὑποπτεύσαντες. — οὐχ ὅσας = οὐ τοσαύτας, ὅσας. — ὑπανεχώρουν = ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνεχώρουν. — τοῖς Κερκ. (= ὑπὸ τῶν Κερκ.), ποιητικ. αἷτιον τοῦ οὐχ ἑωρῶντο. — ἐπέπλεον, δηλ. αἱ 20 νῆες Ἀθηναίων. — μᾶλλον ἐκ τοῦ ἀφανοῦς (= ἀφανῶς) = περισσότερο ἀφανῶς (δηλ. τοῖς Κερκ. ἢ τοῖς Κορινθίοις) = ὀλιγώτερον ἐφαίνοντο εἰς τοὺς Κερκ. ἢ εἰς τοὺς Κορ. — καὶ ἐθαύμαζον, δηλ. οἱ Κερκ. — πρύμναν κρουομένους = διότι πρύμναν ἐκρούοντο (πρβλ. κεφ. 50, § 5). — πρὶν . . . εἶπον = ἔως, μέχρις ὅτου εἶπον. — ἰδόντες, δηλ. τὰς Ἀττικὰς ναῦς. — νῆες ἐκεῖναι = νῆες ἐκεῖ. — καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ Κορ. — ξυνεσκόταζε = ἐσκοτείνιαζε. — ἀποτραπόμενοι = στραφέντες πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν ᾧ πρότερον ἀνεχώρουν πρύμναν κρουόμενοι). — τὴν διάλυσιν ἐποίησαντο = διέλυσαν τὴν τάξιν τῶν πλοίων. Τόυτο ἐπραξαν, ἵνα εἰσέλθωσιν εἰς τὸν λιμένα, ὅπου καὶ εὕρισκονται ἐν κεφ. 52, § 1. — ἡ ἀπαλλαγὴ ἐγένετο ἄλ. = ἀπηλλάγησαν ἀλλήλων. — ἐτελεύτα ἐς νύκτα = ἔληγε μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς νυκτός. — τοῖς δὲ Κερκ., συναπτεῖα ἢ δοτικ. τῷ προσκομισθεῖσαι = προσελθοῦσαι. — στρατοπεδευομένοις, ἢ μετχ. χρονικ. — διὰ τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων, δηλ. τῶν Κερκυραϊκῶν διότι οἱ Κορ. τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς καὶ ναυάγια εἶχον συλλέξει (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — οὐ πολλῶ ὕστερον ἢ ὥφθ. = ὄχι πολὺ ὕστερον μετὰ τὴν ἐμφάνισίν των. — ἦν γὰρ νύξ, ἐὰν ἦτο ἡμέρα, ἠδύναντο νὰ διακρίνωσιν, ὅτι αἱ νῆες ἦσαν συμμάχιδες. — ἔγνωσαν, δηλ. αὐτὰς (τὰς 20 Ἀττικὰς ναῦς). — ὤρμισαντο, δηλ. αἱ εἴκοσι νῆες ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐταί.

Κεφ. 52.

τῶν Κερκ. ὅσαι = τῶν Κερκ. τοσαῦται, ὅσαι. — πλόιοι, πρβλ. κεφ. 50, § 4. — ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβ. λιμένα = ἐπὶ τὰ Σύβοτα, τὸν λιμένα (πρβλ. κεφ. 50, § 3). — ὄρμουν = ἦσαν προσωρμισμένοι. — βουλόμενοι, ἀποδίδεται εἰς τὸ «αἱ Ἀττικαὶ νῆες καὶ τῶν Κερκ. ὅσαι» κατὰ σύνεσιν. — εἰ ναυμαχίησουςι, δηλ. οἱ Κορινθιοί. — τὰς μὲν ναῦς, ἡ ἀντίθεσις: τοῦ δὲ οἴκαδε πλοῦ. — τὰς ναῦς ἄραντες, τὸ αἴρω συνηθέστατα τίθεται ἀπολύτως ἀνευ ἀντικμ. ἢ μετὰ δοτικ.

(πρβλ. κεφ. 29, § 1): ἅπαξ δ' ἐνταῦθα παρὰ Θουκυδ. μετ' αἰτιατκ. — μέ τὰ πλοῖα ἀποπλεύσαντες. — παραταξάμενοι, νοητέα ἢ αἰτιατκ.: τὰς ναῦς, ἧς κατγρμ. τό: μετεώρους (= ἐν ἀνοικτῷ πελάγει). Συνήθως τὸ παρατάττομαι τίθεται ἄνευ ἀντικμ. — ναυμαχίας οὐ δ. ἄρχειν ἔκ. = οὐ διανοούμενοι ἄρχειν ἐκόντες (= ἐκουσίως) ναυμαχίας. — ὄρῳντες, μετχ. αἰτιλγκ. τοῦ οὐ διανοούμενοι. — προσγεγενημένας ναῦς = ὅτι εἶχον προστεθῆ νῆες. — ἀκραιφνεῖς = ἀβλαβεῖς (ὡς μὴ μετασχούσαι τῆς ναυμαχίας). — καὶ σφίσι πολ. . . . Ξυμβεβηκότα = καὶ τὰ ἄπορα (= αἱ δυσκολαί), ἃ Ξυμβεβήκει σφίσι, ὄντα (= ὅτι ἦσαν) πολλὰ: τούτου ἐπεξήγησις εἶναι τὰ ἐπόμενα: αἰχμαλώτων περιφ. . . . καὶ (ὄρῳντες) ἐπισκευὴν οὐκ οὔσαν . . . ἐρήμφ = δηλ. ὄχι μόνον ἔνεκα τῆς φυλακῆς τῶν αἰχμαλώτων . . . ἀλλὰ καὶ διότι ἔβλεπον ὅτι τὰ μέσα πρὸς ἐπισκευὴν τῶν πλοίων δὲν ὑπῆρχον ἐν τόπῳ ἐρήμφ. — αἰχμαλώτων, 1050 τὸν ἀριθμὸν (πρβλ. κεφ. 54, § 2 καὶ κεφ. 55, § 1). — τοῦ οἴκαδε πλοῦ . . . διεσκόπουν = περὶ τοῦ οἴκαδε πλοῦ διενσοῦντο. — μᾶλλον, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως: ἢ ἄρχειν ναυμαχίας. — ὅπη κομισθήσονται (δηλ. οἴκαδε), ἐπεξήγησις τοῦ: οἴκαδε πλοῦ = πῶς δηλ. θὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των. — δεδιότες, μετχ. αἰτιλγκ. — τὰς σπονδάς, τὰς τριακοντούτεις (πρβλ. κεφ. 35, § 1). — ἐς χεῖρας ἦλθον = συνεπλάκησαν.

Κεφ. 53.

κελήτιον = μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον· ὑποχωριστικὸν τοῦ κέλῆς. — ἐσβιβάσαντας, ἢ αἰτιατκ. μετὰ τὴν δοτκ. (αὐτοῖς), ὅπερ σύνηθες (πρβλ. κεφ. 31, § 2 «ἔδοξεν αὐτοῖς ἐλθούσι . . . Ξυμμαχούσιν γενέσθαι»). — ἄνευ κηρυκείου, τὸ κηρύκειον ἦτο ῥάβδος ἔχουσα ἐκατέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους κειμένους. Οἱ φέροντες τοῦτο δὲν ἠδικοῦντο καὶ ὑπὸ τῶν ἀσπονδοτέρων ἐχθρῶν. Οἱ Κορ. στέλλουσι τοὺς ἀνδρας ἄνευ κηρυκείου, διότι ἤθελον νὰ δείξωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους, ὅτι θεωροῦσιν αὐτοὺς ὡς φίλους καὶ οὐχὶ ὡς πολεμίους (ὅτε ἀναγκαῖον θὰ ἦτο τὸ κηρύκειον πρὸς προστασίαν αὐτῶν). — πείραν ποιήσασθαι = πειραθῆναι (αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἀθ.) = νὰ δοκιμάσωσιν αὐτοὺς (δηλ. εἰ ἔῳσι σφᾶς ἀποπλεῖν ἢ μὴ). — ἔλεγον, δηλ. διὰ τῶν πεμφθέντων ἀνδρῶν: ἐπομένως = διέτασσον νὰ λέγωσιν. — ἀδικεῖτε, ἀμτβτ. = ἀδικοὶ ποιεῖτε. — ἄρχοντες . . . λύοντες, μετχ. αἰτιολγκ.: τὸ δὲ ἄρχω πολέμου =

κάμνω ἀρχὴν τοῦ πολέμου. — ἡμῖν, συναπτόεν τῷ ὄπλῳ ἀνταιρόμενοι = σηκώνοντες ὄπλα ἐναντίον ἡμῶν. — ἐμποδῶν ἴστασθε = ἐμπόδιον ἴστασθε = ὡς πρόσκομμα εἴσθε. — εἰ ὑμῖν γνώμη ἐστὶ, ἀσυνήθης ἔκφρασις ἀντί: εἰ ὑμεῖς γνώμην ἔχετε. — ἢ ἄλλοσε, τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ λόγου των οἱ Κορ. λέγουσιν ἀορίστως, ὅπως μὴ ὑποδηλώσωσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν Κορ.; — καὶ (εἰ) λύετε, ἀλλαγὴ συντάξεως· μετὰ τὸ καλύειν ἀνεμένετο ἀπαρμφ. (καὶ λύειν): ἀλλ' ἢ εἰς ὀρθὴν ἔγκλισιν τροπή τοῦ ἀπαρμφ. καθιστᾷ τὴν φράσιν ζωηροτέραν. — ἡμᾶς τούσδε = ἡμᾶς ἐδῶ. — λαβόντες = συλλαβόντες. — χρήσασθε, δηλ. ἡμῖν. Ἦτο δυνάτον νὰ συλλάθωσιν οἱ Ἀθ. τοὺς Κορ. καὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς ὡς πολεμίους, διότι οὗτοι εἶχον ἔλθει ἀνευ κηρυκείου. — τῶν δὲ Κερκ. (γενκ. διαιρτκ.), ἐννοεῖ οὐ μόνον τοὺς Κερκ., ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν, τοὺς Ἀθην. — τὸ στρατόπεδον = τὸ στρατεύμα. — ἐπήκουσεν = ἤκουσεν (δ,τι οἱ Κορ. εἶπον). — βοηθοί, κτγρμ. — ἐς τῶν ἐκείνων τι χωρίων = ἐς τι τῶν χωρίων ἐκείνων (δηλ. τῶν Κερκ.· πρβλ. κεφ. 45, § 3). — οὐ περιοψόμεθα κατὰ τὸ δυνατόν = οὐκ ἐάσομεν κατὰ δύναμιν = θὰ ἐμποδίσωμεν ὅσον δυνάμεθα.

Κεφ. 54.

§ 1. ἀποκριναμένων, ἀπόλυτος χρονκ. μετχ. — τὸν ἐπ' οἴκου = τὸν οἴκαδε. — παρεσκευάζοντο . . . ἔστησαν, διατὶ τὸ α' ρ. κατὰ παρτκ., τὸ δὲ β' κατ' ἀόριστον; — τροπαῖον, πρβλ. κεφ. 30, § 1. — ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις = ἐν τοῖς Συβότοις τοῖς οὖσιν ἐν τῇ ἠπείρῳ. Ἐννοεῖται ὁ λιμὴν τῆς Θεσπρωτίδος, τὰ Σύβοτα (πρβλ. κεφ. 50, § 3), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, δι' οὐ ἐννοοῦνται αἱ νησίδες, τὰ Σύβοτα, αἱ ἐναντι τοῦ λιμένος τούτου (πρβλ. κεφ. 47, § 1). — τὰ τε ναυάγια καὶ νεκροῦς, εἰς τὸν τε ἀποδίδεται ὁ καὶ ὁ πρὸ τοῦ: τροπαῖον. Δὲν ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἄρθρον εἰς τὸ νεκροῦς (τά τε ναυάγια καὶ τ οὖς νεκροῦς), διότι ἀμφότερα ἀποτελοῦσι μίαν ἐννοιαν = τὰ ναυάγια μετὰ τῶν νεκρῶν διὰ τοῦτο καὶ ὁ μετοχικὸς προσδιορισμὸς (ἔξενεχθέντα) ἐτέθη κατ' οὐδέτερον γένος. — ἀνείλοντο, ἢ ἀναίρεσις τῶν νεκρῶν καὶ ναυαγίων ἀνευ τῆς ἀδείας τῶν ἐχθρῶν ἦτο σημεῖον νίκης· ἐν τῷ τὸ ἀνελεῖσθαι τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἦτο σημεῖον ἥττης (πρβλ. καὶ κεφ. 50, § 3). — τὰ κατὰ σφᾶς ἔξενεχθέντα = τὰ ριφθέντα εἰς τὸ μέρος των.

— γενόμενος=συμβάς.— διεσκέδασε= διεσκόρπισεν.— αὐτά, δηλ. τὰ ναυάγια καὶ νεκρούς.— ἀντέστησαν = καὶ αὐτοὶ ἔστησαν.— ὡς νενικηκότες = νομίζοντες ἑαυτοὺς νενικηκέναί.

§ 2. γνώμη... τοιαῦδε= μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν· κατ' ἔννοιαν= διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους.— προσεποιήσαντο= ἄκραιοποιήθησαν.— κρατήσαντες (= ὑπερισχύσαντες)... ἔχοντες... καταδύσαντες, μετχ. αἰτιολγ. — τῇ ναυμαχίᾳ= ἐν τῇ ναυμαχίᾳ.— μέχρι νυκτός, πρβλ. κεφ. 50, § 5 «ἤδη δὲ ἦν ὄψε». — προσκομίσασθαι = προσκομίσαι πρὸς ἑαυτοὺς.— οὐκ ἐλάσσους (= πλείους) χιλίων, ἀκριβέστερον 1.050 (πρβλ. κεφ. 55, § 1).— τριάκοντα... μάλιστα, τὸ μάλιστα=περίπου — διαφθεύραντες καὶ... ἀνελόμενοι... καὶ ὅτι (=διότι), παρατηρητέα ἢ σύνδεσις αἰτιολγ. μετοχῶν μετὰ αἰτιολγ. προτάσεως.— ἐπειδή, χρονκ.— αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Κερκ.: συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ ὑπεχώρησαν.— πρύμναν κρουόμενοι, πρβλ. κεφ. 50, § 5.— ἰδόντες, μετχ. χρονκ.: διατί δὲν συνδέεται τῇ μετοχῇ: κρουόμενοι; — καί... οὐκ ἀντεπέπλεον=καὶ ὅτι (=διότι) οὐκ ἀντεπέπλεον.— διὰ ταῦτα = διὰ ταύτας τὰς αἰτίας.— νικᾶν = εἶναι νικηταί.

Κεφ. 55.

ἀποπλέοντες, μετχ. χρονκ.— Ἐνακτόριον, πόλις κειμένη κατὰ τὰ βόρεια τῆς Ἀκαρνανίας περὶ τὴν μίαν ὥραν πρὸς δυσμὰς τῆς σημερινῆς Βονίτσης. Ταύτην ᾤκισαν οἱ Κορ. κοινῇ μετὰ τῶν Κερκ.— ἐπὶ τῷ σι. τοῦ Ἄμπρ. κόλλου, πρβλ. κεφ. 29, § 3.— ἀπάτη=δι' ἀπάτης.— κοινόν, δηλ. κτῆμα. Λοιπὸν οἱ Κορ. κατέλαβον τὸ Ἐνακτόριον ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς Ἐπιδάμνου.— οἰκήτορας, κτγρμ.— δοῦλοι, οὗτοι ἦσαν ὡς ἐρέται τῶν ληψθεισῶν Κερκυραϊκῶν νεῶν οἱ δὲ 250 ἐπιφανεῖς Κερκ., οὗς δῆσαντες οἱ Κορ. ἐφύλασσαν, ἦσαν ἐπιβάται.— ἀπέδοντο = ἐπώλησαν.— δ. ἐφύλασσαν, δηλ. ἐν Κορίνθῳ.— ἐν θεραπείᾳ εἶχον πολλῇ = πολὺ ἐθεράπευον (= περιεποιῶντο).— ὅπως αὐτοῖς... προσποιήσειαν = ὅπως εἰς αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Κορ.) παραχωρήσωσιν.— ἀναχωρήσαντες (δηλ. οἴκαδε) = ὅταν ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα των.— ἐτύγχανον δὲ... πόλεως, ἢ σύνταξις: οἱ πλείους δὲ αὐτῶν ἐτύγχανον ὄντες πρῶτοι τῆς πόλεως (δηλ. τῆς Κερκ.) καὶ δυνάμει (= καὶ κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν πολιτικὴν δηλ.). — περιγίγνεται τῷ π. τῶν Κορ. = ὑπερισχύει τῶν Κορ. ἐν τῷ πολέμῳ (καθ' ὅσον ἡ

Κέρκ. κατέχει τὴν Ἐπίδαμνον, δι' ἣν ἐγένετο ὁ πόλεμος).— αἰτία δὲ αὕτη πρ. ἐγένετο=αὕτη (=τοῦτο) δὲ πρώτη αἰτία ἐγένετο.— τοῦ πολέμου, ὃν μέλλει ὁ Θουκυδ. νὰ περιγράψῃ.— ἐς τοὺς Ἀθ. =κατὰ τῶν Ἀθηναίων.— τοῖς Κορ., συναπτέον τῷ ἐγένετο.— ὅτι σφίσιν κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ αὕτη (=τοῦτο).— σφίσιν (δηλ. τοῖς Κορ.) . . ἐναυμάχουν (δηλ. οἱ Ἀθην.) = ἐναυμάχουν πρὸς αὐτούς.— ἐν σπονδαῖς=ἐν ᾧ ὑπῆρχον σπονδαί (τίνας;).

2. Ἡ ἀποστασία ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων τῆς Ποτειδαίας καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

(Κεφ. 56-66)

Κεφ. 56.

καὶ τάδε ξυν. γενέσθαι . . . διάφορα ἐς τὸ π.= καὶ τὰ ἐπόμενα (γεγονότα) συνέβη νὰ γίνωσι διαφοραί, ἵνα προβῶσιν εἰς πόλεμον.— τῶν γὰρ Κορ. πρᾶσσόντων=ἐν ᾧ δηλ. οἱ Κορ. ἐνήργουν.— ὅπως τιμωρήσονται αὐτούς = πῶς νὰ ἐκδικηθῶσιν αὐτούς (τίνας;).— ὑποτοπήσαντες= ὑποπεύσαντες.— αὐτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων.— Ποτειδαίατας=κατοίκους τῆς Ποτειδαίας (πόλεως τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ Χαλκιδικῇ ἐπὶ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὴν χερσόνησον Παλλήνην μετὰ τῆς Μακεδονικῆς ἡπείρου).— τῆς Παλλήνης, χερσονήσου τῆς Μακεδονίας μετὰ τὸν Ἰσθμὸν τοῦ Ἰσθμοῦ καὶ Τορωναίου.— φόρου ὑποτελεῖς = ὑποκειμένους εἰς πληρωμὴν φόρου.— τὸ ἐς Παλλήνην τείχος καθελεῖν = τὸ τείχος τὸ βλέπον εἰς τὴν Παλλήνην νὰ κατακρημνίσωσιν (ἵνα ἐν ἀνάγκῃ δύνανται οἱ Ἀθ. νὰ προσβάλωσιν εὐκόλως τὴν πόλιν ἐκ τῆς θαλάσσης). Ἡ Ποτείδ. ἐκτὸς τοῦ ἐς Παλλήνην τείχους εἶχε καὶ ἕτερον πρὸς Β., ἐστραμμένον εἰς τὸν ἰσθμὸν (πρβλ. κεφ. 64, § 1 «τὸ δ' ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τείχος»), ὅπερ προεφύλαττεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν Θρακῶν.— ὀμήρους δοῦναι, ὡς ἐχέγγυσον τῆς πίστεως των.— τοὺς ἐπιδημιουργούς, οἱ ἐπιδημιουργοὶ ἦσαν ἄρχοντες κατ' ἔτος ἀποστελλόμενοι ὑπὸ τῶν Δωρικῶν πολιτειῶν εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῶν.— ἐκπέμπειν= ν' ἀποστέλλωσιν ὀπίσω (δηλ. εἰς τὴν Κόριν-

θον).— τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἐξῆς. — οὓς = τούτους (δηλ. τοὺς ἐπιδημιουργούς), οὓς. — δεισαντες, μετχ. αἰτιλγκ. τοῦ ἐκέλευον (οἱ Ἄθ.) — ὑπὸ Περδίκκου, τοῦ βασιλέως τῶν Μακεδόνων (πρβλ. κεφ. 57, § 1). — ἐπὶ Θράκης (= πλησίον τῆς Θράκης), συνήθης ὀνομασία τῶν παραλίων τῆς Θράκης, ἐφ' ὅσον αὕτη κατείχετο ὑπὸ Ἑλ. ἀποικίων ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου πρὸς Α. μέχρι τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου πρὸς Δ., ἰδίως δὲ ἡ Χαλκιδικὴ χερσονήσος μέχρι τῆς Ἀμφιπόλεως ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐν ταῖς φράσεσι: τὰ ἐπὶ Θράκης καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι. — ξυναποστήσωσι = διὰ τοῦ ἑαυτῶν παραδείγματος παρακινήσωσιν εἰς ἀποστασίαν.

Κεφ. 57.

§ 1-5. ταῦτα... παρεσκευάζοντο = ταῦτα (τὰ μέτρα) ἤδη πρότερον ἐλάμβανον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅ,τι νῦν οἱ Ἄθ. πράττουσι § 6). — εὐθὺς μετὰ ..., ἀκριβέστερος προσδιορισμὸς τῆς προθέσεως προ-τῆς ὑπαρχούσης ἐν τῷ β. π ρ ο παρεσκευάζοντο. — μετὰ τὴν ἐν Κ. ναυμ., δηλ. τὴν παρὰ τὰ Σύδοτα. — διάφοροι (= ἐχθροί), δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — ὁ Ἀλεξάνδρου, τοῦ Φιλέλληνος ἐπικαλουμένου. — Μακεδ. βασιλεύς, ὁ Περδίκκας ἐβασίλευε μόνον τῆς παραθαλασίου Μακεδονίας· διότι τῆς ὑπεράνω Μακ. ἤρχεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φίλιππος. — ἐπεπολέμωτο (δηλ. τοῖς Ἀθην.), ὑπερσυντλ. τοῦ β. πολεμοῦμαι = γίνομαι πολέμιος. — ὦν, μετχ. ἐνδοτική. — ὅτι = διότι. — Δέρδας, ὁ Δέρδας ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀριδαίου, ἐξάδελφος τοῦ Περδίκκου καὶ Φιλίππου. — πρὸς αὐτόν, ἀντὶ τῆς συνηθεστέρως δοτκ. αὐτῶ, ἣν ἀπέφυγεν ὁ Θουκυδ. ἕνεκα τῶν προηγουμένων δοτικῶν. — δεδιώς, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ἔπρασεν = ἐνήργει. — ἔς τε... πέμπων... καὶ... προσποιεῖτο, παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· μετὰ τὴν μετχ. πέμπων ἀνεμένετο ἢ μετχ. προσποιούμενος. — αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἀθηναίοις. — τοὺς Κ. προσποιεῖτο = προσεπάθει νὰ κερδήσῃ μὲ τὸ μέρος του τοὺς Κορ. — τῆς Ποτ. ἕνεκα ἀποστάσεως = ἕνεκα ἀποστάσεως τῆς Ποτ. = ἵνα διεγείρωσιν αὐτοὶ (οἱ Κορ.) εἰς ἀποστασίαν τὴν Ποτείδαιαν. — προσέφερε λόγους = προέτεινεν. — τοῖς ἐπὶ Θράκης Χαλκ., τοῖς ἀποίκις τῶν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδέων. — Βοττιαίοις, κατοίκις τῆς Βοττιαίας ἢ Βοττικῆς (πρβλ. κεφ. 65, § 3), χώρας τῆς Μακεδονίας. — ταῦτα... χωρία, δηλ. τοὺς ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεὺς καὶ Βοττιαίους.

— ὄῤῥον ἄν ... ποιῆσθαι = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελε κάμει. — τὸν πόλεμον = τὸν πόλεμον, ὃν διενοεῖτο (δηλ. τὸν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν Ἀθηναίων). — μετ' αὐτῶν, δηλ. τῶν ὁμόρων χωρίων.

§ 6. ὢν (= τούτων) αἰσθόμενοι = ταῦτα μαθόντες. — ἔτυχον γάρ, ὁ γὰρ ἐνταῦθα = ἐπεὶ = ἐπειδὴ (πρβλ. κεφ. 31, § 2). — ἔτυχον ... ἀποστέλλοντες = κατὰ τύχην ἦσαν ἔτοιμοι ν' ἀποστείλωσιν. — αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Περδίκκου. — ἐπιστέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τῶν νεῶν = διατάττουσι τοὺς ἄρχοντας τῶν νεῶν (δηλ. τὸν Ἀρχέστρατον καὶ τοὺς συστρατήγους αὐτοῦ). — Ποτ. ὁμήρους λαβεῖν, ὥστε οἱ Ἀθ. δὲν περιέμειναν νὰ ἴδωσι τὴν εὐπείθειαν τῶν Ποτ. εἰς ὅτι οὗτοι ἐκέλευσαν αὐτούς (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — τὸ τεῖχος καθελεῖν, δηλ. τὸ ἐς Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2). — τῶν ... πόλεων ... ὅπως μὴ ἀποστήσονται, κατὰ πρόληψιν ἀντί: φυλακὴν τε ἔχειν (= φυλάττειν) ὅπως μὴ αἱ πλησίον πόλεις ἀποστήσονται = καὶ νὰ προσέχωσι πῶς νὰ μὴ ἀποστατήσωσιν αἱ πλησίον πόλεις.

Κεφ. 58.

§ 1. εἴ πως πείσειαν = (να ἴδωσιν) ἄν ἴσως πείσωσιν (αὐτούς). — μὴ σφῶν πέρι (= περὶ σφῶν) νεωτερίζειν μηδὲν = νὰ μὴ λαμβάνωσι βίαια μέτρα κατ' αὐτῶν (πρβλ. κεφ. 56, § 5). — ὅπως ἐτοιμάσαιντο τιμωρίαν = (να ἐτοιμάσωσι δι' ἑαυτούς βοήθειαν). — ἦν δέη = ἄν παραστῆ ἀνάγκη (βοηθείας). — ἐπειδὴ, χρονκ. — ἔκ τε Ἀθην ... οὐδὲν ἠὔροντο ἐπιτήδειον = καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἀθ. οὐδὲν ὠφέλιμον εὔρον. Ἡ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω: καὶ τὰ τέλη. — ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) πράσσοντες = ἄν καὶ ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἐνήργουν. — αἱ ἐπὶ Μακ., δηλ. πεμφθεῖσαι. Νοοῦνται αἱ ἐν κεφ. 57, § 6 μνημονευθεῖσαι 30 νῆες. — καὶ ἐπὶ σφῶς ὁμοίως, ὡς δηλ. καὶ ἐπὶ Μακεδονίαν. — καὶ τὰ τέλη, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἐπειδὴ: τὰ τέλη δὲ = οἱ ἄρχοντες (δηλ. οἱ ἔφοροι). — ἐσβαλεῖν, μέλλοντος χρόνου: τὸ ἀπαρμψ. ἐκ τοῦ ὑπέσχετο. — τότε δὴ, ἡ ἀπόδοσις τοῦ ἐπειδὴ. — κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὸ τότε δὴ = κατὰ ταύτην τὴν εὐνοϊκὴν περίστασιν. — Χαλκ. καὶ Βοτ., περὶ τούτων βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 55, § 5.

§ 2. ἐκλιπόντας καὶ καταβαλόντας = ἐπὴν (= ἀφ' οὗ) ἐκλίπωσι καὶ καταβάλωσι (= κρημνίσωσιν). — ἀνοικίσασθαι = νὰ μετοικήσωσιν. — Ὀλυνθον, πόλιν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς τῆς Μακεδονίας. —

μίαν πόλιν... ἰσχυράν, κτηρμ. — ταύτην, δηλ. τὴν Ὀλυμπον. — τοῖς ἐκλιποῦσι τούτοις, δηλ. τὰς ἐπὶ θαλάσῃ πόλεις. — τῆς ἑαυτοῦ γῆς, γενκ. διαιρετκ. τῆς ἐννοουμένης αἰτιατκ. « μέρος τι » (πρβλ. κεφ. 30, § 2 « τῆς γῆς ἔτεμον »). — τῆς Μυγδονίας, χώρας ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῆς Μακεδονίας. — περὶ τὴν Βόλβην λ. = πλησίον τῆς Βόλβης λίμνης (κειμένης πρὸς Β. τῆς Χαλκιδικῆς). — νέμεσθαι, καθαρῶς τλκ. ἀπαρμψ. = ἔνα καρπῶνται. — ἕως ἂν... ἧ = ἔφ' ὅσον διαρκεῖ. — καθαιροῦντες = κρημνίζοντες.

Κεφ. 59.

τὰ ἐπὶ Θράκης, τί ἐννοεῖται διὰ τῆς φράσεως ταύτης βλ. κεφ. 56, § 2, ἐν σελ. 104. — καταλαμβάνουσι τὴν Π. καὶ τὰλλα ἀφεστηκότα = εὐρίσκουσιν ὅτι ἡ Ποτειδαία καὶ τὰ ἄλλα μέρη εἶχον ἀποστατήσαι. — νομίσαντες, μετκ. αἰτλγκ. — ἀδύνατα εἶναι = ἀδύνατον εἶναι. — καὶ (πρὸς) τὰ ξυναφεστῶτα χωρία = καὶ κατὰ τῶν μερῶν, τὰ ὅποια ὁμοῦ (δηλ. μετὰ τῆς Ποτειδαίας) πρβλ. κεφ. 58, § 1) εἶχον ἀποστατήσαι. — ἔφ' ὅπερ = δι' ὃν ἀκριβῶς σκοπὸν (δηλ. πρὸς πόλεμον κατὰ τῆς Μακεδονίας). — τὸ πρότερον (= πρότερον) ἐξεπέμπτοντο, πρβλ. κεφ. 57, § 6 (« ἔτυχον... ἀποστέλλοντες... ἐπιστέλλουσι »), ἔνθα καταφαίνεται ὅτι ἡ περὶ Ποτειδαίας ἐντολὴ κατόπιν ἐδόθη. — καταστάντες = φθάσαντες (δηλ. εἰς Μακεδονίαν). — ἐπολέμουν, δηλ. πρὸς Περδίκκην. — μετὰ Φ. καὶ τῶν Δ. ἀδελ. = ἔχοντες συμμάχους τὸν Φίλ. καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ Δέρδου ὥστε σὺ μόνον ὁ Φίλ. καὶ ὁ Δέρ. ἦναντιοῦντο τῷ Περδίκκῃ (ὡς ἐλέχθη ἐν κεφ. 57, § 3), ἀλλὰ καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Δέρδου, ὧν εἰς πιθανῶς εἶναι ὁ ἐν κεφ. 61, § 4 μνημονεύμενος Πausanίας. — ἄνωθεν στρατιᾷ ἐσβεβληκότων = οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλει (εἰς τὴν Μακεδονίαν) μετὰ στρατοῦ ἄνωθεν (δηλ. ἐκ τῆς μεσογαίας). Κατὰ ταῦτα οἱ μὲν Ἀθ. ἐπολέμουν κατὰ τοῦ Περδ. διὰ θαλάσσης, ὁ δὲ Φίλ. καὶ οἱ Δέρδου ἀδελφοὶ ἐκ τῆς μεσογαίας.

Κεφ. 60.

ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ. — τῆς Π. ἀφεστηκίας καὶ... οὐσῶν, ἐπεξήγησις τοῦ ἐν τούτῳ = ὅτε δηλ. ἡ Ποτ. εἶχεν ἀποστατήσαι καὶ αἱ Ἀττικαὶ νῆες εὐρίσκοντο περὶ τὴν Μ. — δεδιότες περὶ τῷ χωρίῳ = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτ.). — καὶ οἰκείον τὸν κ. ἡγούμενοι = καὶ ἐπειδὴ ἐνόμιζον τὸν κίνδυνον (αὐτῆς, δηλ.

τῆς Ποτειδ.) ἰδικόν των.—ἐαυτῶν, γενν. διαιρετική, ὡς καὶ ἡ ἐπομένη τῶν... Πελοπον.—μισθῶ πείσαντες, ανταποκρίνεται εἰς τὸ ἐθελοντάς: ὥστε=μισθῶ πεπεισμένους=μισθοφόρους.—τοὺς πάντας (=ἐν δλω), ἀποδοτέον καὶ εἰς τὸ: καὶ ψιλοὺς τετρακοσίους.—ὁ Ἄδειμάντου, τοῦ γνωστοῦ στρατηγοῦ τῶν Κορινθ. τοῦ ἐρίσαντος πρὸς τὸν Θεμιστοκλ. ἐν Σαλαμῖνι.—κατὰ φιλίαν τε αὐτοῦ = καὶ ἔνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν φιλίας.—οὐχ ἥκιστα = μάλιστα = πρὸ πάντων.—ἐθελονταὶ = ὡς ἐθελονταὶ (καὶ οὐχὶ ὡς μισθοφόροι).—ξυνέσποντο = συνηκολούθησαν.—ἦν γὰρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐστρατήγει: τὸ δὲ κατὰ φιλίαν... ξυνέσποντο ἐτέθη παρενθετικῶς.—τοῖς Ποτ. αἰεί ποτε ἐπιτήδειος = ἀνέκαθεν φίλος τῶν Ποτειδ.—ὑστερον... ἢ Ποτ. ἀπέστη = μετὰ τὴν ἀποστασίαν τῆς Ποτειδαίας.—ἐπὶ Θράκης=ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (πρβλ. κεφ. 56, § 2).

Κεφ. 61.

§ 1-2. ἦλθε... καὶ πέμπουσι, κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν: ἐλθούσης (= ἐπειδὴ ἦλθε)... πέμπουσι.—τῶν πόλεων, ὅτι ἀφεσιᾶσι, κατὰ πρόληψιν=ὅτι αἱ πόλεις ἀφεσιᾶσι (πρβλ. κεφ. 26, § 2: «δέει τῶν Κερκ. μὴ κωλύονται ὑπ' αὐτῶν»).—καὶ τοὺς μετ' Ἄρ. ἐπιπαριόντας = ὅτι καὶ οἱ μετὰ τοῦ Ἄριστ. πορεύονται πρὸς βοήθειαν αὐτῶν (τῶν πόλεων δηλ., αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποστατήσει).—ἐαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθ. ἢ γενν. διαιρτκ.—πέμπτον αὐτὸν=αὐτὸν κατ' ἐξοχὴν μεταξὺ τεσσάρων ἄλλων (πρβλ. κεφ. 46, § 2).—οἱ=οὔτοι δέ.—ἀφικόμενοι... πρῶτον, πρὶν δηλ. φθάσῃ πρὸς τὰ ἀφεσιῶτα (§ 1).—καταλαμβάνουσι=εὐρίσκουσι.—τοὺς προτέρους (=τοὺς πρότερον πεμφθέντας) χιλίους, τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν ἀνέφερον ὁ Θουκ. ἐν κεφ. 57, § 6, τὴν δ' ἀφίξιν αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν ἐν κεφ. 59, § 2.—Θέρμην, τὴν νῦν Θεσσαλονίκην.—ἡρηκότας... πολιορκούντας, κατγρμτ. μετχ.: πόθεν ἐξαρτῶνται;—Πύδναν, πόλιν ἐν τῇ Μακεδονικῇ Πιερίᾳ παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

§ 3-5. καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. καὶ οἱ πρότεροι χίλιοι.—ἐπολιόρκησαν, ὑποκμ. τούτου καὶ τῶν ἐπομένων β. οὐχὶ τὸ καὶ αὐτοί, ἀλλὰ οἱ συνηνωμένοι στρατοί, οἱ δισχίλιοι δηλ. μετὰ τῶν προτέρων χιλίων.—ἀναγκαίαν = ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῆς ἀνάγκης.—ὡς αὐτοὺς κατήπειγεν κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ ἀναγκαίαν=διότι ἠνάγκαζεν αὐτοὺς σφόδρα (να σπεύσωσιν).—ἢ Ποτ. καὶ ὁ Ἄριστεὺς παρεληλυθῶς=

ἡ κατάστασις τῆς Ποτ. καὶ ἡ ἄφιξις τοῦ Ἀριστέως. — ἀπανίστανται = ἀποχωροῦσιν. — Στρέψαν, πόλιν ἐν τῇ Μυγδονίᾳ πρὸς Β. τῆς Θέρμης. — πειράσαντες τοῦ χωρίου = δοκιμάσαντες νὰ ἐκπορθήσωσι τὸ χωρίον (δηλ. τὴν Στρέψαν). — οὐχ ἐλόντες, δηλ. αὐτὸ (τὸ χωρίον). — ἑαυτῶν, γενκ. διαιρτκ. — χωρὶς δὲ = πρὸς τούτοις δέ. — τῶν ξυμμάχων (δηλ. τῶν μεινάντων πιστῶν τοῖς Ἀθ.), γενκ. διαιρτκ. τοῦ πολλοῖς (δηλ. ὀπλίταις). — Πausανίου, ἀδελφοῦ τοῦ Δέρδου (πρβλ. κεφ. 59, § 2). — νῆες... ἐβδομήκοντα, δηλ. αἱ 40 τοῦ Καλλίου (§ 1) καὶ αἱ 30 τοῦ Ἀρχεστράτου (κεφ. 57, § 6). — κατ' ὀλίγον = βραδέως. — τριταῖοι = κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν. — Γίγωνον, λιμένα τῆς Χαλκιδικῆς ἐπὶ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου.

Κεφ. 62.

§ 1-3. προσδεχόμενοι = περιμένοντες. — πρὸς Ὀλύνθου = πρὸς τὸ μέρος τῆς Ὀλύνθου. — ἐν τῷ ἰσθμῷ, ἔνθα ἔκειτο ἡ Ποτειδαία. — ἀγορὰν... ἐπεποιήντο, πρὸς εὐκολίαν τῶν στρατιωτῶν, ἵνα οὗτοι ἔχωσι πρόχειρα τὰ τρόφιμα καὶ μὴ πλανῶνται ἀνά τὴν πόλιν πρὸς προμήθειαν αὐτῶν. — τῆς πόλεως, δηλ. τῆς Ποτειδαίας. — στρατηγὸν μὲν, προετάχθη ὁ μὲν ἀντὶ νὰ τεθῆ μεταξὺ τοῦ: τοῦ καὶ πεζοῦ, ἀφ' οὗ ἡ ἀπόδοσις τούτου κείται ἐν τῷ: τῆς δὲ ἵππου (= τοῦ δὲ ἵππικοῦ). — ἦρηντο, ὑπερσυντλ. τοῦ αἰροῦμαι = ἐκλέγω. — ἀπέστη = ἀφειστήκει = εἶχεν ἀποστατήσει (πρβλ. κεφ. 61, § 3). — ἄρχοντα, δηλ. τῆς Μακεδονίας. — τό... στρατόπεδον = τὸ στρατευμα. — ἔχοντι, ἡ δοτκ. μετὰ προηγουμένην γενκ. (Ἀριστέως), διότι τό: ἦν δὲ ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ. = ἔδοξε τῷ Ἀριστεῖ. — ἦν ἐπίωσι = ἂν ἐπέλθωσι. — Χαλκιδέας δὲ κτλ., ἐξακολουθεῖ ἡ ἐξάρτησις ἐκ τοῦ ἦν ἡ γνώμη τοῦ Ἀρ. — καὶ τοὺς ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους, ἐννοοῦνται οἱ σύμμαχοι, οἱ μένοντες (οὐχὶ καὶ οἱ κατοικοῦντες) ἔξω τοῦ ἰσθμοῦ: μέρος αὐτῶν ἦσαν καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν ἀναφερόμενοι Χαλκιδεῖς. Παρατηρητέα ἡ διὰ τοῦ καὶ σύνδεσις τοῦ μέρους μετὰ τοῦ ὅλου: διὰ τοῦτο ὁ καὶ = καὶ ἐν γένει. — τὴν... διακοσίαν ἵππον = τοὺς διακοσίους ἱππέας. — ἐπὶ σφᾶς, δηλ. ἐπ' αὐτὸν (τὸν Ἀριστέα) καὶ τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ. — κατὰ νότον β... τοὺς πολεμίους = ἐρχόμενοι εἰς βοήθειαν (τοῦ Ἀριστέως) ὀπισθεν αὐτῶν (τῶν Ἀθ.) νὰ θέσωσι τοὺς πολεμίους (δηλ. τοὺς Ἀθ.) ἐν μέσῳ αὐτῶν (διότι ὀπισθεν μὲν θὰ ἦτο ὁ Περδίκκας μετὰ τῶν Χαλκιδεῶν καὶ

ἄλλων συμμάχων, ἔμπροσθεν δὲ ὁ Ἄριστεύς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ).

§ 4-6. τοὺς μὲν Μακεδόνας ἱππέας, δηλ. τοὺς 600 τοῦ Φιλίππου καὶ Πausανίου (πρβλ. κεφ. 61, § 4)· τὸ Μακεδόνας κεῖται ἐπιθετικῶς, ὡς καὶ ἐν κεφ. 63, § 2. — ἐπὶ Ὀλύμθου = ἐς Ὀλυμθον. — εἰργωσι = κωλύωσι. — τοὺς ἐκεῖθεν ἐπιβοηθεῖν, βραχυλογικῶς ἀντί: τοὺς ἐκεῖ ὄντας (δηλ. Χαλκιδεῖς καὶ λοιποὺς) ἐπιβοηθεῖν (= βοηθεῖν) ἐκεῖθεν. — αὐτοὶ δέ, δηλ. ὁ Καλλίας καὶ οἱ ξυνάρχοντες· κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τό: τοὺς μὲν Μακ. ἱππέας. — ἀναστήσαντες = σηκώσαντες (ἀπὸ τὴν Γίγανον δηλ., ἔνθα [κατὰ τὸ κεφ. 61, § 4] εἶχον στρατοπεδεύσει). — ἐπειδὴ πρὸς τῷ ἰσθμῷ ἐγ. = ἄφ' οὗ ἔφθασαν πλησίον τοῦ ἰσθμοῦ. — ἀντικαθίσταντο = παρετάσσοντο ὡσαύτως (= ἀντί). — ξυνέμισγον (= συνεπλέκοντο), δηλ. οἱ Ἄθην. καὶ οἱ ἐναντίοι αὐτῶν. — καὶ ὅσοι κτλ., ἡ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: καὶ οἱ λογάδες (= οἱ ἐκλεκτοὶ) Κορινθίων τε καὶ τῶν ἄλλων, οἱ περὶ ἐκεῖνον ἦσαν. — τὸ καθ' ἑαυτοὺς = τοὺς ἀπέναντι αὐτῶν. — ἐπεξῆλθον = ἐξῆλθον τῆς τάξεως αὐτῶν πρὸς ἐπίθεσιν = προεχώρησαν. — ἐπὶ πολὺ = πολὺ μακράν. — ἐς τὸ τεῖχος, δηλ. τῆς Ποτειδαίας — Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ παρὰ τὴν Ποτειδαίαν, τῇ γενομένῃ κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 432, ὁ φιλόσοφος Σωκράτης ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ νεαροῦ Ἀλκιβιάδου κινδυνεύσαντος.

Κεφ. 63.

§ 1. ἐπαναχωρῶν = ἐν ᾧ ἐπέστρεφεν. — ὡς = ὅτε. — τὸ ἄλλο στρατεύμα, δηλ. τὸ ἐκ τῶν Ποτειδ. καὶ Πελοπον. συγκεείμενον. — ἠσημένον, μετχ. κτγμρ. ἐξαρτωμένη πόθεν; Περὶ τοῦ πράγματος βλ. κεφ. 62, § 6. — ὁποτέρωσε διακινδ. χωρήσας = ὁποτέρωσε χωρήσας διακινδυνεύση = εἰς ὅποσον ἐκ τῶν δύο μερῶν προχωρήσας νὰ κάμῃ ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν. — ἢ ἐπὶ τῆς Ὀλ. (= ἐς Ὀλυμθον) ἢ ἐς τὴν Π., ἐπεξήγησις τοῦ ὁποτέρωσε. — ἔδοξε, δηλ. αὐτῷ (τίνοι;). — ξυναγαρόντι = ἄφ' οὗ συμπυκνώση. — ὡς ἐς ἐλάχιστον χωρίον = ἐς ὡς (ἐπιτατικόν) ἐλάχιστον χ. = εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον τόπον. Ἡ πυκνὴ παράταξις τοῦ στρατοῦ θὰ διηυκόλυνε πολὺ τὴν διάσπασιν τῆς ἐχθρικῆς γραμμῆς. — δρόμῳ = δρομαίως. — βιάσασθαι = βία εἰσελθεῖν. — καὶ παρήλθε παρὰ τὴν χηλὴν = καὶ ἐπέρασε πλησίον τῆς χηλῆς· χηλὴ δὲ = οἱ ἔμπροσθεν τοῦ πρὸς θάλασσαν τείχους προβεβλημένοι λίθοι. Ὁ Ἄριστεύς

προυτίμησε νὰ ἔλθῃ εἰς Ποτ. δι' αὐτῆς τῆς ὁδοῦ, διότι τὸ ἀνοιγμα τῶν πυλῶν ἦτο ἐπικίνδυνον, καθ' ὅσον πρὸ αὐτῶν ἦσαν οἱ Ἄθ. καὶ ἠδύναντο καὶ οὗτοι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν, εὐθὺς ὡς ἠνοίγοντο αἱ πύλαι.—βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς, παρατηρητέα ἢ σύνδεσις μετοχῆς μετὰ ἐπιρρ. = ὄχι μόνον (= τε) προσβαλλόμενος (ὑπὸ τῶν ἐπικλυζόντων τὴν χηλὴν κυμάτων καὶ τῶν τοξευμάτων τοῦ πολιορκουόντος τὴν Ποτ. Ἄττικοῦ στόλου), ἀλλὰ καὶ (= καὶ) μετὰ μεγίστης δυσκολίας (δηλ. παρῆλθε).

§ 2-3. οἱ δ' ἀπὸ τῆς Ὀλ... βοηθοί, πρβλ. κεφ. 62, § 4.—ἀπέιχε (= ἀπέχει), δηλ. ἡ Ὀλύμβος τῆς Ποτειδαίας.—μάλιστα = περίπου.—ἔστι καταφανές, δηλ. τὸ μεταξὺ τῆς Ὀλύμβου καὶ Ποτ. διάστημα.—τὰ σημεῖα ἤρθη (= ὑψώθησαν), πρβλ. κεφ. 49, § 1.—τὸ ἀντίθετον κατωτέρω: τὰ σημεῖα κατεσπάσθη (= κατεδιδάσθησαν).—βραχύ τι = εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.—ὡς βοηθήσοντες, τελικ. μετχ.—ἀντιπαρετάξαντο, δηλ. τοῖς ἀπὸ τῆς Ὀλύμβου τοῖς Π. βοηθοῖς.—ὡς κωλύσοντες, κατὰ τὴν ἐντολήν, ἣν εἶχον λάβει παρὰ τοῦ Καλλίου (πρβλ. κεφ. 62, § 4).—διὰ τάχους = ταχέως.—τῶν Ἄθ., γενκ. κατγρμτκ. κτητικῆ.—πάλιν = ὀπίσω.—ἐς τὸ τεῖχος, δηλ. τῆς Ὀλύμβου.—οὐδετέροις = οὔτε εἰς τοὺς μὲν οὔτε εἰς τοὺς δέ.—παρεγένοντο, δηλ. ἐν τῇ μάχῃ.—τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους (= μετὰ σπονδῶν) ἀπέδοσαν, οἱ Ποτ. ζήτησαντες σπονδὰς πρὸς ταφὴν τῶν νεκρῶν ὠμολόγησαν τὴν ἑαυτῶν ἦταν.—τροπαῖον ἔστησαν, πρβλ. κεφ. 54, § 1.—Ἄθ. δὲ αὐτῶν, ἐξαιρέσει δηλ. τῶν συμμάχων, ὧν αἱ ἀπώλειαι δὲν ἐγένοντο γνωσταὶ τῷ Θεουκῦδ.—Πρὸς τιμὴν τῶν πεσόντων ἐνταῦθα ἀνηγέρθη ὑπὸ τῶν Ἄθ. ἐν τῷ Κεραμεικῷ μνημεῖον καὶ ἐχαράχθη ἐπιγραφή διατηρηθεῖσα μέχρις ἡμῶν καὶ ὑπάρχουσα ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσεῖῳ.

Κεφ. 64.

τὸ ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τεῖχος = τὸ ἐς τὸν ἰσθμὸν τ. = τὸ ἀποβλέπον πρὸς τὸν ἰσθμὸν τεῖχος. Ἡ Ποτεῖδ. εἶχε δύο τείχη· ἓν πρὸς Β. ἀποβλέπον πρὸς τὸν ἰσθμὸν καὶ ἕτερον πρὸς Ν. ἐστραμμένον εἰς τὴν Παλλήνην (πρβλ. κεφ. 56, § 2).—ἀποτειχίσαντες = ἀποκλείσαντες διὰ τεύχους (νέου, ὅπερ ἀνήγειραν οἱ Ἄθ. ὀλίγον μακρὰν τοῦ πρώτου τεύχους τῆς Ποτεῖδ. ἕνεκα στενῆς πολιορκίας).—τὸ δ' ἐς τὴν Παλ. = τὸ δ' ἐστραμμένον πρὸς τὴν Παλλήνην.—ἀτείχιστον ἦν =

οὐκ ἀπειτειχίστο (ὑπὸ τῶν Ἀθ.)=δὲν εἶχεν ἀποκλεισθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθ. διὰ (νέου) τείχους (ὡς τὸ πρὸς τὸν ἰσθμὸν βλέπον)· ἡ ἀποτειχίσις τοῦ ἐς Παλλήνην τείχους γίνεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Φορμίωνος (βλ. κατωτέρω § 3). — διαβάντες, δηλ. διὰ τῶν νεῶν, διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἔκειτο ἡ Ποτειδαία. — τειχίζειν=ἀποτειχίζειν. — δεδιότες = ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο. — σφίσιν... γιγνομένοις δίχα = κατ' αὐτῶν, ἐὰν διηροῦντο εἰς δύο (ἐὰν δηλ. οἱ μὲν εἰργάζοντο πρὸς Β., οἱ δὲ πρὸς Ν. τῆς Ποτειδαίας). — οἱ ἐν τῇ πόλει = οἱ ἐν Ἀθήναις. — τὴν Παλλήνην, βραχυλογικῶς ἀντί: τὸ ἐς τὴν Παλλήνην (§ 1). — χρόνῳ ὕστερον=μετ' ὀλίγον. — ἑαυτῶν, γενκ. διαιρητκ. — Φορμίωνα, ὅστις ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν ἀντὶ τοῦ πεσόντος Καλλίου. — ἔξ Ἀφύτιος ὁρμώμενος = ἔχων τὴν Ἀφυτιν ὡς ὁρμητήριον. Ἡ Ἀφυτις ἦτο πόλις τῆς Παλλήνης παρὰ τὸν Τορωναῖον κόλπον· ἡ κατάληξις τῆς γενκ. -ιος Ἰωνική. — προσήγαγε τῇ Ποι. = ἐπλησίασεν εἰς τὴν Ποτειδ. — κατὰ βραχὺ = κατ' ὀλίγον (κεφ. 61, § 4). — κείρων=δηῶν=ληηλατῶν. — ἐπεξήει=ἐξήρχετο ἐκ τῆς πόλεως. — τὸ ἐκ τῆς Παλ. τεῖχος = τὸ ἐς τὴν Παλ. τεῖχος. — κατὰ κράτος = με' ὄλην τὴν δύναμιν = ἰσχυρῶς. — ἀμφοτέρωθεν = ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ (ὑπὸ τίνων;) καὶ ἐκ τῆς Παλλήνης (ὑπὸ τίνων;). — καὶ ἐκ θαλάσσης... ἅμα = συγχρόνως καὶ ἐκ θαλάσσης. — ναυσὶν ἐφορμούσαις = με' (Ἀττικὰς) ναῦς προσωρμισμένας (ἐν αὐτῇ).

Κεφ. 65.

ἀποτειχισθείσης αὐτῆς (δηλ. τῆς Ποτειδαίας) καὶ... ἔχων, αἰ μετχ. αἰτιολογκ. παρατηρητέα ἢ σύνδεσις ἀπολύτου μετοχῆς μετὰ μετοχῆς κατ' ὄνομστ. πτώσιν. — σωτηρίας, δηλ. τῆς Ποτειδαίας. — ἦν μὴ τι... γίγνηται = ἐὰν δὲν συμβαίη τι (δηλ. βοήθεια) ἐκ μέρους τῆς Πελοπον. — ἢ ἄλλο, δηλ. τι. — παρὰ λόγον = παρὰ προσδοκίαν. — πλὴν πεντακοσίων, συναπτέον τῷ τοῖς ἄλλοις, ὅπερ ἀντικμ. τοῦ ξυνεβούλευε = ξυνεβούλευε τοῖς ἄλλοις πλὴν πεντακοσίων. — ἄνεμον (δηλ. αὖριον) τηρήσασι ἐκπλεῦσαι = ἀφ' οὗ περιμείνωσιν εὐνοϊκὸν ἄνεμον ν' ἀποπλεύσωσι (δηλ. τῆς Ποτειδαίας). — ὅπως... ἀντίσχη = ὅπως διαρκέσῃ. — ἐπὶ πλεόν = πλείονα (=περισσότερον) χρόνον. — ἤθελεν = ἦτο πρόθυμος. — τῶν μεόντων εἶναι = νὰ εἶναι (εἰς) ἐκ τῶν μεόντων = ν' ἀνήκῃ εἰς τοὺς μένοντας (δηλ. εἰς τοὺς πεντακοσίους). — ὡς, χρονκ. — οὐκ ἔπειθε, δηλ. τοὺς Ποτει-

δαιάτας. — βουλόμενος, μετχ. αἰτιολογ. — τὰ ἐπὶ τούτοις = τὰ ἀπαιτούμενα ἐν τοιαύταις περιστάσεσι. — καὶ ὅπως τὰ ἔξωθεν (= ἔξω) ἔξει ὡς ἄριστα, ἔφαρτ. ἐκ τοῦ παρασκευάζειν (= ἐπιμελεῖσθαι) = καὶ νὰ φροντίζη πῶς τὰ ἔξω (τῆς πόλεως) νὰ ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ἄριστα· ἡ ἔννοια: νὰ φροντίσῃ τίνι τρόπῳ νὰ πορισθῇ ἔξω τῆς πόλεως βοήθεια. — ἐκπλουν ποιεῖται = ἐκπλεῖ. — λαθῶν, μετχ. τροπκ. — τὰ τε ἄλλα ξυνεπολέμει, δηλ. τοῖς Χαλκιδεῦσι = καὶ ἄλλας πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἔκαμνε μετὰ τῶν Χαλκ. — Σερμυλιῶν, συναπτέον τῷ πολλοῦς· ἡ γενκ. νοητέα καὶ εἰς τὸ τῆ πόλει Σερμυλιεῖς δὲ = οἱ κάτοικοι τῆς Σερμύλης, πόλεως ἐπὶ τῆς Χερσονήσου Σιθωνίας ἀντικρὺ τῆς Ποτειδαίας ἐπὶ τῆς ἄλλης ἀκτῆς τοῦ Ἰωνίου κόλπου· αὕτη ἦτο σύμμαχος τῶν Ἀθην. — λοχήσας πρὸς τῆ πόλει = ἐνεδρεύσας πλησίον τῆς πόλεως. — καὶ Σερμυλιῶν... διέφθειρεν, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ πολλοὺς (τῶν) Σερμυλιῶν διέφθειρε λοχήσας πρὸς τῆ πόλει (τῶν Σερμυλιῶν). — ἔς τε τὴν Πελ. ἔπρασεν, βραχυλογία: ἔς τε τὴν Πελ. ἔπεμπε (ἀγγέλους) καὶ ἔπρασε (= ἐνήργει). — ὅπη (= ὅπως)... γενήσεται = πῶς νὰ γείνη. — μετὰ δὲ τῆς Ποι. τὴν ἀποτείχισιν, ὑπερβατὸν σχῆμα = μετὰ δὲ τὴν ἀποτείχισιν τῆς Ποτειδ. — τοὺς ἔξ καὶ χιλίους, τοὺς ἀναφερομένους ἐν κεφ. 64, § 2· οἱ δὲ λοιποὶ τρισχίλιοι ἐξηκολούθουν πολιορκοῦντες τὴν Ποτείδ., ἥτις ἐπὶ τέλους συνθηκολογεῖ τὸν χειμῶνα τοῦ 430/429. — Βοττικῆν, πρβλ. κεφ. 57, § 5. — ἔστιν ἁ = τινά. — πολίσματα = μικρὰς πόλεις.

Κεφ. 66.

αἰτίαι μὲν αὗται... ἔς ἀλλήλους = ὡς αἰτίαι μὲν τοῦ πολέμου ἐναντίον ἀλλήλων ταῦτα (δηλ. τὰ ἐπόμενα: ὅτι τὴν Ποτειδαίαν κτλ.)· ἡ ἀπόδοσις τοῦ μὲν ἐν τέλει τοῦ κεφ. οὐ μὲν τοι... ξυνερωγεί. — προσεγεγένητο = εἶχον προστεθῆ (δηλ. εἰς τὴν αἰτίαν τὴν ἐκ τῆς Ἐπιδάμνου, περὶ ἧς πρβλ. κεφ. 55, § 2). — τοῖς μὲν Κορ., δηλ. ἐς τοὺς Ἀθηναίους (= ἐναντίον τῶν Ἀθ.). — ἑαυτῶν, δηλ. τῶν Κορινθίων. — οὔσαν... ὄντας, μετχ. ἐνδοτικαί. — καὶ Πελοπον., διότι οἱ Κορ. εἶχον πέμψει καὶ Πελοπον. μισθοφόρους· πρβλ. κεφ. 60. — τοῖς δ' Ἀθ. ἐς τοὺς Πελ., δηλ. αἰτίαι προσεγεγένητο. — ἐς τοὺς Πελ., ἐπεκτείνει τὰς ἐχθροπραξίας εἰς ὄλους τοὺς Πελοπ., διότι ὁ Ἀριστεὺς ἐν κεφ. 60, § 1 καὶ ἐν κεφ. 62, § 1 εἶχεν οὐ μόνον Κορ.,

ἀλλὰ καὶ Πελοπ. πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ποτειδαίας.—ἐαυτῶν, δηλ. τῶν Ἀθην.—ἀπέστησαν=ἐκίνησαν εἰς ἀποστασίαν.—ἐλθόντες=ἐκστρατεύσαντες.—σφίσιν... ἐμάχοντο = ἐμάχοντο κατ' αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθην.).—ἀπὸ τοῦ προφανοῦς = φανερὰ (οὐχὶ πλέον μὲ μυστικὰς ὑποκινήσεις πρὸς ἀπόστασιν).—οὐ... πῶ ξυνερωῶγει (ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. ξυρρήγνυμαι) = δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκραγῆ.—ὁ πόλεμος, δηλ. ὁ Πελοποννησιακός.—ἀνοκωχί, πρβλ. κεφ. 40, § 4.—ἰδίᾳ=ἰδιαιτέρως (ἄνευ δηλ. τῆς ἐγκρίσεως τῶν συμμάχων αὐτῶν).

B. ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
ΕΝ Τῇ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ, ΤΩΝ ΛΑΚΕΔΑΙΜΟΝΙΩΝ

(Κεφ. 67 - 87)

1. Αἱ ἐνέργειαι τῶν Κορινθίων πρὸς σύγκλησιν
ἐν Σπάρτῃ ἐκκλησίας καὶ δημηγορία αὐτῶν.

(Κεφ. 67 - 71)

Κεφ. 67.

§ 1-2. πολιορκουμένης τῆς Ποτειδ. = ἐν ᾧ ἐπολιορκεῖτο ἡ Ποτείδαία.—οὐχ ἡσύχαζον, οἱ Κορίνθιοι.—ἀνδρῶν σφίσιν ἐνότων καὶ ἅμα περὶ τῶ χ. δεδιότες=διότι ἐνυπῆρχον (ἐν τῇ Ποτειδ.) ἄνδρες αὐτῶν (τῶν Κορ.) καὶ συγχρόνως διότι ἐφοδοῦντο περὶ τοῦ χωρίου (δηλ. τῆς Ποτειδ.). Περὶ τῆς συνδέσεως τῶν μετχ. (ἐνότων καὶ... δεδιότες) πρβλ. κεφ. 65, § 1.—παρεκάλουν τε = διὰ τοῦτο (= τε) προσεκάλουν (οἱ Κορ.).—τοὺς ξυμμάχους, τοὺς ἀνήκοντας εἰς τὴν Πελοπον. συμμαχίαν.—κατεβόων... τῶν Ἀθ.=βοῶντες κατηγοροῦν τῶν Ἀθ.—τὴν Πελοπόν., καὶ οὐχὶ μόνον τὴν Κόρινθον, ἵνα ἐξεγείρωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συμμάχων.—Αἰγινῆταί τε = πρὸς τοῦτοις καὶ οἱ Αἰγ. (οὐχὶ ὡς σύμμαχοι, διότι οὗτοι ἀπὸ τοῦ 456 π. Χ. ἦσαν ὑποτελεῖς τῶν Ἀθην.).—πρεσβευόμενοι = πέμποντες πρέσβεις.—δεδιότες, μετχ. αἰτιολογούσα τὸ οὐ φανε-

ρῶς. — κρύφα δέ, δηλ. πρεσβευόμενοι. — οὐχ ἥκιστα = μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — μετ' αὐτῶν, τῶν Κορινθ. — ἐνήγον τὸν πόλεμον = ἠρέθιζον τοὺς συμμάχους εἰς τὸν πόλεμον. — κατὰ τὰς σπονδάς, τὰς τριακοντούτεις τὰς συνομολογηθείσας τῇ 445 π. X.

§ 3-5. προσπαρακαλέσαντες = πρὸς τοῦτοις (ἐκτὸς δηλ. τῶν ὑπὸ τῶν Κορινθ. προσκληθέντων) προσκαλέσαντες. — τῶν ξυμμάχων, γενκ. διαιρετικ. τοῦ εἶ τις = ἐκ τῶν συμμάχων (πάντα) ὅστις. — τι ἄλλο ἔφη ἡδικῆσθαι = ἔλεγον ὅτι ἔχει ἀδικηθῆ κατὰ τι ἄλλο. — ξύλλογον σφῶν αὐτῶν π. τὸν εἰωθότα = συγκαλέσαντες τὴν συνήθη ἐκκλησίαν αὐτῶν (ἦς μετεῖχον πάντες οἱ ἔχοντες ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν 30 ἐτῶν). — ἐκέλευον, δηλ. τὸν βουλόμενον τῶν παρόντων. — παριόντες = ἀναβαίνοντες εἰς τὸ βῆμα. — ἐγκλήματα ἐποιοῦντο, δηλ. πρὸς τοὺς Ἄθ. = κατηγοροῦν τοὺς Ἄθ. — ὡς ἕκαστοι = κατὰ σειράν. — καὶ ἕτερα οὐκ ὄλ. διάφορα = καὶ ἄλλας ὅχι ὀλίγας διαφοράς. — μάλιστα δὲ = κατ' ἐξοχήν δέ. — λιμένων τε εἴργεσθαι... καὶ... ἀγορᾶς, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δηλοῦντες = ὅτι ἀπεκλείοντο τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἄθ. καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς. Εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο προσέβησαν οἱ Ἄθ. πιθανῶς τὸ θέρος τοῦ 432 π. X. ἀμέσως μετὰ τὴν παρὰ τὰ Σύβοτα μάχην, εἰσηγουμένου αὐτοῦ τοῦ Περικλέους, ὅστις μετὰ τὴν φανεράν μετὰ τῶν Κορινθίων σύμπραξιν τῶν Μεγαρέων ἐθεώρει προσήκουσαν τὴν τιμωρίαν καὶ ταπεινώσιν αὐτῶν. — παρελθόντες = ἀναβάντες εἰς τὸ βῆμα. — καὶ... εἶσαντες, ὃ καὶ συνδέει τὸ τελευταῖο μετὰ τῆς μετχ. εἶσαντες = τελευταῖοι καὶ ἀφ' οὗ ἀφήκαν. — τοὺς ἄλλους, δηλ. συμμάχους. — ἐπιπὼν = κατόπιν (μετὰ τοὺς ἄλλους) εἶπον. — τοιαύδε = τοιαῦτα περιπίου.

Κεφ. 68.

§ 1-2. τὸ πιστόν, τὸ οὐδέτ. ἀντὶ τοῦ ἀφηρημένου = ἡ πίστις = ἡ εὐλικρίνεια. Οἱ Κορ. ἐπαινοῦντες τοὺς Λακεδ. θηρεύουσι τὴν εὐνοίαν αὐτῶν (captatio benevolentiae). — ὑμᾶς, ὑπερβατόν. — τῆς καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς (= τῆς ὑμετέρας) πολιτείας καὶ ὁμιλίας, ἐκ τοῦ τὸ πιστόν = ἡ εὐλικρίνεια τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ σας βίου· κατ' ἔννοιαν = ἡ εὐλικρίνεια, ἣν ἔχετε εἰς τὰς πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς σχέσεις σας. — ἀπιστοτέρους = ὀλίγον δυσπίστους· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τὸ πιστόν. — ἐς τοὺς ἄλλους ἦν τι λέγωμεν = ἐὰν λέγωμεν κακόν τι κατὰ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν Ἄθ.). Ἡ ἔννοια τῶν ἡγου-

μένων ἢ ἐξῆς: ἐπειδὴ σεῖς εἰσθε εἰλικρινεῖς εἰς τὰς πολιτικάς καὶ κοινωνικάς σχέσεις ὑμῶν, νομίζετε ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι εἶναι τοιοῦτοι (ὡς καὶ ὑμεῖς) καὶ δὲν πιστεύετε εἰς τὰς κατ' αὐτῶν κατηγορίας ἡμῶν. — καὶ ἂπ' αὐτοῦ = καὶ ἕνεκα αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πιστοῦ καὶ ἀπίστου). — σωφροσύνην = σύνεσιν (διότι δὲν παραδέχεσθε ἀνεξετάστως καὶ ἀπερισκέπτως τὰς γνώμας τῶν ἄλλων). — ἁμαθία δὲ πλέονι (δηλ. ἢ σωφροσύνη) ... χρῆσθε = ἀπειρίαν ὅμως ἔχετε μεγαλύτεραν. — πρὸς τὰ ἔξω πράγματα = πρὸς τὰ ἔξω τῆς Λακωνικῆς συμβαίνοντα = πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν. — προαγορευόντων ἡμῶν = ἐν ᾧ ἡμεῖς προελέγομεν. — περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἄ. — τὴν μάθησιν ἐποιεῖσθε = ἐμανθάνετε· ἢ περίφρασις καθιστᾷ τὴν ἔννοιαν ἐντονωτέραν. — τῶν λεγόντων ... ὑπενοεῖτε, ὡς, πρόληψις = ὑπενοεῖτε ὡς οἱ λέγοντες. — ἕνεκα τῶν αὐτοῖς ἰδίᾳ διαφόρων = ἕνεκα τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν συμφερόντων· τὰ διάφορα, ἐνταῦθα = συμφέροντα (ἐκ τοῦ ἐνεργητ. διαφέρειν)· ἀλλαγῶ (πρβλ. κεφ. 56, § 1 — κεφ. 67, § 4) = αἱ διαφοραὶ (ἐκ τοῦ μέσου διαφέρεσθαι). — καὶ δι' αὐτό, ἐπειδὴ δηλ. οὕτω ὑπενοεῖτε. — πάσχειν, δηλ. ἡμᾶς. — ἐπειδὴ, χρονκ. — ἐν τῷ ἔργῳ = ἐν τῷ πάσχειν αὐτῷ. — παρεκαλέσατε = προσεκαλέσατε· περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 67, § 3. — ἐν οἷς, συναπτέον τῷ οὐχ ἦκιστα (= μάλιστα) = μεταξὺ τῶν ὁποίων κατ' ἐξοχὴν. — ὄσῳ καὶ ... ἀμελούμενοι, ἐν αὐτοῖς κείται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — ὄσῳ = καθ' ὄσον. — ἐγκλήματα = παράπονα. — ὑπὸ μὲν ἸΑθ. ὑβρίζομενοι ... ἀμελούμενοι = διότι ὑπὸ μὲν τῶν ἸΑθ. ἀδικούμεθα, ὑφ' ὑμῶν δὲ ἀμελούμεθα. Παρατηρητέα ἐν τῷ προσιμίῳ ἢ ῥητορικῇ τέχνῃ, μεθ' ἧς ὁ Κορ. ῥήτωρ ἐλέγχει πικρῶς, ἀλλὰ καὶ περιποιεῖται τὸν ἐλεγχόμενον (πιστὸν — ἀπίστους, σωφροσύνην — ἁμαθία, ἀμελούμενοι).

§ 3-4. ἀφανεῖς που = κάπου ἐν κρυπτῷ. — ὄντες, οἱ ἸΑθηναῖοι. — ὡς οὐκ εἰδόσι, δηλ. ὑμῖν, ὅπερ ἐκ τοῦ προσέδει = θὰ εἶχετε σεῖς ἀνάγκην καὶ ἀλλῆς (= προσ) διδασκαλίας ὡς ἀγνοοῦντες. — νῦν δέ, διὰ τοῦ δὲ γίνεται ἀντίθεσις τοῦ ἀπραγματοποιήτου πρὸς τὸ πραγματικόν. — τί δεῖ = τίς ἢ ἀνάγκη. — μακρηγορεῖν, δηλ. ἡμᾶς τοὺς ξυμμάχους, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται ἡ γενκ. ὧν = νὰ μακρηγορῶμεν ἡμεῖς οἱ σύμμαχοι ἐκ τῶν ὁποίων. — τοὺς μὲν δεδουλωμένους ὁρᾶτε = ἄλλους μὲν βλέπετε ὅτι ἔχουσιν ὑποδουλωθῆ. Ἐγνοοῦνται οἱ Αἰγινῆται, εἰς οὓς οἱ ἸΑθ. δὲν παρῆχον τὴν διὰ τῶν σπονδῶν ἐπηγελημένην αὐτονομίαν (πρβλ. κεφ. 67, § 2). — τοῖς δ' ἐπιβουλεύοντας

αυτοὺς, ἢ μετχ. ἐκ τοῦ ὁρᾶτε = κατ' ἄλλων δὲ (βλέπετε) αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.) ἔχοντας ἐχθρικοὺς σκοποὺς. Ἐννοοῦνται οἱ Μεγαρεῖς, οὗς οἱ Ἀθ. ἐκώλυον τῶν λιμένων τῶν ἐν τῇ Ἀθην. ἀρχῇ καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς (πρβλ. κεφ. 67, § 4).—δεδουλωμένους... ἐπιβουλεύοντας, παρατηρητέα ἢ μετάβασις ἐκ τοῦ παθητ. ῥ. εἰς τὸ ἐνεργητικόν.—οὐχ ἦκιστα=μάλιστα.—τοῖς ἡμετέροις ξυμ., ἢ δοτκ. ἐκ τοῦ ἐπιβουλεύοντας. Ἐννοοῦνται ἰδίᾳ οἱ Κερκυραῖοι καὶ οἱ Ποτειδαῖται, οἵτινες ὡς ἀποικοὶ τῶν Κορ. ἦσαν οἱ φυσικοὶ συγγενεῖς καὶ σύμμαχοι αὐτῶν.—καὶ ἐκ πολλοῦ (δηλ. χρόνου) προπαρεσκευασμένους=καὶ ὅτι πρὸ πολλοῦ αὐτοὶ (οἱ Ἀθ.) εἶναι προπαρεσκευασμένοι ἢ μετχ. ἂν καὶ συνδέεται ταῖς ἡγουμέναις μετχ. οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν μετὰ τοῦ ἂν.—εἴ ποτε πολεμήσονται (=πολεμηθήσονται) = ἂν ποτε πολεμηθῶσι· κατ' ἔννοιαν = διὰ τὸν ἐνδεχόμενον πόλεμον (κατὰ τῶν Πελοπ.).—οὐ γὰρ ἂν... εἶχον... καὶ... ἐπολιόρκουν, δηλ. εἰ μὴ προπαρεσκευασμένοι ἦσαν=διότι ἄλλως δὲν θὰ κατεῖχον καὶ δὲν θὰ ἐπολιόρκουν.—ὕπολαβόντες=λάθρα (=ὑπο) καταλαβόντες.—βία ἡμῶν = παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν.—τὸ μὲν, καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἐπικαιρότατον, ἀντί: ἢ μὲν, δηλ. ἢ Ποτείδαια.—ἐπικ. χωρίον, δηλ. ἐστὶ=εἶναι καταλληλοτάτη θέσις.—πρὸς τὰ ἐπὶ Θράκης ἀποχρῆσθαι, δηλ. αὐτῶ (τῷ χωρίῳ)=ὥστε νὰ ὠφελῆται τις ἐξ αὐτῆς (τῆς θέσεως) ὡς πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις του κατὰ τῶν παραλίων τῆς Θράκης. Ἡ ἔννοια: Ἡ Ποτείδαια κεῖται ἐν οὕτω καταλλήλῳ θέσει, ὥστε ἔχων τις αὐτὴν ὡς ὀρμητήριον δύναται νὰ ὠφελῆθῃ εἰς μέλλοντα πόλεμον κατὰ τῶν παραλίων τῆς Θράκης.—ἢ δέ, δηλ. ἢ Κέρκυρα.—ἂν... παρέσχε, δηλ. ἐὰν δὲν ἐβοήθουν αὐτὴν οἱ Ἀθ.—τοῖς Πελοπον., οὐχὶ μόνον τοῖς Κορ. Τοῦτο ἐπίτηδες λέγει ὁ ῥήτωρ, ἵνα διεγείρῃ τὴν εὐνοίαν τῶν Πελοπον.

Κεφ. 69.

§ 1. τῶνδε=τούτων (δηλ. τῶν εἰρημένων κακῶν).—ὕμεις, δηλ. ἑστέ.—τό τε πρῶτον ἔασαντες=διότι καὶ κατ' ἀρχὰς ἀφήκατε.—αὐτοὺς, δηλ. τοὺς Ἀθην.—μετὰ τὰ Μηδικὰ = μετὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους.—κρατῦναι = νὰ ὀχυρώσωσιν. Ἡ ὀχύρωσις τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο τῷ 479 π. X.—στῆσαι = νὰ ἀνεγείρωσιν. Ἡ ἀνέγερσις τῶν μακρῶν τειχῶν ἐγένετο τῷ 459 π. X.—ἐς τότε τε αἰὶ ἀποστεροῦντες = καὶ διότι μέχρι τοῦδε ἀδιαλείπτως ἀποστε-

ρεῖτε. — τοὺς ὑπ' ἐκείνων δεδουλωμένους, εἰρωνικῶς ἀντί: τοὺς ἐκείνων ξυμμάχους. — τοὺς ὑμετέρους... ξυμ., δηλ. τοὺς Αἰγινήτας, Μεγαρεῖς καὶ Ποτειδαίαιτας. — ἤδη = τώρα πλέον. — οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος κτλ., ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ διατί εἶπεν ὁ ῥήτωρ ἀποστεροῦντες καὶ οὐχὶ ἐῶντες ἀποστερεῖν, ὅπερ ἀνέμενέ τις. — παῦσαι, δηλ. τινὰ τοῦ δουλοῦσθαι. — περιορῶν δέ = ἀδιαφορῶν δέ. — αὐτό, δηλ. τὸ δουλοῦσθαι. — εἶπερ καὶ τὴν ἀξ. τῆς ἀρ. ὡς ἐλ. τὴν Ἐλ. φέρεται = καὶ μάλιστα ἐὰν ἔχη τὸν ἔπαινον τῆς ἀρετῆς ὡς ἐλευθερωτῆς τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα λέγων ὑπονοεῖ τοὺς Λακεδ., οἵτινες συνήθιζον νὰ καυχῶνται ὅτι εἶναι ἐλευθερωταὶ τῆς Ἑλλάδος.

§ 2-3. νῦν γε = τώρα τέλος πάντων. — ξυνήλθομεν, εἰς ἐκκλησίαν πρὸς σύσκεψιν. — ἐπὶ φανεροῖς = διὰ φανερὸν σκοπόν. — χρεῖν γὰρ κτλ., δηλ. εἰ ἐπὶ φανεροῖς ξυνήλθομεν = διότι ἄλλως ἔπρεπε κτλ. — οὐκ εἰ ἀδ. ἔτι σκοπεῖν = νὰ σκεπτώμεθα ὅχι πλέον ἐὰν ἀδικούμεθα. — καθ' ὅτι ἀμυνόμεθα, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.) = τίνι τρόπῳ θὰ ἀποκρούσωμεν αὐτούς. — δρῶντες... οὐ μέλλοντες, βεβουλευμένοι πρὸς οὐ διεγν. ἤδη, ἀντιθέσεις = ἐνεργοῦντες... καὶ οὐχὶ βραδύνοντες, ἀποφασισμένοι πρὸς μὴ ἀποφασίσαντας ἀκόμη. — οἷα ὀδῶ (= τίνι τρόπῳ) οἱ Ἀθην., δηλ. χωροῦσιν. — κατ' ὀλίγον = ὀλίγον κατ' ὀλίγον. — ἐπὶ τοὺς πέλας = ἐναντίον τῶν ἄλλων. — λανθάνειν μὲν οἴομενοι = ἐν ὄσφ μὲν νομίζουσιν ὅτι μένουσιν ἀπαρατήρητοι. — διὰ τὸ ἀναίσθητον ὑμῶν = διὰ τὸ μὴ αἰσθάνεσθαι ὑμᾶς = διότι σεῖς δὲν ἐννοεῖτε (τοὺς κρυφίους σκοποὺς αὐτῶν). — ἦσσαν θαρσοῦσι = ὀλιγώτερον θάρρος ἔχουσι (διὰ τὸν φόβον μὴ νοηθῶσιν) ὁ β' ὄρος: εἰ ἔγνωσαν ὑμᾶς εἰδότας περιορᾶν. — γνόντες δὲ (δηλ. ὑμᾶς) εἰδότας περιορᾶν = ὅταν ὅμως νομίσωσιν ὅτι σεῖς ἐν ᾧ γνωρίζετε (τοὺς σκοποὺς αὐτῶν) ἀδιαφορεῖτε. — ἰσχυρῶς ἐγκείσονται = μετὰ δυνάμεως θὰ ἐπιτεθῶσιν.

§ 4-6. οὐ τῇ δυνάμει... ἀλλὰ τῇ μελλήσει = οὐχὶ διὰ τῆς (στρατιωτικῆς) δυνάμεως... ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπειλῆς ὅτι ἐν τῇ μέλλοντι θὰ ἐνεργήσῃτε. — ἀμυνόμενοι... καταλύοντες (= πειρώμενοι καταλύειν), μετχ. τροπκ. = ἀποκρούοντες... προσπαθοῦντες νὰ καταλύητε. — οὐκ ἀρχομένην... διπλασιουμένην (= διπλασιαζομένην) δὲ = ὅχι ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῆς, ἀλλ' ὅταν διπλασιάζηται. — τὴν αὔξησιν τῶν ἐχθρῶν, δηλ. τῶν Ἀθ. τοῦτο λέγει, ἵνα μᾶλλον ἐξερεθίσῃ τοὺς Λακ. κατ' αὐτῶν. — διπλασιουμένην, κατὰ ζεῦγμα νοητέον ἐκ τοῦ

αὔξησιν τὸ δύναμιν. — καίτοι = καὶ ὅμως. — ἀσφαλεῖς, ἐνταῦθα = προνόητικοί. — ὦν (= ἄλλ' ὑμῶν) ἄρα ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐκράτει = ἄλλ' ἢ περὶ ὑμῶν φήμη, ὡς ἐφάνη ἐκ τῶν ὑστέρων (= ἄρα), ἦτο ἀνωτέρα τῆς πραγματικότητος. Ἡ ἔννοια: ἐφημιζέσθε ὡς προνοητικοί, ὅσον πράγματι δὲν εἴσθε. Ὁ παρατκ. μετὰ τοῦ ἄρα σημαίνει ὅτι ἡ νῦν ἀναγνωριζομένη ἀλήθεια πρότερον ἠγνοεῖτο. — τὸν Μῆδον = τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν, δηλ. τὸν Ξέρξην· οὕτω καὶ κατωτέρω τὸν βάρβαρον. — ἐπὶ τὴν Πελ. ἐλθόντα = ὅτι ἦλθε μέχρι τῶν ὄριων τῆς Πελ. — πρότερον... ἢ... προαπαντῆσαι = πρὶν προαπαντῆσαι (δηλ. αὐτῷ) = προτοῦ ἐξέλθωσιν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ. — τὰ παρ' ὑμῶν, δηλ. ἐλθόντα = τοὺς ὑμετέρους στρατιώτας ἢ αἰτιατκ. ὑποκείμε. τοῦ ἀπρμφ. προαπαντῆσαι. Ἰσως ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὸν Λεωνίδα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ. — ἀξίως, δηλ. ὑμῶν. — οὐχ ἐκάς... ἄλλ' ἐγγὺς ὄντας = ἐν ᾧ δὲν εἶναι μακράν... ἀλλὰ πλησίον. — ὡσπερ ἐκεῖνον, ἢ αἰτιατκ. καθ' ἕλξιν ἀντὶ ὀνομοστ.: ὡσπερ ἐκεῖνός (ἔστι). — περιοράτε = παραβλέπετε. — ἀντὶ τοῦ ἐπελθεῖν αὐτοὶ = ἀντὶ τοῦ νὰ ἐπέλθῃτε σεῖς αὐτοὶ (κατὰ τῶν Ἀθ.). — ἀμύνεσθαι βούλεσθε μᾶλλον ἐπιόντας = προτιμάτε νὰ ἀποκρούητε αὐτοὺς ἐπερχομένους. — καὶ ἐς τύχας... καταστῆναι = καὶ νὰ περιέλθῃτε εἰς τὰς ἀδύλους περιπετείας τοῦ πολέμου. — πρὸς πολλῶν δυνατωτέρους, σκοπίμως ὑπερβάλλει τὴν τῶν Ἀθ. δύναμιν, ἵνα ἐρεθίσῃ τοὺς Λακεδ. — ἀγωνιζόμενοι, μετχ. τροπκ. — ἐπιστάμενοι = ἀν καὶ γνωρίζητε. — καὶ τὸν βάρβαρον αὐτόν... τὰ πλείω σφαλέντα καὶ... ἡμᾶς περιγεγενημένους = ὅτι καὶ ὁ βάρβαρος αὐτὸς περιέπεσεν εἰς πλείστα σφάλματα καὶ... ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν δειχθῆ ὑπέρτεροι. — περὶ αὐτῷ = ἐξ αἰτίας αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Τοιοῦτον σφάλμα ἦτο τὸ ναυμαχῆσαι ἐν τῷ στενῷ τῆς Σαλαμίνας. — πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ἀθ. = ἀπέναντι αὐτῶν τῶν Ἀθ. — πολλὰ ἤδη = πολλάκις μέχρι τοῦδε. — τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν = ἕνεκα τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν. — ἢ τῆ ἀφ' ὑμῶν τιμωρία = παρὰ ἕνεκα τῆς ἐκ μέρους ὑμῶν βοήθειας. — αἶ γε ὑμέτεροι (= ὑμῶν) ἐλπίδες = αἱ πρὸς ὑμᾶς ἐλπίδες τοῦλάχιστον. — που = δήπου = βεβαίως. — τινας, ἐννοεῖ τοὺς Θασίους καὶ Εὐβοεῖς. — καὶ ἀπαρασκεύους διὰ τὸ πιστεῦσαι, δηλ. ὑμῖν = οὔτινες ἀκόμη καὶ ἀπαρασκεύοι ἔμειναν, διότι ἐπίστευσαν (εἰς ὑμᾶς). Δεινώνει ἐπίτηδες τὰ σφάλματα τῶν Λακ., ἵνα ἐξερεθίσῃ ἔτι μᾶλλον αὐτοὺς. — καὶ μηδεὶς κτλ., ἀναγκαῖα ἢ παρατήρησις αὕτη, ἵνα μὴ

διεγερθῆ ἡ ἀγανάκτησις τῶν Λακ. διὰ τὴν τραχύτητα τῶν φράσεων. — ἐπ' ἔχθρα τὸ πλεόν (= μᾶλλον) ἢ (ἐπ') αἰτία = ἀπὸ ἔχθραν μᾶλλον παρὰ ἀπὸ φιλικὸν παράπονον. — τάδε = ταῦτα. — αἰτία... φίλων... ἁμαρτανόντων, κατηγορία... ἀδικησάντων (δηλ. ἐστὶ) = τὸ μὲν φιλικὸν παράπονον ἀπευθύνεται κατὰ ἀνδρῶν φίλων οὐχὶ ὀρθῶς σκεπτομένων, ἡ δὲ κατηγορία κατ' ἀνδρῶν ἐχθρῶν ἀδικησάντων.

Κεφ. 70.

§ 1. καὶ ἅμα (= καὶ συγχρόνως), ἐκτὸς τοῦ ὅτι δηλ. ὡς φίλοι παραπονούμεθα καθ' ὑμῶν εἶναι δευτέρα αἰτιολογία τῆς τραχείας αὐτῶν ἐκφράσεως. — εἶπερ τινὲς καὶ ἄλλοι, δηλ. ἄξιοι εἶσιν = ἡμεῖς ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους. — ἄξιοι... εἶναι... τοῖς π. φόγον ἐπενεγκεῖν = ὅτι δικαιούμεθα νὰ ἐκφράσωμεν μομφὴν κατὰ τῶν ἄλλων (δηλ. τῶν Λακ.). — ἄλλως τε καὶ μεγάλων τῶν διαφερ. καθεστώτων (= ὄντων) = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ μεγάλα εἶναι αἱ ὑπάρχουσαι διαφοραὶ (τοῦ χαρακτῆρος ὑμῶν καὶ τῶν Ἀθ.). — ἡμῖν γε δοκεῖτε = εἰς ἡμᾶς τοῦλάχιστον φαίνεσθε· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. οὐκ αἰσθάνεσθαι οὐδ' ἐκλογίσασθαι (= καλῶς σκέψασθαι) = ὅτι δὲν ἔχετε γνῶσιν οὐδὲ ἐσκέφθητε καλῶς. — πώποτε = ποτὲ ἕως τώρα. — πρὸς οἴους... καὶ ὅσον... καὶ ὡς πᾶν... ἔσται = οἰοί εἶσιν οἱ Ἀθ., πρὸς οὓς ὁ ἀγὼν ὑμῖν ἔσται, καὶ ὅσον διαφέρουσιν ὑμῶν καὶ ὡς πᾶν (διαφέρουσιν ὑμῶν) = ποῖοι εἶναι οἱ Ἀθ., πρὸς οὓς σεῖς θ' ἀγωνισθῆτε, καὶ πόσον διαφέρουσιν ὑμῶν καὶ ὅτι παντελῶς διαφέρουσιν ὑμῶν παρατηρητέα ἢ σύνδεσις πλαγίων ἐρωτηματ. προτάσεων (οἰοί... καὶ... ὅσον) μετὰ εἰδικῆς προτάσεως (ὡς πᾶν διαφ.)· πρβλ. καὶ κεφ. 69, § 3 «οἶα ὀδῶ καὶ ὅτι... χωροῦσιν».

§ 2-5. οἱ μὲν γε κτλ. = οὗτοι μὲν βεβαίως ἀσύνδετον ὡς ἐπεξήγησις· τὰ διαφέροντα (§ 1 = αἱ διαφοραὶ) ἀπαριθμοῦνται διὰ τῶν· οἱ μὲν γε κτλ. (§ 2), αὐθις δὲ (§ 3), καὶ μὴν (§ 4), ἔτι δὲ (§ 6). — νεωτεροποιοί, δηλ. εἰσὶ = εἶναι νεωτερισταί = ἐπιθυμηταὶ νέων πραγμάτων. — ἐπινοῆσαι ὄξεις = ταχεῖς εἰς τὸ νὰ ἐφεύρωσι σχέδια. — καὶ ἐπιτελέσαι ἔργω = καὶ δι' ἔργου νὰ ἐκτελέσωσιν. — ὃ ἂν γνῶσιν = ὅ,τι ἂν ἀποφασίσωσιν. — ὑμεῖς δέ, ἐκ τοῦ ὄξεις νοητέον τό· οἰοί τ' ἐστὲ (= εἰσθε ἱκανοί). — ἐπιγνῶναι = ἐπινοῆσαι. — ἐξικέσθαι = ἐπιτελέσαι. Παρατηρητέα αἱ ἀντιθέσεις· νεωτεροποιοί — τὰ ὑπάρχοντα σφῆξιν, ἐπινοῆσαι ὄξεις — ἐπιγνῶναι μηδέν, ἐπιτελέσαι ἔργω,

ὁ ἂν γνῶσιν—ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι.—αὐθις δέ, ἐνταῦθα = πρὸς τούτοις δέ.—παρὰ δύναμιν = παρ' ὅσον δύνανται.—τολμηταί... κινδυνευταί, περὶ τῶν εἰς -της οὐσιαστ. παρὰ Θουκυδ., καθὼς καὶ περὶ τοῦ ὁμοιοτελεύτου βλ. εἰσαγ. ἐν σελ. 64.—παρὰ γνώμην κινδ. = ριψοκίνδουνοι παρὰ τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀπόφασιν.—ἐπὶ τοῖς δεινοῖς = ἐν τοῖς φοβεροῖς = πρὸ τῶν κινδύνων.—τὸ δ' ὑμέτερον, δηλ. ἐστὶ = συνήθεια δ' ὑμῶν εἶναι· ἐκ τούτου ἔξαρτ. τὰ ἀπαρμφ. πρᾶξαι, πιστεῦσαι, οἶεσθαι.—τῆς δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι = νὰ πράξετε κατώτερα τῆς δυνάμεώς σας· τοῦτο εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ: παρὰ δύναμιν τολμηταί.—τῆς γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι = μηδὲ εἰς τὰ ἀσφαλῆ τῆς ἀποφάσεώς σας νὰ ἔχητε πεποιθήσιν· τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τό: παρὰ γνώμην κινδυνευταί.—τῶν τε δεινῶν μηδ. οἶεσθαι ἀπολ. = καὶ νὰ νομίζετε ὅτι οὐδέποτε θ' ἀπαλλαγῆτε τῶν δεινῶν· τοῦτο ἀντιτίθεται πρὸς τό: ἐπὶ τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες.—καὶ μὴν = πρὸς τούτοις δέ.—ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητᾶς = προθυμότεροι (παραβαλλόμενοι) πρὸς ὑμᾶς ὄντας βραδεῖς.—τῆ ἀπουσίᾳ = διὰ τῆς ἀπομακρύνσεώς των ἐκ τῆς πατρίδος.—ἂν τι κτᾶσθαι = ὅτι δύνανται ν' ἀποκτήσωσι τι.—τῷ ἐξελεθεῖν = διὰ τῶν ἀποδημιῶν σας εἰς ἐκστρατείας.—τὰ ἐτοῖμα = τὰ ὑπάρχοντα.—κρατοῦντές τε τῶν ἐχθρῶν = καὶ ὅταν νικῶσι τοὺς ἐχθρούς.—ἐπὶ πλεῖστον, δηλ. χρόνον.—ἐξέρχονται = κάμνουσιν ἐκστρατείαν.—ἐπ' ἐλάχιστον, δηλ. χρόνον.—ἀναπίπτουσιν = ἀθυμοῦσιν.

§ 6-9. τοῖς μὲν σώμασιν ἀλλοτριωτάτοις (δηλ. οὐσί τῆς πόλεως) χρωῶνται = τὰ μὲν σώματα, ἐν ᾧ εἶναι ὅλως ξένα τῆς πόλεως, μεταχειρίζονται ὑπὲρ αὐτῆς.—τῆ γνώμη δὲ οἰκειοτάτη (δηλ. οὐσὴ ἐαυτοῖς) χρωῶνται ἐς τὸ πρᾶσ. τι ὑπὲρ αὐτῆς = τὴν δὲ διάνοιαν, ἐν ᾧ εἶναι ἰδική των, μεταχειρίζονται, ἵνα πράττωσι τι ὑπὲρ αὐτῆς (δηλ. τῆς πόλεως). Ἡ ἔννοια: οἱ Ἀθ. καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν διάνοιαν προθύμως διαθέτουσιν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἂν καὶ δὲν ἔχουσι τοὺς νόμους τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ὄφειλον ν' ἀνήκωσι γνώμη (= ψυχῇ) τε καὶ σώμασιν εἰς τὴν πολιτείαν.—ἃ μὲν ἂν... μὴ ἐξέλθωσιν = ἂν μὲν τίνα μὴ ἐξέλθωσιν (= ἐκτελέσωσιν).—οἰκεῖα στέρεσθαι = ὅτι ἰδικά των στεροῦνται.—ἃ δ' ἂν... κήσωνται = ἂν δὲ τίνα κήσωνται.—ἐπελθόντες, δηλ. τοῖς πολεμίοις.—ὀλίγα πρὸς τὰ μέλλοντα = ὀλίγα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μέλλοντα (= πρὸς τὰς ἐκ τοῦ μέλλοντος προσδοκίας των).—τυχεῖν πράξαντες = πρᾶξαι·

ἐκ τοῦ ἡγοῦνται. — ἦν δ' ἄρα του (= τινός) καὶ πείρα σφαλ. = ἐὰν δὲ τυχὸν καὶ ἀποπειρώμενοί τινος ἀποτύχωσιν (αὐτοῦ). — ἀντελπίσαντες = ἀντὶ αὐτῶν (τὰ ὁποῖα δὲν κατώρθωσαν) ἐλπίσαντες. — ἐπλήρωσαν, γνωμικὸς ἄβρ. = ἀναπληροῦσι. — τὴν χρεῖαν = τὴν ἔλλειψιν. — μόνοι ἔχουσι ... καὶ ἐλπίζουσι, πρωθύστερον. — μόνοι ἔχουσι ... γνῶσι, ἢ ἔννοια: ἐλπίς καὶ κτήσις διὰ τοὺς Ἄθ. ἦσαν ἐν καὶ τὸ αὐτό, διότι καὶ πρόθεσις καὶ ἐκτέλεσις συνέπιπτον εἰς ἓν. — διὰ τὸ ... ποιῆσθαι ὧν ἂν γνῶσι = διότι ταχέως ἐπιχειροῦσιν ὅσαδῆποτε ἀποφασίσωσιν. — τοῦ αἰῶνος = τοῦ βίου. — καὶ (διὰ τὸ) μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι = καὶ διότι οὐδὲν ἄλλο θεωροῦσιν ὡς ἑορτὴν. Ῥητορικὴ ὑπερβολή. — ξυμφοράν, κατγρμ. = ὡς δυστυχίαν. — οὐχ ἦσσαν = μᾶλλον. — εἰ ... φαίη = ἐὰν ἤθελεν εἶπει. — ξυνελών = τὸ πᾶν ἐν ὀλίγοις συγκεφαλαιώσας = ἐν συντόμῳ. — πεφυκέναι ἐπὶ τῷ κτλ. = ὅτι ἐκ φύσεως ἔχουσι πλασθῆ ἐπὶ τῷ σκοπῷ μήτε αὐτοὶ νὰ ἔχωσιν ἡσυχίαν μήτε τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους ν' ἀφίνωσι (δηλ. νὰ ἔχωσιν ἡσυχίαν).

Κεφ. 71.

§ 1-3. ταύτης... τοιαύτης ἀντικ. πόλεως = ἂν καὶ αὕτη, τοιαύτη (δηλ. ἐπικίνδυνος) οὔσα πόλις, εἶναι ἀντίπαλος. — διαμέλλετε = πάντοτε βραδύνετε. — οἴεσθε ... οὐ = οὐκ οἴεσθε. — τὴν ἡσυχίαν τούτοις τῶν ἀνθ ... ἄρκειν = ὅτι ἡ ἡσυχία διαμένει ἐπὶ πλεῖστον χρόνον εἰς τούτους ἐκ τῶν ἀνθρώπων. — οἷ ἂν τῇ μὲν π. δ. πράσσωσι = οἷτινες κατὰ μὲν τὴν παρασκευὴν δίκαια πράττουσι κατ' ἔννοιαν: οἷτινες δὲν παρακινεῦνται ὑπὸ τῶν προετοιμασιῶν νὰ ἀδικῶσι. — τῇ δὲ γνώμῃ, ἦν ἂδ., δηλοῖ ὧσι μὴ ἐπιτρέψοντες = κατὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν εἶναι φανεροὶ ὅτι, ἂν ἀδικῶνται, δὲν θὰ ἐπιτρέψωσι τοῦτο (δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι). — ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ κτλ. = ἀλλὰ θεωρεῖτε ὅτι τὸ δίκαιον ἔγκειται εἰς τοῦτο, εἰς τὸ νὰ μὴ λυπῆτε τοὺς ἄλλους καὶ σεῖς αὐτοὶ νὰ μὴ βλάπτησθε ἀμυνόμενοι. — πόλει ὁμοίᾳ παροικούντες = ἐὰν κατφκείτε πλησίον πόλεως ὁμόφρονος. — ἂν ... ἐτυγχάνετε τούτου = ἠθέλετε τυγχάνει τούτου (δηλ. τοῦ μὴ λυπεῖν καὶ βλάπτεσθαι). — ἄρτι = πρὸ ὀλίγου (ἐν κεφ. 70, § 2). — ἀρχαιοτρόπα = ἀρχαϊκά. — τὰ ἐπιτηδεύματα = αἱ συνήθειαι, ἢ πολιτικὴ (πρβλ. κεφ. 32, § 3). — πρὸς αὐτούς, βραχυλγκ. ἀντί: πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν (τῶν Ἄθ.) ἢ πρὸς = ἐν συγκρίσει. — ἀνάγκη δὲ ...

κρατεῖν, τὸ πλήρες: ἀνάγκη δ' (ἔστι) (καὶ) τὰ ἐπιγιγνώμενα (τῶν ἐπιτηδευμάτων) αἰεὶ κρατεῖν (τῶν ἀρχαιοτρόπων), ὥσπερ καὶ τὰ ἐπιγιγνώμενα τέχνης αἰεὶ κρατεῖ = εἶναι δὲ ἀνάγκη καὶ οἱ νεωτερισμοὶ (ἐν τῇ πολιτικῇ) πάντοτε νὰ ἐπικρατῶσι, καθὼς οἱ νεωτερισμοὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ ἐπικρατοῦσι. — νόμιμα = ἐπιτηδεύματα = ἔθιμα, πολιτικαὶ ἀρχαί. — ἀρίστα, δηλ. ἔστιν. — ἀναγκαζομένοις, δηλ. ἀνθρώποις ἐκ τούτου τό: ἵεσθαι πρὸς πολλὰ (= πολλοῖς ἐπιχειρεῖν) = εἰς ἀνθρώπους ἀναγκαζομένους νὰ ἐπιχειρῶσι πολλὰ. — πολλῆς, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ προηγούμενον πολλὰ μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται τοῦ καὶ ἀντὶ νὰ ἐπιταχθῇ τούτου (καὶ πολλῆς). — ἐπιτεχνήσεως = ἐπινοήσεως, καινοτομίας. — δεῖ = εἶναι ἀνάγκη. — διόπερ = διὰ τούτου ἀκριβῶς. — τὰ τῶν Ἀθ. (δηλ. νόμιμα) ... ἐπὶ πλέον ὑμῶν (= μᾶλλον ἢ τὰ ὑμέτερα [δηλ. νόμιμα]) κεκαίνοται = ἡ πολιτικὴ τῶν Ἀθ. μᾶλλον ἢ ἡ ἰδική σας ἔχει νεωτερισμούς. — ἀπὸ τῆς πολυπειρίας = ἕνεκα τῆς πολλῆς (αὐτῶν) πείρας.

§ 4-7. μέχρι... τοῦδε = μέχρι τούτου τοῦ σημείου. — ὠρίσθω ὑμῶν ἢ βρ. = ἄς περιορισθῇ, ἄς σταματήσῃ ἡ βραδύτης ὑμῶν. — ὥσπερ ὑπεδέξασθε (= ὑπεσχέθητε), πρβλ. κεφ. 58, § 1. — κατὰ τάχος = ταχέως· συναπτέον τῷ βοηθήσατε. — ἴνα μὴ... τοῖς ἐχθίστοις προῆσθε = ἴνα μὴ καταλίπητε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐχθίστων. — ξυγγενεῖς = ὁμοφύλους (καθ' ὅσον οἱ Ποτ. ὡς ἄποικοι τῶν Κορ. ἦσαν Δωριεῖς). — ἀθυμία = ἕνεκα δυσαρεσκείας (διὰ τὴν ἀδράνειάν σας). — πρὸς ἕτερον τινὰ ξυμ., δηλ. τὴν τῶν Ἀργείων, οἵτινες ἦσαν ἐχθροὶ τῶν Λακ. — δρῶμεν δ' ἄν = ἠθέλομεν δὲ πράττει (ἐὰν δηλ. ἠθέλομεν τραπῆ πρὸς ἄλλην τινὰ συμμαχίαν). — πρὸς θεῶν τῶν... ἀνθρώπων τῶν... ἢ τοιαύτη θέσις τῶν οὐσιαστ. πρὸ τῶν ἐνάρθρων ἐπιθέτων (ἀντί: πρὸς τῶν ὀρκίων θεῶν... πρὸς τῶν αἰσθ. ἀνθρώπων) χάριν ἐμφάσεως τῶν οὐσιαστ. — πρὸς θεῶν τῶν ὀρκίων = κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν τῶν ἐφόρων τῶν ὀρκίων. — πρὸς ἀνθ. τῶν αἰσθ. = κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων τῶν φρονίμων. — δι' ἐρημίαν = δι' ἐγκατάλειψιν (παρὰ τῶν συμμάχων των) = διότι αὐτοὶ δὲν τυγχάνουσι βοηθείας παρὰ τῶν συμμάχων των. — οἷς (= τούτοις, οἷς) ἂν ξυνομόσωσι = τούτους, μεθ' ὧν δι' ὄρκου ἔχουσι συνδεθῆ. — βουλομένων δὲ ὑμῶν προθύμων εἶναι = ἐὰν δὲ σεῖς θέλητε νὰ εἰσθε πρόθυμοι (δηλ. εἰς τὸ νὰ βοηθήτε ἡμᾶς). — μενοῦμεν, δηλ. παρ' ὑμῖν. — μεταβαλλόμενοι = εἰ μεταβαλλοί-

μετα = ἐάν ἠθέλομεν μεταβάλλει (δηλ. συμμαχίαν). — ξυνηθεστέ-
ρους (= οἰκειοτέρους), δηλ. ἢ ὑμᾶς. — πρὸς τάδε = ἀναφορικῶς
πρὸς ταῦτα. — μὴ ἐλάσσω ἐξηγεῖσθαι = νὰ μὴ καταστήσητε διὰ
τῆς ἡγεμονίας σας ἀσθενεστέραν. — παρέδοσαν, δηλ. αὐτήν.

2. Ἀπόφαισις τῶν Ἀθηναίων πρέσβειων καὶ δημηγορία αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης.

(Κεφ. 72 - 78)

Κεφ. 72.

τῶν δὲ Ἀθ., ἡ γενκ. ἐκ τοῦ πρεσβεία. — ἔτυχε γὰρ (= ἐπεὶ) ...
παροῦσα = ἐπειδὴ κατὰ τύχην παρευρίσκετο. — πρότερον, πρὶν
δηλ. συγκληθῆ ἢ ἐκκλησίᾳ. ἐν τῇ ὁποία ὠμίλησαν οἱ Κορ. — περὶ
ἄλλων, δηλ. ὑποθέσεων (καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ὧν
ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). — ὡς ἦσθοντο (δηλ. οἱ πρέσβεις)
τῶν λόγων (δηλ. τῶν Κορ.) = ὅτε ἔμαθον τοὺς λόγους τῶν Κορ. Οἱ
Ἀθ. πρέσβεις δὲν παρευρίσκοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὰ κατ' αὐτῶν
παρὰ τῶν συμμάχων λεχθέντα ἐξωδίκως ἤκουσαν. — παριτητέα ...
εἶναι, ὁ πληθ. τῶν εἰς -τέον ῥημ. ἐπιθ. ἀντὶ τοῦ ἐνκ. συγῆθης παρὰ
Θουκυδ. = δεῖν σφᾶς παριέναι = ὅτι ἔπρεπεν αὐτοὶ νὰ προσέλθωσι
πρὸ τῶν Λακ. — τῶν μὲν ἐγκλ. πέρι, ἀναστροφὴ = περὶ μὲν τῶν
ἐγκλημάτων (= αἰτιάσεων). — μηδὲν ἀπολογησομένους (= ἵνα
μηδὲ ὀλως ἀπολογηθῶσιν), ἢ μετχ. κατ' αἰτιατικ. καὶ οὐχὶ κατὰ
δοτικ., ὡς ἀνεμένετο μετὰ τὴν προηγουμένην δοτικ. (αὐτοῖς), διότι
συνεφώνησε πρὸς τὴν αἰτιατικ. σφᾶς, τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. τοῦ
ἀναφανομένου ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ ῥημτικ. ἐπιθ. (παριτητέα... εἶναι
= δεῖν σφᾶς παριέναι). — ὧν... ἐνεκάλουν, καθ' ἑλξιν ἀντί: ἄ...
ἐνεκάλουν (=κατηγόρουν)· περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 67, § 4.
— δηλώσαι, ἀντὶ τελκ. μετχ. (δηλώσοντας), ἥτις ἀνεμένετο μετὰ τὴν
προηγουμένην (ἀπολογησομένους), ἐτέθη τελικὸν ἀπρμφ. Τὰ κινή-
σεως σημαντικὰ ῥ. συντάσσονται πρὸς τὴν τελικὴν μετχ. καὶ μετὰ
τελικοῦ ἀπρμφ. — περὶ τοῦ παντός = καθ' ὅλου. — οὐ ταχ. αὐτοῖς
βουλ. εἶναι = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) δὲν πρέπει νὰ σκέπτονται ταχέως.

— ἐν πλείονι, δηλ. χρόνῳ = ἐν μακροτέρῳ χρόνῳ. — σκεπτέον (= βουλευτέον), δηλ. αὐτοῖς εἶη. — τὴν σφ. πόλιν... σημεῖναι, ὅση εἶη, πρόληψις: σημεῖναι, ὅση ἢ σφ. πόλις εἶη = νὰ δηλώσωσι πόση ἦτο ἡ ἰδική των πόλις. — δύναμιν, αἰτ. τοῦ κατὰ τι = κατὰ τὴν δύναμιν. — ὑπόμνησιν ποιήσασθαι = ὑπομνηῖσαι = νὰ ὑπενθυμίσωσιν. — τοῖς τε πρεσβυτέροις... καὶ τοῖς νεωτέροις, ἡ γραμματικὴ συμμετρία ἀπῆτει τὸ ὑπόμνησιν νὰ ἦτο μετὰ τὸ πρεσβυτέροις (= τοῖς τε πρεσβυτέροις ὑπόμνησιν). — ὧν (= τούτων, ᾧ) ἤδεσαν = ταῦτα, τὰ ὅποια ἐγνώριζον. Ἐννοεῖ τὰ ἐν τοῖς Μηδικοῖς κατορθώματα τῶν Ἀθην. — ἐξήγησιν, δηλ. ποιήσασθαι (= ἐξηγήσασθαι) = νὰ ἐξιτορήσωσι. — ὧν ἄπειροι ἦσαν = ὅσα δὲν ἐγνώριζον (ἐνεκα τῆς νεανικῆς των ἡλικίας). — νομίζοντες, μετχ. αἰτιολογ. — ἂν αὐτούς... τραπέσθαι = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Λακ.) ἤθελον τραπή. — ἐκ τῶν λόγων = ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν λόγων των. — νομίζοντες... πολεμεῖν, ἡ ἔννοια: οἱ Ἀθ. πρέσβεις ἐνόμιζον ὅτι οἱ λόγοι των ἠδύναντο νὰ συντελέσωσιν, ὥστε οἱ Λακ. νὰ μὴ ἀποφασίσωσι τὸν πόλεμον. — τοῖς Λακεδ., ἐνταῦθα = τοῖς ἄρχουσι τῶν Λακ., δηλ. τοῖς ἐφόροις. — ἐς τὸ πλῆθος = πρὸ τῆς ἐκκλησίας. — εἴ τι μὴ ἀποκωλύει = ἂν δὲν ὑπάρχη κώλυμά τι. — οἱ δέ, δηλ. οἱ ἔφοροι. — ἐπιέναι = νὰ παρουσιασθῶσιν (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ). — παρελθόντες = ἀναβάντες εἰς τὸ βῆμα. — οἱ Ἀθ. ἔλεγον, οὗτοι ἦσαν ἄνδρες μεμνημένοι τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ προγράμματος τοῦ Περικλέους καὶ θεωρήσαντες τότε καθήκον των νὰ λαλήσωσιν εὐθαρσῶς καὶ σοδαρῶς.

Κεφ. 73.

§ 1. πρέσβευσις = ἀποστολή. — οὐκ ἐς ἀντιλογίαν τοῖς ὑμ. ξυμμάχοις = ὅχι νὰ ἀντεῖπωμεν πρὸς τοὺς ἰδικούς σας συμμαχοὺς. — περὶ ὧν (= περὶ τούτων, περὶ ὧν) ἡ πόλις ἔπεμψε, περὶ τίνων ὑποθέσεων ἀπέστειλαν αἱ Ἀθηναὶ τοὺς πρέσβεις εἰς Λακ. δὲν εἶναι γνωστόν πάντως ὅμως οὐχὶ περὶ τῶν ὑποθέσεων, περὶ ὧν ἐπραγματεύοντο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (πρβλ. κεφ. 72, § 1 «περὶ ἄλλων»). — αἰσθόμενοι = ἐπειδὴ ἐμάθομεν. — καταβολήν... οὖσαν ἡμῶν = ὅτι πολλὴ κατακραυγὴ ὑπάρχει καθ' ἡμῶν. — παρήλθομεν = παρελήλυθαμεν. Περὶ τοῦ παριέναι πρβλ. κεφ. 72, § 2 «παρελθόντες». — οὐ... ἀντεροῦντες... ἀλλ' ὅπως... καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ., ἐν τούτοις ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου αὕτη δηλοῦται ἀρνητικῶς (οὐ... ἀντε-

ροῦντες) καὶ θετικῶς: 1) ἀλλ' ὅπως... βουλευήσηθε καὶ 2) καὶ ἅμα βουλόμενοι κτλ. Τὸ 2) περιλαμβάνει δύο τινά: α') ὡς οὔτε... κεκτήμεθα καὶ β') ἢ τε πόλις... ἔστιν. Καὶ τὸ μὲν α') ἀναπτύσσεται ἐν τοῖς κεφ. 75-77 καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφ. 78, τὸ δὲ β') ἐν τοῖς κεφ. 73, § 2-5 καὶ 74. — οὐ τοῖς ἐγκλ. τῶν πόλεων ἀντεροῦντες=ὄχι ἵνα ἀντιέπωμεν εἰς τὰς (καθ' ἡμῶν) κατηγορίας τῶν πόλεων (δηλ. τῶν συμμαχικῶν [πρὸβλ. κεφ. 67]). — οὐ γάρ... ἂν γίνοιτο=διότι δὲν ἠθέλομεν ὁμιλήσει ἐνώπιον ὑμῶν ὡς δικαστῶν ἡμῶν καὶ τούτων (δηλ. τῶν πόλεων). Ἡ ἔννοια: δὲν ἀναγνωρίζομεν ὑμᾶς ὡς ἀρμοδίους νὰ κρίνητε τὰς μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν συμμαχικῶν διαφοράς. Ἐνταῦθα ὁμιλεῖ ὁ ῥήτωρ μετὰ τινος ἀλαζονικοῦ φρονήματος, ὅπερ κολάζεται πως διὰ τῆς δυνητικῆς ἐγκλίσεως. — ὅμως μὴ... βουλευήσηθε (=σκεφθῆτε), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως: μετὰ τὴν τελικ. μετχ. (ἀντεροῦντες) ἔπεται τελκ. πρότασις (ὅπως μὴ...) καὶ κατωτέρω πάλιν μετχ.: καὶ ἅμα βουλόμενοι. Τοιαύτας μεταβολὰς συντάξεων ἐπιδιώκει ὁ Θουκυδ. — ῥαδίως, συναπτόεν τῷ πευθόμενοι. — περὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐννοεῖ τὸν πόλεμον, εἰς ὃν παρακίνοισι τοὺς Λακ. οἱ Κορίνθιοι. — χειρὸν, ἐνταῦθα = κακῶς. — καὶ ἅμα βουλόμενοι = καὶ συγχρόνως διότι θέλομεν. — περὶ τοῦ παντός λόγου τοῦ... καθ. = ἀναφορικῶς πρὸς τὴν καθολικὴν κρίσιν, ἣτις πρὸ πολλοῦ ἐπικρατεῖ καθ' ἡμῶν. — ὡς=ὅτι. — οὔτε ἀπεικίτως, λιτότης = πάνυ κατὰ τὸ εἶκος=δικαιότατα. — ἃ κεκτήμεθα, δηλ. ἡγεμονίαν.

§ 2-3. τὰ... πάνυ παλαιά, δηλ. ἔργα τῶν Ἀθηνῶν. Νοοῦνται τὰ κατὰ Ἀμαζόνας καὶ Θρᾶκας καὶ Ἡρακλείδας, ἅτινα συνέβησαν ἐν τοῖς μυθικοῖς χρόνοις. — τί δεῖ λέγειν = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ λέγωμεν. — ὧν ἀκοαὶ... μάρτυρες..., ἢ σύνταξις: ὧν μάρτυρες μᾶλλον ἀκοαὶ λόγων (δηλ. εἰσὶν) ἢ ὄψις τῶν ἀκουσομένων = τῶν ὁποίων μάρτυρες εἶναι μᾶλλον ἀκουσθέντες λόγοι (= παραδόσεις, φῆμαι) ἢ αὐτοψία τῶν ἀκροατῶν. Ἡ ἔννοια: τὰ πολὺ παλαιά ἔργα εἶναι γνωστὰ ἐκ φήμης μόνον καὶ οὐχὶ ἐξ αὐτοψίας. — τὰ Μηδικὰ=τοὺς Περσικοὺς πολέμους. — καὶ ὅσα αὐτοῖς ξύνιστε = καὶ (πάντα) ὅσα οἱ ἴδιοι ἐκ πείρας γνωρίζετε. Οἱ Ἀθ. καὶ μετὰ τὰ Μηδικὰ ἐπραξάν γενναῖα ἔργα, τὰ ὁποῖα καὶ οἱ ἀκροαταὶ ὡς σύγχρονοι γνωρίζουσιν. — εἰ καὶ δι' ὄχλου μᾶλλον ἔσται (δηλ. ἡμῶν) αἰεὶ προβαλλομένοις=ἂν καὶ μᾶλλον ὀχληρὸν (παρὰ εὐχάριστον) θὰ εἶναι εἰς

ἡμᾶς προβάλλοντας πάντοτε ταῦτα (δηλ. τὰ Μηδικὰ καὶ τὰ ἄλλα κατορθώματα ἡμῶν) πρὸς ὑποστήριξιν. Ἡ ἐνόχλησις κείται ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ νὰ περιαιτολογῶσιν οἱ Ἄθ. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστί. — καὶ γὰρ, ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀνάγκη λέγειν. — ὅτε ἐδρῶμεν = ὅτε ἡμεῖς ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἔργοις = ὅτε ἐπολεμοῦμεν κατὰ τῶν Περσῶν. — ἐπ' ὠφελίᾳ = πρὸς ὠφέλειαν (δηλ. πάσης τῆς Ἑλλάδος). — ἐκινδυνεύετο (ἀπρὸς. παθητ.), δηλ. ὑφ' ἡμῶν = ἐκινδυνεύετο κίνδυνος ὑφ' ἡμῶν = διετρέχομεν κίνδυνον. — ἧς τοῦ μὲν ἔργου μέρους μετέσχετε = τῆς ὁποίας (δηλ. ὠφελείας) μέρος τῶν μὲν καρπῶν μετέσχετε. — (ἧς...) τοῦ δὲ λόγου μὴ παντὸς... στερησώμεθα = (τῆς ὁποίας) τὴν μνείαν ὅμως ἄς μὴ στερώμεθα ὅλως διόλου. Ἡ ἔννοια: ἐν ᾧ ὠφελήθητε ἐκ τῶν κινδύνων ἡμῶν ἐν τοῖς Μηδικοῖς, δὲν πρέπει νὰ ἐμποδίζητε ἡμᾶς νὰ κάμνωμεν λόγον περὶ αὐτῶν. Παρατηρητέαι αἱ ἀντιθέσεις τοῦ μὲν ἔργου — τοῦ δὲ λόγου, μέρος — παντός. — εἴ τι ὠφελεῖ = ἐὰν κατὰ τι ὠφελῆ (δηλ. ὁ περὶ αὐτῶν λόγος). — ῥηθήσεται, δηλ. τὰ Μηδικὰ. — οὐ... μᾶλλον... ἢ = ὄχι τόσον... ὅσον. — παραιτήσεως ἕνεκα = ἕνα δικαιολογηθῶμεν (πρὸς τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας τῶν συμμάχων). Παρατηρητέον τὸ φρόνημα καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια, μεθ' ἧς ὁμιλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῶν Ἄθην. (πρβλ. κεφ. 72, § 2 — κεφ. 73, § 1). — μαρτυρίου καὶ δηλώσεως, δηλ. ἕνεκα = ἕνα ἀποδείξωμεν καὶ δηλώσωμεν. — πρὸς οἶαν... πόλιν = οἶα (= πόια) ἐστὶν ἡ πόλις, πρὸς ἣν (πρβλ. κεφ. 70, § 1). — ὑμῖν... ὁ ἀγὼν καταστήσεται (= ἔσται) = ὑμεῖς θ' ἀγωνισθήτε. — μὴ εὖ βουλευομένοις = ἐὰν δὲν σκέπτησθε καλῶς.

§ 4-5. γὰρ, διασαφητικός. — Μαραθῶνί τε = καὶ ἐν Μαραθῶνι ἢ ἀπόδοσις τοῦ τε κατωτέρω καὶ ἰ, ὅτε τὸ ὕστερον... — μόνοι προκινδυνεύσαι τῷ βαρβάρῳ = ὅτι μόνοι πρὸ τῶν ἄλλων ἀνελάθομεν τὸν κατὰ βαρβάρου (δηλ. τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν) κίνδυνον. Ἐν Μαραθῶνι ἐπολέμησαν μετὰ τῶν Ἄθ. καὶ 1,000 Πλαταιεῖς· δὲν ἀναφέρονται ὅμως οὗτοι διὰ τὸν μικρὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ διὰ τὸ μὴ αὐτοτελές. — ὅτε τὸ ὕστερον, μετὰ 10 ἔτη. — ἦλθεν, ὁ βάρβαρος (= ὁ Ξέρξης). — ὄντες, μετχ. αἰτιολογ. — κατὰ γῆν ἀμύνεσθαι = ν' ἀποκρούωμεν αὐτὸν κατὰ ξηράν. — ἐσβάντες, μετχ. χρονκ. μετὰ τούτου συναπτόεν τὸ πανδημί. — ξυμμαχῆσαι, δηλ. τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ φαμὲν = ὅτι ἐναυμαχήσαμεν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. — ὅπερ ἔσχε (= ἐκώ-

λυσε) μὴ... πορθεῖν = καὶ τοῦτο ἀκριδῶς (δηλ. τὸ ἐν Σαλ. ναυμαχῆσαι) ἠμπόδισε νὰ λεηλατήσῃ. — αὐτόν, τὸν βάρβαρον. — ἀδυνάτων ἂν ὄντων (δηλ. τῶν Πελοποννησίων) = ὅποτε (ἂν δηλ. ὁ βάρβαρος ἐπέπλεεν) δὲν θὰ ἠδύναντο αἱ Πελ. — πρὸς ναῦς πολλὰς = ἐναντίον πολλῶν πλοίων. — ἀλλήλοισ ἐπιβοηθεῖν = νὰ βοηθῶσιν ἀλλήλους. — τεκμήριον = ἀπόδειξις (τούτου, ὅτι δηλ. ἡ ἐν Σαλ. ναυμαχία ἠμπόδισεν αὐτὸν ἐπιπλέοντα εἰς τὰς Πελ. πόλεις νὰ λεηλατήσῃ αὐτάς). — αὐτός, δηλ. ὁ βάρβαρος. — νικηθεὶς, μετχ. χρονκ. — ταῖς ναυσὶ = ἐν τῇ ναυμαχίᾳ. — ὡς οὐκέτι... τῆς δυνάμεως = ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι ἡ δύναμις τοῦ δὲν ἦτο πλέον ἀξιόμαχος. — κατὰ τάχος = ταχέως. — τῷ πλέονι τοῦ στρατοῦ = μὲ τὸ περισσότερον μέρος τοῦ στρατοῦ του. Μετὰ τοῦ ὀλιγωτέρου μέρους τοῦ στρατοῦ κατελείφθη ὁ Μαρδόνιος ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Κεφ. 74.

§ 1-2. τοιούτου (κτγρμ.)... ξυμβάντος τούτου (ὕγκμ.) = ἄφ' οὗ τοῦτο (δηλ. τὸ νὰ ναυμαχῆσωμεν ἐν Σαλ.) συνέβη τοιοῦτον· κατ' ἔννοιαν: ἄφ' οὗ τοῦτο τοιαύτας συνεπειὰς ἔσχε. — μέντοι, ἐνταῦθα = λοιπόν. — καὶ σαφῶς δηλωθέντος = καὶ ἄφ' οὗ σαφῶς ἐδηλώθη ὡς ὕγκμ. ἡ ἐπομένη πρότασις: ὅτι κτλ. — ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Ἑλ. τὰ πράγματα ἐγένετο = ἡ σωτηρία τῶν Ἑλ. ἐξηρητήθη ἐκ τῶν πλοίων. — τρία τὰ ὠφελ. κτλ., πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρότασις: μάθετε ὅτι. — ἔς αὐτό, δηλ. πρὸς ἐπίτευξιν τούτου τοῦ ἀποτελέσματος. — ἀριθμόν τε... ἀοκνοτάτην, ἐπεξήγησις τοῦ τρία. — ἄνδρα, δηλ. τὸν Θεμιστοκλέα· πρβλ. κατωτέρω. — ἀοκνοτάτην = ἐνεργητικωτάτην. — ναῦς μὲν... οὐ προετιμωρήσατε, ἐπεξήγησις τοῦ ἀριθμόν τε... ἀοκνοτάτην. — ναῦς, δηλ. παρεσχόμεθα νοητέον τὸ αὐτὸ ῥ. καὶ εἰς τό: Θεμ. ἄρχοντα. — μὲν γε, ὁ γε = ὡς γνωστόν. — ἔς τὰς τετρακοσίας = ἐκ τῶν τετρακοσίων αἱ νῆες ἀκριδῶς ἦσαν 378, ἐξ ὧν αἱ Ἀθην. παρέσχον 200· δι' αὐτὸ καὶ ἡ δῆλωσις: ὀλίγω ἐλάσσους τῶν δύο μοιρῶν ἀκριδῆς· καθ' ὅσον αἱ δύο μοῖραι (= $\frac{2}{3}$) τοῦ ὄλου ἀριθμοῦ τῶν πλοίων = 260 περίπου. — ἐν τῷ στενῷ, δηλ. τῆς Σαλαμίως. — ναυμαχῆσαι = τοῦ ναυμαχῆσαι ἐκ τοῦ αἰτιώτατος. — ὅπερ, δηλ. τὸ ναυμαχῆσαι ἐν τῷ στενῷ. — τὰ πράγματα, κατ' ἔννοιαν = ἡμᾶς. — καὶ αὐτοί, νοητέον ἐκ τοῦ προηγουμένου ὅς τὸ ὄν = καὶ ὄν αὐτοὶ = καὶ τὸν ὅποιον ὁμείς

αὐτοί. — δὴ = ἀκριβῶς. — ἐτιμήσατε, οἱ Λακ. μετὰ τὴν ἐν Σαλαμίῃ ναυμαχίαν ἀπέδωκαν πολλὰς τιμὰς τῷ Θεμ. ἔδωκαν αὐτῷ στέφανον ἐλαίας, πολυτελεῆ ἄμαξαν καὶ τριακόσιοι ἵπποι τῆς Σπάρτης ἠκολούθησαν αὐτὸν ἐπισήμως μέχρι τῶν συνόρων τῆς χώρας. Τοιούτων τιμῶν οὐδέποτε εἶχε τύχει ξένος ἐν Σπάρτῃ. — ἄνδρα ξένον = καίπερ ἄνδρα ξένον ὄντα = ἄν καὶ ἦτο ξένος (οὐχὶ Σπαρτιάτης). — ὡς ὑμᾶς = πρὸς ὑμᾶς. — ἐλθόντων, δηλ. ξένων. — καὶ πολὺ, ἐπιτείνει τὸ ὑπερβτκ. τολμηροτάτην. — οἳ γε = διότι ἡμεῖς ὡς γνωστόν. — τῶν ἄλλων ἤδη... δουλευόντων = ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι τότε πλέον ἦσαν ὑπόδουλοι (τῷ βαρβάρῳ). — μέχρι ἡμῶν, κυρίως = μέχρι τῶν ὄριων ἡμῶν· εἶτα = πάντες πλὴν ἡμῶν. — ἠξίωσαμεν = ἐθεωρήσαμεν καθήκον ἡμῶν· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. προλιπεῖν, γενέσθαι, κινδυνεῦσαι καὶ μὴ ὀργισθῆναι. — τὰ οἰκεῖα = τὰ ὑπάρχοντα ἡμῶν. — διαφθειράντες = ἀφήσαντες νὰ καταστραφῶσιν (ὑπὸ τῶν βαρβάρων) = θυσιάσαντες. — μηδ' ὡς = μηδὲ οὕτως, δηλ. ὑπὸ τόσῃ δυσχερεῖς περιστάσεις. — τό... κοινὸν = τὴν κοινὴν σωτηρίαν. — τῶν περιλοίπων = τῶν λοιπῶν (τῶν μὴ δεδουλωμένων τῷ βαρβάρῳ). — προλιπεῖν = καταλιπεῖν. — μηδὲ σκεδασθέντες ἀχρ. αὐτ. γενέσθαι = μηδὲ διασπαρέντες νὰ γίνωμεν ἀχρηστοὶ εἰς αὐτοὺς (τοὺς συμμάχους). — μὴ ὀργισθῆναι = μὴ μνησικακῆσαι. — ὅτι ἡμῖν οὐ προετιμωρήσατε = διότι δὲν ἐβοηθήσατε προηγουμένως (πρὸ τοῦ δηλ. εἰσβάλλῃ ὁ βάρβαρος εἰς τὴν Ἀττικὴν) ἡμᾶς.

§ 3-4. οὐχ ἦσσαν = μᾶλλον. — αὐτοὶ ὠφελῆσαι = ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ὠφελήσαμεν. — ἢ τυχεῖν = ἢ ὅτι ἐτύχομεν. — τούτου, δηλ. τῆς ἐκ μέρος ὑμῶν ὠφελείας. — ἀπὸ οἰκουμένων τῶν πόλεων = (ὀρμώμενοι) ἀπὸ πόλεων, αἵτινες κατψοῦντο. — ἐπὶ τῷ τὸ λοιπὸν νέμεσθαι (= οἰκεῖν), δηλ. τὰς πόλεις = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ κατοικῆτε τὰς πόλεις καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. — ὑπὲρ ὑμῶν καὶ οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον = μᾶλλον ὑπὲρ ὑμῶν ἢ ἡμῶν. — ὅτε γοῦν (= τοῦλάχιστον) κτλ., ἢ παρενθετικὴ πρότασις χρησιμεύει ὡς αἰτιολογία τοῦ: οὐχ ἡμῶν τὸ πλέον = (λέγομεν τοῦτο, διότι) ὅτε κτλ. — σῶοι, ὡς κατέχοντες ἔτι τὴν πόλιν ἡμῶν. — παρεγένεσθε = ἐβοηθήσατε. — ἀπὸ τῆς οὐκ οὔσης ἔτι ὀρμώμενοι = ὀρμώμενοι ἀπὸ πόλεως μὴ ὑπαρχούσης πλέον· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἀπὸ τε οἰκουμένων τῶν πόλεων. — καὶ ὑπὲρ τῆς ἐν βρ. ἐλ. οὔσης κινδυνεύοντες = καὶ κινδυνεύοντες ὑπὲρ πόλεως, ἧς ἢ ἀνάκτησις ἐστηρίζετο ἐπὶ μικρᾶς ἐλπίδος· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό:

ἐπὶ τῷ τὸ λ. νέμεσθαι. — ξυνεσώσαμεν ὑμᾶς τε τὸ μέρος καὶ ἡ. αὐτοὺς = συντελέσαμεν κατὰ τὰς δυνάμεις ἡμῶν εἰς σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἡμῶν αὐτῶν. — εἰ δὲ προσεχωρήσαμεν = ἔαν δὲ ἡθέλομεν προσχωρήσει. — δέισαντες... περὶ τῆ χώρα = φοβηθέντες διὰ τὴν χώραν μας. — ὡσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, δηλ. προσεχώρησαν. — ἢ μὴ ἔτολμ. = ἢ εἰ μὴ ἔτολμ. = ἢ ἔαν δὲν ἡθέλομεν τολμήσει. — ὕστερον, δηλ. μετὰ τὴν εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσβολὴν τοῦ βαρβάρου. — ὡς διεφθαρμένοι = θεωροῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς ὡς κατεστραμμένους. — οὐδὲν ἄν ἔτι ἔδει (= οὐδεμία πλέον ἀνάγκη θὰ ἦτο) ... ναυμαχεῖν, εἰρωνικῶς, διότι κατὰ θάλασσαν ἡ Σπάρτη ἦτο ἀσθενής. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσυχῶς. — ἄν... προεχώρησε τὰ πρ. = ἡβελον προχωρήσει τὰ πράγματα. — αὐτῷ, δηλ. τῷ βαρβάρῳ. — ἢ = ὡς = ὅπως.

Κεφ. 75.

ἄρ' = ἄρ' οὐ = ἄρά γε δέν. — τότε, δηλ. κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. — γνώμης ξυνέσεως, δηλ. ἔνεκα = ἔνεκα τῆς συνέσεως τῆς ἀποφάσεως = ἔνεκα τῆς συνετῆς ἀποφάσεως (δηλ. τοῦ νὰ καταλίπωμεν τὴν πόλιν καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς ναὺς). — ἀρχῆς γε ἦς (= ἦν) ἔχομεν... τοῖς Ἑ. μὴ οὕτως ἄγαν ἐπ. διακεῖσθαι = νὰ μὴ φθονώμεθα τόσον πολὺ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἡγεμονίαν τοῦλάχιστον, ἣν ἔχομεν. — αὐτὴν τήνδε, δηλ. τὴν ἡγεμονίαν. — οὐ βιασάμενοι = οὐ βίᾳ. — ὑμῶν μὲν οὐκ ἐθελησάντων = ἐπειδὴ ὑμεῖς μὲν δέν ἡθελήσατε. — παρὰ μείναι πρὸς τὰ ὑπόλοιπα τοῦ β. = νὰ μείνητε μέχρι τέλους πρὸς καταπολέμησιν τῶν λειψάνων τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ. Ἐννοοῦνται αἱ φρουραί, αἵτινες εἶχον καταλειφθῆ ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν Θράκῃ καὶ Ἑλλησπόντῳ. — ἡμῖν δέ, προτάσσεται ἐμφαντικῶς, ὡς καὶ ἡ γενκ. αὐτῶν. — προσελθόντων τῶν ξυμ. καὶ αὐτῶν δεηθέντων (δηλ. ἡμῶν) = ἐπειδὴ προσῆλθον οἱ σύμμαχοι καὶ αὐτοὶ μόνοι των παρεκάλεσαν ἡμᾶς. — ἡγεμόνας, δηλ. αὐτῶν. — ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἔργου = ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος. — τὸ πρῶτον, ἢ ἀντίθεσις κατωτέρω: καὶ οὐκ ἀσφαλές ἔτι ἐδόκει κτλ. Ἡ ἔννοια: πρῶτον μὲν νὰ προαγάγωμεν τὴν ἡγεμονίαν, ἔπειτα δὲ νὰ μὴ καταλίπωμεν αὐτήν. — προαγαγεῖν αὐτήν = ν' ἀναπτύξωμεν αὐτήν (δηλ. τὴν ἡγεμονίαν). — ἐς τόδε = μέχρις αὐτοῦ τοῦ

σημείου (εις δ εἶναι νῦν). — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — ὑπὸ δέους = ἔνεκα φόβου (δηλ. πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων). Ἐπεξηγείται διὰ τῶν ἐπομένων: οὐκ ἀσφαλὲς ἔτι κτλ. — τιμῆς, νοητέα ἢ ὑπὸ = ἔνεκα τιμῆς (ἢς ἀπελαύομεν ὡς ἡγεμόνες). — ὀφελίας, καὶ ἐνταῦθα νοητέα: ἢ ὑπὸ = ἔνεκα ὀφελίας (ἢν εἴχομεν ὡς ἀναπτύσσοντες τὴν δύναμιν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς πόλεως). — ἔτι, συναπτόεν τῷ οὐκ = οὐκέτι. — τοῖς πολλοῖς ἀπληκθημένους = ἐπειδὴ εἴμεθα μισητοὶ εἰς τοὺς πολλοὺς (τῶν συμμάχων). — καὶ τινῶν καὶ ἤδη ἄπ. κατεστραμμένων = καὶ ἐπειδὴ τινες (σύμμαχοι) ἔνεκα τῆς ἀποστασίας αὐτῶν εἶχον ἤδη ὑποδουλωθῆ. — ὑμῶν τε . . . φίλων, ἀλλ' ὑπόπτων . . . ὄντων = καὶ ἐπειδὴ ὑμεῖς δὲν εἴσθε πλέον ὁμοίως (ὡς πρότερον) φίλοι ἡμῶν, ἀλλ' ὑποπτεύομεν ὑμᾶς καὶ εἴσθε ἐναντίοι. — ἀνέντας (δηλ. τὴν ἀρχὴν) κινδυνεύειν, ἐκ τοῦ οὐκ ἀσφαλὲς . . . εἶναι (δηλ. ἡμᾶς) = δὲν ἐφαίνετο πλέον ὅτι ἦτο ἀσφαλὲς χαλαρώσαντες (= παραιτήσαντες) τὴν ἡγεμονίαν νὰ κινδυνεύομεν. — καὶ γὰρ ἄν . . . , δηλ. εἰ ἀνεῖμεν ἐπομένως = διότι ἄλλως αἱ ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεις πρὸς ὑμᾶς θὰ ἐγίνοντο. — πᾶσι δὲ ἀνεπίφθονον (δηλ. ἐστὶ) . . . εὖ τίθεσθαι, γνωμικόν = εἰς ὅλους δὲ εἶναι ἄμεμπτον γὰ διευθετῶσι καλῶς τὰ συμφέροντά των προκειμένου περὶ τῶν μεγίστων κινδύνων. Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς πρέπει νὰ φθονῇ τινα, διότι διευθετεῖ καλῶς τὰ συμφέροντά του, ὅταν διατρέχῃ τὸν μέγιστον κίνδυνον. Μέγιστος δὲ κίνδυνος διὰ τοὺς Ἀθην. ἀναγκάζων αὐτοὺς νὰ λαμβάνωσι τὰ κατάλληλα μέτρα ἦτο αἱ ἀποστάσεις τῶν συμμάχων.

Κεφ. 76.

§ 1-2. ὑμεῖς γοῦν (= παραδείγματος χάριν), ταῦτα ἐπιφέρονται πρὸς διασάφειν τοῦ λεχθέντος ἐν τέλει τοῦ κεφ. 75, § 4 «πᾶσι ἀνεπίφθονον τὰ ξυμφ... εὖ τίθεσθαι». — ἐπὶ τὸ ὑμῖν ὀφελιμον καταστησάμενοι = πρὸς τὸ συμφέρον σας τακτοποιήσαντες (δι' ἰδρύσεως δηλ. ἐν ταῖς πόλεσιν ὀλιγαρχιῶν). — ἐξηγησθε = εἴσθε ἡγεμόνες. — τότε, δηλ. κατὰ τὰ Μηδικά. — ὑπομείναντες διὰ παντός (δηλ. τοῦ χρόνου) = παραμείναντες μέχρι τέλους· ἢ ἀντίθεσις ἐν κεφ. 75, § 2: «ὑμῶν οὐκ ἐθελησάντων παραμείναι». — εἰ . . . ἀπλήκθησθε = ἄν . . . ἠθέλετε γίνεαι μισητοί. — ἐν τῇ ἡγε-

μονία = κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἡγεμονίας ὑμῶν. — ὥσπερ ἡμεῖς, δηλ. ἀπηχθήμεθα νῦν. — εὖ ἴσμεν μὴ (= οὐκ) ἂν... τοῖς ξυμ. = καλῶς γνωρίζομεν ὅτι σεῖς ὄχι ὀλιγώτερον (ἡμῶν) ἠθέλετε γίνεαι ὀχληροὶ εἰς τοὺς συμμάχους (διὰ τῶν βιαίων μέτρων, ἃ θὰ ἐλαμβάνετε κατ' αὐτῶν). — καὶ ἀναγκασθέντας ἂν = καὶ ὅτι ἠθέλετε ἀναγκασθῆ. — ἢ ἄρχειν ἐγκρατῶς = ἢ νὰ ἀρχητε ἰσχυρῶς (ὅπως συγκρατήσητε τοὺς συμμάχους ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ὑμῶν). — ἢ αὐτοὺς κινδυνεύειν = ἢ σεῖς αὐτοὶ νὰ κινδυνεύητε (ἐκ μέρους τῶν συμμάχων). — οὕτως = κατὰ ταῦτα. — ἀπὸ τοῦ ἀνθρωπείου τρόπου = παρὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. — εἰ... ἐδεξάμεθα καὶ μὴ ἀνεῖμεν = διότι ἐδέχθημεν καὶ δὲν ἀφήσαμεν. — νικηθέντες, μτφρ. = ἀναγκασθέντες ἢ μετχ. αἰτιολογ. — τιμῆς καὶ δέους καὶ ὠφελ., ἐπανάληψις τῶν αἰτίων τῶν δηλωθέντων ἐν κεφ. 75, § 3. — αὖ = ἀφ' ἐτέρου. — τοῦ τοιούτου, δηλ. τοῦ ἄρχειν. — ὑπάρξαντες = ἐπειδὴ ἐκάμαμεν ἀρχήν. — ἀλλ'... καθεστῶτος, γενκ. ἀπόλυτος ὑποκμ. ταύτης τό: τὸν ἦσσω... κατείργεσθαι = ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀνεκαθεν εἶναι καθιερωμένη συνήθεια ὁ κατώτερος νὰ καταπιέζηται ὑπὸ τοῦ δυνατωτέρου. — ἄξιοί τε ἅμα νομίζοντες εἶναι, διὰ τοῦ τε ἐπιφέρεται νέα αἰτία, δι' ἣν οἱ Ἀθ. ἀπεδέχθησαν καὶ διετήρησαν τὴν ἀρχήν = καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως ἐνομίζομεν ὅτι εἴμεθα ἄξιοι (τοῦ ἄρχειν). — καὶ ὑμῖν δοκοῦντες, δηλ. ἄξιοι εἶναι. — μέχρι οὐ... νῦν = μέχρι τοῦ νῦν, ὅτε. — τὰ ξυμφ. λογιζόμενοι = λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰ συμφέροντα ὑμῶν. — τῷ δικαίῳ λόγῳ... χρῆσθε = προβάλλετε τὸ δίκαιον (ὅτι δηλ. οἱ Ἕλλ. πρέπει νὰ μὴ ἡγεμονεῦνται, ἀλλὰ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι). — ὄν = ἀλλὰ τοῦτον, δηλ. τὸν δίκαιον λόγον = ἀλλὰ τοῦτο τὸ δίκαιον. — πω = ἕως τώρα ἀκόμη. — παρατυχόν (αἰτκ. ἀπόλυτος) ἰσχύι τι κτήσασθαι = ἂν ἔτυχε περίστασις ν' ἀποκτήσῃ τις δι' ἰσχύος. — προθεῖς (= προτιμήσας), δηλ. τῆς ἰσχύος. — τοῦ μὴ πλέον ἔχειν ἀπετράπετο, ὁ μὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν περιττεύει = ἀπετράπη ἀπὸ τοῦ νὰ πλεονεκτῇ.

§ 3-4. ἐπαινεῖσθαί τε ἄξιοι, δηλ. εἰσὶ = καὶ διὰ τοῦτο (= τε) εἶναι ἀξιόπαινοι ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Ἀθην.). — χρησάμενοι τῇ ἀνθ. φύσει = ἀκολουθήσαντες τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. — ὥστε ἐτέρων ἄρχειν (= ἐτέρων ἄρχειν), ἐπεξήγησις = δηλ. νὰ ἀρχωσιν ἄλλων. — δικαιοτέροι... γεγέννηται = ἔχουσι δευτῆ (πρὸς τοὺς ὑπηκόους) δικαιοτέροι. — ἢ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν = παρ' ὅσον ἀπῆ-

τει ἡ ὑπάρχουσα (εἰς αὐτοὺς) δύναμις. — ἄλλους γ' ἄν οὖν (= γοῖν ἄν) ... δεῖξαι ἄν = ἄλλοι τοῦλάχιστον νομιζόμεν ... ὅτι ἤθελον δεῖξει. Ὑπαινίσσεται ὁ ρήτωρ τοὺς Λακ. Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ δυνητικοῦ ἄν πρβλ. κεφ. 36, § 3. — τὰ ἡμέτερα λαβόντες = ἐάν εἶχον τὴν ἡμετέραν ἀρχήν. — μάλιστα = κατ' ἐξοχήν. — εἴ τι μετριάζομεν (= ἄν κατὰ τι εἴμεθα ἐπιεικεῖς), λιτότης ἀντί: ὡς μετριάζομεν = πόσον εἴμεθα ἐπιεικεῖς. — καὶ ἐκ τοῦ ἐπιεικοῦς = καὶ διὰ τὴν ἐπιεικειαν ἡμῶν. — ἀδοξία = δυσφήμησις. — τὸ πλέον = μᾶλλον. — οὐκ εἰκότως = ἀδίκως. — περιέστη = ἐπηκολούθησεν.

Κεφ. 77.

§ 1-3. καὶ (=καίπερ) ἐλασσοῦμενοι = ἄν καὶ καταδικαζόμεθα (καθ' ὅσον οὐδὲν ποιοῦμεθα χρῆσιν τῆς ἡμετέρας δυνάμεως πρβλ. κεφ. 76, § 3). — ἐν ταῖς ξυμβολαίαις ... δίκαις = ἐν ταῖς δίκαις ταῖς προερχομέναις ἐξ ἰδιωτικῶν συμβολαίων (καὶ δικαζομέναις ἐν δικαστηρίαις τῶν συμμαχίδων πόλεων). — καὶ παρ' ἡμῖν αὐτοῖς ... ποιήσαντες τὰς κρίσεις = καὶ ἄν καὶ διετάξαμεν νὰ γίνωνται αἱ δίκαι παρ' ἡμῖν αὐτοῖς (δηλ. εἰς τὰ παρ' ἡμῖν δικαστήρια). — ἐν τοῖς ὁμοίοις νόμοις = κατὰ τοὺς ὁμοίους (ἡμῖν τε καὶ τοῖς συμάχοις) νόμους, χωρὶς δηλ. ἡμεῖς ὡς ἡγεμόνες νὰ ἔχωμεν προνόμια τινα. — φιλοδικεῖν δοκοῦμεν = θεωρούμεθα (παρὰ τῶν συμάχων) ὅτι εἴμεθα φιλόδικοι (= ὅτι ἀγαπῶμεν τὰς δίκαις). — αὐτῶν, δηλ. τῶν συμάχων. — σκοπεῖ = ἐξετάζει: ἐκ τούτου ἐξαρτ. ἡ πλαγία ἐρωτημτκ. πρότασις: διότι τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται = διατί τοῦτο τὸ ὀνειδος (δηλ. τὸ φιλοδικεῖν) δὲν ἀποδίδεται. — τοῖς καὶ ἄλλοιθι που ἀρχὴν ἔχουσι = εἰς τοὺς ἔχοντας ἀρχὴν καὶ εἰς ἄλλα μέρη. — καὶ ἥσον ἡμ. πρὸς τοὺς ὑπ. μετρ. οὔσι = καὶ εἰς τοὺς ὄντας πρὸς τοὺς ὑπερκόους τῶν ἐπιεικεῖς ὀλιγώτερον ἡμῶν. — βιάζεσθαι γὰρ οἷς ἄν ἔξῃ, δικάζεσθαι οὐδὲν προσδέονται = διότι εἰς ὅσους εἶναι δυνατόν νὰ μεταχειρίζονται τὴν βίαν, οὗτοι οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουσι νὰ δικάζωνται. Ἡ πρότασις αὕτη αἰτιολογεῖ τὴν νοουμένην πρότασιν: εἰκότως τοῦτο οὐκ ὀνειδίζεται αὐτοῖς διὰ τὸ ὁμοιοτέλευτον δὲ (βιάζεσθαι - δικάζεσθαι) λαμβάνει χαρακτηριστῆρα παροιμιώδη. — οἱ δὲ = οὗτοι ὁμῶς (δηλ. οἱ σύμμαχοι ἡμῶν). — πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου

ὁμιλεῖν = ν' ἀναστρέφονται πρὸς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἴσου (ὡς ἴσοι δηλ. πρὸς ἴσους, οὐχὶ ὡς ὑπήκοοι πρὸς ἄρχοντας). — ἦν τι... καὶ ὅπως οὖν ἐλασσωθῶσιν = ἐὰν κατὰ τι... καὶ ἐλάχιστον ζημιωθῶσιν. — παρὰ τὸ μὴ οἶσθαι χρῆναι = παρὰ τὸ οἶσθαι μὴ χρῆναι (δηλ. ἐλαττωθῆναι) = παρὰ τὴν δοξασίαν αὐτῶν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ζημιωθῶσιν. — ἡ γνώμη ἢ δυνάμει τῇ διὰ τὴν ἀρχὴν = ἡ διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ διὰ βιαίου μέτρου ἀπορρέοντος ἐκ τῆς ἀρχῆς ἡμῶν· οἱ προσδιορισμοὶ οὗτοι ἀποδοτέοι τῷ ἐλασσωθῶσιν. — οὐ... χάριν ἔχουσι = δὲν χρεωστοῦσι χάριν. — τοῦ πλέονος μὴ στερισκόμενοι = διότι δὲν στεροῦνται τοῦ περισσοτέρου (δηλ. τῆς ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἐξισώσεως). — τοῦ ἐνδεοῦς χαλεπώτερον φέρουσιν = ἀγανακτοῦσι περισσότερον διὰ τὸ ἐλλεῖπον (δηλ. τὴν μὴ τελείαν ἐξίσωσιν). — ἢ εἰ... φανερώς ἐπλεον. = παρὰ ἐὰν φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν. — ἀπὸ πρώτης (δηλ. ἀρχῆς) ἀποθέμενοι τὸν νόμον = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀφήσαντες κατὰ μέρος πᾶσαν νόμιμον διάταξιν. — ἐκείνως δ' (= γὰρ) = κατ' ἐκείνον δηλ. τὸν τρόπον (ἂν δηλ. φανερώς ἐπλεονεκτοῦμεν). — οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἀντέλεγον = οὐδὲ αὐτοὶ θὰ ἀντέλεγον. — ὡς οὐ χρεῶν, δηλ. ἐστὶ = ὅτι δὲν πρέπει. — τὸν ἦσσω τῷ κρατοῦντι ὑποχωρεῖν = ὁ ἀσθενέστερος νὰ ὑποχωρῇ εἰς τὸν ἔχοντα δύναμιν.

§ 4-6. ἀδικούμενοί τε (= οὖν)... μᾶλλον ἢ βιαζόμενοι = κατὰ ταῦτα ὅταν ἀδικῶνται μᾶλλον παρὰ ὅταν ὑπέικωσιν εἰς τὴν βίαν. — ὡς ἔοικεν = καθὼς φαίνεται. — τὸ μὲν = ἐκεῖνο μὲν, δηλ. τὸ ἀδικεῖσθαι. — ἀπὸ τοῦ ἴσου (ἀρσενκ.) δοκεῖ πλεον. = φαίνεται πλεονεξία προερχομένη ἀπὸ τοῦ ἰμοίου. — τὸ δ' = τοῦτο δέ, δηλ. τὸ βιάζεσθαι. — ἀπὸ τοῦ κρείσσονος (ἀρσενκ.) καταναγκάζ. = ἀνάγκη ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου. — γοῦν = παραδείγματος χάριν. — τούτων, ἅ δηλ. πάσχουσι σήμερον ὑφ' ἡμῶν. — πάσχοντες = εἰ καὶ ἔπασχον. — ἠνείχοντο = ὑπέμενον (ταῦτα). — χαλεπὴ = ἀφόρητος. — δοκεῖ, δηλ. αὐτοῖς. — εἰκότως = εὐλόγως· ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρήμ. χάριν ἐμφάσεως. — τὸ παρὸν γὰρ... τοῖς ὑπηκόοις (δηλ. ἐστί), γνωμικὸν = διότι ἡ παρούσα ἐξουσία πάντοτε εἶναι βαρεῖα εἰς τοὺς ὑπηκόους. Ἐνταῦθα ἀφίνων ὁ ῥήτωρ τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν Ἀθ. δηλοῖ τὴν αἰτίαν τῆς δυσαρσεσκείας τῶν ὑπηκόων. — ὑμεῖς γ' ἂν οὖν (= γοῦν ἂν) ... τάχα ἂν τὴν εὐνοίαν μεταβάλοιτε = ὑμεῖς παρα-

δειγμ. χάριν ταχέως ἠθέλετε μεταβάλλει τὴν εὐνοίαν (εἰς δυσμένειαν).
 Περὶ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἄν πρβλ. κεφ. 76, § 4. — εἰ... ἄρξαιτε =
 ἐὰν ἠθέλετε ἄρξει. — καθελόντες ἡμᾶς = κατατιβάσαντες ἡμᾶς
 (ἀπὸ τῆς ἀρχῆς). — ἦν διὰ τὸ ἡμέτερον δῆος εἰλήφατε = τὴν
 ὁποῖαν (εὐνοίαν) ἔχετε λάβει διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς φόβον (τῶν συμ-
 μάχων). — εἶπερ... ὁμοῖα καὶ νῦν γνώσεσθε = ἐὰν βεβαίως καὶ
 τώρα θὰ ἔχητε τὰ αὐτὰ φρονήματα. — οἷα καὶ τότε... ὑπεδεί-
 ξατε = τὰ ὅποια καὶ τότε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐδείξατε. — πρὸς τὸν
 Μ. δι' ὀλίγου (δηλ. χρόνου) ἠγησάμενοι = ὅτε ἐλάθετε πρὸς καιρὸν
 τὴν ἡγεμονίαν κατὰ τοῦ Μήδου (δηλ. ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν
 Περσῶν μέχρι τῆς ἐκδιώξεως τοῦ Πausανίου ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου). —
 ἄμεικτα γὰρ τὰ τε = ἄμεικτά τε γὰρ τὰ κτλ. τὸ δὲ ἄμεικτα =
 ἀσύμφωνα, ἐπομένως ἀκατάλληλα πρὸς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν
 ἄλλων. — τὰ καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς νόμιμα = τὰ ἔθιμα ὑμῶν αὐτῶν. —
 τοῖς ἄλλοις = τοῖς νομίμοις τῶν ἄλλων = πρὸς τὰ ἔθιμα τῶν ἄλλων.
 — εἰς ἕκαστος, ὁ ῥήτωρ ὑπαινίσσεται ἰδίᾳ τὸν Πausανίαν. — εἰς
 ἕκαστος, δηλ. ὑμῶν. — ἐξιῶν, δηλ. πρὸς πόλεμον. — τοῦτοις, δηλ.
 τοῖς νομίμοις. — οὐθ' οἷς (= τοῦτοις, οἷς) ... νομίζει (= χρῆται) =
 οὔτε ὅσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς μεταχειρίζεται. — ὑμεῖς γ' ἄν οὖν ...
 Ἑλλάς νομίζει, ἢ ἔννοια: ἐὰν ἀνελαμβάνετε σεις τὴν ἡγεμονίαν
 ἀντὶ ἡμῶν, θὰ ἦσθε ὡσαύτως ὀχληροὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους καὶ
 ἔτι μᾶλλον ἢ ἡμεῖς: διότι τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ὑμῶν δὲν συμβιβά-
 ζονται πρὸς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

Κεφ. 78.

ὡς οὐ περὶ βραχέων = ὡς (βουλευόμενοι) περὶ οὐ βραχέων =
 διότι σκέπτεσθε περὶ σπουδαιοτάτων πραγμάτων. — βραδέως ..
 βραχέων, παρήχησις. — καὶ μὴ .. προσθησθε = καὶ μὴ ἀναλά-
 βητε. — ἄλλοτρίαις γνώμας καὶ ἐγκλήμασι = εἰς ξένας γνώμας
 καὶ εἰς (ξένα) παράπονα (δηλ. τῶν Κορινθίων καὶ τῶν ἄλλων
 συμμάχων). — οἰκτεῖον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἄλλοτρίαις. — πόνον
 = κακόν. — τοῦ δὲ πολέμου τὸν παράλογον, ὅσος ἐστί, πρόλη-
 φις = ὅσος δ' ἐστὶν ὁ παράλογος (= ὁ παραλογισμὸς) τοῦ πολέ-
 μου = πόσον δὲ εἶναι τὸ ἀνυπολόγιστον τοῦ πολέμου. — πρὶν ἐν
 αὐτῷ (δηλ. τῷ πολέμῳ) γενέσθαι = προτοῦ νὰ ἔλθῃτε εἰς αὐτόν. —

προδιάγνωτε = σκεφθῆτε προηγουμένως. — ἐς τύχας... περιίστασθαι = νὰ καταντᾶ εἰς περιπετείας. — φιλεῖ (= συνηθίζει), δηλ. ὁ πόλεμος. — τὰ πολλὰ = ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. — ὦν (ἐηλ. τυχῶν) ἴσον τε ἀπέχομεν = ἐκ τῶν ὁποίων περιπετειῶν ἐξ ἴσου εἴμεθα μακρὰν (δηλ. ἡμεῖς οἱ Ἀθην. καὶ σεῖς οἱ Λακ.). — καὶ ὁποτέρως ἔσται (= γενήσεται), δηλ. ὁ πόλεμος = καὶ κατὰ πῶτον ἐκ τῶν δύο τρόπων (εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς) θ' ἀποβῆ' παρατηρητέα ἢ ἐξάρτησις καὶ τοῦ β' τούτου μέλους ἐκ τοῦ ὦν. — ἐν ἀδήλω κινδυνεύεται = ἐν ἀδήλω ἔστί καὶ κινδυνεύεται = ἀδηλον εἶναι καὶ ἀμφίβολον (τοῦτο, δηλ. τό: ὁποτέρως ἔσται). — ἰόντες... ἐς τοὺς πολέμους = ὅταν ἀναλαμβάνωσι πολέμους. — τῶν ἔργων... ἔχονται = ἀπὸ τὰ ἔργα πιάγονται = ἐπιχειροῦσι τὰς ἐχθροπραξίας. — κακοπαθοῦντες δὲ ἤδη = ὅταν δὲ πλέον περιπίπτωσιν εἰς τὴν δυστυχίαν. — τῶν λόγων ἄπτονται = (τότε) πιάνονται ἀπὸ τὴν σκέψιν = ἀρχίζουσι νὰ σκέπτονται. — ἐν οὐδεμιᾷ πω... ὄντες = ἐπειδὴ εἰς οὐδὲν τοιοῦτον λάθος περιεπέσαμεν μέχρι τοῦδε. — οὔτ' αὐτοὶ = οὔτε ἡμεῖς αὐτοί. — οὔθ' ὑμᾶς ὀρῶντες, δηλ. ἐν τοιαύτῃ ἁμαρτίᾳ ὄντες. — λέγομεν, ἐνταῦθα = κελεύομεν δι' αὐτὸ καὶ ἡ σύνταξις τοῦ β. μετὰ τελεω. ἀπρμφ.: μὴ λύειν μηδὲ παραβαίνειν... λύεσθαι. — ἕως... , δηλ. ἔστί = ἐν ὅσῳ εἶναι. — αὐθαίρετος = ἐλευθέρα, μὴ ἐπιβαλλομένη ἐκ τῶν περιστάσεων. — ἡ εὐβουλία = ἡ ὀρθοφροσύνη. — σπονδίας, δηλ. τὰς τριακονταετίαις. — τὰ δὲ διάφορᾶ δίκη λύεσθαι = τὰς δὲ πρὸς ἡμᾶς διαφορὰς σας νὰ ἐξομαλύνητε διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ. — κατὰ τὴν ξυνηθήκην, τὴν τριακονταετιᾶ, ἐν ἣ ἐγγέγραπτο: «δίκας τῶν διαφορῶν ἀλλήλοις δίδοναι καὶ δέχεσθαι» (πρβλ. κεφ. 140, § 2) καὶ «ὄπλα μὴ ἐπιφέρειν, ἣν δίκας θέλωσι δίδοναι». — εἰ δὲ μὴ = ἄλλως. — τοὺς ὀρκίους, πρβλ. κεφ. 71, § 5. — ἀμύνεσθαι, δηλ. ὑμᾶς, ὅπερ παρελείφθη ἐπίτηδες διὰ νὰ καταστῆ ἡ πρότασις ὅσον τὸ δυνατόν γενική. — πολέμου ἀρχοντας = κάμνοντας ἀρχὴν τοῦ πολέμου. — ταύτη, ἣ ἂν ὑψηγῆσθε = οὕτως, ὅπως ἂν ὑποδείξητε (εἰς ἡμᾶς).

3. Δημηγορίες τοῦ Ἀρχιδάμου καὶ Σθενελαΐδου.
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Σπάρτης καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ἀπόφασις
τῶν Λακεδαιμονίων.

(Κεφ. 79 - 87)

Κεφ. 79.

ἐπειδή, χρονκ. — τῶν ξυμμάχων... τὰ ἐγκλήματα = τὰ παρά-
πονα τῶν συμμάχων. — τὰ ἐς τοὺς Ἀθ. = τὰ κατὰ τῶν Ἀθην. —
τῶν Ἀθ. ἃ ἔλεξαν = τὸν λόγον τῶν Ἀθ. — μεταστησάμενοι πάν-
τας = κελεύσαντες πάντας (δηλ. τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς Ἀθ.)
ν' ἀπέλθωσι (τῆς ἐκκλησίας). — κατὰ σφᾶς αὐτοὺς = καθ' ἑαυτοὺς,
μόνοι. — περὶ τῶν παρόντων, δηλ. πραγμάτων = περὶ τῆς παρού-
σης καταστάσεως. — ἐπὶ τὸ αὐτό... ἔφερον, κατὰ μεταφορὰν ἐκ
τῆς ὁδοῦ = εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα κατέλγον. — ἀδικεῖν τε...
καὶ πολεμητέα (= πολεμητέον) εἶναι, ἐπεξηγήσεις τοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ
= ὅτι δηλ. οἱ Ἀθ. ἀδικοῦσι πλέον καὶ ὅτι πρέπει νὰ πολεμῶσι
κατ' αὐτῶν. — ἐν τάχει = ταχέως. — παρελθὼν = ἀναθᾶς εἰς τὸ
βῆμα. — Ἀρχίδαμος, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης ἀπὸ τοῦ 469-427
π. Χ. — δοκῶν = ὅστις ἐθεωρεῖτο.

Κεφ. 80.

§ 1-2. καὶ αὐτὸς = καὶ ἐγὼ αὐτός. — ἤδη = μέχρι τοῦδε. —
ἔμπειρος, ὁ Ἀρχιδ. ἦτο βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ 469· ἐπομένως δὲν ἦτο
πλέον νέος. — τοὺς ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ, δηλ. ἐν ἧπερ ἐγὼ εἶμι =
τοὺς συνηλικιώτας μου. — ὁρῶ, δηλ. ὁμοίως ἐμπείρους ὄντας =
βλέπω ὅτι ὁμοίως εἶναι ἔμπειροι. — μήτε ἀπειρία... μήτε... νομί-
σαντα, παρατηρητέα ἢ ἔκφρασις δύο αἰτίων κατὰ διάφορον τρό-
πον: τοῦ α' κατὰ δοτικ. (ἀπειρία), τοῦ β' διὰ μετχ. αἰτιολογκ.
(νομίσαντα) = μήτε ἕνεκα ἀπειρίας... μήτε διότι ἐνόμισε (πρβλ.
κεφ. 63, § 1: βαλλόμενός τε καὶ χαλεπῶς). — τινα, δηλ. τῶν συνη-
λικιωτῶν μου. — τοῦ ἔργου = τοῦ πολέμου. — ὄπερ, δηλ. τὸ ἐπι-
θυμῆσαι τοῦ πολέμου. — ἄν... πάθειεν = ἤθελον πάθει. — οἱ πολ-
λοί, ἐννοοῦνται οἱ νεώτεροι καὶ ἀπειρότεροι. — ἀγαθὸν καὶ ἀσφα-

λές (= ἀκίνδυνον), δηλ. εἶναι. — εὔροιτε δ' ἂν κτλ., ἐν τούτῳ περιέχεται ἡ πρόθεσις· διὰ δὲ τοῦ πρὸς μὲν γὰρ κτλ. (§ 3) μεταβαίνει ὁ ῥήτωρ εἰς τὴν πίστιν. — τόνδε (δηλ. τὸν πόλεμον), μετάβασις ἐκ τοῦ γενικοῦ εἰς τὸ μερικόν· ἦτοι ἐκ παντὸς πολέμου εἰς τὸν προκείμενον πρὸς τοὺς Ἀθ. — οὐκ ἂν ἔλ. γεγόμενον = ὅτι οὐκ ἂν γένοιτο ἐλάχιστος = ὅτι μέγιστος ἤθελε γίνει. — εἰ . . . τις (δηλ. ὑμῶν) ἐκλογίζοιτο = εἰ ἐκλογίζοισθε = εἰ ἤθέλετε ἐξετάζει. — σωφρόνως = ἀπαθῶς.

§ 3-4. πρὸς τοὺς Πελοπ. καὶ ἀστυγείτονας = πρὸς τοὺς Πελ. καὶ μάλιστα (ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς μακρὰν αἰκοῦντας Ἀθ.) ὡς γείτονας. — παρόμοιος, δηλ. ἐστὶ τὸ δὲ παρόμοιος = ἐν παραβολῇ ὁμοία. — ἡ ἀλήθῃ = ἡ πολεμικὴ δύναμις. — διὰ ταχέων = ταχέως (πρβλ. κεφ. 63, § 2: διὰ τάχους). — οἷόν τε (δηλ. ἐστὶ) ἐφ' ἕκαστα (= εἰς πάντα τὰ σημεῖα) ἐλθεῖν = εἶναι δυνατὸν νὰ ἔλθωμεν πανταχοῦ (διότι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἀπέχει πολὺ). — πρὸς δὲ ἄνδρας, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ἐκάς = μακρὰν. — τοῖς ἄλλοις ἅπασιν = καθ' ὅλα τὰ ἄλλα. — ἐξήρτυνται = ἔχουσι παρασκευασθῆ. — πλούτῳ τε ἰδίῳ . . . ὄχλῳ, ἐπεξηγήσεις τοῦ: τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. Παρατηρητέον τὸ πολυσύνδετον σχῆμα. — ὄπλοις = κατὰ τὰ ὄπλα (παντὸς εἶδους). — ὄχλῳ = κατὰ τὸ πλῆθος. — οὐκ ἐν ἄλλῳ ἐνί γε χωρίῳ Ἑλλ. = ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ τοῦλάχιστον Ἑλλ. χωρίῳ. Ἐκ τούτου συνάγεται ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἦσαν ἡ μεγίστη πόλις τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ Πελοπ. πολέμου. — πῶς χρῆ πρὸς τούτους, ἔντονος ῥητορικῆ ἐπανάληψις τῆς ἀρχῆς τῆς περιόδου (πρὸς δὲ ἄνδρας) διακοπείσης ὑπὸ τῆς παρεμπροσούσης ἀναφρκ. προτάσεως: οἱ γῆν . . . ἔχουσι. — ῥαδίως, ἐνταῦθα = ἀπερισκέπτως. — πόλεμον ἄρασθαι = ν' ἀναλάβωμεν πόλεμον. — τίνοι πιστεύσαντας (δηλ. ἡμᾶς) ἀπαρ. ἐπειχθῆναι (δηλ. χρῆ) = εἰς τί πιστεύσαντες ἡμεῖς πρέπει νὰ σπεύσωμεν ἀπαρασκευοί. — πότερον . . . ; ἀλλὰ . . . ἀλλὰ . . . ; ἀλλὰ . . . , ὑποφορά. — ταῖς ναυσί, δηλ. πιστεύσαντας χρῆ ἐπειχθῆναι. — ἥσσοις = κατώτεροι (δηλ. ἐκείνων ὡς πρὸς τὰ πλοῖα). — εἰ δὲ μελετήσομεν καὶ ἀντιπαρ. = εἰ δὲ ἀσκηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐπίσης παρασκευασθῶμεν. — χρόνος ἐνέσται = θὰ μεσολαβῆσῃ χρόνος. — ἀλλὰ τοῖς χρήμασι, δηλ. πιστεύσαντας χρῆ ἐπειχθῆναι. — πολλῶ ἔτι πλεόν = ἔτι πολλῶ πλεόν = ἀκόμῃ πολὺ περισσότερον. — τούτου = τούτων (δηλ. τῶν χρημάτων). — ἐλλείπομεν = ἔχομεν ἐλλειψιν. — ἐν κοινῶ

(= ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ) ... ἐκ τῶν ἰδίων, ὡς ἐν § 3: πλούτῳ τε ἰδίῳ καὶ δημοσίῳ. — ἔχομεν, δηλ. χρήματα τοῦτο νοητέον καὶ εἰς τὸ φέρομεν (= συνεισφέρομεν). — ἐτοίμως = προθύμως.

Κεφ. 81.

§ 1-3. τάχ' ἂν τις θαρσοίη = ἴσως τις ἐκ τούτου ἤθελεν ἀντλήσει θάρρος ὑποφορά. — τοῖς ὅπλοις (= τοῖς ὀπίταις) ... καὶ τῷ πλήθει, ἐν διὰ δυσίν = κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀπλιτῶν. — αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.) ... ὑπερφέρομεν = ὑπερέχομεν αὐτῶν. — ἐπιφροτώντες = διὰ συχνῶν ἐπιδρομῶν (εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀθ.). — τοῖς δὲ = τούτοις δὲ (δηλ. ταῖς Ἀθ.). — ἄλλη γῆ, δηλ. ἡ Ἰωνία καὶ ἡ Θράκη. — ὦν = ταῦτα ὦν. — ἐπὶ θαλάσσης = διὰ θαλάσσης. — ἐπάξονται = θὰ εἰσάγωσιν ἔξωθεν. — εἰ δ' αὖ, διὰ τούτου εἰσάγεται νέον τι. — τοὺς ξυμμάχους, δηλ. τῶν Ἀθ. — δεήσει = θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη. — τούτοις (δηλ. τοῖς ξυμμάχοις), ἀντικμ. τοῦ βοηθεῖν. — ναυσί, δοτικ. ὄργνη. — τὸ πλεόν οὔσι νησιώταις = διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι νησιῶται.

§ 4-6. τίς (= ποῖος) οὖν ἔσται ἡμῶν ὁ πόλις; = λοιπὸν πῶς θὰ πολεμήσωμεν ἡμεῖς; — εἰ μὴ γάρ ... κρατήσομεν ἢ ... ἀφαιρήσομεν (δηλ. αὐτούς) = διότι ἐὰν δὲν νικήσωμεν αὐτούς ἢ ἐὰν δὲν ἀφαιρέσωμεν ἀπ' αὐτούς. — ναυσί, δοτικ. ὄργνη. — τὰς προσόδους, τὰς προερχομένας ἀπὸ τῶν συμμάχων τῶν φόρου ὑποτελῶν. — ἀφ' ὧν = διὰ τῶν ὁποίων. — τρέφουσι = συντηροῦσι. — βλαβόμεθα τὰ πλείω (= πλείονας βλάβας [ἢ οἱ Ἀθηναῖοι]) = θὰ ὑποστώμεν περισσοτέρας βλάβας ἢ οἱ Ἀθην. — κὰν (= καὶ ἐν) τούτῳ = καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει, καὶ ἂν δηλ. περισσότερον βλαβῶμεν. — οὐδὲ καταλύεσθαι = οὐδὲ νὰ διαλλαττώμεθα. — ἔτι καλόν, δηλ. ἔστι = εἶναι πλεόν ἔντιμον. — ἄλλως τε καὶ = καὶ μάλιστα. — εἰ δόξομεν = ἐὰν φανῶμεν. — ἄρξαι... τῆς διαφορᾶς = ὅτι ἐγενόμεθα πρωταίτιοι τῶν ἐχθροπραξιῶν. — μᾶλλον, δηλ. τῶν Ἀθηναίων. — μὴ... δὴ... ἐπαιρώμεθα = ἄς μὴ παρακινώμεθα βεβαίως. — ἐκείνη γε τῇ ἐλπίδι = ὑπ' ἐκείνης τοῦλάχιστον τῆς ἐλπίδος. — ὡς κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ: ἐκείνη τῇ ἐλπίδι. — ἦν... τέμνωμεν = ἂν λεηλατῶμεν. — δέδοικα δὲ = τὸναντίον φοβοῦμαι. — μὴ... ὑπολίπωμεν = μήπως ἀφήσωμεν κληρονομίαν. — αὐτόν, δηλ. τὸν

πόλεμον. — οὕτως εἰκὸς = τόσον πιθανὸν εἶναι. — φρονήματι = διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν. — μήτε τῇ γῆ δουλεῦσαι = μήτε νὰ γίνωσι δούλοι (νὰ ἐξαρτηθῶσιν ἐκ) τῆς πατρίου των χώρας κατ' ἔννοιαν: μήτε νὰ υποκύψωσιν εἰς ἡμᾶς, ἵνα σώσωσι τὴν πατρίδα των ἀπὸ τῆς δηλώσεως ἡμῶν. — μήτε ὡσπερ ἄπ. κατ. τῷ πολέμῳ = μήτε ὡς ἄπειροι νὰ καταπλαγῶσιν ὑπὸ τοῦ πολέμου.

Κεφ. 82.

§ 1-3. οὐ μὴν οὐδὲ = ἀλλ' ὅμως οὐδὲ συναπτέον τῷ κελεύῳ. — ἀναισθητός = ἀπαθῶς· ἀποδοτέον τῷ ἔἴην καὶ μὴ καταφωρᾶν. — αὐτοὺς κελεύω ... βλάπτειν, ἢ σύνταξις: κελεύω (ἡμᾶς) ἔἴην αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθην.) βλάπτειν τοὺς ξυμ. ἡμῶν = συμβουλευῶ νὰ ἀφήνωμεν ἡμεῖς αὐτοὺς νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν. — καὶ ἐπιβουλεύοντας (δηλ. ἡμῖν) μὴ καταφωρᾶν = καὶ νὰ μὴ ἐξελέγχωμεν (αὐτοὺς) ὅτι ἐπιβουλεύουσιν ἡμᾶς (= ὅτι ἔχουσιν ἐχθρικοὺς σκοποὺς κατ' ἡμῶν). — ἀλλά, δηλ. κελεύω ἡμᾶς. — ὄπλα μὲν μῆπω κινεῖν = πόλεμον μὲν νὰ μὴ κινῶμεν ἀκόμη. — πέμπειν, δηλ. πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθ. — καὶ αἰτιᾶσθαι μήτε πόλ. ἄγαν δηλοῦντας = καὶ νὰ παραπονώμεθα (κατὰ τῶν Ἀθ.) μήτε φανερώς κηρύττοντες πόλεμον. — μὴθ' ὡς ἐπιτρέφομεν = μήτε δηλοῦντας ὡς ἐπιτρέφομεν (δηλ. τοῖς Ἀθ. βλάπτειν τοὺς ξυμμάχους ἡμῶν) = μήτε δηλοῦντες ὅτι θὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ) νὰ βλάπτωσι τοὺς συμμάχους ἡμῶν. — κἂν (= καὶ ἐν) τούτῳ (δηλ. τῷ χρόνῳ) = καὶ ἐν τῷ μεταξύ (καθ' ὃν δηλ. χρόνον κάμνομεν τὰς διαπραγματεύσεις). — καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐξαρτῦεσθαι, τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ κελεύῳ = συμβουλευῶ καὶ τὰς ἰδικὰς μας δυνάμεις νὰ παρασκευάζωμεν. — προσαγωγῇ = διὰ τῆς προσελύσεως. — εἰ ... προσληψόμεθα = εἰ ... δυνησόμεθα προσλαβεῖν. — ἀνεπίφθονον (= ἄμεμπτον) δὲ κτλ., διὰ τούτου ζητεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν αἰσχρὰν πράξιν τῆς προσφυγῆς τῶν Λακ. εἰς τοὺς βαρβάρους. — ὅσοι, δηλ. ἐπιβουλεύονται. — προσλαβόντας διασωθῆναι, δηλ. πάντας αὐτοὺς = πάντες αὐτοὶ (ὅσοι κτλ.) νὰ διασωθῶσιν ἀφ' οὗ προσλάβωσι. — καὶ τὰ αὐτῶν (δηλ. τῶν ξυμμάχων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὰ ἡμέτερα αὐτῶν) ἅμα ἐκποριζώμεθα = καὶ τὰς δυνάμεις τῶν συμμάχων ἅς προσπαθῶμεν νὰ ἐτοιμάζωμεν ἐνταῦθα

ἀνεμένετο ἀντὶ ὑποτακτικ. (ἐκποριζόμεθα) ἀπαρμφ. ἐκπορίζεσθαι ἐξαρτώμ. ἐκ τοῦ κελύω (τὰ ἡμέτερα ἐξαυτέσθαι... καὶ τὰ αὐτῶν ἐκπορίζεσθαι)· ἀλλὰ ἡ σύνταξις μετεβλήθη ἕνεκα τῆς μακρᾶς ἐν τῷ μεταξὺ παρενθέσεως. — ἔσακούωσί τι πρῆσβ. ἡμῶν = δίδωσιν ἀκρόασίν τινα εἰς ἡμᾶς πέμποντας πρέσβεις, δηλ. παραδέχωνται τὰ διὰ τῶν πρῆσβειῶν προτεωόμενα εἰς αὐτούς. — ταῦτα ἀριστα, δηλ. ἔστι = τοῦτο εἶναι ἀριστον = ἔχει καλῶς. — ἦν δὲ μή, δηλ. ἔσακούωσί τι. — διελθόντων ἐτῶν καὶ δύο καὶ τριῶν = μετὰ πάροδον ἐτῶν καὶ μάλιστα δύο ἢ τριῶν. — ἄμεινον ἤδη (= καλύτερον τότε πλέον), συναπτέον τῷ πεφραγμένοι, ὅπερ κυρίως = ὠχυρωμένοι· εἶτα μεταφρ. = παρεσκευασμένοι. — ἦν δοκῆ, δηλ. ἡμῖν εἶναι ἐπ' αὐτούς. — ἴμεν = θὰ ἐπέλθωμεν. — καὶ ἴσως, συναπτέον τῷ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν = καὶ ἴσως εὐκολώτερον (ἢ νῦν) ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἡμῶν, προσδιορίζει τὴν παρασκευὴν καὶ τοὺς λόγους· προετάχθη δι' ἔμφρασιν. — ἤδη τὴν παρασκευὴν = τὴν παρασκευὴν, τὴν ἤδη γεγενημένην. — καὶ τοὺς λόγους, δηλ. ἀκούοντες, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ὀρῶντες. — αὐτῇ ὁμοῖα ὑποσημαίνοντας = ὅτι ὑποδεικνύουσι σύμφωνα μὲ αὐτὴν (δηλ. τὴν παρασκευὴν). Ἡ ἔννοια: ἐὰν οἱ Ἀθ. βλέπωσι τὰς πολεμικὰς ἡμῶν παρασκευὰς καὶ ἀκούωσιν ἡμᾶς ἀπειλοῦντας πόλεμον (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν προηγουμένην διαγωγὴν ἡμῶν: μήτε πόλεμον ἄγαν δηλοῦντας), ἴσως ἤθελον ὑποχωρήσει. — ἔχοντες καὶ... βουλευόμενοι, αἱ μετχ. προσδιορίζουσι τὸ μᾶλλον ἂν εἴκοιεν αἰτιολογικῶς. — ἀτιμητον = ἀλεηλάτητον. — περὶ παρόντων ἀγαθῶν καὶ οὐπω ἐφθαρμένων, ἡ αὐτῇ ἔννοια καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς: ἀντιθετικὸς παραλληλισμὸς πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἔννοιας.

§ 4-6. ἄλλο τι... ἢ ὄμηρον, κτηγρμ. τοῦ τὴν γῆν = ὡς ἄλλο τι παρὰ ὡς ἐνέχυρον (παρεχόμενον ὑπὲρ εἰρήνης). — καὶ οὐχ ἦσσαν, ὄσφ = καὶ μάλιστα τοσούτῳ μᾶλλον, ὄσφ. — ἄμεινον ἐξείργασται = καλύτερον εἶναι καλλιεργημένη. — ἦς = διὰ τοῦτο αὐτῆς. — ὡς ἐπὶ πλείστον, δηλ. χρόνον. — καὶ μὴ ἐς ἀπόνοιαν κατ. αὐτούς ἀλ. ἔχειν = καὶ νὰ μὴ ἔχωσιν αὐτούς ἀπροσβλητοτέρους, ἀφ' οὗ καταστήσωμεν εἰς ἀπόγνωσιν. Ἡ ἔννοια: Δὲν πρέπει δηρῶντες τὴν χώραν τῶν Ἀθ. νὰ φέρωμεν αὐτούς εἰς ἀπόγνωσιν, διότι τότε θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μᾶλλον ἐπικινδύνους. — τοῖς τῶν ξ. ἐγγλήμασι = ὑπὸ τῶν παραπόνων τῶν συμμάχων. — ἐπειχθέντες = παρακινήθέντες.

— ὁρᾶτε=προσέχετε.— ὕπως μὴ... πράξομεν=πῶς νὰ μὴ φέρω-
μεν τὴν Πελοπ. εἰς θέσιν αἰσχροτέραν καὶ ἀπορωτέραν (τῆς
νῦν). Ἄπορος θὰ εἶναι ἡ θέσις τῆς Πελοπ., διότι οἱ Ἄθ. διὰ τοῦ
στόλου των ἤθελον κωλύσει τὰ ἀναγκαῖα τοῖς Πελ., αἰσχροὰ δέ,
διότι οἱ Πελ. ἤθελον αἰτήσαι εἰρήνην.— οἶόν τε, δηλ. ἔστι.— κατα-
λῦσαι = διαλύσαι. — πόλεμον δὲ ξύμ. ἀραμένους = πόλεμον ὅμως
ἐταν ὅλοι ἴμοῦ ἀναλάβωμεν. — τῶν ἰδίων, δηλ. τῶν συμφερόντων
(τῶν Κορινθ. καὶ Μεγαρέων [κεφ. 97, §4]). — ὃν οὐχ ὑπάρχει
(=ἔξεστι) . . . καθ' ὅτι χωρήσει, πρόληψις = ὅς καθ' ὅτι χωρήσει
οὐχ ὑπάρχει εἰδέναι = ὅστις πῶς θὰ ἀποθῆ (= τὴν ἔκδοσιν τοῦ
ὁποῖου) δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζωμεν. — εὐπρεπῶς θέσθαι =
ἀξιοπρεπῶς νὰ καταπαύσωμεν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: ἐγκλήματα
καταλῦσαι.

Κεφ. 83.

καὶ ἀνανδρία κτλ., διὰ τούτου ὁ Ἄρχ. ἀνασκευάζει τὴν κατη-
γορίαν τῆς ἀνανδρίας, ἣν ἠδύνατό τις νὰ ἐπιρρίψῃ αὐτῷ τάνωτέρω
συμβουλευόντι. Ἡ σύνταξις τῆς προτ: καὶ μηδενὶ δοκεῖτω ἀναν-
δρία εἶναι πολλοὺς μὴ ταχὺ ἐπελθεῖν μᾶ πόλει = καὶ κανεὶς ἄς
μὴ νομίξῃ ὅτι εἶναι ἀνανδρία τὸ νὰ μὴ ἐπέλθωσι ταχέως πολλοὶ
(δηλ. ἡμεῖς) ἐναντίον μιᾶς πόλεως (δηλ. τῶν Ἀθηναίων). — καὶ ἐκεί-
νοις, δηλ. τοῖς Ἀθην. — οὐκ ἐλάσσους, δηλ. ἡμῶν. — χρήματα
φέροντες = καὶ μάλιστα εἰσφέροντες χρήματα ἐν ἀντιθέσει πρὸς
τοὺς Λακ., οἵτινες δὲν εἶχον συμμάχους φόρου ὑποτελεῖς. —
ὄπλον τὸ πλεόν, ἀλλὰ δαπάνης, αἱ γενκ. κατηγορημκ. κτητικαὶ
τοῦ ἔστιν = ὁ πόλεμος εἶναι ἔργον ὄχι τόσον ὄπλων, ὅσον δαπά-
νης = ὁ πόλεμος ἐξαρτᾶται ὄχι τόσον ἀπὸ ὄπλα (=ὀπίτας), ὅσον
ἀπὸ δαπάνην (= χρηματικούς πόρους). — δι' ἣν = δι' ἧς. — τὰ
ὄπλα ὠφελεῖ=τὰ ὄπλα καθίστανται ὠφέλιμα. — ἄλλως τε καί, δηλ.
ὢν ὁ πόλεμος = καὶ μάλιστα ἐὰν ὁ πόλεμος εἶναι. — πρὸς θαλασσίους,
δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — πορισώμεθα = ἄς προμηθευθῶμεν. —
αὐτήν, δηλ. τὴν δαπάνην (= τοὺς χρηματικούς πόρους). Ἡ ἐν
τέλει τῆς προτάσεως θέσις τῆς λέξεως χάριν ἐμφάσεως. — καὶ μὴ...
ἐπαιρώμεθα = καὶ ἄς μὴ παρακινώμεθα. — πρότερον, δηλ. πρὶν
ἂν πορισώμεθα δαπάνην. — οἵπερ δέ... οὗτοι καί... προῖδωμεν,
ἡ σύνταξις: ἀλλὰ ἡμεῖς, οἵπερ καὶ τὸ πλεόν τῆς αἰτίας τῶν ἀπο-

βαινόντων ἐπ' ἀμφοτέρα ἔξομεν, οὗτοι (= ἡμεῖς· τὸ ὄλον = ὥσπερ ἡμεῖς — οὕτως ἡμεῖς) καὶ καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν (δηλ. τῶν ἀποβαινόντων) προῖδωμεν = ἀλλὰ καθὼς ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν τὴν μεγαλύτεραν εὐθύνην διὰ τὴν ἑκβάσιν, τὴν εὐτυχῆ ἢ τὴν δυστυχῆ, οὕτως ἡμεῖς ἄς σκεφθῶμεν ἡσύχως τι περὶ αὐτῆς τῆς ἐκβάσεως.

Κεφ. 84.

§ 1. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον, τὰ οὐδ. τῶν μετχ. καὶ ἐπιθέτων συνήθως παρὰ Θουκυδ. ἀντὶ ἀφηρημένων οὐσιαστ. = τὴν βραδυτῆτα καὶ μέλλησιν (πρβλ. κεφ. 36, § 1 — κεφ. 42, § 3). — μέμφονται μάλιστα = κατηγοροῦσι κατ' ἐξοχήν (οἱ σύμμαχοι· πρβλ. περὶ τοῦ πράγματος κεφ. 69, § 4 — κεφ. 70, § 2 — κεφ. 71, § 4). — ἡμῶν, γενκ. κτητικ. τοῦ ὄ = τὸ ὅποιον (ἐλάττωμα) ἡμῶν. — σπεύδοντες τε γάρ... καὶ ἅμα..., τὰ δύο αἷτια, δι' ἃ δὲν πρέπει οἱ Λακ. νὰ αἰσχύνηται διὰ τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν. — σπεύδοντες = ἐὰν σπεύδητε. — σχολαίτερον ἂν παύσαισθε = βραδύτερον δύνασθε νὰ παύσητε. — διὰ τὸ ἀπαράσκευοι ἐγχειρεῖν = διότι ἀπαράσκευοι ἐπιχειρεῖτε (τὸν πόλεμον). — καὶ, ἅμα... νεμόμεθα, ἐλλιπῆς ἢ φράσις = καὶ συγχρόνως δὲν πρέπει νὰ αἰσχύνησθε τὴν βραδύτητα καὶ μέλλησιν, διότι (δι' αὐτὴν) κατοικοῦμεν πόλιν ἐλευθέραν καὶ ἐνδοξοτάτην καθ' ὄλον τὸν χρόνον. Ἄν δηλ. οἱ Λακ. δὲν ἦσαν βραδεῖς καὶ μελληταί, δὲν θὰ εἶχον οὗτοι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν καὶ τὴν δόξαν.

§ 2-3. δύναται... εἶναι, κυρίως = ἔχει τὴν δύναμιν νὰ εἶναι· εἶτα = οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ. — μάλιστα = ἀκριβῶς. — σωφροσύνη ἔμφρων = φρόνησις λελογισμένη (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄλογον, τὴν οὐχὶ μετὰ λόγου, φρόνησιν). — τοῦτο (δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον), ὑποκμ. τοῦ δύναται. — δι' αὐτό, δηλ. τὸ βραδὺ καὶ μέλλον. — εὐπραγίαις οὐκ ἐξυβρίζομεν = διὰ τὰς εὐτυχίας δὲν υπερηφανευόμεθα. — ξυμφοραῖς ἦσσαν ἐτέρων εἰκομεν = εἰς τὰς δυστυχίας ὀλιγώτερον ἀπὸ ἄλλους ὑποχωροῦμεν. — τῶν ξὺν ἐπαίνῳ ἔξοτρυνόντων ἡμᾶς, γενκ. ὑποκειμνκ. τοῦ ἠδονῆ = ἔνεκα τῆς ἠδονῆς (= τῶν ἠδονικῶν λόγων), ἣν παρέχουσιν οἱ μετ' ἐπαίνου προτρέποντες ἡμᾶς. — ἐπὶ τὰ δεινά, δηλ. τοῦ πολέμου. — παρὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν = παρὰ τὴν δοξασίαν ἡμῶν. — ἦν τις ἄρα ξὺν κατη-

γορία παροξύνῃ = ἂν τυχόν τις κατηγορῶν ἡμᾶς ἐρεθίζῃ ὑπαινίσσεται τὰς κατηγορίας τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 67-71. — οὐδὲν μᾶλλον . . . ἀνεπίεσθημεν (ἐμπειρικός ἀόριστος) = οὐδόλως περισσότερον μεταβάλλομεν γνώμην. — ἀχθεσθέντες = δυσαρεστηθέντες (διὰ τὰς καθ' ἡμῶν κατηγορίας). — πολεμικοί τε, ὅ τε = καὶ οὕτω. — διὰ τὸ εὐκοσμον = διὰ τὴν σωφροσύνην. — τὸ μὲν = πολεμικοί μὲν (δηλ. γιγνόμεθα) ἢ ἀπόδοσις: εὐβουλοὶ δέ. — ὅτι αἰδώς . . . εὐψυχία = διότι ἢ αἰδώς πλείστον μετέχει τῆς σωφροσύνης, ἢ δ' εὐτολμία τῆς αἰσχύνῃς (= αἰδοῦς). Ἡ ἔννοια: ἐκ τῆς σωφροσύνης προέρχεται ἢ αἰδώς καὶ ἐξ αὐτῆς ἢ εὐτολμία. — εὐβουλοὶ δέ, δηλ. γιγνόμεθα. — ἀμαθέστερον . . . παιδευόμενοι = ὅτι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον τῆς ὑπεροψίας τῶν νόμων (= ἢ ὥστε ὑπερορᾶν τοὺς νόμους) = διότι παιδευόμεθα ἀμαθέστερον ἢ ὥστε νὰ καταφρονῶμεν τοὺς νόμους. Ὁ ῥήτωρ εἰρωνεύεται ἐνταῦθα τὴν φράσιν τῶν Κορινθ. ἐν κεφ. 68, § 1 «ἀμαθία δὲ πλέονι πρὸς τὰ ἔξω πράγματα χρῆσθε». — καὶ ἔνν χαλεπότητι σωφρονέστερον, δηλ. παιδευόμενοι = καὶ διότι παιδευόμεθα μετ' αὐστηρότητος σωφρονέστερον. — ἢ ὥστε αὐτῶν (δηλ. τῶν νόμων) ἀνηκουστέιν = ἢ ὥστε νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς αὐτούς. — καὶ μὴ κτλ., δηλ. παιδευόμενοι, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τὰ ἀπρμφ. ἐπεξιέναι καὶ νομίζειν κατ' ἔννοιαν: καὶ ὅτι (= διότι) οὐχ οὕτως παιδευόμεθα, ὥστε κτλ. — τὰ ἀχρεῖα ξυνετοὶ ἄγαν ὄντες = ὡς ὄντες λίαν συνετοὶ εἰς τὰ ἀνωφελῆ πράγματα: διὰ τοῦ τὰ ἀχρεῖα ὑπαινίσσεται ὁ ῥήτωρ πρὸ πάντων τὴν ἐν τοῖς λόγοις εὐστροφίαν καὶ δεξιότητα. — λόγῳ καλῶς μεμφόμενοι = μὲ κομφοὺς λόγους μεμφόμενοι. Ἐννοεῖ τοὺς Κορ., οἵτινες διὰ κομφῶν λόγων κατηγόρησαν τὰς παρασκευὰς τῶν Ἀθ. — ἀνομοίως ἔργῳ ἐπεξιέναι, δηλ. τοῖς πολεμίοις = δι' ἔργου νὰ ἐπεξερχώμεθα κατὰ τῶν πολεμίων ἀνομοίως, δηλ. νὰ πράττωμεν ἔργα ἀνόμοια τοῖς λόγοις. — τὰς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους (δηλ. ταῖς ἡμετέραις διανοίαις) εἶναι = ὅτι τὰ διανοήματα τῶν ἄλλων εἶναι ὅμοια (πρὸς τὰ ἡμέτερα). — καὶ τὰς προσπ. τύχας οὐ λ. διαιρετάς, δηλ. εἶναι = καὶ ὅτι αἱ συμβαίνουσαι μεταβολαὶ τῆς τύχης δὲν δύνανται νὰ ὀρισθῶσι διὰ λόγου (ἂν δηλ. θὰ εἶναι κακαὶ ἢ καλαί).

§ 4. ὡς πρὸς εὐ βουλ. τοὺς ἐναντίους = πρὸς τοὺς ἐναντίους ὡς πρὸς (ἀνθρώπους) εὐ βουλευομένους = κατὰ τῶν ἐναντίων ὡς

κατ' ἀνθρώπων ὀρθῶς σκεπτομένων. — παρασκευαζόμεθα = ἄς παρασκευαζόμεθα. — οὐκ ἔξ ἐκείνων (δηλ. τῶν ἐναντίων) . . . τὰς ἐλπίδας = δὲν πρέπει νὰ στηρίζωμεν τὰς ἐλπίδας μας εἰς τὰ μέλλοντα σφάλματα ἐκείνων. — ἀλλ' ὡς ἡμῶν αὐτῶν . . . προνοουμένων = ἀλλ' ἔξ ἡμῶν αὐτῶν ὡς ἀσφ. προνοουμένων = ἀλλ' εἰς τὴν ἀσφαλῆ πρόνοιαν ἡμῶν αὐτῶν. — πολὺ τε διαφέρειν κτλ., διὰ τούτου ἀποκρούει ὁ ῥήτωρ τὴν διαφορὰν τῶν Λακ. πρὸς τοὺς Ἀθ., ἣν ἐποίησαν οἱ Κορ. ἐν κεφ. 70. — κράτιστον δ' εἶναι = ἀλλὰ (πρέπει νὰ νομίζωμεν) ὅτι ἰσχυρότατος εἶναι ἐκεῖνος. — ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις = εἰς τὰ κατ' ἔξοχὴν ἀναγκαῖα (δηλ. τὰ τοῦ πολέμου, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ ἀχρεῖα, εἰς ἃ ἐπαιδεύοντο οἱ Ἀθ.).

Κεφ. 85.

§ 1. ταύτας . . . ἄς . . . μελέτας = ταύτας τὰς μελέτας, ἄς μελέται δὲ = ἀξιώματα, ἀρχαί (στηριζόμεναι εἰς τὸ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις παιδεύεσθαι). — διὰ παντός, δηλ. τοῦ χρόνου = διαρκῶς. — ὀφελούμενοι = πρὸς ὄφελος ἡμῶν. — ἔχομεν = τηροῦμεν. — μὴ παρῶμεν = ἄς μὴ ἀφήσωμεν. — ἐπειχθέντες, τοῦ ῥ. ἐπείγομαι = βιάζομαι. — μορίφ = χρόνφ. — βουλευόμεν = βουλευσόμεθα = ἄς ἀποφασίσωμεν. — καθ' ἡσυχίαν = ἡσύχως. — ἔξεστι, δηλ. καθ' ἡσυχίαν βουλευέσθαι. — μᾶλλον ἐτέρων = μᾶλλον ἢ ἐτέροις. — διὰ ἰσχύν, δηλ. ἦν ἔχομεν.

§ 2. πέμπετε μὲν (δηλ. πρέσβεις) . . . πέμπετε δέ, ἐπαναφορά. — περὶ ὧν = περὶ τούτων, ἄ. — ἄλλως τε καὶ ἐτοίμων ὄντων αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἀθ.) = καὶ μάλιστα ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ἐτοιμοί. — δίκας δοῦναι = νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίκην. — ἐπὶ τὸν διδόντα (δηλ. δίκας) = ἐπὶ τὸν βουλόμενον δοῦναι δίκας. — οὐ, συναπτέον τῷ νόμιμον (δηλ. ἐστι). — πρότερον, δηλ. πρὶν ἂν αἱ δίκαι δικασθῶσιν. — ὡς ἐπ' ἀδικούντα = καθὼς ἐναντίον ἀνθρώπου ἀδικούντος. — ἰέναι = νὰ ἐπέρχηται τις. — κράτιστα . . . καὶ . . . φοβερώτατα, κτγρμ. τοῦ ταῦτα = διότι οὕτω (= ἐὰν ταῦτα πράξητε) θὰ λάβητε οὐ μόνον τὰς ἀρίστας (δι' ἡμᾶς αὐτούς), ἀλλὰ καὶ τὰς φοβερωτάτας διὰ τοὺς ἐναντίους ἀποφάσεις.

§ 3. ὁ Ἀρχ. τοιαῦτα εἶπε, ὁ συνετὸς λόγος τοῦ Ἀρχ., τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν συντηρητικὴν ἀρχὴν τῶν βασιλέων, ἐνεποίησε

τὴν προσήκουσαν αἰσθησὶν τοῖς ἀκροαταῖς (πρβλ. κεφ. 87): ἀλλὰ μετὰ μεγάλης ὀρμῆς ἀναστὰς ὁ ἔφορος Σθενελάδας, ὁ ἐκπροσωπῶν τοὺς πολεμικοὺς ἐν Σπάρτῃ, διὰ βιαίου λόγου διαμαρτύρεται κατὰ πάσης ἀναβολῆς τοῦ πολέμου. — τελευταῖος, κατγρμ. τοῦ παρελθόντος. — τῶν ἐφόρων, οἱ ἔφοροι ἐν Σπάρτῃ ἦσαν πέντε ἔχοντες μεγίστην δύναμιν. — ἐν τοῖς Λακ., ἢ ἐν = πρὸ. — ὧδε = ὡς ἐξῆς.

Κεφ. 86.

§ 1. τοὺς μὲν λόγους τοὺς πολλοὺς = τὴν μὲν πολυλογία· ἢ θέσις τοῦ ἐπιθ. (πολλοὺς) μετὰ τὸ οὐσιαστ. (λόγους) πρὸς ἔμφρασιν. — οὐ γινώσκω = δὲν ἐνοῶ. Οἱ Λακ. ἐθήρευον πάντοτε τὴν βραχυλογία. — ἐπαινέσαντες πολλὰ (σύστοιχ. ἀντικμ. = μάλα) = ἐν ᾧ πολὺ ἐπήνεσαν. — οὐδαμοῦ ἀντεῖπον ὡς οὐκ ἀδικοῦσι, τοῦτο ἀπέφυγον οἱ Ἀθ., διότι δὲν ἤθελον ν' ἀναγνωρίσωσι τοὺς Λακ. ὡς δικαστὰς (πρβλ. κεφ. 73, § 1). — καίτοι = καὶ ὅμως. — ἐγένοντο ἀγαθοί, ὡς συντελέσαντες πολὺ εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος (πρβλ. κεφ. 73, § 2 - 5). — πρὸς ἡμᾶς κακοὶ νῦν (δηλ. γίνονται), ὡς δουλοῦντες τοὺς Ἕλληνας. — διπλασίας ζημίας, ἀν οἱ Ἀθ. ἦσαν φύσει κακοί, ἦσαν ἄξιοι μίᾳς τιμωρίας, νῦν ὅμως εἶναι διπλῆς, διότι ἐγένοντο τοιοῦτοι, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν φύσει. — ὅτι = διότι.

§ 2-4. καὶ τότε, δηλ. ἤμεν. — καὶ τοὺς ξυμ. = καὶ διὰ τοῦτο τοὺς συμμάχους. — οὐ περιοψόμεθα ἀδικ. = δὲν θὰ παραβλέψωμεν ν' ἀδικῶνται. — οὐδὲ μελλήσομεν τιμωρεῖν, δηλ. τοῖς ξυμμαχοῖς = οὐδὲ θὰ βραδύνωμεν νὰ βοηθῶμεν τοὺς συμμάχους. Ὑπαινίσσεται τοὺς λόγους τοῦ Ἀρχ. ἐν κεφ. 82 καὶ 85, § 1 («μηδ' ἐπειχθέντες... βουλευσόμεν, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν»). — οἱ γ' οὐδέτι μέλλουσι κακῶς πάσχειν = ἐπειδὴ οὗτοι τοῦλάχιστον δὲν μέλλουσι πλέον νὰ βλάπτωνται. Ἡ ἐννοία: Δὲν πρέπει νὰ ἀναβάλωμεν τὴν βοήθειαν τῶν συμμάχων, διότι καὶ τὰ παθήματα αὐτῶν γίνονται, δὲν ἔχουσιν ἀναβολήν. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγνιον ἐν τοῖς: μελλήσομεν — μέλλουσι. — ἄλλοις (δηλ. τοῖς Ἀθ.) μὲν γὰρ κτλ., ἀνασκευῆ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀρχ. ἐν κεφ. 80, § 3-4. — παραδοτέα, ὁ πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ = παραδοτέον· ὡς καὶ κατωτέρω διακριτέα, τιμωρητέα (πρβλ. καὶ κεφ. 72, § 1). — οὐδὲ δίκαις... διακριτέα, ἀνευ γραμματικῆς συνδέσεως μετὰ τοῦ οὐς = οὐδὲ πρέπει

ἡμεῖς νὰ λύωμεν τὰς πρὸς τοὺς Ἀθ. διαφορὰς διὰ δικῶν καὶ λόγων. Καὶ ἐνταῦθα ὑπάνειγμός κατά τῶν λόγων τοῦ Ἀρχ. ἐν κεφ. 85, § 2. — μὴ λόγῳ καὶ αὐτοὺς βλαπτ. = ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν βλαπτόμεθα διὰ λόγου. Παρατηρητέον τὸ λογοπαίγνιον: λόγοις... λόγῳ. — ἀλλὰ τιμωρητέα (βῆμ. ἐπίθ. τοῦ τιμωρεῖσθαι, οὐχὶ τοῦ τιμωρεῖν) = ἀλλὰ πρέπει νὰ τιμωρῶμεν αὐτοὺς (τοὺς Ἀθ.). — παντὶ σθένει = πάσῃ δυνάμει. — καὶ ὡς ἡμᾶς κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ μηδεὶς διδασκέτω ὡς κτλ. Ἀπευθύνεται κατά τῶν λεχθέντων ἐν κεφ. 85, § 1-2. — ἀδικουμένους = ἐν ᾧ ἀδικούμεθα.

§ 5. ἀξίως τῆς Σπ. = καθὼς ἀξίζει εἰς τὴν Σπάρτην. — τὸν πόλεμον = τὸν προκείμενον πόλεμον. — μήτε ἔατε... μήτε καταπροδιδῶμεν, ἀλλὰ... ἐπίωμεν, παρατηρητέα ἢ ἐναλλαγὴ τῶν προσώπων. — μήτε... καταπροδιδῶμεν, ἢ κατὰ ἐν τῷ β. πρὸς ἐπίτασιν = καὶ ἄς μὴ προδίδωμεν ἐντελῶς = καὶ ἄς μὴ ἀφίνωμεν ἐντελῶς εἰς τὴν τύχην των. — ἐπίωμεν πρὸς τοὺς ἀδ. = ἄς ἐπερχώμεθα κατὰ τῶν ἀδικούντων.

Κεφ. 87.

§ 1-2. ἐπειρήφιζεν = προέτεινε ψηφοφορίαν. — ἔφορος ὧν, ἢ μετχ. αἰτλγκ.: τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιπρήφιζεν ἐν Σπάρτῃ εἶχον οἱ ἔφοροι, ἐν Ἀθήναις εἶχον τίνες; — ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ., συναπτόν τῷ ἐπειρήφιζεν. — ὁ δέ, ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. εἶναι τὸ αὐτό, ἐτέθη τὸ ὁ δέ, διότι ἐν τῷ ἐπειρήφιζεν... ἐς τὴν ἐκκλ. τῶν Λακ. κεῖται ἡ ἔννοια τοῦ: καὶ ἡ μὲν ἐκκλησία τῶν Λακ. ἐψηφίσατο. — κρίνουσι γὰρ = ἐπειδὴ (οἱ Λακ.) ἐκφράζουσι τὴν γνώμην των. — βοῆ καὶ οὐ ψήφῳ = διὰ βοῆς καὶ οὐχὶ διὰ ψήφου (οὐδὲ διὰ χειροτονίας, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι). — οὐκ ἔφη διαγιγνώσκειν = ἔφη οὐ διαγιγνώσκειν = εἶπεν ὅτι δὲν διακρίνει. — τὴν βοήν, ὀποτέρα μείζων (ἔστί), πρόληψις = ὀποτέρα βοῆ μείζων ἔστί = ποία ἐκ τῶν δύο φωνῶν εἶναι μεγαλύτερα (ἢ τῶν ἀποδεχομένων ὅτι ἔχουσι λυθῆ αἱ σπονδαὶ ἢ ἡ τῶν ἀποκρουόντων τοῦτο). — βουλόμενος, μετχ. αἰτλγκ. — αὐτοὺς, ἀντικμ. τοῦ ὀρμηῆσαι = νὰ παρορμήσῃ αὐτοὺς. — φανερώς ἀποδεικνυμένους (μετχ. τροπκ.) τὴν γνώμην = φανερώς ἐκφράζοντες τὴν γνώμην των. Ἡ ἔννοια: Οἱ φιλοπόλεμοι Λακ. βλέποντες, πόσον πολλοὶ εἶναι, θὰ ἐλάβανον θάρρος, ἐν ᾧ οἱ ἀποκρούοντες τὸν πόλεμον θὰ κατεπτοῦντο ἐκ τῆς πλειονότητος

αὐτῆς τῶν ἀντιπάλων.—ὄτω... δοκοῦσι=εἰς ὃν τινα φαίνονται= ὅστις νομίζει.— λελύσθαι αἱ σπονδαὶ καὶ οἱ Ἄθ. ἀδικεῖν, κατὰ τοὺς δισχυρισμοὺς τῶν Κορινθίων (ἐν κεφ. 67, § 1).— ἀναστήτω ἐς, βραχυλογία = ἀναστὰς ἴτω ἐς.— τὸ χωρίον = τὸν τόπον.— δεΐξας, προσδιορίζει χρονικῶς τὸ ῥ. ἔλεξε.— ὄτω δὲ μὴ δοκοῦσι, δηλ. λελύσθαι αἱ σπονδαὶ = ὅστις δὲ νομίζει ὅτι αἱ σπονδαὶ δὲν ἔχουσι λυθῆ.— ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα=εἰς τὸν ἄλλον (=τὸν ἀπέναντι) τόπον (δηλ. σηκωθεὶς ἄς πορευθῆ).

§ 3-6. διέστησαν=διεχωρίσθησαν.— οἷς=οὔτοι, οἷς.— προσκαλέσαντάς τε (=οὖν) τοὺς ξυμμάχους, οὓς (καθὼς ἀναφέρεται ἐν κεφ. 79, § 1) οἱ Λακ. εἶχον διατάξει ν' ἀπέλθωσι τῆς ἐκκλησίας, ἵνα μόνον συσκεφθῶσι.— βούλεσθαι δὲ (=ἀλλ' ὅτι ἤθελον), παρατηρητέα ἢ μετὰ βίας ἀπὸ τοῦ εἰδικοῦ λόγου (ὅτι σφίσι δοκοῖεν...) εἰς ἀπρμφ. (βούλεσθαι).—καὶ τοὺς πάντας ξυμ.—καὶ ἔλους ὁμοῦ τοὺς συμμάχους (διότι μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῶν Λακ. καὶ Κορινθίων εἶχον προσκληθῆ εἰς Σπάρτην τινὲς μόνον σύμμαχοι [κεφ. 67]).— παρακαλέσαντες=ἄφ' οὗ προσκαλέσωσι.— ψῆφον ἐπαγαγεῖν=ἐπιψηφίσαι.— κοινῇ = ἀπὸ κοινοῦ· ἀποδοτέον τῷ βουλευσάμενοι καὶ τῷ τὸν πόλεμον ποιῶνται.— ἦν δοκῆ, δηλ. τὸν πόλεμον ποιῆσθαι.— οἱ μὲν = οὔτοι μὲν (δηλ. οἱ σύμμαχοι). — ἐπ' οἴκου = εἰς τὰς πατρίδας των.— διαπραξάμενοι = ἄφ' οὗ κατώρθωσαν.— καὶ οἱ Ἄθ. πρέσβεις, ὁ καὶ = ὡσαύτως καί.— ὕστερον, δηλ. ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου.— ἐφ' ἄπερ = ταῦτα, ἐφ' ἄπερ.— χρηματίσαντες = ἄφ' οὗ διεπραγματεύθησαν.— διαγνώμη = ἀπόφασις.— τοῦ... λελύσθαι, ἐπεξήγησις τοῦ: ἢ διαγν. αὕτη = τοῦ ὅτι δηλ. αἱ σπονδαὶ ἔχουσι λυθῆ.— ἐν τῷ τέταρτῳ ἔτει καὶ δεκ., συναπτεόν τῷ: τῶν τριακ. σπονδῶν προκεχωρηκυῶν, ἀντὶ τοῦ: ἐς τὸ τέταρτον ἔτος καὶ δέκατον προκεχωρηκυῶν καὶ ἐν τούτῳ (τῷ ἔτει) οὐσῶν= ὅτε αἱ τριακονταῦται σπονδαὶ εἶχον προχωρήσει εἰς τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος καὶ ἦσαν ἐν αὐτῷ. Κατ' ἔθνη: κατὰ τὸ 14 ἔτος ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως τῶν τριακοντουτίδων σπονδῶν (ἦτοι κατὰ τὸ 432 π. X.). — μετὰ τὰ Εὐβοϊκά, ἦτοι ἐν ἔτει 445 π. X.

Γ. ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΔΙΑΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ
 ΕΝ ΣΠΑΡΤΗ ΚΑΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
 (Κεφ. 119 - 128, 139 - 146)

1. Συνέλευσις τῶν συμμάχων ἐν Σπάρτῃ
 καὶ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

(Κεφ. 119 - 128)

Κεφ. 119.

αὐθις, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 67, § 1-3 καὶ κεφ. 87, § 4
 λεχθέντα.— παρακαλέσαντες=προσκαλέσαντες.— ψῆφον... ἐπαγα-
 γεῖν (=ἐπιψηφίσαι)=να προτείνωσι ψηφοφορίαν.— πολεμεῖν, δηλ.
 τοῖς Ἀθηναίοις.— ἐλθόντων... γενομένης, μετχ. χρονκ.=ὅτε ἐπα-
 νῆλθον οἱ πρέσβεις... καὶ ἐγένετο συνέλευσις.— ἀπὸ τῆς ξυμμα-
 χίας = ἀπὸ τῶν συμμάχων.— οἳ τε ἄλλοι, ἢ ἀπόδοσις: καὶ οἱ
 Κορίνθιοι.— οἱ πλείους, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τό: οἱ ἄλλοι.
 — ἀξιοῦντες = κελεύοντες.— δεηθέντες μὲν... ἰδία = παρακαλέ-
 σαντες μὲν καὶ πρότερον ἰδιαιτέρως (διὰ πρέσβων δηλ., οὗς ἀπέ-
 στειλαν πρὸς αὐτοὺς) ἐκάστους χωριστὰ κατὰ πόλεις.— ὥστε
 ψηφ. τὸν πόλεμον, ἀντὶ ἀπλοῦ ἀπρμφ. = ψηφ. τὸν πόλεμον.—
 δεδιότες, προσδιορίζει αἰτιολογκ. τὸ δεηθέντες.— περὶ τῆ Ποτειδ.
 = περὶ τῆς Ποτειδαίας.— μὴ προδιαφθαρῆ=μήπως (αὐτῇ) κατα-
 στραφῆ πρότερον (πρὸ τοῦ δηλ. ἔλθῃ παρὰ τῶν Πελοπ. βοήθεια).
 — παρόντες (= ἤκοντες) δὲ καὶ τότε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δεη-
 θέντες μὲν καὶ πρότερον = ἐλθόντες δὲ (δηλ. εἰς Λακεδαίμονα)
 καὶ τότε. Ἡ ἔννοια: οἱ Κορίνθιοι καὶ πρότερον ἤδη εἶχον παρα-
 καλέσει διὰ πρέσβων ἰδιαιτέρως ἕνα ἕκαστον τῶν συμμάχων νὰ

ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ πολέμου καὶ τώρα οὗτοι ἦλθον εἰς τὴν Λακεδ.,
 ἵνα πάντας ὁμοῦ τοὺς συμμάχους παρακαλέσωσι νὰ ψηφίσωσιν
 ὑπὲρ τοῦ πολέμου.—τελευταῖοι ἐπελθόντες (=παρελθόντες), πρβλ.
 κεφ. 67, § 5.

Κεφ. 120.

§ 1-2. οὐκ ἂν ἔτι αἰτιασαίμεθα = δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ
 κατηγορήσωμεν (καθὼς δηλ. κατηγορήσαμεν αὐτοὺς ἐν τῇ προ-
 τέρῳ λόγῳ ἡμῶν ἐν κεφ. 68 καὶ ἐξ.).—ὡς οὐ καὶ αὐτοί... εἰσὶ=
 ὅτι καὶ αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν ἀποφασίσει τὸν πόλεμον. Οἱ Κορίνθ.
 ἐγνώριζον ὅτι οἱ Λακ. εἶχον ἤδη ἀποφανθῆ ὅτι αἱ σπονδαὶ ἔχουσι
 λυθῆ παρὰ τῶν Ἀθην. (πρβλ. κεφ. 87, § 3).—καὶ ἡμᾶς... ξυνή-
 γαγον, νοητέον καὶ ἐν ταύτῃ τῇ προτάσει τὸ οὐ = καὶ (ὅτι) δὲν
 συνεκάλεσαν ἡμᾶς. — ἐς τοῦτο = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ.
 ἵνα ψηφίσωμεν τὸν πόλεμον).—χρῆ γὰρ... προσκοπεῖν, αἰτιολογεῖ
 1) τό: καὶ αὐτοὶ ἐψηφισμένοι τὸν πόλεμον εἰσὶ διὰ τοῦ: τὰ ἴδια ἐξ
 ἴσου νέμοντας, 2) τό: καὶ ἡμᾶς ἐς τοῦτο νῦν ξυνήγαγον διὰ τοῦ:
 τὰ κοινὰ προσκοπεῖν = διότι πρέπει οἱ ἡγεμόνες διαχειριζόμενοι
 ἀμερολήπτως τὰ ἰδιαιτέρα συμφέροντα (ἐκάστου μέλους τῆς συμ-
 μαχίας) νὰ προνοῶσι περὶ τῶν κοινῶν συμφερόντων (τῆς δλης
 συμμαχίας).—ἐν ἄλλοις=ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν (ὡς ἐν ταῖς συνε-
 λεύσεσιν, ἐν ταῖς ἐσρταῖς, ἐν τῇ διοικήσει τοῦ στρατοῦ κτλ.).—ἐκ
 πάντων=ὑπὲρ πάντα (τὰ ἄλλα μέλη τῆς συμμαχίας).—ἡμῶν,
 δηλ. τῶν ξυμμάχων ἢ γενκ. προετάχθη τοῦ: ὅσοι κτλ. δι' ἔμφασιν
 οὐτω καὶ κατωτέρω τό: τοῖς κάτω τοῦ: ἦν κτλ.—Ἀθην... ἐνηλ-
 λάγησαν = ἔσχον ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ἀθηναίων.—οὐχὶ
 δέονται = δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην.—ὥστε φυλ. αὐτοὺς = ὥστε νὰ
 προφυλαχθῶσιν ἀπ' αὐτοὺς (δηλ. τοὺς Ἀθ.).—τοὺς δέ... κατοικη-
 μένους (= κατοικοῦντας), ὑποκμ. τοῦ εἰδέναι, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ
 χρῆ=οἱ δὲ κατοικοῦντες τὰ μεσόγεια μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἐν παραλίοις
 τόποις (= ἐν πόρῳ) πρέπει νὰ γνωρίζωσιν.—τοῖς κάτω ἦν μὴ
 ἀμύνωσι=ἐὰν δὲν βοηθῶσι τοὺς παραθαλασσίους.—χαλεπωτέραν
 ... δίδωσι = χαλεπωτέρα ἔσται αὐτοῖς ἢ κατακομιδῆ... καὶ (ἢ)
 πάλιν ἀντίληψις ὄν (= τούτων, ᾧ) ἢ θάλ... δίδωσι = δυσκολω-
 τέρα θὰ εἶναι εἰς αὐτοὺς ἢ καταβίβασίς ἐκ τῶν μεσσογείων εἰς τὰ
 παράλια (δηλ. πρὸς ἐξαγωγὴν) τῶν προϊόντων τῆς χώρας καὶ ἢ

ἀντὶ τῶν προϊόντων πάλιν παραλαβὴ τούτων, τὰ ὅποια τὸ διὰ θαλάσσης ἐμπόριον δίδει εἰς (τοὺς κατοικοῦντας) τὰ μεσόγεια. Ἡ ἔννοια: θὰ εἶναι δυσκολωτέρα ἢ εἰσαγωγὴ καὶ ἢ ἐξαγωγὴ τῶν προϊόντων τῆς χώρας.—καὶ τῶν νῦν λεγ. μὴ κακ. κριτίας... εἶναι, τὸ ἀπρμφ. εἶναι, καθὼς καὶ τὰ ἐπόμενα προσδέχονται... βουλεύεσθαι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ χρῆ=καὶ πρέπει νὰ μὴ εἶναι κακοὶ κριταὶ τῶν νῦν (ὑφ' ἡμῶν) λεγομένων.—ὡς μὴ προσηκόντων=νομίζοντες ὅτι (τὰ νῦν λεγόμενα) δὲν ἐνδιαφέρουσιν αὐτούς.—ποτε... κἄν μέχρι σφῶν τὸ δ. προσελθεῖν, ἐκ τοῦ προσδέχονται=νὰ προσδοκῶσιν ὅτι ὁ κίνδυνος καὶ μέχρις αὐτῶν δύναται νὰ προχωρήσῃ ποτέ.—εἰ τὰ κάτω προοῖντο = ἐὰν ἤθελον ἀδιαφορήσει διὰ τὰ παράλια.—οὐχ ἦσσον, δηλ. ἢ περὶ τῶν κάτω.

§ 3-5. διόπερ=διὰ τοῦτο δὲ ἀκριβῶς.—μὴ ὀκνεῖν δεῖ αὐτοὺς =πρέπει νὰ μὴ διατάζωσιν αὐτοί.—τὸν πόλεμον ἀντ' εἰρ. μεταλαμβάνειν=ν' ἀνταλλάττωσι τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.—ἀνδρῶν γάρ..., ὅ τε γάρ..., πολλὰ γάρ..., ἐνθυμείται γάρ..., ἢ μακρὰ σειρὰ αὕτη τῶν ἐνθυμημάτων εἰς τὸ στόμα τῶν Κορινθίων, ὅστινες προτίθενται: νὰ παροξύνωσι τοὺς συμμάχους εἰς πόλεμον καὶ οὐχὶ νὰ διεγείρωσι σκέψεις περὶ αὐτοῦ προξενεῖ ἔκπληξιν θὰ ἤρκει μόνον ἢ ὑπ' αὐτῶν ὑπόδειξις τῶν ὄρων, ὑφ' οὗς συνετοὶ καὶ γενναῖοι ἄνδρες ἀνταλλάττουσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον.—ἀνδρῶν σωφρόνων... ἔστι = ἴδιον ἀνδρῶν φρονίμων εἶναι.—εἰ μὴ ἀδικοῖντο = ἐὰν μὴ ἀδικῶνται.—ἀγαθῶν = ἀνδρείων.—ἀδικουμένους = ἐὰν ἀδικῶνται.—ἐκ μὲν εἰρήνης πολεμεῖν = νὰ μεταπίπτωσιν ἐκ τῆς εἰρήνης εἰς τὸν πόλεμον· κατ' ἔννοιαν: ν' ἀνταλλάττωσι τὴν εἰρήνην μὲ τὸν πόλεμον.—εὐ δὲ παρασχόν, αἰτιατικ. ἀπόλυτος = ὅταν δὲ παρουσιασθῇ κατάλληλος περίστασις.—ἐκ πολέμου πάλιν ξυμβῆναι=ἐκ τοῦ πολέμου νὰ μεταπίπτωσι πάλιν εἰς συμβιβασμόν· κατ' ἔννοιαν = ν' ἀνταλλάττωσι πάλιν τὸν πόλεμον μὲ τὴν εἰρήνην.—μήτε... ἐπαίρεσθαι = μήτε νὰ ὑπερηφανεύωνται.—τῇ κατὰ πόλ. εὐτυχίᾳ = διὰ τὴν ἐν τῇ πολέμῳ εὐτυχίαν.—μήτε... ἀδικεῖσθαι = μήτε ν' ἀνέχηταί τις ν' ἀδικῆται.—τῷ ἡσυχίᾳ τῆς εἰρήνης ἡδόμενον = εὐχαριστούμενος διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς εἰρήνης. Παρατηρητέα ἢ μετάβασις ἐκ τοῦ πληθ. ἀγαθῶν δὲ ἀδικουμένους κτλ. εἰς τὸν ἐνικόν ἡδόμενόν (τινα).—ὅ τε... ὀκνῶν... ὅ τε... πλεονάζων, αἰτιολογία τοῦ ἐπαίρεσθαι—

ἀδικεῖσθαι, ἐν χιαστῷ σχήματι. — ὁ ὀκνῶν = ὁ δισταζών (δηλ. ἐξ εἰρήνης πολεμεῖν). — τάχιστ' ἄν... τὸ ἱερπνόν = τάχιστα δύναται ν' ἀφαιρεθῆ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ἀταράχου βίου. — δι' ὅπερ ὀκνεῖ = διὰ τὴν ὁποῖαν εὐχαρίστησιν ἴσια ἴσια διστάζει. — εἰ ἡσυχάζει = ἐὰν διατελῆ ἡσυχάζων. — ὁ... πλεονάζων = ὁ ἐπαιρούμενος. — ἐν πολέμῳ εὐτυχία = διὰ τὴν ἐν πολέμῳ εὐτυχίαν. — οὐκ ἐντεθύμηται = δὲν ἔχει λογαριάσει. — θράσει ἀπίστῳ ἐπαιρούμενος = ὅτι ὑπερῆφανεύεται δι' ἀναξιόπιστον πεποίθησιν (εἰς ἀδέβαιόν τι, οἷον εἶναι ἢ ἐν πολέμῳ εὐτυχία). — πολλά... κατωρθώθη (γνωμκ. ἀόριστος) = πολλά... κατορθοῦνται (= ἐπιτυχάνουσι, εὐοδοῦνται). — κακῶς γνωσθέντα = ἂν καὶ κακῶς ἀπεφασίσθησαν. — ἄβουλοτέρων τῶν ἐναντίων τυχόντων (= ὄντων) = ἐπειδὴ οἱ ἐναντίοι ἦσαν ἀπερὶσκεπτότεροι (δηλ. ἀπὸ τοῦς ἄλλους τοῦς κακῶς ἀποφασίσαντας). — ἔτι πλείω, δηλ. ἐστίν. — καλῶς δοκ. βουλευθῆναι = ἂν καὶ ἐφάνησαν ὅτι καλῶς ἀπεφασίσθησαν. — ἐς τοῦναντίον αἰσχροῦς περιέστη (γνωμκ. ἀόριστ.) = καταντῶσι τοῦναντίον εἰς αἰσχρὸν τέλος (= λαμβάνουσι κακὴν ἔκδοσιν). — ἐνθυμεῖται (= σχεδιάζει) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ μόνον τὴν τελευταίαν πρότασιν: καὶ ἔτι πλείω... περιέστη. — ὁμοίᾳ τῇ πίστει (= μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως), συναπτέον καὶ τῷ: ἐνθυμεῖται καὶ τῷ: ἔργῳ ἐπεξέρχεται (= ἐμπράκτως ἐκτελεῖ). Ἡ ἔννοια: οὐδεὶς ἄνθρωπος συλλαμβάνει τὰ σχέδιά του καὶ τὰ ἐκτελεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς πεποιθήσεως: διότι ἢ πεποιθήσεώς του κατὰ τὴν σύλληψιν τῶν σχεδίων εἶναι μεγαλύτερα ἢ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. — μετ' ἀσφαλείας = μετὰ σταθερᾶς πεποιθήσεως (εἰς τὴν βεβαίαν ἐπιτυχίαν). — δοξάζομεν = ἐνθυμούμεθα = σχεδιάζομεν. — μετὰ δέους δὲ = ἕνεκα δὲ φόβου. — ἐν τῷ ἔργῳ = ἐν τῇ ἐκτελέσει (τῶν σχεδίων). — ἔλλειπομεν = φαινόμεθα ἔλλιπείς = ἀποτυγχάνομεν.

Κεφ. 121.

§ 1. ἡμεῖς δὲ κτλ., διὰ τοῦ δὲ (= οὖν) ὁ ῥήτωρ τὰς ἐν κεφ. 120, § 3 κ. ἐξ. ἐκφρασθείας γενικὰς ἀρχὰς ἐφαρμόζει νῦν εἰς τοὺς Πελοπον. (πρβλ. κεφ. 32, § 2). Ἐν τῇ § ταύτῃ περιέχεται ἢ πρόθεσις τοῦ λόγου. — καὶ ἀδικούμενοι, ὁ καὶ ἀνήκει τῷ ἐγειρόμεν ἢ ἀπόδοσις δὲ τούτου κατωτέρω: καὶ... καταδησόμεθα. — καὶ ἰκανά, ὁ καὶ συνδέει τὴν μετχ. ἔχοντες μετὰ τῆς μετχ. ἀδικούμενοι.

ἀμφότεραι αἱ μετχ. αἰτλγκ. = ἐπειδὴ ἀδικούμεθα καὶ (ἐπειδὴ) ἔχομεν. — ἐγκλήματα = παράπονα. — ὅταν ἀμυνόμεθα (ἀόριστ.) Ἐθ. = ὅταν ἀποκρούσωμεν τοὺς Ἐθ. — καταθησόμεθα = θὰ καταπαύσωμεν. — ἐν καιρῷ = ἐν καταλλήλῳ περιστάσει (= εὖ παρασχόν [κεφ. 120, § 3]).

§ 2-4. κατὰ πολλὰ = διὰ πολλὰς αἰτίας: ἐπεξηγείται διὰ τοῦ 1) πρῶτον μὲν, 2) ἔπειτα, 3) τε (ὡς καὶ ἐν κεφ. 33, § 1). — ἡμᾶς εἰκὸς (δηλ. ἔστι) ἐπικρατῆσαι = εἶναι πιθανὸν ἡμεῖς νὰ νικήσωμεν. — πλήθει προύχοντας καὶ ἐμ. πολεμ. = διότι ὑπερέχομεν κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν πολεμικὴν ἐμπειρίαν (δηλ. τὴν πεζικὴν). — ὁμοίως πάντας ἔς τὰ παρ. ἰόντας = διότι πάντες ἀνεξαιρέτως ἐκτελοῦμεν τὰς διαταγὰς (τῶν ἀνωτέρων). Διὰ τούτων ἐξαιρέται ἡ Σπαρτιατικὴ πειθαρχία. — ναυτικόν τε... ἐξαρτούμεθα (= θὰ ἐξοπλίσωμεν), παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως (προύχοντας... ἰόντας... ἐξαρτούμεθα). — ᾧ ἰσχύουσι = κατὰ τὸ ὅποιον ὑπερισχύουσι (οἱ Ἐθην.). — ἀπὸ τῆς ὑπαρχούσης τε... οὐσίας, ἄλλην γνώμην ἔχει ὁ Ἀρχίδαμος ἐν κεφ. 80, § 4 καὶ ὁ Περικλῆς ἐν κεφ. 141, § 3. — δάνεισμα... ποιησάμενοι = ἀφ' οὗ δανεισθῶμεν (δηλ. τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ Ὀλυμπίᾳ χρήματα). — ὑπολαβεῖν = νὰ προσελκύσωμεν εἰς τὸ μέρος μας. — οἰοί τ' ἔσμεν = δυνάμεθα. — τοὺς ξένους αὐτῶν (δηλ. τῶν Ἐθην.) ναυβάτας = τοὺς ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντας ναύτας αὐτῶν. Νοσοῦνται οἱ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν πλοίων ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντες ἐκ τῶν συμμαχίδων πόλεων καὶ νήσων ναῦται. — ὦνητή = ἡγαρασμένη· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: οἰκεία (= ἰδική των). Ἡ ἔννοια: ἡ δύναμις τῶν Ἐθην. στηρίζεται ἐπὶ τῶν χρημάτων ὡς ἐκ τούτου διὰ τῶν χρημάτων δύναται αὕτη νὰ ἐνικηθῇ. — τοῦτο, δηλ. τὸ ὦνητή εἶναι. — τοῖς σώμασι τὸ πλεόν (= μᾶλλον) ... χρήμασι, ἡ ἔννοια: ἡ δύναμις τῶν Λακ. στηρίζεται ἐπὶ τῶν στρατιωτῶν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν χρημάτων τῶν διατιθεμένων πρὸς πρόσκτησιν αὐτῶν κατὰ ταῦτα τὸ: τοῖς σώμασιν ἰσχύουσα ἀντιστοιχεῖ τῷ: οἰκεία, τὸ δὲ: τοῖς χρήμασιν ἰσχύουσα τῷ: ὦνητή. — μᾶ τε νίκη ναυμαχίας = καὶ οὕτω (= τε) διὰ μιᾶς (μόνης) κατὰ θάλασσαν νίκης (ἡμῶν) κατ' ἔννοιαν = ἐὰν ἅπαξ ἐν ναυμαχίᾳ νικηθῶσιν (οἱ Ἐθην.) — κατὰ τὸ εἰκὸς = κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. — ἀλίσκονται = ἀπολοῦνται = θὰ καταστραφῶσι. — εἰ δ' ἀντίσχοιεν ... (= ἀν' ὅμως ἤθελον δεῖξει ἀντοχήν), ἀφ' οὗ ἢ ἀπόδοσις (μελετήσομεν) εἶναι κατὰ μέλλ. χρόνον,

τὸ ἡγούμενον ἀνεμένετο καθ' ὑποτακτ. μετὰ τοῦ ἐάν (ἐάν δ' ἀντί-
 σχωμεν)· ἐτέθη ὁμοῦς κατ' εὐκτικὴν πρὸς δῆλωσιν τοῦ προβληματώ-
 δους. — μελετήσωμεν... τὰ ναυτικά = θ' ἀσκηθῶμεν εἰς τὰ ναυτικά.
 — ὅταν τὴν ἐπιστήμην ἐς τὸ ἴσον καταστήσωμεν = ὅταν ἐξισώσω-
 μεν τὴν ἐπιστήμην (δηλ. τὴν τῶν ναυτικῶν ἐμπειρίαν) πρὸς τὴν ἐκεί-
 νων (δηλ. τῶν Ἀθην.). Κατ' ἔννοιαν: ὅταν ἐξισωθῶμεν πρὸς τοὺς
 Ἀθ. κατὰ τὴν ναυτικὴν ἐμπειρίαν. — τῆ γε εὐψυχία = διὰ τῆς γεν-
 ναιότητος τοῦλάχιστον. — δήπου = βεβαίως. — περιεσόμεθα = θὰ
 ὑπερτερήσωμεν (αὐτούς). — ὃ γὰρ κτλ., δηλ. ἡ εὐψυχία. — ὃ δ' ἐκεῖ-
 νοι... προύχουσι (δηλ. ἡμῶν, τοῦτο) = τοῦτο δέ, εἰς τὸ ὁποῖον
 ἐκεῖνοι ὑπερέχουσιν ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστήμης των. — καθαιρετέον
 ἡμῖν ἔστι μελέτη = πρέπει ν' ἀποκτήσωμεν διὰ τῆς ἀσκήσεως.

§ 5. ἐς αὐτὰ = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν (δηλ. διὰ τὴν μακρὰν
 ἐξακολούθησιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου). Ἡ ἔννοια: πρὸς κάλυ-
 ψιν τῶν δαπανῶν τῶν ἀπαιτουμένων διὰ τὴν μακρὰν ἐξακολούθη-
 σιν τοῦ κατὰ θάλασσαν πολέμου θὰ συνεισφέρωμεν ἡμεῖς χρήματα,
 ἐν ᾧ ἡ προσέλευσις πρὸς τὸ μέρος ἡμῶν τῶν ναυτῶν τῶν Ἀθ.
 θὰ γίνῃ διὰ τοῦ δανείσματος τῶν ἱερῶν χρημάτων (§ 3). — ἡ =
 εἰ δὲ μὴ (πρβλ. κεφ. 140, § 1). — οἴσομεν = θὰ συνεισφέρωμεν. —
 ἐπὶ δουλείᾳ τῆ αὐτῶν = ἵνα αὐτοὶ εἶναι δοῦλοι τῶν Ἀθ. (διότι
 οἱ φόροι αὐτῶν ἐχρησίμευον πρὸς αὔξησιν τῶν δυνάμεων τῶν
 Ἀθην., δι' ὧν αὐτοὶ ἐδουλοῦντο). — φέροντες οὐκ (ἀντὶ μὴ μετὰ τὸ
 εἶ) = δὲν θ' ἀποκάμωσι νὰ συνεισφέρωσι (χρήματα). — ἐπὶ τῷ
 τιμῶρ... σφίεσθαι = ἵνα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ συγχρόνως σωζώμεθα
 τιμωρόντες τοὺς ἐχθρούς. — οὐκ (καὶ ἐνταῦθα ἀντὶ μὴ) ἄρα (εἰρω-
 νικῶς) δαπανήσωμεν = ἴσως δὲν θὰ δαπανήσωμεν. — ἐπὶ τῷ...
 μὴ κακῶς πάσχειν = ἵνα μὴ κακοποιώμεθα. — αὐτὰ (δηλ. τὰ χρή-
 ματα) ἀφαιρεθέντες = στερηθέντες αὐτῶν. — αὐτοῖς τούτοις =
 δι' αὐτῶν τούτων (τῶν χρημάτων). Ἡ ἔννοια: ἐὰν ἡμεῖς τὰ ἰδικὰ
 μας χρήματα δὲν χρησιμοποιήσωμεν πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν αὐτῶν,
 οἱ Ἀθην. θ' ἀφαιρέσωσιν ἀφ' ἡμῶν τὰ χρήματα ταῦτα καὶ θὰ
 μεταχειρισθῶσιν ὡς μέσα πρὸς κακοποίησιν ἡμῶν.

Κεφ. 122.

§ 1. ὁδοὶ πολέμου = τρόποι πολέμου (= πρὸς ἐπιτυχῆ διεξα-
 γωγὴν τοῦ πολέμου). — συμμαχῶν τε ἀπόστασις, ἐπεξήγησις τοῦ

οδοί = δηλαδή καὶ παρακίνησις τῶν συμμάχων πρὸς ἀποστασίαν (ἀπὸ τῶν Ἀθην.). — μάλιστα παραίρεσις... τῶν προσόδων = ἤτις (ἀποστασία) κατ' ἐξοχὴν εἶναι ἀφαίρεσις (= μέσον ἀφαιρέσεως) τῶν εισοδημάτων. — αἷς = δι' ὧν. — ἰσχύουσι, δηλ. οἱ Ἀθην. — ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ = ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων πρὸς βλάβην τῆς χώρας (αὐτῶν). — οὐκ ἂν τις νῦν προΐδοι = δὲν δύναται τις τώρα νὰ προΐδῃ. — πόλεμος... χωρεῖ (= προβαίνει), προσωποποιία, ἣτις ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους τῆς περιόδου. — ἐπὶ ἠητοῖς = κατὰ ὄρισμένους κανόνας. — τὰ πολλά, ἐπιρρηματικῶς = ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. — τεχνᾶται = ἐπινοεῖ σχέδια. — πρὸς τὸ παρατυγχάνον = κατὰ τὴν ἐκάστοτε παρουσιαζομένην περίστασιν. — ἐν ᾧ = ἐν τούτῳ δὲ (δηλ. τῷ πολέμῳ). — ὁ μὲν εὐοργήτως αὐτῷ προσομιλήσας = ὁ μὲν μετριοπαθῶς (= οὐχὶ ἐμπαθῶς) συναναστραφεὶς μετ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου). — βεβαιοτέρως (= ἀσφαλέστερος), δηλ. ἔστι. — ὁ δὲ ὀργισθεὶς περὶ αὐτὸν = ὁ δὲ μετὰ πάθους προσενεχθεὶς πρὸς αὐτὸν (δηλ. τὸν πόλεμον). — οὐκ ἐλάσσω (= πλείω [πταίσματα]) πταίει = περιπίπτει εἰς περισσότερα σφάλματα ὡς β' ὄρος τῆς συγκρίσεως νοητέος: ἢ ὁ εὐοργήτως τῷ πολέμῳ προσομιλήσας.

§ 2-4. ἐνθυμώμεθα = ἄς σκεπτώμεθα. — ἀντιπάλους = ἰσοπάλους, ἰσοδυνάμους. — περὶ γῆς ὄρων = περὶ συνόρων γῆς. — οἷστον ἂν ἦν = (τοῦτο) θὰ ἦτο ὑποφερτόν. — νῦν δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: εἰ μὲν ἦσαν κτλ. — ξύμπαντας = ὅλους ὁμοῦ. — ἱκανοί, δηλ. εἰσί. — καὶ κατὰ πόλιν = καὶ πρὸς ἐκάστην χωριστὰ πόλιν. — ἔτι δυνατώτεροι, δηλ. ἢ πρὸς ξύμπαντας. — εἰ μὴ... ἀμυνόμεθα = ἐὰν δὲν θὰ ἀποκρούσωμεν. — καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστν, ἐπεξήγησις τοῦ ἀθροοῦ = ὅλοι ὁμοῦ, δηλ. καὶ ἐκάστη φυλὴ χωριστὰ καὶ ἐκάστη πόλις. — μιᾷ γνώμῃ = ὁμοφώνως. — δίχα γε ὄντας (δηλ. τῇ γνώμῃ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: μιᾷ γνώμῃ = διχονοοῦντας βεβαίως. — ἀπόνως = ἄνευ κόπου. — χειρώσονται = θὰ καταβάλλωσι. — τὴν ἦσαν... ἴστω (τις) οὐκ ἄλλο τι φ. = ἄς γνωρίζῃ (τις) ὅτι ἡ ἦτα δὲν φέρει ἄλλο τι. — εἰ καὶ δεινὸν (ἔστι) τῷ ἀκούσαι = ἂν καὶ δεινὸν εἶναι εἷς τινα ν' ἀκούσῃ (τοῦτο). — ἀντικρὺς δουλείαν, τὸ ἐπίρρ. μὲ σημασ. ἐπιθέτου = πραγματικὴν δουλείαν. Ἡ ἔννοια τῆς § 2: ἐὰν ἐπολεμοῦμεν πρὸς ἀντιπάλους ἴσους περὶ συνόρων γῆς, ὁ πόλεμος θὰ ἦτο ὑποφερτός· διότι οἱ ἀντίπαλοι

ἡμῶν θὰ ἦσαν ἴσοι καί, ἐάν ἐνικώμεθα, θὰ ἐχάνομεν ὀλίγον ἔδα-
 φος ἐκ τῶν ἔρων τῆς γῆς· ἀλλὰ τῶρα θὰ πολεμήσωμεν πρὸς τοὺς
 Ἀθην., οἵτινες εἶναι πολὺ ὑπέρτεροι ἡμῶν, καί, ἐάν νικηθῶμεν,
 δὲν θὰ ἀπολέσωμεν ὀλίγον ἔδαφος, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἐλευθερίαν. —
 ὁ = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν). — καὶ λόγῳ ἐνδοιασθῆναι =
 καὶ μὲ λέξεις (μόνον) νὰ θεωρηθῆῃ ὡς δυνατόν (καὶ νὰ μὴ συμβῆ
 πράγματι). — αἰσχρὸν (δηλ. ἐστὶ) τῇ Πελ. = εἶναι ἐπονείδιστον
 διὰ τὴν Πελ. — καὶ πόλεις . . . κακοπαθεῖν, ὁ καὶ συνδέει τό: ὁ
 καὶ τό: πόλεις . . . κακοπαθεῖν ἀμφοτέρω ὑποκμ. εἰς τὸ ἐνδοια-
 σθῆναι = τοῦτο δὲ (δηλ. τὸ δουλεύειν) καὶ τὸ νὰ κακοπαθῶσι
 τόσαι πόλεις (αἱ ἐν Πελ.) ὑπὸ μιᾶς (δηλ. τῶν Ἀθηνῶν). — ἐν ᾧ =
 καὶ ἐν τούτῳ = καὶ ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει· κατ' ἔννοιαν = καὶ
 ἐάν τοῦτο συμβῆ. — ἢ δικ. δοκοῖμεν ἂν πάσχειν = ἠθέλομεν φανῆ
 ἢ ὅτι δικαίως πάσχομεν. — ἢ διὰ δειλίαν ἀνεχέσθαι = ἢ ὅτι διὰ
 δειλίαν ἀνεχόμεθα (δηλ. τὴν δούλωσιν καὶ τὴν κακοπάθειαν). — καὶ
 . . . φαίνεσθαι (= δεῖκνυσθαι), ἐκ τοῦ δοκοῖμεν ἂν = καὶ ὅτι δει-
 κνύμεθα κατώτεροι τῶν πατέρων. — ἠλευθέρωσαν, δηλ. ἀπὸ τῶν
 Περσῶν. — ἡμεῖς δὲ κτλ., ἐν ζωηρᾷ ἀντιθέσει πρὸς τό: πατέρων . . .
 οἵ τὴν Ἑλ. ἠλευθέρωσαν. — οὐδ' ἡμῖν αὐτοῖς βεβαιοῦμεν = αὐδὲ
 εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς (οὐχὶ πλεον εἰς τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν) ἐξασφαλίζο-
 μεν. — αὐτό, δηλ. τὴν ἐλευθερίαν. — τύραννον δὲ ἐῴμεν ἐγκαλιε-
 στῆναι πόλιν = ἀλλ' ἀφίνομεν νὰ ἐγκατασταθῆ (ἐν τῇ Ἑλλάδι)
 πόλις (δηλ. αἱ Ἀθῆναι) τύραννος. — τοὺς δ' ἐν μιᾷ (δηλ. πόλει)
 μονάρχους ἀξιοῦμεν καταλύειν, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπότα-
 ξιν: εἰ καὶ τοὺς ἐν . . . ἀξιοῦμεν κατ. = ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀξίωσιν
 νὰ καταλύωμεν τοὺς ἐν μιᾷ πόλει τυράννους. — οὐκ ἴσμεν, δηλ.
 ἡμεῖς (οἱ ἀγορευόντες Κορίνθ.). — ὅπως τὰδε . . . ἀπήλλακται =
 πῶς ἢ τοιαύτη διαγωγὴ ἡμῶν (τὸ ν' ἀφίνομεν δηλ. πόλιν τύραννον
 ἐν τῇ Ἑλλάδι) εἶναι ἀπηλλαγμένη. — τριῶν τῶν μ. ξυμπορῶν =
 ἐνός τῶν τριῶν μεγίστων ἐλαττωμάτων ἢ ἐπεξήγησις ἀκολουθεῖ:
 ἀξυνεσίας ἢ μαλακίας (= δειλίας) ἢ ἀμελείας. — οὐ γὰρ δὴ πεφευ-
 γότες ταῦτα . . . κευχήκατε = διότι βεβαίως δὲν ἔχετε προβῆ,
 ἀφ' οὗ ἀπεφύγετε ταῦτα (δηλ. τὰ εἰρημμένα ἐλαττώματα). — ἐπὶ
 τὴν . . . καταφρόνησιν, δηλ. τῶν Ἀθην. — ἐκ τοῦ πολλοὺς σφάλλιν
 = ἐπειδὴ ῥίπτει πολλοὺς εἰς σφάλματα. — τὸ ἐναντίον ὄνομα . . .
 μετωνόμασται = ἔχει μετονομασθῆ (δηλ. ὑπὸ τῶν ὀρθῶς κρινόντων)

μέ τὸ ἐναντίον ὄνομα. Ἡ ἔννοια τῆς § 4: τὸ ν' ἀφίνωμεν πόλιν τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐλέγχει ἢ ἀσυνεσίαν ἢ δειλίαν ἢ ἀμέλειαν· διότι ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἔχετε ἀποφύγει τὰ εἰρημένα ἐλαττώματα καὶ ὅτι ἀφίνετε τὰς Ἀθήνας τύραννον ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπὸ καταφρόνησιν πρὸς τοὺς Ἀθ.· διότι αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα — ἢ καταφρόνησις — εἶναι χειρότερον τῶν τριῶν προειρημένων· καθ' ὅσον καταφρόνησις = ἀφροσύνη.

Κεφ. 123.

τὰ ... προγεγ... τί δεῖ μακρότερον... αἰτιᾶσθαι; = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ κατηγορῶμεν διὰ περισσοτέρων (λόγων) τὰ προγενέστερα; κατ' ἔννοιαν = τίς ἢ ἀνάγκη νὰ ἐνδιατρίβωμεν περισσότερον περὶ τὰ προγενέστερα κατηγοροῦντες αὐτά; — ἢ ἐς ὅσον... ἔμφεροι = παρ' ὅσον συμφέροι. — τοῖς νῦν (= εἰς τὰ παρόντα), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὰ προγεγενημένα καὶ πρὸς τό: περὶ τῶν... μελλόντων. Ἡ ἔννοια: κατηγορίαι διὰ τὰ πρότερον γενόμενα ἐπιτρέπονται μόνον, ἐφ' ὅσον αὐταὶ συντελοῦσι πρὸς βελτίωσιν τῶν παρόντων. — περὶ (= ὑπὲρ) τῶν ἔπειτα μελλόντων, πλεονασμός· ἤρκει μόνον τό: περὶ τῶν ἔπειτα ἢ τό: περὶ τῶν μελλόντων· ἐτέθησαν ὁμοῦς ἀμφοτέρα πρὸς ἰσχυροτέραν ἔξαρσιν τῆς ἐννοίας. — τοῖς παρ. βοηθοῦντας χρῆ ἐπιταλαιπωρεῖν = διαφυλάττοντες τὰ παρόντα πρέπει πρὸς ταῖς ὑπαρχούσας ταλαιπωρίας νὰ ὑφιστάμεθα καὶ ἄλλας νέας. — πάτριον (= πατροπαράδοτον), δηλ. ἐστί. — ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρ. κτᾶσθαι = ν' ἀποκτᾶτε διὰ τῶν κόπων τοὺς ἐπαίνους. — τὸ ἔθος, δηλ. τοῦ ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι. — εἰ ἄρα... νῦν... ὀλίγον προφέρετε = ἐὰν τυχὸν τώρα ὀλίγον ὑπερέχετε (δηλ. τῶν πατέρων). — πλούτῳ καὶ ἐξουσίᾳ, ἐν δια δυοῖν = ἐξουσία πλούτου = κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐκ τοῦ πλούτου προερχομένην. — δίκαιον, δηλ. ἐστί. — ἄ... ἐκτῆθη... ἀπολέσθαι = ὅσα ἀπεκτῆθησαν ἐν τῇ ἐνδεΐᾳ (= ὅτε ἦσθε ἐνδεεῖς) νὰ χαθῶσι (τώρα). — ἀλλὰ θαρροῦντας... ἰέναι... ἐς τὸν π., τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ δεῖ = ἀλλὰ (πρέπει) μετὰ θάρρους νὰ πορευόμεθα εἰς τὸν πόλεμον. — κατὰ πολλὰ = διὰ πολλὰς αἰτίας (ὡς καὶ ἐν κεφ. 121, § 2)· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: 1) τοῦ τε... χρήσαντος καὶ... ἐυλλήψεσθαι, 2) καὶ τῆς... ἐυναγωνιουμένης, 3) σπονδᾶς τε κτλ. — τοῦ θεοῦ... χορήσαντος = διότι ὁ θεὸς ἐχρησμοδότησε. Οἱ Λακ. προτοῦ ἐπιχειρήσωσι τὸν παρόντα πόλεμον

εἶχον ἐρωτήσῃ διὰ πρέσβειων τὸν ἐν Δελφοῖς θεόν, ἂν ὁ πόλεμος ἤθελεν ἀποθῆ ὑπὲρ αὐτῶν· ὁ δὲ θεὸς εἶχεν ἀποκριθῆ αὐτοῖς ὅτι θὰ νικήσωσι καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς καὶ προσκαλούμενος καὶ ἀπρόσκλητος. — καὶ αὐτοῦ ὑποσχομένου ξυλλήψεσθαι (=βοηθήσειν) — καὶ διότι ὑπεσχέθη ὅτι αὐτὸς θὰ βοηθήσῃ (αὐτούς). — καὶ τῆς ἄλλ. Ἑλ. πάσης ξυναγωνιουμένης (δηλ. ὑμῖν) — καὶ διότι πᾶσα ἢ ἄλλη Ἑλλάς (καὶ ἡ δούλη τοῖς Ἀθην. καὶ ἡ ἐλευθέρα) θὰ συναγωνισθῆ μεθ' ὑμῶν. — τὰ μὲν φρόβω = ἐν μέρει μὲν ἕνεκα φόβου (μὴ δηλ. ὑποδουλωθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθην.). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα. — τὸ δὲ ὠφελία (=ἐπ' ὠφελία) = ἐν μέρει δὲ ἕνεκα ὠφελείας (ἕνα δηλ. ἐλευθερωθῆ). Τοῦτο λέγεται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν δούλην Ἑλλάδα. — ὥς γε καὶ ὁ θεὸς . . . νομίζει παραβεβῆσθαι = τὰς ὁποίας βεβαίως καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς νομίζει ὅτι ἔχουσι παραβαθῆ. — κελεύων, μετχ. τροπκ. — ἠδικημέναις (δηλ. ταῖς σπονδαῖς) . . . βοηθήσετε = θὰ διαφυλάξῃτε τὰς σπονδὰς, αἵτινες ἀδίκως ἔχουσι παραβαθῆ. — μᾶλλον, ὁ β' ἕρος: ἢ λύσετε. — λύουσι (δηλ. σπονδὰς) γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τὴν πρότασιν: σπονδὰς τε οὐ λύσετε πρότεροι.

Κεφ. 124.

πανταχόθεν καλῶς ὑπάρχον (αἰτιτκ. ἀπόλυτος) ὑμῖν = ἐπειδὴ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν παρέχεται εἰς ὑμᾶς εὐκαιρία εὐνοϊκή. — καὶ ἡμῶν τάδε (=ταῦτα) . . . παραινούντων = καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς συμβουλεύομεν τοῦτο (δηλ. τὸ πολεμεῖν). — κοινῇ = πρὸς τὸ συμφέρον πάντων τῶν συμμάχων. — εἴπερ βεβαιότατον (δηλ. ἐστὶ) κτλ. = ἔάν βεβαίως ἢ ταυτότης τῶν συμφερόντων εἶναι ἀσφαλέστατος δεσμὸς καὶ διὰ τὰς πόλεις καὶ διὰ τοὺς ἰδιώτας. — μὴ μέλλετε = μὴ βραδύνετε. — Ποι. ποιεῖσθαι τιμωρίαν (= βοηθεῖν) = νὰ βοηθήτε τοὺς Ποτειδαίatas. — οὔσι Δωριεῦσι, αἱ Ποτειδ. ἦσαν ἄποικοι τῶν Κορινθίων καὶ ἐπομένως ὁμόφυλοι τοῖς πλείστοις τῶν Πελοπ. — οὐ (δηλ. τοῦ Δωριέας ὑπὸ Ἰώνων πολιορκεῖσθαι) πρότερον ἢν τὸναντίον, ἢ ἔννοια: πρότερον μόνον Ἴωνες ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ Δωριέων. Ῥητορικὴ ὑπερβολή. — τῶν ἄλλων, μετ' ἐμφάσεως προτάσσεται τοῦ: τὴν ἐλευθερίαν. — μετελθεῖν = νὰ ἐπιδώξητε. — ὥς οὐκέτι ἐνδέχεται = διότι δὲν εἶναι πλέον δίκαιον. — περιμένοντας (δηλ. ἡμᾶς) τοὺς μὲν . . . βλάπτεσθαι, τοὺς δὲ . . . μὴ

πολύ ὕστερον τὸ αὐτὸ πάσχειν = ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀναβάλλομεν (καὶ δὲν κηρύττομεν τὸν πόλεμον), ἄλλοι μὲν ἐξ ἡμῶν (δηλ. οἱ Ποσειδαιᾶται) νὰ βλάβπτονται ἤδη, ἄλλοι δὲ μετ' ὀλίγον νὰ πάσχωσι τὸ αὐτὸ (δηλ. νὰ βλάβπτονται). — εἰ γνωσθῆσόμεθα = ἐὰν γνωσθῶμεν (δηλ. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων). — ξυνηελθόντες μὲν, ἀμ. δὲ οὐ τολμῶντες = ὅτι συνήλθομεν μὲν (εἰς σύνοδον ἐν Σπάρτῃ), δὲν τολμῶμεν δὲ νὰ ὑπερασπισθῶμεν (τοὺς βλαπτομένους). — ἀλλὰ κτλ., ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ μέλλετε κτλ. — ἀφίχθαι, δηλ. ὑμεῖς = ὅτι ἔχετε φθάσει. — τάδε ἄριστα λέγεσθαι = τάδε (= ταῦτα), ἃ λέγεται (δηλ. ὑπ' ἡμῶν), ἄριστα (= συμφερώτατα) εἶναι. — τὸ αὐτίκα δ. = τὸν στιγμιαῖον κίνδυνον. — τῆς δ' ἀπ' αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ πλείονος εἰρήνης ἐπιθ. = ἀλλ' ἐπιθυμήσαντες τὴν ἐξ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ πολέμου) διὰ μακρότερον χρόνον προερχομένην εἰρήνην. — ἐκ πολέμου = διὰ τοῦ πολέμου. — μᾶλλον βεβαιοῦται = ἀσφαλεστέρα γίνεται. — ἀφ' ἡσυχίας δὲ μὴ πολεμῆσαι = τὸ δὲ νὰ μὴ ἀναλάβητε τὸν πόλεμον ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἡσυχίαν (τῆς εἰρήνης· πρβλ. κεφ. 120, § 3). — οὐχ ὁμοίως, ὡς τὸ ἐκ πολέμου τὴν εἰρήνην βεβαιοῦσθαι. — καὶ τὴν καθ... καθεσταῖναι = καὶ νομίσαντες ὅτι ἡ πόλις (δηλ. αἱ Ἀθηναίαι), ἣτις ἔχει κατασταθῆ ἐν τῇ Ἑλλάδι τύραννος, ἔχει κατασταθῆ τοιαύτη ἐναντίον πάντων ὁμοίως. — τῶν μὲν... τῶν δὲ = ἄλλων μὲν... ἄλλων δέ. — διανοεῖσθαι, δηλ. ἄρχειν. — παρασησόμεθα = ἄς ὑποτάξωμεν. — καὶ αὐτοῖ τε = καὶ οὕτω (= καὶ) καὶ ἡμεῖς αὐτοί. — τὸ λοιπὸν = εἰς τὸ ἐξῆς.

Κεφ. 125.

ἐπειδή, χρονκ. — ἀφ' ἀπάντων, συναπτέον τῷ: γνώμην = τὴν ἀφ' ἀπάντων (= ἐκ μέρους ὄλων [= ὑπὲρ ὄλων] ἐκφρασθεῖσαν) γνώμην· ἀντὶ ἀπλῆς γενκ. = τὴν γνώμην ἀπάντων. — ψῆφον ἐπιγαγον = ἐπεψήφισαν (πρβλ. κεφ. 87, § 4). — ἐξῆς = κατὰ σειράν. — καὶ μείζονι... πόλει, ἐπεξήγησις τοῦ: ἅπασιν ἐξῆς. — τὸ πλήθος = ἡ πλειοψηφία. — ἐψηφίσαντο, κατὰ πληθυντ., διότι τὸ ὑποκμ. (τὸ πλήθος) περιληπτικὸν (= οἱ πολλοί). Σχῆμα κατὰ σύνεσιν. — δεδομένον αὐτοῖς, αἰτιατκ. ἀπόλυτος = ἂν καὶ αὐτοὶ εἶχον ἀποφασίσει (δηλ. τὸν πόλεμον). — ἀδύνατα = ἀδύνατον. — ἐπιχειρεῖν, δηλ. τῷ πολέμῳ. — ἀπαρασκευοῖς οὖσιν = διότι ἦσαν ἀπροετοίμα-

στοι.—ἐμποριῶσθαι... ἐκάστους=νά παρασκευάζωσιν ἕκαστοι.—
 ἐδόκει, δηλ. ἄπασιν=ἐφαίνετο καλὸν εἰς ὄλους.—πρόσφορα, δηλ.
 τῷ πολέμῳ=χρήσιμα διὰ τὸν πόλεμον.—καὶ μὴ εἶναι μέλλησιν=
 καὶ νὰ μὴ βραδύνωσιν.—ὁμως δὲ=ἀλλ' ὁμως (παρὰ τὴν ἀπόφασιν
 δηλ. νὰ μὴ βραδύνωσι).—καθισταμένοις, ὧν ἔδει=παρασκευαζομέ-
 νοις τὰ δέοντα=ἐν ᾧ αὐτοὶ παρεσκεύαζον τὰ ἀναγκαῖα.—ἐνιαυ-
 τὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασπον δὲ=δλόκληρον μὲν ἔτος δὲν κατη-
 ναλώθη, ἀλλ' ὀλιγώτερον (τοῦ ἔτους, ἤτοι 7 - 8 μῆνες). — πρὶν
 ἐσβαλεῖν (δηλ. αὐτοὺς) ἐς τὴν Ἄττι. καὶ τὸν πόλ. ἄρασθαι φανε-
 ρῶς = πρὸ τῆς (πρώτης) εἰσβολῆς (αὐτῶν), εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ
 τῆς ἐπισήμου ἐνάρξεως τοῦ πολέμου.

Κεφ. 126.

§ 1 - 2. ἐν τούτῳ... τῷ χρόνῳ = κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον
 (καθ' ὃν δηλ. ἐγίνοντο αἱ πολεμικαὶ παρασκευαί). — ἐπρεσβεύοντο
 (= ἐπεμπον πρέσβεις), δηλ. οἱ Λακ. καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν. —
 ἐγκλ. ποιούμενοι = παραπονούμενοι (κατὰ τῶν Ἀθην.). — ὅπως
 σφίσις ὅτι μ. πρόφ. εἴη τοῦ π. = ἕνα ἔχωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν
 (=ὅτι) μεγίστην πρόφασιν τοῦ πολέμου. — ἦν μὴ τι ἐσακούωσι=
 ἐάν (οἱ Ἀθ.) δὲν δίδωσιν ἀκρόασίν τινα (εἰς τὰ παράπονά των). —
 πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω ἐν κεφ. 139, § 1. — ἐκέλευον
 τοὺς Ἀθ. = ἀπήτουν παρὰ τῶν Ἀθ. — τὸ ἄγος... τῆς θεοῦ, βραχυ-
 λογία ἀντί: τοὺς ἐκγόνους τῶν δρασάντων τὸ ἄγος τῆς θεοῦ (δηλ.
 τῆς Ἀθηνᾶς) = τοὺς ἀπογόνους ἐκείνων, οἵτινες ἐπραξαν τὸ μίasma
 πρὸς τὴν θεάν. — ἐλαύνειν (=ἐξελαύνειν) = νὰ ἐκδιώκωσιν. — τὸ
 ἄγος = τὸ μίasma, ἢ μιὰρὰ πράξις. — τοιόνδε = τοιοῦτόν τι.

§ 3 - 6. Ὀλυμπιονίκης, νικήσας τῷ 640 π. X. — τῶν πάλαι,
 συναπτεόν τῷ: ἀνήρ. — ἐγεγαμῆκει = εἶχε νυμφευθῆ. — κατ' ἐκεῖ-
 νον τὸν χρόνον, δηλ. περὶ τὸ 620 π. X. — ἐτυράννει = ἦτο τύραν-
 νος. — χρωμένῳ τῷ Κύλωνι = εἰς τὸν Κύλωνα, ὅτε ἠρώτα τὸ μαν-
 τεῖον. — ἀνεῖλεν = ἐχρησιμοδότησεν. — ἐν τῇ τοῦ Διὸς τῇ μ. ἑορτῇ =
 κατὰ τὴν μεγίστην ἑορτὴν τοῦ Διός. — δύναμιν, δηλ. στρατιωτικὴν.
 — ἀναπεισας = πείσας δι' ἐπανειλημμένων παρακλήσεων. — ἐπειδῆ,
 χρονκ. — ἐπῆλθον = ἦλθον κατόπιν (μετὰ τὸν χρῆσμον δηλ.).
 Παρατηρητέον ὅτι ἐνταῦθα τὸ β. ἐτέθη κατὰ πληθυντικ. ἀριθμόν,
 ἂν καὶ τὸ ὑποκμ. (Ὀλύμπια) εἶναι οὐδέτερον πληθ. ἀριθμοῦ. Πῶς

ἔπρεπε νὰ τεθῆ τὸ β. ; — τὰ ἐν Πελοπ. (δηλ. τελούμενα), ὁ προσδιορισμὸς αὐτος προσετέθη, ἐπειδὴ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις ἐτελοῦντο Ὀλύμπια. — κατέλαβε τὴν ἀκρ., ἐν ἔτει 612 π. Χ. — ὡς ἐπὶ τυραννίδι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ γίνῃ τύραννος. — νομίσαι, μετχ. τροπκ. — ἑορτὴν τε τοῦ Διὸς μεγίστην εἶναι, ὡς ὑποκμ. νοητέον τό: τὰ Ὀλύμπια = ὅτι τὰ Ὀλύμπια ἦτο καὶ μεγίστη ἑορτὴ τοῦ Διὸς. — καὶ ἑαυτῷ τι προσήκειν Ὀλ. νενικηκότι = καὶ (ὅτι ἡ ἑορτὴ αὐτῆ τῶν Ὀλυμπίων) εἶχε σχέσιν τινὰ πρὸς αὐτόν, διότι εἶχε νικήσει εἰς τὰ Ὀλύμπια. — εἰ δὲ... εἴρητο = εἰ δὲ ἡ μεγίστη (αὐτῆ) ἑορτὴ εἴρητο (δηλ. ὑπὸ τοῦ θεοῦ) ἐν τῇ Ἀττ. ἢ ἄλλοθί που = ἐὰν δὲ ἡ μεγίστη αὐτῆ ἑορτὴ ὑπενοεῖτο ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ ἢ ἀλλαχοῦ κάπου. — ἔτι = περαιτέρω. — τε... οὐκ = οὔτε. — Διάσια, μεγάλη ἑορτὴ ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις, πρὸς τιμὴν τοῦ Μειλιχίου Διὸς, τελουμένη κατὰ τὸν Ἀνθεστηριῶνα μῆνα παρὰ τὸν Ἰλισσὸν δι' ἀναιμάκτων θυσίων. — ἄ... μεγίστη = ἄ (Διάσια) καλεῖται μεγίστη ἑορτὴ Διὸς Μειλιχίου. — ἔξω τῆς πόλεως (δηλ. τελούμενα), συναπτέον τῷ: ἔστι... Ἀθηναίοις. — ἐν ἧ, δηλ. ἑορτῇ. — πανδημεῖ = ἀπαξάπαντες (οἱ Ἀθ.). — θύουσι = προσφέρουσι θυσίαν. — ἱερεῖα = σφάγια. — θύματα = πλακούντια ἢ ζυμαρικά (ἀπεικονίζοντα ζῷα). — ἐπιχώρια = συνήθη εἰς τὸν τόπον. — δοκῶν δὲ ὀρθῶς γινώσκειν = νομίζων δὲ ὅτι ὀρθῶς κατενοεῖ (τὸν χρησμόν). — ἐπεχείρησε τῷ ἔργῳ, κατ' ἔννοιαν = κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν.

§ 7-8. αἰσθόμενοι = ἀφ' οὗ ἔμαθον (τοῦτο, ὅτι δηλ. ὁ Κύλων κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν). — ἐβοήθησαν... ἐπ' αὐτοὺς = ἔτρεξαν ἐναντίον αὐτῶν (δηλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ). — προσκαθεζόμενοι, μετὰ σημασίας ἀορίστου = ἀφ' οὗ ἐστρατοπέδευσαν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως. — χρόνου ἐπιγιγνομένου = ἐπειδὴ παρήρχετο χρόνος (ἐν τῇ πολιορκίᾳ). — τρυχόμενοι τῇ προσ. = ταλαιπωρούμενοι ἐκ τῆς πολιορκίας. — οἱ πολλοί, παράθεσις εἰς τό: οἱ Ἀθηναῖοι ἀντί: τῶν Ἀθηναίων... οἱ πολλοί. — τοῖς ἑννέα ἄρχουσι, ὧν προῖστατο ὁ Μεγακλῆς. — τὴν φυλακὴν, δηλ. τοῦ Κύλωνος καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ. — καὶ τὸ πᾶν αὐτοκράτορσι διαθεῖναι = καὶ μετ' ἀπεριορίστου ἐξουσίας (χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ λαοῦ) νὰ κανονίσωσι τὰ πάντα. — ἧ ἂν ἄριστα διαγιγν. = ὅπως ἤθελον κρίνει ταῦτα ἄριστα. — τότε δὲ κτλ., ἐν

ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ἡ ἐξουσία τῶν ἐννέα ἀρχόντων περιωρίσθη ὑπὸ τοῦ Σόλωνος. — τὰ πολλὰ τῶν πολιτικῶν . . . ἔπρασσον = τὰς πλείστας τῶν πολιτικῶν ὑποθέσεων διενήργουν.

§ 9-12. φλαύτως (=κακῶς)=εἶχον εὐρίσκοντο ἐν κακῇ καταστάσει.—σίτου τε καὶ ὕδ. ἀπορία=δι' ἔλλειψιν τροφῆς καὶ ὕδατος. — ἐκδιδράσκουσι = δραπετεύουσιν.— ὡς = ἐπειδὴ.—καθίζουσι = κάθηνται. — ἐπὶ τὸν βωμόν, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς. — ἀναστήσαντες αὐτοὺς=παρακινήσαντες αὐτοὺς νὰ καταλίπωσι τὸν βωμόν (ἵνα μὴ οὗτος μολυνθῇ ἐκ τοῦ θανάτου αὐτῶν).—οἱ τῶν Ἀθην. ἐπιτειραμμένοι τὴν φυλακὴν = ἐκεῖνοι ἐκ τῶν Ἀθην., εἰς οὓς εἶχε ἀνατεθῆ ἡ φύλαξις (τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει).—ὡς = ὅτε.—ἀποθνήσκοντας = ὅτε ἔμελλον ν' ἀποθάνωσιν. — ἐφ' ᾧ μηδὲν κ. ποιήσουσι, συναπτόν τῳ: ἀναστήσαντες αὐτοὺς=ἐπὶ τῳ ὅρῳ ὅτι δὲν θὰ κακοποιήσωσιν αὐτοὺς (= ὅτι δὲν θὰ φονεύσωσιν αὐτοὺς). —καθεζομένους δέ τινας καὶ ἐπὶ τῶν σ. θεῶν ἐν τῇ π. διεχρήσαντο = ἀλλὰ καὶ (ἄλλους) τινας, οἵτινες ἐκάθισαν ἰκέται, ἐν ᾧ παρήρχοντο (=ἐν τῇ παρόδῳ), ἐπὶ τῶν βωμῶν τῶν σεμνῶν θεῶν, ἐφόρευσαν. Σεμναὶ θεαὶ ἐννοοῦνται αἱ Εὐμενίδες, ὧν τὸ ἱερόν ἔκειτο μετὰ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου. — ἀπὸ τούτου = ἕνεκα τούτου. — ἔναγεις καὶ ἀλιτήριοι τῆς θεοῦ=μιαροὶ καὶ ἀσεβεῖς πρὸς τὴν θεάν. — τὸ γένος τὸ ἀπ' ἐκείνων = οἱ ἀπόγονοι ἐκείνων, ἰδίᾳ οἱ Ἀλκμαιωνίδαι, ὧν ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Μεγακλῆς. — ἤλασαν μὲν . . . ἤλασε δέ, ἀναφορά: τὸ ἔλαινεῖν = ἐξελαίνεῖν. — Κλεομένης . . . ὕστερον (ἐν ἔτει 508), κατ' οὗ τῳ 510 οἱ φυγάδες Ἀλκμαιωνίδαι βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Κλεομένους ἐξεδιώξαν τοὺς Πεισιπρατίδας καὶ οὕτως ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας, ἐξεδιώχθησαν ἐκ νέου οὗτοι (τῳ 508) ὑπὸ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ Ἰσαγόρου, τοῦ πολιτικοῦ ἀντιπάλου τοῦ Κλεισθένης, τῇ βοηθείᾳ πάλιν τοῦ Λακεδ. Κλεομένους. — μετὰ Ἀθην. στασιαζόντων = τῇ συμπράξει τῶν στασιαζόντων (μόνον) Ἀθηναίων (δηλ. τῆς πολιτικῆς φατρίας τοῦ Ἰσαγόρου). — ἀνελόντες = ἀνορύξαντες. — ἐξέβαλον = ἐξώρισαν. — κατήλθον = ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρίδα. — ὕστερον, δηλ. κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (508), ὅτε ἀνεκλήθη καὶ ὁ Κλεισθένης. — ἔτι = ἔτι καὶ νῦν (δηλ. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Θουκυδίδου)

Κεφ. 127.

δῆ = λοιπόν.— ἐκέλευον, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — δῆθεν, συναπτόεν τῷ: τοῖς θεοῖς πρῶτον τιμωροῦντες = κατὰ τὸ φαινόμενον πρὸ παντὸς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱκανοποιήσωσι τοὺς θεοὺς (ὡν τὰ ἱερὰ ἐμιάνθησαν· πρβλ. κεφ. 126, § 11). — εἰδότες δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δῆθεν = πράγματι ὁμοῦς ἐπειδὴ ἐγνώριζον. — Περικλ. τὸν Ξ. προσεχόμενον αὐτῷ (δηλ. τῷ ἄγει) = ὅτι ὁ Περικλ., ὁ υἱὸς τοῦ Ξανθίππου, ἦτο ἔνοχος εἰς αὐτὸ (τὸ ἄγος). — κατὰ τὴν μητέρα = πρὸς μητρός· ἢ μήτηρ τοῦ Περικλέους Ἀγαρίστη ἦτο ἕγγονος τοῦ Κλεισθέους, ἕγγονου τοῦ Μεγακλέους τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλκμέωνος. — νομίζοντες, μετχ. αἰτλγκ. — ἐκπεσόντος αὐτοῦ = ἐὰν αὐτὸς (ὁ Περικλ.) ἐξορισθῆ. — ὄσων ἂν σφ. προχωρεῖν = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελον προχωρεῖ εἰς αὐτούς = ὅτι εὐκολώτερον ἤθελον ἐπιτύχει αὐτοί. — τὰ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων = ὅσα ἀπήτουν παρὰ τῶν Ἀθηναίων. — παθεῖν ἂν αὐτὸν τοῦτο = ὅτι αὐτὸς ἤθελε πάθει τοῦτο (δηλ. τὸ ἐκπεσεῖν = τὴν ἐξορίαν). — ὅσον, δηλ. ἤλιπυον. — διαβολὴν οἴσειν αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν, ὡς ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. νοητέον τό: τοῦτο τὸ πρᾶγμα, δηλ. ἡ ἀξίωσις τῶν Λακ. ἐλαύνειν τὸ ἄγος = ὅτι τοῦτο θὰ διαβάλῃ αὐτὸν πρὸς τοὺς πολίτας. — ὡς = διότι. — διὰ τὴν ἐκείνου ξυμφορὰν = ἔνεκα τῆς ἀτυχίας ἐκείνου (τοῦ Περικλ.). Οἱ Λακ. τὴν μετὰ τῶν Ἀλκμαιωνιδῶν συγγένειαν τοῦ Περικλ. θεωροῦσι δυστυχίαν τοῦ Περικλ. — τὸ μέρος = ἐν μέρει. — ἔσται = θὰ συμβῆ. — τῶν καθ' ἑαυτὸν = τῶν συγχρόνων του. — ἄγων = διευθύνων. — πάντα = κατὰ πάντα. — οὐκ εἶα, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους. — ὑπέκειν = νὰ ὑποχωρήσωσιν. — ὄρμα = παρώξυνε.

Κεφ. 128.

ἀντεκέλευον . . . τοὺς Λακ. = ἀνταπήτουν παρὰ τῶν Λακεδ. — τὸ ἀπὸ Ταινάρου ἄγος = τὸ ἐν Ταινάρῳ — ἀκρωτηρίῳ τῆς Λακωνικῆς — διαπραχθὲν μίαισμα. — ἀναστήσαντες ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Π. ἀπὸ Ταιν. τῶν Εἰλώτων ἱκέτας = παρακινήσαντες τοὺς Εἰλωτας ἱκέτας νὰ καταλίπωσι τὸ ἐν Ταινάρῳ ἱερόν τοῦ Ποσειδῶνος (ἐπὶ τῷ ὄρμῳ δηλ. ὅτι δὲν θὰ φονεύσωσιν αὐτούς). — διέφθειραν = ἐφόνευσαν. — δι' ὃ δὴ = καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς (διότι δηλ. ἐφόνευσαν τοὺς Εἰλωτας ἱκέτας). — τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι = ὅτι συνέβη ὁ γνωστὸς μέγας σει-

σμὸς (ἐν ἔτει 466). Τοῦτον ἀπέδιδον εἰς τὸν Ποσειδῶνα ὀργισθέντα διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀσέβειαν τῶν Λακεδ.—τὸ τῆς Χαλκιοῖκου ἄγος = τὸ πρὸς τὴν Χαλκιοῖκον ('Αθηναῶν) μίσημα (τὸ συνδεόμενον δηλ. πρὸς τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Πausανίου). Ἡ 'Αθηναῖα ἐκαλεῖτο οὕτω (Χαλκιοῖκος), διότι ὁ ἐν Σπάρτῃ ναὸς αὐτῆς ἦτο χαλκοῦς (εἶχε δηλ. χαλκοῦς κίονας καὶ πύλας). — ἐλαύνειν αὐτοὺς = νὰ ἐκδιώκωσιν αὐτοὶ (δηλ. οἱ Λακεδ.).

2. Νεαὶ ἀξιώσεις τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἀπόφασις περὶ αὐτῶν ἐν 'Αθήναις.

(Κεφ. 139 - 146)

Κεφ. 139.

§ 1-2. ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης πρесоβ. = κατὰ μὲν τὴν πρώτην πρесоβείαν (τὴν μνημονευθεῖσαν ἐν κεφ. 126, § 2).—τοιαῦτα ἐπέταξαν καὶ ἀντεκελεύσθησαν = τοιαῦτα διέταξαν καὶ διετάχθησαν καὶ αὐτοὶ (παρὰ τῶν 'Αθηναίων)· πρβλ. κεφ. 126, § 2 καὶ κεφ. 128, § 1. —περὶ τῶν ἐναγῶν τῆς ἐλάσεως=περὶ τῆς ἐλάσεως (=ἐκδιώξεως) τῶν ἐναγῶν.— ὕστερον, ἐν ἔτει 432 π. X. — φοιτῶντες = συχνὰ ἐρχόμενοι. — Ποτειδαίας ἀπανίστασθαι = ν' ἀπέρχονται ἀπὸ τῆς Ποτειδ. (ἦν ἐπολιόρκουν οἱ 'Αθηναῖοι κατὰ τὰ ἐν κεφ. 64, § 3 ἐξιστορηθέντα).—Αἴγιναν αὐτόνομον ἀφίεναι= ν' ἀφίνωσι τὴν Αἴγιναν αὐτόνομον (πρβλ. κεφ. 67, § 2). — ἐνδηλότατα = σφέςτατα. — προύλεγον, δηλ. τοῖς 'Αθηναίοις = δημοσίᾳ (=προ) ἔλεγον εἰς τοὺς 'Αθηναίους.—τὸ περὶ Μεγαρο. ψήφισμα, περὶ τούτου βλ. ἐν κεφ. 67, § 4. —καθελοῦσι (δηλ. τοῖς 'Αθηναίοις) μὴ (=οὐκ) ἂν γενέσθαι πόλεμον=ὅτι ἐὰν ἤθελον καταργῆσαι τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα δὲν ἤθελε γίνεαι πόλεμος.—ἐν ᾧ, δηλ. ψηφίσματι.—εἰρητο αὐτοῖς μὴ χρῆσθαι... ἀγορᾶ = ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ κάμωσιν αὐτοὶ (οἱ Μεγαρεῖς) χρῆσιν τῶν λιμένων τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν 'Αθηναίων καὶ τῆς Ἀττικῆς ἀγορᾶς.—τᾶλλα ὑπήκουον = εἰς τὰ ἄλλα (δηλ. εἰς τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς Ποτειδαίας

καὶ εἰς τὴν ἀπόδοσιν αὐτονομίας εἰς τοὺς Αἰγυπτίους) ὑπῆκουον (πρβλ. κεφ. 29, § 1). — τὸ ψήφισμα, δηλ. τὸ περὶ Μεγαρέων. — καθήρουν=κατήργουν. — ἐπικαλοῦντες ἐπερασίαν Μεγαρ. =κατηγοροῦντες τοὺς Μεγαρεῖς διὰ καλλιέργειαν. — τῆς γῆς τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀορίστου = τῆς γῆς τῆς ἀφιερωμένης εἰς τὰς Ἐλευσινίαις θεᾶς Δήμητραν καὶ Περσεφόνην καὶ τῆς μὴ ἐχοῦσης ὄρια (ὡς ἀμφισβητουμένης εἰσέτι μεταξὺ Ἀθην. καὶ Μεγαρέων). — καὶ ἀνδρ. ὑποδοχὴν τῶν ἀφισταμένων (= ἀποδιδρασκόντων) = καὶ διὰ τὴν ὑποδοχὴν τῶν δραπετευόντων δούλων = καὶ ὅτι ὑπεδέχοντο (οἱ Μεγαρεῖς) τοὺς δραπετεύοντας δούλους (τῶν Ἀθηναίων).

§ 3-4. ἀφικομένων τῶν τελ. πρ. . . Ῥαμφίου τε καὶ Μ. καὶ Ἀγ. = ὅτε ἔφθασαν οἱ τελευταῖοι πρέσβεις, ὁ Ῥαμφίας καὶ ὁ Μελήσιπος καὶ ὁ Ἀγῆσανδρος. — καὶ λεγόντων = καὶ ὅτε ἔλεγον. — οὐδὲν ὄν (=τούτων ᾧ) πρ. εἰώθεσαν (δηλ. λέγειν) = οὐδὲν ἐκ τούτων, τὰ ὅποια πρότερον συνήθιζον νὰ λέγωσι. — αὐτὰ δὲ τάδε = ἀλλὰ μόνον τὰ ἐπόμενα. — ὅτι, τοῦτο ἐνταῦθα ἐτέθη πλεοναστικῶς πρὸ τοῦ αὐτολεξεῖ ἀναφερομένου λόγου. — εἴη δ' ἄν, δηλ. ἢ εἰρήνη = ἦθελε δὲ διαμένει ἢ εἰρήνη. — εἰ . . . ἀφεῖτε = ἐάν ἦθέλετε ἀφήσει. — ποιήσαντες ἐκ. οἱ Ἀθ., τὸ ποιεῖν ἐκκλησίαν ὡς καὶ τὸ προτιθέναι γνώμας ἦτο καθήκον κυρίως τῶν ἐν τέλει ἢ τῶν πρυτάνεων. — γνώμας σφίσιν αὐτοῖς προτιθέσαν = ἐπέτρεπον εἰς ἑαυτοὺς νὰ ἐκφράσωσι τὴν γνώμην των. — ἐδόκει, δηλ. αὐτοῖς = ἐφαίνετο καλὸν εἰς αὐτούς. — ἀπαξ = ἀπαξ διὰ παντός. — περὶ αἰάντων βουλ. = ἀφ' οὗ σκεφθῶσι περὶ ὄλων. — παριόντες = ἀναβαινοντες εἰς τὸ βῆμα (πρβλ. κεφ. 67, § 4). — ἐπ' ἀμφοτέρα γιγνόμενοι ταῖς γνώμαις = διχαζόμενοι κατὰ τὰς γνώμας. ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: καὶ ὡς χρῆ π. κτλ. — καὶ ὡς μὴ κτλ., ἢ σύνταξις: καὶ ὡς χρῆ τὸ ψήφισμα μὴ εἶναι ἐμπόδιον εἰρήνης, ἀλλὰ ὡς χρῆ καθιεῖν αὐτό. — καὶ παρελθόν, ὁ καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν τε τὸν ἐν τῷ: ἄλλοι τε πολλοί. — λέγειν τε καὶ πράσσειν δυνατώτατος, ἐπεξηγησις τοῦ: πρῶτος Ἀθην. = δηλ. ἰκανώτατος καὶ εἰς τὸ λέγειν καὶ εἰς τὸ πράττειν. — τοιαῦδε = τοιαῦτα περίπου (πρβλ. κεφ. 31, § 3).

Κεφ. 140.

§ 1. τῆς μὲν γνώμης . . . ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι = εἰς τὴν αὐτὴν μὲν γνώμην πάντοτε ἐμμένω ἢ ἀπόδοσις τοῦ μὲν κεῖται ἐν τῷ ὅρῳ

δέ.—μὴ εἴκειν Πελοπ., ἐπεξήγησις τοῦ: τῆς γνώμης τῆς αὐτῆς = δηλ. νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν εἰς τοὺς Πελοπ. ἐν τούτῳ κείται ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου. — καίπερ εἰδὼς = ἂν καὶ γνωρίζω. — τοὺς ἀνθ. οὐ τῇ αὐτῇ ὀργῇ ἀναπειθ. . . πράσσοντας = ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὐχὶ μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου καὶ πείθονται νὰ πολεμῶσι καὶ ἐν τῇ πράξει (δηλ. ἐν τῷ πολεμῆν) ἐνεργοῦσιν. Ἡ ἔννοια: ὁ ζήλος, ὃν δεικνύουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἀποφασίζωσι τὸν πόλεμον, εἶναι μεγαλύτερος ἐκείνου, ὃν δεικνύουσι κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου (πρβλ. τὸ αὐτὸ νόημα καὶ ἐν κεφ. 120, § 5 «ἐνθυμεῖται γὰρ. . .»). — πρὸς δὲ τὰς ξυμφ. καὶ τὰς γνώμας τρεπομένους = ἀλλ' ὅτι συμφῶνως πρὸς τὰς ἐκβάσεις μεταβάλλονται καὶ κατὰ τὰς γνώμας. — καὶ νῦν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφ. αἰεί — ὁμοῖα καὶ παραπλήσια, τὰ συνώνυμα ἐτέθησαν πρὸς ἐντονωτέραν ἔμφασιν τῆς ἐννοίας = ἐντελῶς παρόμοια. — ξυμβουλευτέα μοι ὄντα = ὅτι δεῖ με ξυμβουλευεῖν = ὅτι πρέπει νὰ συμβουλευθῶ. — καὶ τοὺς ἀναπειθ. ὑμῶν (δηλ. πολεμῆν) δικαίῳ τοῖς κοινῇ δόξασιν (δηλ. ἡμῶν) . . . βοηθεῖν = καὶ κρίνω δίκαιον ὅσοι ἐξ ὑμῶν πείθονται (δηλ. νὰ πολεμῶσι) νὰ ὑποστηρίζωσι τὰ κοινῶς ἀποφασισθέντα (= τὰς κοινὰς ἡμῶν ἀποφάσεις). — ἦν ἄρα τι καὶ σφαλλώμεθα = εἰάν τυχὸν κατὰ τι καὶ ἀποτυγχάνωμεν. — ἦ = εἰ δὲ μή. — μηδὲ κατορθοῦντας (= κατορθοῦντων ἡμῶν) τῆς ξυν. μεταποιεῖσθαι = μηδέ, εἰάν ἡμεῖς ἐπιτυγχάνωμεν, νὰ οἰκαιοποιῶνται τὴν σύνεσιν (ἣτις δηλ. ἐπέφερε τὴν εὐτυχῆ ἔκβασιν). — ἐνδέχεται γὰρ κτλ., αἰτιολογεῖ τό: ἦν σφαλλώμεθα. — ἐνδέχεται γὰρ τὰς ξυμφοράς . . . τοῦ ἀνθρώπου = διότι εἶναι δυνατόν αἱ ἐκβάσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ν' ἀποβῶσιν ὄχι ὀλιγώτερον ἀπροσδοκῆτως (= ἀμαθῶς) παρ' ὅσον (= ἐπίσης ἀπροσδοκῆτως, καθὼς) αἱ σκέψεις (= τὰ σχέδια) τοῦ ἀνθρώπου. — διόπερ = καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. — ὅσα (= ἐν πᾶσι, ὅσα) ἂν παρὰ λόγον ξυμβῆ = εἰς ὅλα, ὅσα ἂν συμβῶσιν ἀπροσδοκῆτως. — εἰδῶταμεν αἰτιᾶσθαι = συνηθίζομεν νὰ κατηγορῶμεν.

§ 2-3. Λακ. δέ, μετάβασις εἰς τὴν πίστιν διὰ τοῦ συμπερασματικοῦ δέ (= οὖν πρβλ. κεφ. 32, § 2), διὰ τοῦ ὁποῖου εἰσάγεται μερικὴ περίπτωσις ὑπαγομένη εἰς τὴν γενικὴν. — πρότερον, ὅτε δηλ. ἐκώλυον τὴν τείχεσιν τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων. — ἐπιβουλεύοντες ἡμῶν = ὅτι εἶχον ἐχθρικοὺς σκοποὺς καθ' ἡμῶν. — οὐχ ἤμισια, λιτότης = μάλιστα = πρὸ πάντων. — εἰρημένον, αἰτιατικ. ἀπόλυτος = εἰ καὶ εἶρηται, δηλ. ἐν ταῖς τριακοντούτισι σπονδαῖς = ἂν

καὶ εἶναι γεγραμμένον ἐν ταῖς τριακοντ. σπονδαῖς (ταῖς γενομέναις τῷ 445). Περί τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 78, § 4 — δίκας μὲν τῶν διαφόρων ἀλλήλοισ διδ. καὶ δέχεσθαι (δηλ. παρ' ἀλλήλων) = νὰ υποβάλλωμεν τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς εἰς δικαστικὴν κρίσιν (πρβλ. κεφ. 28, § 2). — ἔχειν δὲ κτλ., ἐκ τοῦ εἰρημένον = νὰ ἔχωμεν δ' ἑκάτεροι. — πω = ἀκόμη μέχρι τοῦδε — ἡμῶν δίδόντων = ἐν ᾧ ἡμεῖς προτείνομεν (δηλ. δίκας) = ἐν ᾧ ἡμεῖς προσφερόμεθα νὰ δικασθῶμεν (ὡς τοῦτο ἀναφέρεται ἐν κεφ. 78, § 4). — πολέμῳ μᾶλλον ἢ λόγοις τὰ ἐγκλ. διαλύεσθαι = διὰ πολέμου μᾶλλον ἢ διὰ λόγων τὰ (πρὸς ἡμᾶς) παράπονά των νὰ διαλύωσι. — καὶ ἐπιτάσσοντες ἤδη, ὡς ἄρχοντες. — οὐκέτι αἰτιώμενοι, ὡς ἴσοι καὶ ὅμοιοι. — πάρεισι = παρευρίσκονται. — Ποτειδαίας τε κτλ., περὶ τῶν ἀξιώσεων τούτων τῶν Λακ. πρβλ. κεφ. 139, § 1. — τὸ Μεγαρ. ψήφισμα = τὸ περὶ Μεγαρέων ψήφισμα. — οἱ δὲ τελευταῖοι (κτγρμ.) οἷδε ἦκοντες = οὔτοι δὲ οἱ τελευταῖοι ἐλθόντες. — καὶ τοὺς Ἑλ. προαγορεύουσι (= φανερὰ λέγουσι) κτλ., περὶ τοῦ πράγματος πρβλ. κεφ. 139, § 3.

§ 4-5. ὑμῶν δὲ μηδεὶς νομίση . . . μηδ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κτλ., ὑποφορά. — περὶ βραχέος ἂν πολεμεῖν = ὅτι ἠθέλωμεν πολεμεῖν δι' ἀσήμαντον αἰτίαν. — εἰ . . . μὴ καθέλοιμεν = ἂν δὲν ἠθέλωμεν καταργῆσει. — ὅπερ μάλιστα . . . εἰ καθαιρεθείη, τὸ ὅπερ κατὰ πρόληψιν ἐτέθη ὡς ἀντικμ. τοῦ προύχοντα, ἐν ᾧ κυρίως τοῦτο εἶναι ὑποκμ. τοῦ καθαιρεθείη = ὅπερ (ψήφισμα) εἰ καθαιρεθείη, μάλιστα προύχονται = τὸ ὅποιοι ἀκριβῶς ἂν καταργηθῆ, κατ' ἐξοχὴν προφασίζονται. — μὴ (= οὐκ) ἂν γίγν. τὸν πόλεμον = ὅτι δὲν ἠθελε γίνεαι ὁ πόλεμος. — μηδ' . . . ὑπολίπησθε ὡς κτλ. = μηδὲ ἀφήσητε εἰς τὴν συνείδησίν σας κατηγορίαν, ὅτι δι' ἀσήμαντον αἰτίαν ἀνελάθετε τὸν πόλεμον. Ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς ἐννοίας (διὰ μικρὸν = περὶ βραχέος) ἐνταῦθα ὁ ῥήτωρ ἀπευθύνεται πρὸς τὴν συνείδησιν τῶν ἀκροατῶν, ὡς πρότερον (μηδεὶς νομίση κτλ.) εἰς τὸν λογισμὸν αὐτῶν. — τὸ γὰρ βραχὺ τι τοῦτο = διότι τοῦτο τὸ ὡς ἀσήμαντόν τι θεωρούμενον. — πᾶσαν ὑμῶν . . . τὴν γνώμην, πρωθύστερον = ἔχει τὴν πεῖραν καὶ πᾶσαν τὴν βεβαίωσιν τῆς γνώμης ὑμῶν = ἐνέχει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξέλεγχσιν καὶ τὴν πλήρη ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης (= τῶν φρονημάτων) ὑμῶν. Ἡ ἐννοία: δι' αὐτοῦ τοῦ ἀσημάντου δύναται τις νὰ δοκιμάσῃ τὰ φρονήματα ὑμῶν (πρὸς τοὺς Λακεδ., ἂν δηλ. φοβῆσθε αὐτοὺς ἢ ὄχι) καὶ βεβαιωθῆ περὶ αὐτῶν (τῶν φρονημάτων). — οἷς (= αὐτοῖς [τοῖς Λακεδ.] γὰρ) εἰ ξυγχωρήσετε = διότι, ἂν εἰς αὐτοὺς (τοὺς Λακ.) ὑποχωρήσητε. — μείζον, δηλ. τῆς καθαιρέσεως τοῦ περὶ Μεγ. ψηφίσματος. — ἐπιταχθήσεσθε, δηλ. ὑπὸ τῶν Λακεδ. = θὰ διαταχθῆτε ὑπὸ τῶν Λακ. — ὡς φόβῳ καὶ τοῦτο ὑπακούσαντες = ἐπὶ τῇ ιδέᾳ ὅτι ἐκ φόβου (πρὸς τοὺς Λακ.) καὶ εἰς τοῦτο (δηλ. εἰς τὴν καθαιρέσιν τοῦ περὶ Μεγ. ψηφίσματος) ὑποχωρήσατε. — ἀπιοχουρισάμενοι δὲ = ἂν δὲ ἐντόνως ἀποκρούσητε (τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν).

— σαφὲς ἂν καταστήσατε αὐτοῖς = ἠθέλετε καταστήσει εἰς αὐτοὺς κατάδηλον. — ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν μᾶλλον προσφέρεσθαι = νὰ προσφέρωνται πρὸς ὑμᾶς ὡς ἴσοι πρὸς ἴσους μᾶλλον (ἢ ὡς ἄρχοντες).

Κεφ. 141.

§ 1. αὐτόθεν δὴ (= λοιπὸν εὐθύς) κτλ., εἶναι τὸ συμπέρασμα τῶν §§ 2 - 5 τοῦ προηγουμένου κεφ. — διανοήθητε = ἀποφασίσατε. — ἢ ὑπακούειν = ἢ νὰ ὑποχωρήτε. — πρῖν τι βλ. = προτοῦ πάθητε βλάβην τινά. — καὶ (= μήτε) ἐπὶ μεγάλῃ καὶ (= μήτε) ἐπὶ βραχ. (πρβλ. κεφ. 140, § 4) προφάσει = μήτε διὰ μεγάλην μήτε διὰ μικρὰν πρόφασιν. — μὴ εἴζοντες (δηλ. τοῖς Πελοπόν. πρβλ. κεφ. 140, § 1) μὴδὲ ξὺν φόβῳ εἴζοντες (πρβλ. κεφ. 140, § 5), αἰ μετχ. ἐκ τοῦ διανοήθητε ἐτέθησαν ἀντὶ ἀπρμφ. = μὴ εἴκειν . . . μὴδὲ ἔχειν = νὰ μὴ ὑποχωρῶμεν μὴδὲ νὰ ἔχωμεν μετὰ φόβου. — ἃ κειτήμεθα = τὰς κτήσεις ἡμῶν. — δύναται = σημαίνει. — δούλωσιν = δουλείαν. — ἢ τε μεγ. καὶ ἐλαχίστη δικαίωσις = πᾶσα ἀπαιτήσις εἴτε μεγίστη εἴτε ἐλαχίστη. — ἀπὸ τῶν ὁμοίων (ἄρσενκ.) . . . τοῖς πέλας ἐπιτασσομένη = ὑπὸ τῶν ὁμοίων ἐπιβαλλομένη εἰς τοὺς ἄλλους (δηλ. εἰς τοὺς ὁμοίους). — πρὸ δίκης = προτοῦ νὰ γίνῃ δίκη ἐπομένως = ἄνευ δίκης. Ἡ ἔννοια τῆς τελευταίας περιόδου: ὅταν ὁ ἴσος ἐπιβάλλῃ ἐπινακτικῶς τὰς ἀξιώσεις του εἰς τὸν ἴσον καὶ δὲν θέλῃ νὰ διαλύῃ τὰς πρὸς αὐτὸν διαφορὰς διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ, τότε ὁ δεχόμενος τὰς ἀξιώσεις ἐκείνου — εἴτε μικρὰς εἴτε μεγάλας — θεωρεῖται ὡς δούλος καὶ οὐχὶ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον.

§ 2 - 5. τὰ δὲ τοῦ πολέμου . . . ἀκούοντες, ἢ πρόθεσις τοῦ δευτέρου κυρίου μέρους τῆς πίστεως. — τὰ δὲ τοῦ πολέμου καίτων ἑκατέρους ὑπαρχόντων, ἢ γενκ.: τῶν ὑπαρχόντων κατ' ἀφομοίωσιν πρὸς τὴν γενκ. τοῦ πολέμου ἀντί: τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τὰ ἑκατέρους ὑπάρχοντα ἐξαρτ. ἐκ τοῦ καθ' ἑαστον ἀκούοντες = τὰ δὲ μέσα πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου καὶ τοὺς πόρους τοὺς ὑπάρχοντας εἰς ἑκατέρους ἀκούοντες καθ' ἑν χωριστά. — ὡς οὐκ . . . , ἀντικμ. τοῦ γνῶτε = γνῶτε ὡς ταῦτα, ἃ ἡμεῖς ἔχομεν, οὐκ ἀσθενέστερα ἔσται = μάθετε ὅτι ταῦτα, τὰ ὅποια ἡμεῖς ἔχομεν, δὲν θὰ εἶναι ἀσθενέστερα (ἀπὸ τὰ τῶν Πελοπ.). — αὐτουργοὶ = καλλιεργοῦντες διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τοὺς ἀγρούς, γεωργοὶ (πρβλ. κεφ. 142, § 7) οἱ μὲν Σπαρτιαῖται ἐκαλλιέργουν τοὺς ἀγρούς των διὰ τῶν δούλων, ἀλλ' οἱ περίοικοι καὶ οἱ ἄλλοι Πελοπ. διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν. — τε . . . καὶ (= οὐτε) . . . ἔπειτα κτλ., τριμελῆς προκατασκευὴ μετὰ τὴν πρόθεσιν. — ἰδία = ἰδιαιτέρως. — ἐν κοινῷ (= ἐν δημοσίῳ ταμίῳ), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἰδία (πρβλ. κεφ. 80, § 4). — χρονίων (= μακροχρονίων), ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βραχέως (= ἐπ' ὀλίγον

χρόνον), ὡς τὸ διαποντίων (= ὑπερθαλασσίων) πρὸς τὸ ἐπ' ἀλλήλους. — διὰ τὸ ... ἐπιφέρειν, δηλ. πολέμους = διότι ἐπιφέρουσι πολέμους. — ὑπὸ πενίας, ἢ ὑπὸ = ἔνεκα. — καὶ οἱ τοιοῦτοι κτλ., ἢ ἀνάπτυξις τῆς προκατασκευῆς ἔπεται χιαστικῶς, διότι 1) καὶ οἱ τοιοῦτοι ... εἰργόμενοι ἀναφέρεται εἰς τὸ: ἄπειροι ... ἐπιφέρειν, 2) αἱ δὲ περιουσίαι ... ἀνέχουσι εἰς τὸ: καὶ οὔτε ἰδία οὔτε ... αὐτοῖς καὶ 3) σώμασί τε κτλ. εἰς τὸ: αὐτουργοί. — ἀπὸ τῶν ἰδίων ... ἀπόντες ... δαπανῶντες ... εἰργόμενοι, αἱ μετχ. αἰτιολγ. = διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει (ἐὰν δηλ. στρατεύσῃσι κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν) καὶ ἀπὸ τῶν ἀγρῶν των συγχρόνως ἀπουσιάζουσι (= καὶ τοὺς ἀγρούς των δὲν δύνανται νὰ καλλιεργῶσι) καὶ ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων δαπανῶσι (ὡς μὴ λαμβάνοντες μισθὸν ἐν τῇ στρατείᾳ) καὶ προσέτι καὶ τῆς θαλάσσης ἀποκλείονται (ἀπὸ τῶν θαλασσοκρατόρων Ἀθηναίων). — αἱ δὲ περιουσίαι, δηλ. τῶν χρημάτων = τὰ δὲ ἄφθονα χρηματικά μέσχα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ: αἱ βίαιοι ἐσφοραὶ = αἱ ἔκτακτοι φόροι (πρβλ. κεφ. 121, § 5). — ἀνέχουσι = βρατάζουσι. — σώμασι ... χρήμασι, δοτκ. ὀργανικά. — ἐτοιμότεροι (δηλ. εἰσι) = εἶναι προθυμότεροι. — οἱ αὐτουργοὶ τῶν ἀνθρώπων = οἱ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἐργαζόμενοι ἄνθρωποι. — τὸ μὲν (= τὰ μὲν σώματα) πιστὸν ἔχοντες ... κἂν (= καὶ ἂν) περιγενέσθαι (= σωθῆναι) = ὡς πρὸς μὲν τὰ σώματα, διότι πιστεύουσιν ὅτι δύνανται καὶ νὰ σωθῶσιν (αὐτὰ) ἐκ τῶν κινδύνων. — τὸ δὲ (= τὰ δὲ χρήματα) οὐ βέβαιον (ἔχοντες = οὐ πιστὸν ἔχοντες) μὴ οὐ προαναλώσειν = ὡς πρὸς δὲ τὰ χρήματα (διότι) δὲν πιστεύουσιν ὅτι δὲν θὰ δαπανήσωσιν αὐτὰ πρότερον (πρὸ τοῦ τέλους δηλ. τοῦ πολέμου) ἢ ἄρνησις μὴ οὐ ἐν τῷ ἀπρμφ. (ἀντί: μὴ) διὰ τὴν προηγουμένην ἄρνησιν οὐ (βέβαιον). — ἄλλως τε κἂν (= καὶ ἐὰν) ... μηκύνηται = καὶ μάλιστα ἐὰν ... παρατείνηται. — παρὰ δόξαν = παρὰ τὴν προσδοκίαν των. — εἰκός, δηλ. ἔστι.

§ 6-7. μάχη ... μῆ = ἐν μᾶ μάχη. — πρὸς ἅπαντας Ἔλ. = ἐναντίον ὅλων ὁμοῦ τῶν Ἑλλήνων. — δυνατοί, δηλ. εἰσι. — ἀντισχεῖν = νὰ ἐναντιωθῶσι. — μὴ πρὸς ὁμοίαν ἀντιπ. = πρὸς ἀνομοίαν ἀντιπαρασκευὴν (ὅσα ἦτο ἡ τῶν Ἀθην.). — ὅταν, ἐνταῦθα (ὡς καὶ ἐν κεφ. 142, § 1) αἰτιολγ. = καθ' ὅσον. — μήτε, ἀνήκει καὶ εἰς τὸ: χρώμενοι καὶ εἰς τὸ: ἐπιτελῶσι = ἐπειδὴ δὲν ἔχουσιν ἐν βουλευτήριον (ὡς οἱ Ἀθην.) οὔτε εὐθὺς ἐκτελοῦσι τι ταχέως. Ἡ ἔννοια: Ἡ συμμαχία τῶν Λακεδ. δὲν διηρθνέτο ὑπὸ μιᾶς πολιτείας — τῆς Σπάρτης — ὡς ἡ τῶν Ἀθην. ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἦτο δυνατόν οἱ Λακεδ. ταχέως νὰ ἐκτελέσωσι τι, ἀλλ' ἔπρεπε κατὰ πρῶτον νὰ καλέσωσι πάντα τὰ μέλη τῆς συμμαχίας πρὸς σύσκεψιν. — πάντες τε ἰσόψηφοι ὄντες καὶ οὐχ ὁμόφυλοι = καὶ ἐπειδὴ πάντες ἔχουσιν ἴσον δικαίωμα ψήφου (ὅπερ δὲν συνέβαινε ἐν Ἀθήναις) καὶ δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς φυλῆς (ὡς οἱ Θηβαῖοι, οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Ἀχαιοί, οἵτινες δὲν ἦσαν Δωριεῖς). — τὸ ἐφ' ἑαυ-

τὸν ἕκαστος σπεύδῃ = ἕκαστος ἐπιδιώκῃ (μόνον) τὸ ἰδικόν του συμφέρον. — ἔξ ὧν = περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας. — φιλεῖ, ἀπρόσωπον ὡς ὑποκμ. τό: μηδὲν ἐπιτελὲς γίνεσθαι = συνήθως οὐδὲν ἐκτελεῖται. — καὶ γὰρ = γὰρ. — οἱ μὲν ... οἱ δὲ = ἄλλοι μὲν ... ἄλλοι δέ. — ὡς μάλιστα, συναπτέον τῇ τιμωρῆσασθαι τινα = νὰ ἐδικηθῶσιν τινα ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο (ὡς οἱ Κορίνθιοι τοὺς Κερκ. καὶ Ἀθην). — ὡς ἥκιστα, συναπτέον τῇ φθειραί, ὅπερ ἐκ τοῦ βούλονται = θέλουσιν ὅσον τὸ δυνατόν ἐλάχιστα νὰ καταστρέψωσι τὰ ὑπάρχοντά των. Τὰ ὑπάρχοντα τῶν συμμάχων θὰ κατεστρέφοντο, ἐὰν οὗτοι ἀπεμακρύνοντο τῆς πατρίδος των ἕνεκα πολέμου. — χρόνιοι = μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου. — ξυιόντες = συνερχόμενοι εἰς συνέδριον. — ἐν βραχεὶ μορίῳ, δηλ. τοῦ χρόνου = ὀλίγον χρόνον· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: (ἐν) τῷ πλεόνι (χρόνῳ) = τὸν περισσότερο χρόνον. — σκοποῦσιν τι τῶν κοινῶν = σκέπτανται τι περὶ τῶν κοινῶν (συμπερόντων)· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό: τὰ οἰκεία. — τὰ οἰκεία πρῶς. = φροντίζουσι περὶ τῶν οἰκείων (συμπερόντων). — οὐ ... οἴεται βλάψειν = δὲν νομίζει ὅτι θὰ προξενήσῃ βλάβην. — παρὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀμέλειαν = ἕνεκα τῆς ἀμελείας του. — μέλειν δέ τινα καὶ ἄλλῳ = ἀλλ' ὅτι καὶ ἄλλος τις φροντίζει. — ὑπὲρ ἑαυτοῦ = ἀντὶ ἑαυτοῦ. — ὥστε ... λανθάνειν τὸ κοινὸν ἄθροον φθ. = ὥστε ἀνεπαίσθητως τὸ κοινὸν συμφέρον ἐντελῶς (= ἄθροον) καταστρέφεται. — τῷ αὐτῷ ὑπὸ ἀπάντων ἰδία δοξάσματι = διὰ τὴν αὐτὴν γνώμην, ἣν πάντες ἔχουσι, ἀλλ' ἕκαστος ἰδία (ἔτι δηλ. δὲν θὰ προξενήσῃ, βλάβην ἢ ἀδιαφορία του, ἀλλ' ὅτι τὰς ἐλλείψεις του θὰ ἀναπληρώσῃ ἄλλος τις, ὅστις ὅμως ὁμοίως σκέπτεται ὡς καὶ αὐτός).

Κεφ. 142.

§ 1. μέγιστον δέ, προεξαγγελτικὴ παράθεσις = ὅπερ δὲ μέγιστον (= σημαντικώτατον) ἔστι διὰ τούτου δὲν εἰσάγεται νέον τι, διότι ἀνωτέρω (ἐν κεφ. 141, § 3) ἐγένετο λόγος ὅτι οἱ Πελ. στεροῦνται χρημάτων, ἀλλ' ἐμφαντικῶς ἐξαίρεται ἔτι ἕπαξ τὸ σπουδαιότατον — ἢ ἐλλείψεις χρημάτων — ἐξ ὅλων τῶν μνημονευθέντων ἐν κεφ. 142, § 2-7 μειονεκτημάτων τῶν Πελοπον. — τῇ ... σπάνει = διὰ τὴν ἔλλειψιν. — τῶν χρημάτων = τῶν ἀπαιτουμένων χρημάτων. — κωλύσονται, ἐν παθητικ. σημασίᾳ = κωλυθήσονται = θὰ ἐμποδισθῶσιν (δηλ. εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των). — ὅταν ... διαμέλωσι = καθ' ὅσον ἐπιβραδύνουσι (δηλ. εἰς τὸ ἐκτελεῖν τὰ θέοντα). Τὸ ὅταν ἐν αἰτλογ. σημασίᾳ ὡς καὶ ἐν κεφ. 141, § 6. — σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι = ὡς ποριζόμενοι αὐτὰ (τὰ χρήματα) δυσκόλως. — οἱ καιροὶ = αἱ εὐνοϊκαὶ περιστάσεις. — οὐ μνηστοὶ (δηλ. εἰσι) = δὲν περιμένουσιν (ἕως ὅτου δηλ. ἐτοιμασθῇ τις νὰ ἐπωφεληθῇ τὰς εὐνοϊκὰς αὐτὰς περιστάσεις).

§ 2-5. και μὴν (= πρὸς τούτοις) οὐδὲ κτλ., ἐντεῦθεν ἀρχεται ὁ Περικλ. ἀνασκευάζων τὰ ὑπὸ τῶν Κορινθίων ἐν κεφ. 121, § 2— κεφ. 122, § 1 λεχθέντα, ὅτι δηλ. οὗτοι θὰ καταβάλωσι τοὺς Ἀθ. δι' ἐπιτείχισον ἐν τῇ Ἀττικῇ καὶ διὰ τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν εἰς τὰ ναυτικά. — οὐδ' ἡ ἐπιτείχισις (δηλ. ἀξία ἐστὶ φοβηθῆναι) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν ἀξίον (δηλ. ἐστὶ) φ. = οὐδὲ ἡ ἐπιτείχισις (= ἡ ἀνέγερσις ὀχυρωμάτων) οὐδὲ τὸ ναυτικὸν εἶναι ἀξία ὥστε νὰ φοβηθῶμεν αὐτὰ (= εἶναι ἀξιόφοβητα). — τὴν μὲν (δηλ. ἐπιτείχισιν), ἀντικμ. τοῦ παροικουάσασθαι — ὅπερ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ χαλεπὸν (ἐστὶ) —, τὸ δὲ πόλιν ἀντίπαλον κτγρμ. = διότι ταύτην μὲν (τὴν ἐπιτείχισιν) εἶναι δύσκολον νὰ παρασκευάσωσιν (οἱ Πελοπ.) καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ὡς μίαν πόλιν ἰσόπαλον (= ὥστε νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν — τὴν ἐπιτείχισιν — πόλιν ἰσόπαλον, δηλ. πρὸς τὴν ἡμετέραν). Ἡ ἀπόδοσις τοῦ: τὴν μὲν κατωτέρω: τὸ δὲ τῆς θαλάσσης κτλ. (§ 6). — ἦπου διή = πολλῶ μᾶλλον βέβαια (δηλ. χαλεπὸν ἐστὶ παρασκευάσασθαι). — ἐν πολεμίᾳ (δηλ. γῆ) τε, εἰς τοῦτο ἀντιστοιχεῖ ἡ γενκ. ἀπόλυτος: καὶ οὐχ ἦσσαν... ἡμῶν ἀντεπιτείχισμένων = καὶ ἐν φ. καὶ ἡμεῖς ἐπίσης (= οὐχ ἦσσαν) ἔχομεν ἀνεγείρει ὀχυρώματα κατ' ἐκείνων (ὡς τὴν Θινόην — φρούριον ἐν ταῖς μεθορίαις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας — καὶ αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, αἵτινες ἤδη ὑπάρχουσι ὡς ἀντεπιτείχισις κατὰ πόλεως ἀντιπάλου τῶν Πελοπ.). — φρούριον, β' εἶδος ἐπιτείχισεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πόλιν ἀντίπαλον (§ 3), ὅπερ τὸ α' εἶδος ἐπιτείχισεως. — εἰ ποιήσονται, τοιοῦτον φρούριον πράγματι ἐποίησαν οἱ Πελ. καὶ οἱ σύμμαχοι ἐν Δεκελείᾳ τῷ 413. — τῆς μὲν γῆς, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τι μέρος. — βλάβιτιον ἀν=δύνανται νὰ βλάβπτωσι. — καταδρομαῖς = δι' ἐπιδρομῶν. — αὐτομολίαις, δηλ. τῶν δούλων τῶν Ἀθην., οἵτινες θὰ ἐπωφελοῦντο ταύτην τὴν εὐκαιρίαν, ἵνα τύχωσι τῆς ἐλευθερίας των. — ἰκάνον γε ἔσται, δηλ. τὸ φρούριον. — ἐπιτείχίζειν τε... ἐκείνων = κολύειν ἡμᾶς πλεύσαντας (= ἀφ' οὗ πλεύσωμεν) ἐς τὴν ἐκείνων ἐπιτείχίζειν τε. Ἡ ἔννοια: ἡ ἀνέγερσις ἐχθρικοῦ φρουρίου ἐν Ἀττικῇ δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Ἀθην. νὰ πλεύσωσιν εἰς τὴν ἐχθρικὴν χώραν καὶ ἐκεῖ νὰ ἀνεγείρωσι καὶ αὐτοὶ φρούρια. — καὶ... ταῖς ναυσὶν ἀμύνεσθαι = καὶ διὰ τῶν νεῶν νὰ λαμβάνωμεν ἐκδίκησιν. — ἤπερ (= αἰσπερ [ναυσί]) ἰσχύομεν = ἐν αἷς κυρίως ἔγκειται ἡ ἰσχύς ἡμῶν. — πλέον γάρ... ἐμπειρίας = ἡμεῖς γάρ ἔχομεν πλέον ἐμπειρίας τοῦ κατὰ γῆν (δηλ. πολέμου) ἐκ τοῦ ναυτικοῦ = διότι ἡμεῖς ἔχομεν περισσοτέραν ἐμπειρίαν τοῦ κατὰ ξηρὰν πολέμου ὡς ἐκ τῆς περὶ τὰ ναυτικά ἐμπειρίας ἡμῶν (καὶ διὰ τοῦτο θὰ δυνάμεθα ἀποθιβαζόμενοι εἰς τὴν ἐχθρικὴν χώραν νὰ ἀνεγείρωμεν ἐν αὐτῇ ὀχυρώματα καὶ νὰ βλάβπτωμεν αὐτήν). — ἡ ἐκείνοι ἐκ τοῦ κατ' ἤπειρον (δηλ. πολέμου) ἐς τὰ ναυτικά = παρ' ὅσῃν (ἐμπειρίαν ἔχουσι) ἐκείνοι εἰς τὰ ναυτικά ὡς ἐκ τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ ξηρὰν πόλεμον.

§ 6-9. τὸ δὲ τῆς θαλ. . . γενέσθαι, ἀπόδοσις τοῦ ἐν § 3 «τὴν μὲν» = τὸ δὲ νὰ γίνωσιν ἔμπειροι τῆς θαλάσσης. — οὐ ὀραδίως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐν κεφ. 121, § 4 δυσχυρισμοὺς τῶν Κορινθίων. — αὐτοῖς προσγενήσεται = θὰ προστεθῆ εἰς αὐτοὺς = θ' ἀποκτήσωσιν αὐτοί. — οὐδὲ γὰρ ὑμεῖς . . . ἐξείργασθέ πο = διότι οὐδὲ ὑμεῖς ἀκόμη ἔχετε τελειοποιηθῆ (εἰς τὸ ναυτικόν). — μελετῶντες αὐτὸ (δηλ. τὸ ναυτικόν) = ἂν καὶ ἀσκήσθε εἰς αὐτό. — εὐθύς ἀπὸ τῶν Μηδ. = εὐθύς ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Μηδικῶν. Τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην οἱ Ἀθην. τῇ συμβουλῇ τοῦ Θεμιστοκλέους ἐγένοντο ναυτικοί. — θαλάσσιοι = ναυτικοί. — οὐδὲ μελετῆσαι ἑασόμενοι (μετὰ παθτικ. σημασίας) = οἷτινες οὐδὲ θ' ἀφεθῶσι νὰ ἐξασκηθῶσιν (εἰς τὸ ναυτικόν). — διὰ τὸ . . . αἰεὶ ἐφορμεῖσθαι = διότι διαρκῶς πολιορχοῦνται. — ἄξιον, δηλ. λόγου. — ἂν τι δοῦν = δύνανται νὰ πράττωσι τι. — πρὸς μὲν ὀλίγας ἐφορμούςσας = ἐναντῶν μὲν ὀλίγων πλοίων (Ἀθηναϊκῶν) ἀποκληρόντων τοὺς λιμένας αὐτῶν. — κἄν (= καὶ ἂν) διακινδυνεύσειαν = δύνανται καὶ νὰ διακινδυνεύσωσι (χρίσιμον μάχην). — πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες = διὰ τοῦ πλήθους ἐνθαρρύνοντες τὴν (εἰς τὰ ναυτικά) ἀπειρίαν των· κατ' ἔννοιαν = λαμβάνοντες θάρρος εἰς τὴν ἄγνοίαν των περὶ τὰ ναυτικά ἐκ τοῦ πλήθους αὐτῶν. — πολλοῖς δὲ εἰργόμενοι = ὅταν ὁμοῦς ἀποκληῶνται ὑπὸ πολλῶν πλοίων. — ἡσιχάσουσι = θὰ μένωσιν ἡσυχοί. — ἐν τῶ μὴ μελετῶντι, τὸ οὐδέ. τῆς μετχ. ἀντι ἀφηρημένου οὐσιαστ. (πρβλ. κεφ. 36, § 1 «τὸ δεδιός») = ἐν τῇ μὴ ἀσκήσει = διὰ τὴν ἔλλειψιν ἀσκήσεως. — ἀξυνετώτεροι = ἀπειρότεροι. — δι' αὐτὸ = ἀκριβῶς δι' αὐτό. — ἀκηρότεροι = ἀτολμότεροι. — τέχνης ἐστὶ = εἶναι ἔργον τέχνης (= ἐμπειρίας) — ἀπαιτεῖ ἐμπειρίαν. — ὥσπερ καὶ ἄλλο τι (δηλ. τέχνης ἐστίν), κατ' ἔννοιαν = εἴπερ τι καὶ ἄλλο = ὑπὲρ πάν ἄλλο. — οὐκ ἐνδέχεται = δὲν εἶναι δυνατόν. — ὅταν τύχη (δηλ. μελετώμενον) = ὅταν δοθῆ εὐκαιρία. — ἐκ παρέρου μελετᾶσθαι = νὰ μελετᾶται ὡς πάρεργον (οὐχὶ ὡς κύριον ἔργον). — ἀλλὰ μᾶλλον, κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἐνδέχεται νοητέον τὸ δεῖ, ἐξ οὗ ἐξαρτ. τό: μὴδὲν . . . γίνεσθαι = ἀλλὰ τοῦναντίον πρέπει κανὲν ἄλλο ἔργον νὰ μὴ γίνηται πάρεργον πλησίον ἐκείνου (τοῦ ναυτικοῦ). Ἡ ἔννοια: ὁ ἕλων ν' ἀποκτήσῃ τὴν εἰς τὰ ναυτικά ἐμπειρίαν δὲν πρέπει ν' ἀσκήτῃ εἰς ἄλλο τι ἔργον παρὰ μόνον εἰς τὰ ναυτικά.

Κεφ. 143.

§ 1-2. εἴ τε καὶ κτλ., ταῦτα λέγει ὁ Περικλῆς ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν κεφ. 121, § 3 ὑπὸ τῶν Κορινθίων λεχθέντα. — εἴ τε . . . πειροῦντο = προσέτι (= τε) ἐὰν ἤθελον προσπαθῆσαι. — κινήσαντες τῶν Ὀλυμπιάσιον ἢ Δελφοῖς (= ἐν Δελφοῖς) χρημάτων = μετακι-

νήσαντες μέρος τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἢ ἐν Δελφοῖς χρημάτων.—μισθῶ μείζονι, δηλ. τοῦ ὑφ' ἡμῶν διδομένου. Ὁ μισθὸς καὶ τὸ σιτηρέσιον τοῦ πληρώματος δὲν ἦσαν πάντοτε τὰ αὐτὰ· ὑπολογίζεται ὅτι ὁ μέσος ὄρος τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ καὶ σιτηρεσίου ἦτο ἀπὸ τριῶν ὀβολῶν μέχρι μιᾶς δραχμῆς κατ' ἄνδρα.—ἡμῶν, συναπτεῖα ἢ γενν. τῆ: τῶν ναυτῶν.—ὑπολαβεῖν = νὰ προσελκύσωσιν εἰς τὸ μέρος των.—τοὺς ξένους, περὶ τούτων βλ. ἐν κεφ. 121, § 3.—μὴ ὄντων μὲν ἡμῶν ἐσθάντων... μετοίκων=εἰ ἐσθάντες (δηλ. ἐς τὰς ναῦς) ἡμεῖς αὐτοὶ τε καὶ οἱ μέτοικοι μὴ ἦμεν ἀντίπαλοι=ἐὰν εἰσθάντες εἰς τὰ πλοῖα μόνοι ἡμεῖς μετὰ τῶν μετοίκων (ἄνευ δηλ. τῶν ξένων) δὲν ἦμεθα ἰσόπαλοι πρὸς τοὺς Πελ. (=ἱκανοὶ νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν Πελοπ.). Μέτοικοι δ' ἐκαλοῦντο οἱ ξένοι, οἱ ἀντὶ φόρου, μετοικίου καλουμένου (12 δραχμ. κατ' ἔτος), ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῶσιν ἐν Ἀθήναις· οὗτοι ὄφειλον νὰ συστρατεύωνται μετὰ τῶν πολιτῶν, οἱ μὲν εὐποροὶ τῶν μετοίκων ὡς ὀπλίται, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐρέται ἐν τῷ ναυτικῷ.—δεινὸν ἂν ἦν=θὰ ἦτο δεινόν.—νῦν δὲ = τώρα ὅμως.—τόδε (= τοῦτο) ὑπάρχει, δηλ. εἴμεθα ἰσόπαλοι πρὸς τοὺς Πελοπ. ἡμεῖς μόνοι μετὰ τῶν μετοίκων.—τε... καὶ... ἔχομεν=οὐ μόνον... ἀλλὰ καὶ ἔχομεν.—ὅπερ κράτιστον, δηλ. ἐστίν.—κυβερνήτας, κατγρμ. εἰς τό: πολίτας = πολίτας ὡς κυβερνήτας.—τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν, τὸ ἀφῆρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου = τοὺς ἄλλους ὑπηρετίας· ὑπηρεταὶ δ' ἐνταῦθα = οἱ τῆς ναυτικῆς τέχνης ἔμπειροι, ἦτοι οἱ κυβερνήται, οἱ κλευσταὶ, οἱ πεντηκόνταρχοι, οἱ πρῶραται καὶ οἱ ναυπηγοί· οὗτοι ἀπετέλουν τὴν τρίτην τῶν τάξεων, εἰς ἃς διηγεῖτο τὸ πλήρωμα ἐκάστης νεῶς. Τὴν πρώτην ἀπετέλουν οἱ ἐπιβάται, ὅστινες ἦσαν 10 ὀπλίται περίπου ἐν ἐκάστῃ τριήρει, τεταγμένοι πρὸς τὸν πόλεμον, πρὸς τε τὰς ἐπιθέσεις καὶ τὴν ἄμυναν· τὴν δὲ δευτέραν τάξιν οἱ ἐρέται, ναῦται ἢ ναυδάται καλούμενοι, ὅστινες ἐκωπηλάτουν ἐν τρισὶν ἐπαλλήλοις σειραῖς καθήμενοι.—πλείους καὶ ἀμείνους, κατγρμ. εἰς τό: τὴν ἄλλην ὑπηρεσίαν.—καὶ ἐπὶ..., ὁ καὶ συναπτεῖος τῆ: οὐδεὶς... τῶν ξένων· κατ' ἔννοιαν = ὅχι μόνον ἡμεῖς οἱ πολῖται μόνοι μετὰ τῶν μετοίκων εἴμεθα ἱκανοὶ νὰ ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ξένων ναυτῶν ἠθελε δεχθῆ κατλ.—ἐπὶ τῷ κινδύνῳ = πρὸ τοῦ κινδύνου (δηλ. νὰ ἐξορισθῆ ἐκ τῆς πατρίδος του καὶ νὰ συναγωνισθῆ μετὰ τῶν Πελοπ. ἔχων ὀλιγωτέρας ἐλπίδας νίκης).—ἂν δέξαιτο, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὰ ἀπρμψ. φεύγειν καὶ ξυναγωνίζεσθαι.—τὴν αὐτοῦ (δηλ. πατρίδα) φεύγειν = νὰ εἶναι ἐξόριστος ἐκ τῆς πατρίδος του. Οἱ ἐπὶ τῶν Ἀττικῶν πλοίων ὑπηρετοῦντες ἐπὶ μισθῷ ναῦται ἦσαν ἐκ τῶν συμμαχίδων τῆς Ἀθην. πόλεων· λοιπὸν ἐὰν οὗτοι ἠδωτοῦσαν πρὸς τοὺς Πελοπ., θὰ ἐξωρίζοντο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν των, ὅστινες θὰ ἠναγκάζοντο εἰς τοῦτο ὑπὸ τῶν συμμαχῶν αὐτῶν Ἀθηναίων.—μετὰ τῆς ἥσσοнос ἐλπίδος (δηλ. τῆς νίκης)=

ἔχων τὴν ὀλιγωτέραν ἐλπίδα τῆς νίκης. — ὀλίγων . . . δόσεως, ἢ φυσικῇ σειρά τῶν λέξεων: ἔνεκα δόσεως μεγάλου μισθοῦ ὀλίγων ἡμερῶν (= δι' ὀλίγας ἡμέρας). — ἐκείνοις ξυναγ. = νὰ συναγωνίζηται μετ' ἐκείνων (τῶν Πελοπ.).

§ 3-4. καὶ τὰ μὲν Πελ. κτλ., διὰ τούτων συγκεφαλαιοῖ ὁ ῥήτωρ τὰ περὶ τῶν μειονεκτημάτων τῶν Πελ. λεχθέντα ἐν κεφ. 141, § 3—κεφ. 143, § 2· διὰ δὲ τῶν: τὰ δὲ ἡμέτερα κτλ. μεταβαίνει εἰς τὴν δῆλωσιν τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθην.—τούτων . . . ἀπηλλάχθαι = ὅτι εἶναι ἀπηλλαγμένα (= ἐλεύθερα) τούτων (δηλ. τῶν ἐλλείψεων). — ὦνπερ (γενκ. τῆς αἰτίας) ἐκ. ἐμεμφάμην = διὰ τὰς ὁποίας (ἐλλείψεις) κατηγορήσα ἐκείνουσ. — καὶ ἄλλα . . . ἔχειν = καὶ ὅτι ἔχουσιν ἄλλα. — οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου, ἐπιτείνει τὸ μεγάλα = πολλῶ μείζονα = πολὺ μεγαλύτερα (δηλ. πλεονεκτήματα). — ἦν γ' ἐπὶ κτλ., ὁ γε ἐνταῦθα = γὰρ = δηλαδῆ. — ἴωσι, δηλ. οἱ Πελοπ.—οὐκέτι ἐκ τοῦ ὁμοίου ἔσται = δὲν θὰ εἶναι πλέον τὸ αὐτό.—Πελ. . . τιμηθῆναι . . . ἄπασαν = τὸ νὰ λεηλατηθῆι μέρος τι τῆς Πελοπ. καὶ ὅλη ἀνεξαιρέτως ἢ Ἀττικῆ. Ἡ ἔννοια: Ἡ δῆσως καὶ μέρους μόνον τῆς Πελοπ. θὰ ἔχῃ διὰ τοὺς Πελοπ. συνεπείας φοδερωτέρας ἢ ἢ δῆσως ὀλοκλήρου τῆς Ἀττικῆς διὰ τοὺς Ἀθηναίους.—οἱ μὲν, δηλ. οἱ Πελοπ.—ἔξουσιν, τὸ ἔχειν μετ' ἀπρμφ. = δύνασθαι.—ἄλλην ἀντιλαβεῖν = ἄλλην (χώραν) εἰς ἀντικατάστασιν (δηλ. τῆς λεηλατηθείσης χώρας αὐτῶν) νὰ λάδωσιν.—ἀμαχεῖ = ἀνευ μάχης.—κατ' ἤπειρον = ἐν (τισι) παραλίοις τῆς ξηρᾶς νοοῦνται ἰδίᾳ τὰ Θρακικὰ παράλια.—μέγα, δηλ. ἔστι.—τὸ τῆς θ. κράτος = ἡ κυριαρχία τῆς θαλάσσης.

§ 5. σκέψασθε δέ, διὰ τῆς φράσεως ταύτης ὁ ῥήτωρ θέλει νὰ διεγείρῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀκροατῶν προκειμένου νὰ δηλώσῃ οὗτος τὰ πολεμικὰ μέτρα, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάδωσιν οἱ Ἀθην.—οἱ μὲν γάρ, ὁ γὰρ διασαφητικός.—ἂν . . . ἦσαν = θὰ ἦσαν.—ἀληπτότεροι = μᾶλλον ἀπρόσβλητοι (ἡμῶν).—ὅτι ἐγγύτατα τούτου, (δηλ. τοῦ νησιώτατος εἶναι) = ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστατα τούτου, δηλ. ὡς νησιώται.—διανοηθέντας (δηλ. ἡμᾶς) = ἀφ' οὗ σκεφθῶμεν.—τὴν γῆν = τοὺς ἀγρούς.—οἰκίας, νοητέον τὸ ἄρθρον: τὰς ἐκ τοῦ: τὴν (γῆν) οἰκίας ἐννοεῖ ἐνταῦθα, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ πόλεως . . . ἔχειν, τὰς ἀγροτικὰς οὐχὶ τὰς ἐν ἄστει.—πόλεως, τῆς ἄνω καὶ κάτω, δηλ. τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς.—φυλακὴν ἔχειν = φυλάττειν.—καὶ Πελ. . . μὴ διαμάχεσθαι = καὶ μὴ διαμάχεσθαι Πελ. πολλῶ πλείοσι (οὔσι) ὀργισθέντας ὑπὲρ αὐτῶν = καὶ νὰ μὴ πολεμῶμεν πρὸς τοὺς Πελ. ὄντας πολὺ περισσοτέρους ὀργισθέντες δι' αὐτὰ (δηλ. διὰ τὴν κατάλειψιν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν οἰκιῶν).—κρατήσαντες = ἐὰν νικήσωμεν.—οὐκ ἐλάσσοσι μαχόμεθα = θὰ πολεμῶμεν πρὸς αὐτοὺς (ὄντας) ὄχι ὀλιγωτέρους (ἡμῶν).—ἦν σφαλῶμεν = ἐὰν ἡττηθῶμεν—τὰ τῶν ξυμμάχων = οἱ ξύμμαχοι.—ὄθεν = οἷς = δι' ὧν—προσαπόλλυται = πρὸς τῇ ἡττῇ ἡμῶν (προσ-) χάνονται ὁ ἐνε-

στῶς ἐνταῦθα ἐτέθη ἀντὶ τοῦ μέλλοντος, ἵνα δηλώσῃ τὴν μέλλουσαν πράξιν ὡς μᾶλλον βεβαίαν.—οὐ γὰρ ἡσυχάσουσι (δηλ. οἱ ξύμμαχοι), κατ' ἐννοίαν=ἀποσιτήσονται γὰρ ἀφ' ἡμῶν.—μὴ ἐκ. ἡμῶν ὄντων = ἐὰν ἡμεῖς δὲν εἴμεθα ἱκανοί.—τὴν τε κτλ., διὰ τοῦ τε εἰσάγεται τὸ γ' μέλος μετὰ τὰ: τὴν μὲν γῆν... τῆς δὲ πόλεως... —τὴν ὀλόφυρσιν μὴ οἰκιῶν καὶ γῆς ποιεῖσθαι (= μὴ... ὀλοφύρεσθαι), τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ χοῆ = καὶ νὰ μὴ ὀλοφύρωμεθα διὰ τὰς οἰκίας καὶ τοὺς ἀγρούς.—ἀλλὰ τῶν σωματῶν (= τῶν ἀνδρῶν) = ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀνδρας.—τάδε... ταῦτα, δηλ. αἱ οἰκίαι καὶ ἡ γῆ.—κτῶνται, ἀρμόζει μόνον εἰς τὴν β' πρότασιν (ἀλλ' οἱ ἄνδρες ταῦτα) = εἰς τὴν α' (οὐ γὰρ τάδε τοὺς ἀνδρας) νοητέον κατὰ ζευγμα τὸ β. τίκει. — αὐτοὺς... ἐξελθόντας... δηῶσαι = ἀφ' οὗ ἐξέλθητε σεῖς οἱ ἴδιοι (= αὐθορμητῶς) νὰ καταστρέφητε.—ἀν... ἐκέλευον = θὰ πρόετρεπον (ὕμᾱς).—αὐτὰ, δηλ. τὰς οἰκίας καὶ τὴν γῆν.—τούτων ἕνεκα, δηλ. τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς γῆς.—οὐχ ὑπακούσεσθε = δὲν θὰ ὑποχωρήσητε (πρβλ. τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ β. καὶ ἐν κεφ. 140, § 5 καὶ κεφ. 141, § 1).

Κεφ. 144.

§ 1. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κτλ., ἐξακολούθησις τῶν πλεονεκτημάτων τῶν Ἀθην., ὧν ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ἐν κεφ. 143, § 4 διὰ τοῦ «τὴν γ'...» καὶ ἦτις διεκόπη ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τῆς υποδείξεως (ἐν § 5) τῶν πολεμικῶν μέτρων, ἅτινα ὀφείλουσι νὰ λάδωσιν οἱ Ἀθην.—ἔχω, δηλ. εἰπεῖν.—ἐς ἐλπίδα = πρὸς διέγερσιν ἐλπίδος = ἵνα ἐμβάλω εἰς ὑμᾶς ἐλπίδα.—τοῦ περιέσεσθαι = τοῦ ὅτι θὰ νικήσωμεν (τοὺς Πελοπ.).—ἦν ἐθέλητε = ἀρκεῖ νὰ θέλητε.—ἀρχὴν μὴ ἐπικτᾶσθαι = νὰ μὴ ἐπεκτείνητε τὸ κράτος ὑμῶν. Ὑπαινίττεται ἐνταῦθα τὴν εἰς Σικελίαν ἐστρατείαν τῶν Ἀθηναίων.—ἅμα πολεμοῦντες = ἐν ᾧ συγχρόνως εὗρίσκεσθε ἐν πολέμῳ.—καὶ κινδ. αὐθαιρέτους μὴ προστ.=καὶ νὰ μὴ ἀναλαμβάνητε κινδύνους ἑκουσίους.—πεφόβημαι = φοβοῦμαι.—τὰς οἰκίας ἡμῶν ἁμαρτίας = τὰ ἴδια ἡμῶν σφάλματα.—τὰς... διανοίας = τὰ σχέδια.—ἐκεῖνα, δηλ. τὰ πολλὰ καὶ ἄλλα πλεονεκτήματα, ἅτινα διεγείρουσιν ἐλπίδας νίκης.—ἅμα τοῖς ἔργοις = ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ πολέμου.

§ 2. νῦν δέ, μετάβασις εἰς τὸν ἐπίλογον.—τούτοις, δηλ. τοῖς τῶν Λακεδ. πρέσβεσιν (πρβλ. κεφ. 139, § 3).—ἀποκρινάμενοι, ἐκ ταύτης τῆς μετχ., ἦτις περιέχει τὴν κυρίαν ἐννοίαν τῆς προτάσεως, ἕξαρτ. αἱ ἐπόμεναι εἰδικ. προτάσεις: Μεγαρο. ὅτι ἐάσομεν..., τὰς τε πόλεις ὅτι... ἀφήσομεν..., δίκας δὲ ὅτι ἐθέλομε... —ἀποπέμψωμεν, δηλ. τούτους, ὕπερ νοητέον ἐκ τοῦ προηγούμενου τούτοις.—Μεγαρέας μὲν, προτάσσεται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφάσεως. οὕτω καὶ κατωτέρω προτάσσονται τοῦ ὅτι αἰατιατκ. τὰς τε πόλεις...

δικας δέ. — ἦν καὶ Λακ. ξενηλ. μὴ ποιῶσι = ἐὰν καὶ οἱ Λακ. δὲν διατάττωσι διὰ νόμου ξενηλασίαν (ἐκ τῆς Σπάρτης). Ἡ ξενηλασία (= ἡ ἐκδίωξις τῶν ξένων) ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τοὺς ἐφόρους· οὗτοι ἤλαυνον τοὺς ξένους ἐκ τῆς Σπάρτης φοβούμενοι τὴν ἐπιβλαβὴ βροπὴν πρὸς τὰ ἔθνη τῶν Σπαρτιατῶν ξενικῶν ἐπιτηδεύματων καὶ τρόπων. — ἐκεῖνο, δηλ. ἡ ξενηλασία. — κωλύει, σχεδὸν = κωλύεται. — ἐν ταῖς σπονδαῖς, δηλ. τὰς τριακοντούταις. — τότε, δηλ. τὸ κατὰ τῶν Μεγαρ. ψήφισμα. — τὰς τε πόλεις, μετὰ τὸν μὲν (Μεγαρ. μὲν) ἀνεμένετο ὁ δὲ (τὰς δὲ πόλεις)· ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἐτέθη ὁ τε. — εἰ καὶ αὐτ. ἔχοντες ἐσπεισάμεθα = ἐὰν καὶ ἐκάμαμεν τὰς (τριακοντούτιδας) σπονδὰς ἔχοντες αὐτὰς (τὰς πόλεις) αὐτονόμους. Ἡ ἔννοια: ἐὰν αἱ πόλεις ἦσαν αὐτόνομοι καὶ τότε, ὅτε ἐκάμαμεν τὰς σπονδὰς. — καὶ ὅταν... ὡς βούλονται, ἢ σύνταξις: καὶ ὅταν κἀκεῖνοι ἀποδῶσι ταῖς αὐτῶν πόλεσι αὐτονομεῖσθαι, ὡς βούλονται, μὴ ἐπιτηδεῖως σφίσι, τοῖς Λακεδ., ἀλλὰ (ἐπιτηδεῖως) αὐτοῖς ἐκάστοις (κατὰ συνέσειν πρὸς τὸ: πόλεσι) = καὶ ὅταν καὶ ἐκεῖνοι (δηλ. οἱ Λακ.) ἐπιτρέψωσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν πόλεις νὰ αὐτονομῶνται, ὅπως θέλωσι, δηλ. οὐχὶ ὅπως συμφέρει εἰς αὐτοὺς, τοὺς Λακεδ., ἀλλὰ ὅπως συμφέρει εἰς αὐτοὺς ἐκάστους (δηλ. τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων). — δίκας... δοῦναι, πρβλ. κεφ. 140, § 2. — πολέμου δ' οὐκ ἄρξομεν = πολέμου δὲ ἀρχὴν δὲν θὰ κάμωμεν. — ἀρχομένους δὲ = ἐὰν ἕμωσ (εἴ τοι) κάμωσι ἀρχήν. — ἀμννούμεθα = θ' ἀποκρούσωμεν (αὐτοὺς). — ταῦτα... ἀποκρίνασθαι = ταῦτα ν' ἀποκριθῆ. — δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα (δηλ. ἐστὶ) = δίκαιον καὶ πρέπον ἅμα. — τῆδε τῇ πόλει (= τῇ ἡμετέρᾳ πόλει), συναπτεῖα ἢ δοτκ. τῷ πρέποντα ἅμα.

§ 3 - 4. εἰδέναι, δηλ. ὑμᾶς. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστὶ. — πολεμεῖν, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἢ αἰτιατκ. ἡμᾶς. — ἐκούσιοι = ἐκουσίως. — μᾶλλον, δηλ. ἢ ἠναγκασμένοι. — δεχώμεθα, δηλ. πολεμεῖν. — ἥσσον ἐγκεισομένους (δηλ. ἡμῖν)... ἔξομεν = θὰ ἔχωμεν τοὺς ἐναντίους ὀλιγώτερον ἐπιθετικοὺς καθ' ἡμῶν. Ἡ ἔννοια: οἱ ἐχθροὶ μετ' ὀλιγώτερας προθυμίας καὶ θάρρους θὰ προσβάλωσιν ἡμᾶς. — ἔκ τε τῶν μεγ. κινδύνων, προτάσσεται τοῦ ὅτι χάριν ἐμφάσεως· ἐξαρτάται δ' ἡ πρότασις αὕτη ἐκ τοῦ εἰδέναι χρή. — περιγίγνονται = προκύπτουσιν. — οἱ γοῦν (= τοὺλάχιστον) κτλ., ἐφαρμογὴ τῆς γενικῆς παρατηρήσεως διὰ παραδείγματος. — ὑποστάντες Μῆδ. = ὅστινες ὑπέμενον τὸς Μήδους (= τὴν προσβολὴν τῶν Μήδων). — καὶ (= καίπερ) οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε (ἀναφορικῶς πρὸς τὰ πανταχοῦ ὁρατὰ σημεῖα τῆς ἀκμῆς καὶ ἰσχύος τῶν Ἀθηνῶν)... ὀρμώμενοι = ἂν καὶ δὲν εἶχον τόσα μέσα (ἔσα ἡμεῖς νῦν). — τὰ ὑπάρχοντα, δηλ. ἑαυτοῖς· κατ' ἔννοιαν = ταῦτα, ἃ εἶχον (δηλ. τῆ· ἑαυτῶν πόλιν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ). — ἐκλιπόντες, ἐνδοτκ. μετχ., ὡς καὶ ἡ: ὀρμώμενοι, μεθ' ἧς συνδέεται. — γνώμη τε πλείονι ἢ τύχη = διὰ συνέσεως μᾶλλον ἢ διὰ τύχης. — τόλμη μείζονι ἢ δυνάμει = διὰ τόλμης μᾶλλον ἢ διὰ (πολεμικῆς) δυνάμεως. — ἀπεώ-

σαντο = απέκρουσαν. — ἐς τὰδε προήγαγον αὐτὰ = εἰς τὴν παροῦσαν ἀκμὴν ἀνύψωσαν τὴν ἀρχὴν τῆς πόλεως (= αὐτὰ)· πρβλ. κεφ. 75, § 3. — ὧν = τούτων δὲ (δηλ. τῶν πατέρων). — οὐ χοῆ λείπεσθαι (δηλ. ἡμᾶς) = δὲν πρέπει νὰ εἴμεθα κατώτεροι. — ἀλλά, δηλ. χοῆ. — ἀμύνεσθαι = ν' ἀποκρούωμεν. — καὶ τοῖς... παραδοῦναι = καὶ πειράσθαι παραδοῦναι τοῖς ἐπιγιγνομένοις αὐτὰ μὴ ἐλάσσω = καὶ νὰ προσπαθῶμεν νὰ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους (ἡμῶν) ταύτην τὴν ἀρχὴν (= αὐτὰ) ὄχι μικρότεραν.

Κεφ. 145.

νομίσαντες = πεισθέντες. — ἄριστα, σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ παραινεῖν = ὅτι ἀρίστην συμβουλὴν ἔδιδεν. — ἐκέλευε, δηλ. ψηφίσασθαι. — τῇ ἐκείνου γνώμῃ = κατὰ τὴν γνώμην ἐκείνου. — καθ' ἕκαστα = ὡς πρὸς τὰ καθ' ἕκαστα = ὡς πρὸς τὰς λεπτομερείας. — ὡς ἔφρασε (= καθὼς εἶπεν [ὁ Περικλῆς]), ἀνῆκει μόνον εἰς τὸ καθ' ἕκαστα. — καὶ τὸ ξύμπαν, ἀντιτίθεται πρὸς τὸ καθ' ἕκαστα = καὶ ἐν γένει τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: οὐδὲν κ... ποιήσιν κτλ. = ὅτι δηλ. οὐδὲν θὰ κάμωσι διαταττόμενοι (ὑπὸ τῶν Λακεδ.) κτλ. Ἡ ἔννοια: ἡ ἀπόκρισις τῶν Ἀθην., γενομένη κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Περικλ., ὡς πρὸς μὲν τὰς λεπτομερείας ἦτο σύμφωνος πρὸς ὅσα εἶπεν ὁ Περικλ. ἐν τῇ δημηγορίᾳ αὐτοῦ, γενικῶς δὲ περιελάμβανε τοῦτο, ὅτι δηλ. οὐδὲν θὰ πράξωσιν οὗτοι διαταττόμενοι ὑπὸ τῶν Λακ., ἀλλὰ κτλ. — δίκη = διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ. — κατὰ τὰς ξυνηθ. = συμφώνως πρὸς τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας (τίνας;). — ἐτοιμοὶ εἶναι = ὅτι εἶναι πρόθυμοι. — διαλύεσθαι, ἐνταῦθα τὸ β. συνετάχθη ἐμπροθέτως (περὶ τῶν ἐγκλημάτων) συνήθως συντάσσεται μετ' αἰτιατικ. (πρβλ. κεφ. 140, § 2) = νὰ διαλύωσι τὰ παράπονά των. — ἐπὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ (δηλ. μοίρᾳ) = μεῖ ἴσα καὶ ὅμοια δικαιώματα (πρβλ. κεφ. 27, § 1). — οἱ μὲν, δηλ. πρέσβεις τῶν Λακεδ. — ἐπ' οἴκου = οἴκαδε. — οὐκέτι ὕστερον ἐπρεσβεύοντο, δηλ. οἱ Λακεδ.

Κεφ. 146.

αἰτία... καὶ διαφοραί, κατηγρμ. τοῦ αὐται (= ταῦτα, δηλ. τὰ ἐκτεθέντα), ὅπερ ὑποκμ. τοῦ: ἐγένοντο. — ἀμφοτέροις, δηλ. τοῖς Πελοπ. καὶ Ἀθην. — ἀρξάμεναι = αἰτίνας ἤρχισαν. — ἀπὸ τῶν ἐν Ἐπιδάμν. καὶ (ἐν) Κερκ., δηλ. συμβάντων. — ἐπεμίγνυντο = εἶχον ἐπικοινωνίας (= σχέσεις). — ἐν αὐταῖς = κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν (δηλ. τῶν διαφορῶν). — ἀκηρύκτως = ἄνευ κήρυκος (ὅστις θὰ ἦτο ἀναγκαῖος ἐν ταῖς ἐπικοινωνίαις, ἐὰν ὁ πόλεμος ἐπισημῶς εἶχε κηρυχθῆ). — ἀνυπόπιτος δὲ οὐ = ὄχι ὅμως ἄνευ ὑπονοιῶν. — ξύγχεσις = παράβασις.

